

Un visător eminescolog: In Memoriam Ion DAGHI

**Universitatea
Tehnică
a Moldovei**

*Valeriu DULGHERU
Angela NAGORNAIA
Valentina STRATAN*

**VISATORUL
EMINESCOLOG
In MEMORIAM
ION DAGHI**

Chisinau, 2022

CZU 75.071.1:[016+929](478)

V-67

Autori-alcătuitori:

Valeriu DULGHERU

Angela NAGORNAIA

Valentina STRATAN

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții

Visătorul eminescolog: In memoriam Ion Daghi / Universitatea Tehnică a Moldovei: autori-alcătuitori: Valeriu Dulgheru [et al.]. - Chișinău, Tehnica-UTM, 2022 (Bons Offices). – 240 p.: fot., il., tab. 50 ex.
ISBN 978-9975-45-843-6.

Tipar: Bons Offices

Concepția și structura lucrării: *Valeriu Dulgheru*

Procesare computerizată: *Valeriu Dulgheru, Angela Nagornaia, Valentina Nastas*

Tehnoredactare: *Valeriu Dulgheru, Zinaida Stratan*

Coperta: *Mihai Stamati*

ISBN 978-9975-45-843-6.

*In Memoriam:
Ion DAGHI*

*Ne mor prietenii, ne mor,
Murim și noi în moartea lor,
Că-ntârzie îngrozitor,
Într-una, primul ajutor,
Chemat la patul tuturor,
Mereu, e de ales: or-or!
Se rupe ața pe mosor,
Tușesc segmentele-n motor,
Ne mor prietenii, ne mor
Murim și noi în moartea lor,
Și amintirile ne dor,
Ne mor prietenii, ne mor.*

(A. Păunescu. Ne mor prietenii)

CUPRINS

PREFAȚĂ.....	6
PARTEA I. Referințe cu privire la personalitatea Ion	
DAGHI: artist plastic, profesor universitar, poet, patriot...	9
<i>Nicolae Dabija. Pictori de înălțimi.....</i>	<i>10</i>
<i>Victor Cobzac. Cu inima în bernă.....</i>	<i>12</i>
<i>Leonid Popescu. Ion Daghi și lirica eminesciană.....</i>	<i>15</i>
<i>Dumitru Ciobanu. Un modelator al spațiilor arhitecturale.....</i>	<i>18</i>
<i>Lina Ciobanu. Monumentalistică de imagini eminesciene.....</i>	<i>25</i>
<i>Victoria Fonari. Absolutul în paleta cromatică a lui Ion Daghi..</i>	<i>29</i>
<i>Mariana Petru. Basm cromatic.....</i>	<i>32</i>
<i>Theodor Codreanu. Ion Daghi: provocarea artisticului.....</i>	<i>37</i>
<i>Tudor Botin. Mentorul și colegul Ion Daghi</i>	<i>44</i>
<i>Elena Madan. Pedagogul Ion Daghi.....</i>	<i>46</i>
<i>Ion Veranje. Talentat Maestru al penelului.....</i>	<i>49</i>
<i>Clima Gescu. Pictura și portretistica daghiană.....</i>	<i>51</i>
<i>Valeriu Dulgheru. Visătorul eminescolog Ion Daghi.....</i>	<i>52</i>
<i>Ilie Manoli. Ion Daghi - mare artist plastic, excelent profesor...</i>	<i>55</i>
<i>Zinaida Stratan. Pe urme de geniu călcând.....</i>	<i>56</i>
PARTEA II. Ion Daghi: itinerar biografic.....	58
Itinerar biografic.....	59
Repere biografice.....	60
Rădăcinile Maestrului Ion Daghi.....	70
Secvențe din copilărie.....	70
Anii de studenție.....	74
Viața de familie.....	78
Cum l-a cunoscut pe Eminescu.....	83
Despre eminescologul plastic Ion Daghi.....	91
Direcțiile de bază ale activității creatoare.....	95
PARTEA III. Drumul ramificat al vieții lui Ion Daghi.....	97
Artistul plastic Ion Daghi.....	98
Despre artistul plastic Ion Daghi.....	124
Mari personalități din străinătate în atelierul Maestrului.....	130

Profesorul Ion Daghi.....	131
Sfaturi utile: profesorul Ion Daghi către tânăra generație.....	149
Despre profesorul Ion Daghi.....	153
Patriotul Ion Daghi.....	155
Viața și activitatea în imagini.....	162
PARTEA IV. BIBLIOGRAFIE.....	169
Nota bibliografului.....	170
Teză de doctor, autoreferatul tezei de doctor.....	172
Cărți, albume de artă.....	172
Ediții în colaborare.....	175
Articole din culegeri.....	176
Articole din ediții periodice și în continuare.....	179
Manuale.....	183
Cărți metodice. Programe.....	184
Recenzii.....	187
Ion Daghi – conducător științific.....	187
Publicații ilustrate.....	188
Reproduceri ale tablourilor și fotografii ale lucrărilor monumentale maestrului Ion Daghi.....	189
Despre Ion Daghi și creația lui. Omagii.....	199
Index de nume.....	211
Index de titluri.....	216
Index de reproduceri și fotografii ale lucrărilor monumentale.....	222
PARTEA V. IN MEMORIAM ION DAGHI.....	227
Unde sunt cei care nu mai sunt?.....	228
In Memoriam Ion DAGHI.....	231
Ecouri daghiene.....	235

PREFAȚĂ

„Omul rămâne în viitor doar cu ceea ce a putut da altora”
(Nicolae Iorga)

Plecând la cele veșnice Omul „*Maestrul Ion Daghi*” a lăsat pentru prosperitate o adevărată moștenire. Ion Daghi a fost simbioza perfectă între artistul plastic și dascălul, care a transmis experiența acumulată pe parcursul celor peste 65 de ani de activitate profesională generațiilor următoare. Miilor de studenți și discipoli le-a insuflat dragostea pentru frumos, le-a lăsat drept moștenire: un performant sistem de educare a artelor plastice decorative la diferite nivele: preșcolar, școlar și universitar, elaborate în baza bogatei sale experiențe pedagogice; o serie de importante manuale și monografii despre *istoria evoluției artistismului plastic, conținutul uman al artistismului, morfologia limbajului plastic, energia gândirii creatoare, finețea gustului estetic, sentimentul spiritual al sufletului, valorificarea artistismului plastic, despre compoziție și coloristică, despre locul tinerilor în creația artistică și multe-multe aspecte importante*. „*Încă în anul 1967 am simțit datoria de a pregăti tineri specialiști în cultura plastică a societății...*”- își amintea profesorul Ion Daghi.

Oricine a avut fericirea să discute cu profesorul Ion Daghi observa caracterul profund filozofic al gândirii Domniei sale. Maestrul Ion Daghi a fost un adevărat filozof. „*Dumnezeu a creat din nimic. A dat frâu dezvoltării materiei fizice. Materia fizică dezvoltă materia organică. Noi suntem materie organică, în care Dumnezeu a pus rațiune. Numai oamenii sunt cu rațiune, și nu toți au același procent de rațiune. Ce scop a avut Dumnezeu când a creat materia fizică? Scopul e foarte clar: în timpul dezvoltării materiei fizice se crează materia biologică și ea, printre altele, crează spirit, energie spirituală, plină de informație, plină de conștientizare a lumii. După ce moare omul, tot ce-i biologic se preface iarăși în materie, dar energia spirituală, cu informație cu tot, se duce în cosmos, în univers, se întoarce iarăși la Dumnezeu. Imaginați-vă câte galaxii, și-n galaxiile acestea neapărat sunt vreo două-trei planete ca a*

noastră cu viață, acestea toate sunt civilizații și noi neapărat vom contacta cu ele. Nu pot exista îndoieli! E ceva grozav!”, filozofa deseori profesorul Daghi. Cu siguranță Maestrul a fost unul dintre *Pedagogii-Apostoli*, dacă să ne exprimăm în limbajul reputatului profesor Virgil Mândăcanu.

Zecilor de mii de îndrăgostiți în opera lui Eminescu Maestrul le-a lăsat o creație unică în felul său în lume – Eminesciana plastică, constituită din peste 100 de picturi, realizate în câteva cicluri a câte 39 de picturi (după numărul anilor de viață ai lui Eminescu). În tablourile maestrului Ion Daghi Eminescu renaște din piatră, val, codru, univers. Dacă printr-o minune Marele Poet ar învia, la sigur ar spune că-și înțelege mai bine propria creație prin arta plastică a pictorului Ion Daghi. Cum a reușit Maestrul să redea atât de perfect în pictură filozofia creației eminesciene? De mic copil a fost fascinat de poezia lui Eminescu, cântând-o și declamând-o, deseori neconștientizând faptul că aparține marelui Poet. Mai târziu, printr-o minune, a ajuns în posesia unui volum de poezii ale lui Eminescu. Le citea pe ascuns. Pe atunci opera marelui Poet era interzisă, poate cu excepția poemului „*Împărat și proletar*”, căruia propagandiștii comuniști sovietici îi dădeau o conotație strict ideologică, improprie autorului conservator. „*Am descoperit că mai mare universitate, mai ample cunoștințe despre existența omului pe fața pământului, nu există*”, mărturisea Maestrul. Și această rază de Luceafăr eminescian l-a marcat pe acel, care urma să devină cel mai valoros eminescolog-cromatician al neamului românesc. Pentru a ajunge să poată decodifica cromatica din versurile eminesciene, Ion Daghi și-a perfectat în permanență talentul prin muncă asiduă, deseori până la epuizare. După cum spunea marele inventator Edison orice creație (din orice domeniu) reprezintă „*1% de inspirație și 99% de transpirație*”.

Cultura științifică și de căutare continuă a lui Mihai Eminescu, l-au inspirat pe Ion Daghi să aducă întru ființă imagini celeste de o transcendență uluitoare, iar talentul, cu care Creatorul l-a hărăzit, i-a fost de ajutor întru redarea miraculoasă a acestor imagini, ce reflectă adâncurile metafizice și ciclicitatea vedică înmagazinate în scrierile poetului. Dacă dorește cineva să admire cu ochii viziunile marelui poet, atunci să

contemple picturile eminesciene ale maestrului Ion Daghi, deoarece acestea redau o altă lume, pe care Eminescu a creat-o, iar pictorul a vizualizat-o, citindu-i versurile. Prin originalitatea sa și prin capacitățile de deciptare a culorilor din versurile eminesciene, Maestrul a semănat în lume cele mai enigmatice combinații cromatice, întru bucuria iubitorilor de adevăr și admiratorilor de artă plastică originală. „*Ceea ce contează în artă este să vibrezi tu și să faci pe alții să vibreze*”, spunea în cunoștință de cauză marele Enescu. Maestrul, la sigur, a vibrat când a creat Operele, care la rândul lor ne fac să vibrăm când le contemplăm.

Profunzimea adevăratului mesaj al picturilor eminesciene realizate de Maestrul Ion Daghi, poate fi înțeleasă, doar în măsura în care admiratorul a citit și a pătruns opera lui Eminescu, altfel, va privi și va admira picturi originale, uitându-se doar la pânza îmbrăcată în culori frumos combinate, fără să treacă dincolo de pictură. Maestrul s-a impus prin expresia faimoaselor alcătuirii cerești, eminesciene, dimensiunile cărora le putea așterne pe pânză doar un spirit creator înzestrat cu mare talent.

Mare dascăl, un adevărat Pedagog-Apostol, mare artist plastic, îndrăgostit de creația Marelui Eminescu, nu putea să nu fie și un mare Patriot al Neamului. Confruntat zi de zi cu realitatea cruntă sovietică pe parcursul întregii vieți Maestrul a tângit mult după Țară, a sperat să revină acasă, însă, cu regret, nu a mai revenit! Se simte acest lucru și în dureroasele versuri scrise din inimă de Maestru: „*Rana țării – Rană la Inimă: „...Și chiorâș, la tine iară,/ Tot privim - frumoasă țară! / De ce oare n-avem parte / De Unire și Dreptate?*”. Acest dor nestins trece ca un fir roșu și în cartea „*Dureri basarabene*”, coautor al căreia este.

Chemat de Dumnezeu acolo în Ceruri, alături de cel, pe care l-a slăvit atât de mult - Marele Eminescu, adâncă prețuire și veșnică amintire!

Universitatea Tehnică a Moldovei și Familia Cucuteni.

Autorii.

PARTEA I

REFERINȚE CU PRIVIRE LA PERSONALITATEA

ION DAGHI:

Artist plastic, profesor universitar, patriot

PICTORI DE ÎNĂLȚIMI

Poezia românească nu începe cu Eminescu și nu se încheie cu Eminescu. Ea continuă prin Eminescu. În contextul creației marelui poet, tot ce s-a scris până la el și tot ce s-a scris după el, capătă o altă strălucire și alte noime, adică e Continuitate.

Poetul-Nepereche e, ca să parafralez, „cartea de boierie” a Neamului nostru. Dar și o carte de vizită a acestuia.

Aș crede că opera lui Eminescu nu poate fi tradusă în altă limbă, ea poate, fi în cel mai bun caz, rescrisă. Ea se poate face mai lesne înțeleasă, fiind povestită grafic, decât retălmăcită cu ajutorul cuvintelor - ne dă de înțeles pictorul Ion Daghi. De mai mulți ani acest artist plastic încearcă să ne ofere o lectură, dacă putem spune astfel, „grafică” a operii eminesciene. El

dezghioacă cuvintele în imagini, care vorbesc. Descifrează întinericul din unele poeme, care înseamnă munți, ape, codri. Dispersează lumina, dincolo de care ne descoperă sori, stele, planete vii sau moarte. Dezagreghează clipa care ascunde în ea umbre de

Munți, ape, codri, lumina, dincolo de care nesori, stele descoperite în creația eminesciană.

veacuri, care au trecut sau de secole, care au să vină.

Ion Daghi recitește, comentează, reconstituie: vise, cugetări, vremuri, peisaje, personaje, lumini, doruri, metafore, adică tot ce compune Ideea Eminescu. El se străduie să ne releve nu poalele muntelui, ci piscurile lui. Domnia sa pictează înălțimi, stări interne care le însoțesc, înțelesuri care le completează.

Limbajul lui Ion Daghi dovedește că, de multe ori, cuvântul și linia grafică formează două aspecte complementare ale lumii, care se adaugă și se explică reciproc.

Dacă ar putea să le vadă, Mihai Eminescu, cu siguranță, s-ar recunoaște în comentariile picturale ale operei sale, făcute de maestrul Ion Daghi.

*Nicolae Dabija,
Literatura și Arta, 2004, 22 ianuarie*

CU INIMA ÎN BERNĂ

Mergeam din urma sicriului cu corpul neînsuflețit al celui mai mare Pedagog, Artist Plastic, Poet și Iubitor de viață. Acest Om de statura lui Ștefan cel Mare avea în el harul de Om înțelept, se pricepea la multe și toate le făcea cu multă inimă și suflet. E primit că acolo unde activează un om să-și lase o părticică din inima sa, Maestrul Ion Dagi și-a lăsat-o prin aule pe toată, s-a dăruit în întregime

Artelor Plastice și Pedagogiei. Cu două zile înainte m-a telefonat un coleg, Tudor Botin, care era la fața locului și printre lacrimi mi-a adus la cunoștință cea mai proastă veste - a murit Dagi! Zace la pământ cu ochii deschiși și parcă ar vrea să ne spună ceva, dar nu mai este în stare. Acești ochi o să ne urmărească încă mult timp pe cei, care l-au cunoscut, au lucrat cu El cot la cot, i-au admirat talentul și, totodată, la un moment, se vede... crucial a fost să fie, au uitat de El, c-așa-i la moldoveni, se uită binele, nu răul.

Fiecare din noi e vinovat de moartea acestui Om minunat. Din rândul acestora nu mă exclud nici pe mine pentru că după plecarea de la Universitatea Tehnică a Moldovei am uitat cu toții de Maestru, cu toate că locuia la o zvărlitură de băț de Facultate. Am uitat să-l telefonăm și să-l întrebăm ce mai face, să-l întrebăm dacă nu are nevoie de ceva, să-i pășim pragul și să-l îmbrățișăm ca pe un Tată. Să-l ascultăm, căci avea harul de povestitor la fel ca și Ion Creangă. Te atrăgea ca un magnet și nu mai doreai să pleci de acolo, unde Ion Dagi gesticula cu mâinile, citindu-l pe Mihai Eminescu, știa să vorbească, dar mai știa să și asculte ca nimeni altul.

Iată c-a sosit și clipa despărțirii. S-a rupt ceva din inimă și zboară cu viteză undeva în întuneric. E întunericul de sub stratul gros de humă rece cum e gheața, acolo unde de acum înainte va locui cu viză de reședință cel care a luminat ca un Luceafăr în viețile și formarea multora din noi. Eu cred și sunt convins că mulți dintre noi îi vom rămâne datori din viața ce ne-a mai rămas o bună jumătate. Să-l pomenim și să-i cinstim memoria ca

unui sfânt cu aripile frânte, ca unui înger ce-a picat dintr-o icoană și nu mai are timp să urce înapoi. A obosit? Probabil, dar nu cred. El a trecut prin viață ca un fulger, ca o săgeată, care nu se mai întoarce din țărâna-n care a intrat adânc. Cine-o să dea de ea s-o ducă la muzeu, unde să scrie că acesta-i Daghi, Om cu multă carte și la fel de mult talent de-a merge drept prin viață?

Împreună cu studențe, Maestrul Daghi și artistul plastic T. Botin la Expoziția de pictură Ion Daghi de la Cimișlia, 2018.

A fost, a fost și nu mai este. Ca să-i mai ținem flacăra aprinsă, acestui Om, care-a lăsat în urmă tot ce a avut mai scump: sinceritatea și divinitatea gândirii întruchipată în Opere de Artă și învățăcei, să-l pomenim mereu, să-i ducem flori și să aprindem lumânări cu rugămintea să ne ierte. Atâta ne rămâne să mai facem pentru Maestru, puținul de care mi-i rușine și să recunosc. Acest puțin înseamnă mult pentru ai cinsti memoria.

LUCEAFĂRUL BASARABEAN

Mai este timp?

A mai rămas o țară

Și mai avem atâtea de făcut,

Din care: să ne ducem

La mormântul lui Tata Ion,

Rânduindu-ne din oră-n oră,

Profesor cum n-am mai văzut,

!Artist de talie majoră!

Fecior al neamului și patriot

Un împărat fără de tron,

Dar cu coroană.....

Să-i ducem flori

Câmpii de maci în floare,

*Cu ele toamna fără moarte,
Vara cu soarele-n chindii,
Iarna cu crivăț și cu viscol
Și primăvara să-i așternem
În buchete la picioare,
Stropindu-le cu lacrimi pe furiș,
Numai Ion să știe că ne doare,
Numai Ion să știe
Că ne doare.....*

*Durerile se trec,
Sau ne-am deprins cu ele
Rămâne-amarul de pe buze
Și piatra de pe inimă
Urmând să o cărăm în spate,
În ultim drum... l-am sărutat
Cu ochii, pe fruntea albă ca zăpada
Și mâinile de Tată, rând pe rând,
Și l-am rugat cu lacrimi cât o ploaie
Ca să-mi mai ierte din păcate
Măcar atâtea cât se poate.....*

*O, Doamne, iartă-mi...
Îndrăzneala și obrăznicia,
Că pot zbura și fără aripi,
Tata Ion mi le-a iertat pe toate
Și-acum nu simt pământul sub picioare
Zbor sus de tot, vreau să-i aduc o stea,
De la-nălțimi amețitoare
Și să i-o prind în frunte cu-n sărut
Să lumineze și din stratul de Țărână
Luceafărul Basarabean,
Pe tot-de-a-u-na.*

**Victor Cobzac,
Maestru în Arte, poet.**

ION DAGHI ȘI LIRICA EMINESCIANĂ

Pictorul Ion Daghi încearcă, în fiecare lucrare, să ne convingă: „*clipa este minunată*”. Artistul merită toți laurii pentru reușita de a immortaliza momentele vieții, de a le transpune și a le renaște în pânzele sale. Cele 39 de lucrări ale sale pe teme eminesciene „*privesc*” cu ochi curați de copil, respiră cu un proaspăt aer de adolescent, șoptesc cuvinte pline de înțelepciune, iar culorile pastelate aduc ode viselor noastre. Ion Daghi este un model relevant de artist, pentru că depozitează anii dăruți de Dumnezeu într-un loc știut doar de el și transformă surplusul de zile în culoare, cuvinte și forțe pentru a-și dezvolta dragostea pentru frumos.

Eu îl asemăn pe Daghi, în pictură, cu Eminescu în literatură. Deși între ei stă neclintit un secol, lucrările artistului sunt, parcă, reîncarnate din poeziile eminesciene. În sălile de expoziție, unde sunt expuse lucrările pictorului, aud un ușor freamăt, o melodie care vine parca să-i întregască opera. Cred că, de-ar fi trăit și Daghi acum un veac în urmă, el ar fi umplut cele mai frumoase cuvinte cu culoare.

E de menționat faptul că pictorul dispune de o extraordinară capacitate de a ne aduce cele mai intense trăiri în forme aproape pure în pânză. În culorile lui vibrează emoții curate. Pictura lui Daghi este Eul liric eminescian transpus în imagine, care exprimă sentimente și resentimente și aduce versul la o uimitoare structură compozițională, îndelung chibzuită și aproape perfect plăzduită - o oglindă a spiritualității noastre ce reflectă romantismul din noi.

Și procesul de creație al pictorului are destule tangențe cu cel al poetului, iar alegerea culorii coincide în exclusivitate cu potrivirea cuvintelor în vers. E o muncă titanică, care necesită să fie executată cu dragoste, purificând sufletul. Astfel se explică și setea de ascensiune a lui Daghi, ilustrată frumos în versul: „*Să mă sui în vârf de munte, să vă văd de sus pe toți*”. Însă acest urcuș se realizează la nivel spiritual, pe cărări

anevoioase, cu numeroase povârnișuri, obstacole și prăpăstii, la capătul cărora tronează creația cerească.

În anii studenției m-am înfruptat din roadele marelui dascăl Ion Daghi, care mi-a predat „*decorativa*”. Tot pe urmele sale, am mers la Harkov, pășind prin praful acelorași străzi, urcând cu râvnă aceleași scări, respirând aerul acelorași săli, visând poate aceleași vise în sânul unui oraș industrial, unde studiam împreună - în Biserica Blagoveshhensk - pictura bisericească. În aceeași perioadă, am avut ocazia să fac cunoștință, în sălile de expoziție din Chișinău, cu ciclul de ilustrații eminesciene ale maestrului Igor Vieru și cu lucrările graficianului Gheorghe Vrabie, care, alături de Aurel David, făcuseră o adevărată revoluție în arta grafică.

În pictură, tematica Eminescu se mai întâlnește în operele: „*Creangă și Eminescu*” de M. Grecu, „*Veronica și Eminescu*” de G. Tâciuc, „*Eminescu*” de A. Mudrea, „*Tânărul Eminescu*” de A. Simacov, „*Luceafărul*” de A. Oprea și în ilustrațiile de carte, pe care le-a realizat Igor Vieru. Împreună cu maestrul Aurel David, plasticianul Ion Daghi a lucrat la mozaicuri.

Despre colegii săi trecuți în neființă, Daghi vorbește astfel: „*Vasile Toma era un desenator excepțional și un pictor talentat, iar o bună parte din discipolii lui au devenit maeștri recunoscuți. Mihail Lepădatu era un pedagog cu aptitudini didactice deosebite. Stanislav Babiuc este pictorul, care știe rostul adevărat al picturii, plin de încredere în forțele sale creatoare, care dau naștere unor lucrări pline de originalitate, calități rar întâlnite*”.

Pictorul activează, de 45 ani, ca pedagog, iar ca artist plastic - de 40, timp în care a realizat tablouri, mozaicuri, vitralii expuse în muzee, săli de expoziții, case de cultură. Maestrul ne mai spune că avem în prezent 47 de critici de artă declarați, însă nici unul dintre ei nu se specializează în problemele artei plastice contemporane. Unii dintre aceștia au plecat din țară, alții nu vor să facă critică și de aceea în sălile de expoziție lipsește peisajul, portretul, compoziția, ocupând teren abstracția. La noi, se face un mixaj de artă primitivă și profesională, astfel că avem două opțiuni. Prima este de a nu gândi în pictură, conturând doar niște pătrățele, triumfiuri și

semne de circulație. A doua este de a ne întoarce cu o sută de ani în urmă, la Kandinski, Sagall sau Malevici. Eșecul nostru constă în faptul că cei, care nu prea au idee despre artă îi denigrează pe cei care cunosc rostul creației și care sunt în stare să realizeze ceva valoros.

Prezent la expoziția „*Eminesciana*”, am fost martorul unei scene care m-a impresionat profund - o femeie a ieșit plângând. Am desprins din tablourile lui Daghi o jertfa adusă pe altarul versului eminescian, hoinărind prin stratosfere, într-o altă gândire, refugiindu-se într-o lume metafizică, a viselor, într-un univers care aparține în exclusivitate maestrului. Grigore Ilisei scrie într-un album de la Iași că Daghi „*este o lacrimă a bucuriei, fiindcă viziunile acestuia oscilează între celest și terestru, el îmbină un univers saturat de duh eminescian, însă nu iluzează, ci creează, cu o lume fantasmatică, de o reală întruchipare, cu un tărâm de visare și reflecție, cu o vale fermecată a pistei fără sfârșit*”.

Or, maestrul Ion Daghi, artist plastic, doctor în pedagogie, conferențiar universitar, pictează cerul într-o culoare biblică, împreună cu un grup de pictori, frați întru simțire - acolo la Căpriană, într-o biserică cu un deosebit stil arhitectural. Sus, pe schele, el îndeplinește încă una din misiunile sale, printre ornamente biblice și cu binecuvântarea sfinților.

Leonid POPESCU, artist plastic.

UN MODELATOR AL SPAȚIILOR ARHITECTURALE

Cu vreo douăzeci de ani în urmă lucrările lui Ion Daghi nu erau apreciate la justa lor valoare în artele noastre plastice. Și, nu că autorul lor ar fi fost un geniu, ci pur și simplu felul lui de a picta și de a gândi era pentru mulți într-o izbitoră contradicție cu determinanta condiție a unei opere de artă – compoziția. De aici porneau relele – nici ritm, nici perspectivă, nici culoare în sensul tradițional de a concepe o pictură.

Lucrările lui de debut se află și acum în atelier. Unele au fost prezentate și la expoziții republicane, dar nu au fost achiziționate. Pentru că viziunea lui în artă întrecea, într-un fel, închipuirile noastre despre abstract, iar de aici până a-l învinui de abstracționism cât mai era? Și, lucru curios, când pictorul stătea în fața pânzelor și explica despre ce era vorba acolo, toate nu numai că ne deveneau clare, dar și ne cuprindeau sufletele... Însă, era destul numai să rămânem singuri în fața acelor lucrări, că viermele îndoielilor ne îndărătnicea...

Și într-adevăr, unele pânze ca „*Apeiron*”, inspirate din meditațiile filosofilor antici greci, cum a fost, de exemplu, Anaximandru (secolul patru până la era noastră) transpuneau într-un stil caracteristic lui I. Daghi, lucruri ce păreau să nu aibă nimic comun cu durerile și bucuriile noastre de fiecare zi.

Acolo, însă, în pânzele lui I. Daghi, potrivit clarviziunii aceluia antic gânditor, nu întotdeauna pământul a fost pământ, și nici soarele nu a fost soare, și nici stelele nu au fost stele. Ci a fost o masă cosmică formată din substanțe reci și fierbinți, solide și lichide, care alcătuiau un tot întreg, pe care titanul antic, înarmat numai cu forța gândirii sale, a numit-o „*apeiron*”, adică - „*plasmă*”.

Greu de spus prin ce l-a atras pe I. Daghi o atare tematică: conștiința cataclismelor cosmice grandioase ca formă veșnică de mișcare a materiei sau admirația lui pentru fiii planetei noastre, cândva atât de slabi și neapărați în fața naturii, care au străfulgerat până la mari înălțimi infinitul cosmic?

Abia mai târziu avea să-și dea seama că a fost tentat de simțul cosmic a tot ce-l înconjoară, dorind să împărtășească această stare și semenilor. Doar atunci nimeni nu zburase în cosmos încă.

I. Daghi urma să-și facă studiile la Institutul Industrial de proiectare artistică din Harcov. Când a zburat prima dată cu avionul, multe zile după aceea nutrea un sentiment ciudat de neîmpăcare și neliniște sufletească. Descoperise o lume, pe care credea el, numaidecât ar trebui s-o împărtășească și altora. Măreția și larghețea, panorama pământului îi ofereau frumuseți nemaipomenite și el se grăbi să le exprime în linii și culori. Concretețea celor redată în pânză, unghiul optic din care surprindea spațiul imens arătau clar că reprezintă o vedere din avion. Dar era totuși, o vedere artistică, o transpunere fizică a autorului într-un punct din spațiu, din care și noi, spectatorii, începeam să privim lumea înconjurătoare în toate dimensiunile.

A fost un imbold doar, o primă încercare a lui Daghi de a face ca pânzele lui de mai târziu să fie privite nu numai cu interes și sinceră curiozitate, dar și să descoperim, într-un mod destul de straniu, că, în fața lor, și noi suntem priviți de ele cu interes și sinceră mirare parcă.

Și, totuși, poate că în virtutea specialității, pe care urma s-o profeseze ca pictor-proiectant artistic al mediului arhitectonic, unele opere ale lui I. Daghi, în ansamblul lor, pot fi interpretate ca podoabe decorative, menite să înobileze un spațiu locativ. Dar un decor mai întotdeauna este abstract, de aici și confundarea decorativismului cu alunecarea în abstracționism.

Arta întotdeauna a fost, și va rămâne, pe primele poziții ale confruntărilor de idei. Și, dacă estetica este o filozofie a artelor, I. Daghi, în modul cel mai firesc, militează pentru o concepție estetică sănătoasă, pentru o interpretare filozofică a ei, ce ne-ar purifica gândurile și sentimentele.

La prima vedere, ai putea crede că-i de neconceput larghețea cosmică în dimensiunile unui simplu decor, încât rămâi uimit în fața formelor simple ce întruchipează și înțelepciune, și strădanie, și descătușare sufletească. Oare nu din această cauză I. Daghi întotdeauna a fost tentat de măreția universului cosmic? De fapt, el crede că anume Mihai Eminescu i-a cultivat de timpuriu sentimentul cosmic, dacă putem spune astfel. Mai

întâi lirica poetului, apoi „*Luceafărul*” și, mai ales „*Scrisoarea I*”, ani la rând l-au purtat prin spații interastrale. Clarviziunea savantă a marelui poet l-a copleșit: „...*La început, pe când ființă nu era nici neființă, / Pe când totul era lipsă de viață și voință, / Când nu s-ascundea nimic, deși tot era ascuns...// Când pătruns în sine însuși odihnea cel nepătruns.// Fu prăpastie? Genune? Fu noian întins de apă? // N-a fost lume pricepută și nici minte s-o priceapă, // Căci era un întuneric ca o mare făr-o rază, // Dar nici de văzut nu fuse și nici ochi care s-o vază.// Umbra celor nefăcute nu-ncepuse-a se desface, // Și în sine împăcată stăpânea eterna pace!...// Dar deodat-un punct se mișcă... cel întâi și singur.// Iată-l // Cum din chaos face mumă, iară el devine Tatăl./... ”.*

Versurile acestea pline de ardere sufletească se potriveau de minune cu spiritul căutărilor pictorului, cu viziunea lui cosmică, dar tabloul „*Spre lumină*” inspirat de poezia eminesciană era, fără îndoială, prea complicat pentru un spectator inițiat în lumea artelor. Pânza stârnea până și îndoielile criticilor, fiindcă, în fond, ce înfățișa ea? Niște pete de lumină și umbre nebuloase, nici măcar ordonate într-un ritm anume.

Tabloul trebuia explicat și aceasta făcea să-i scadă din valoare. Iată de ce în pânzele ce au urmat tot cu tematica, să-i zicem, cosmică-eminesciană I. Daghi tinde să fie mai explicit, imprimând ideilor sale sentimentul vremii – singura constantă universală ce trece prin noi toți, măsurându-ne un anumit număr de bătăi ale inimii. Și atât. Desigur, nici această anatomie a destinului omenesc, redată prin prisma timpului, nu era chiar atât de descifrabilă pentru un simplu spectator, dar totuși, îl punea pe gânduri asupra rostului său în infinitul universului.

Firește, autorul își dădea seama că nu asemenea lucrări îi vor defini stilul, viziunea. Dar ca experimente de laborator, găsea în ele o mare satisfacție și relaxare psihologică. Era oare aceasta o pictură în sensul tradițional al cuvântului? Greu de spus. Dar era o gândire și o interpretare plastică originală. Și este firesc să ne întrebăm de ce, totuși, în acei ani, când artiștii erau în căutarea noilor modalități de exprimare, chiar dacă unele din ele nu erau înțelese, de ce oare, Ion Daghi nu era acceptat de public? Și nu de aceea că acesta trebuia să ajungă până la nivelul de gândire a maestrului.

Mai degrabă, erupțiile de la începutul anilor șaizeci constituiau în cea mai mare parte, o sondare a motivului popular, a folclorului moldovenesc, predilecție ce ne-a și adus repede faima în țară că am fi stăpâni în domeniul artelor plastice, pe un stil original.

Ion Daghi s-a lăsat și el înduioșat puțin de adierile modei, dar, lucru curios, chiar și atunci, când se inspiră din cântecele și doinele străbune, cum este bunăoară, pânza „*Pomul vieții*”, privea destinul omului tot printr-o optică cosmică, deși, în multe privințe, compoziția era descriptivă. Faptul că poate nici nu se gândea să expună asemenea lucrări, considerându-le doar experimente de laborator, nu-i poate fi o scuză...

Oricum, evoluând în această direcție Ion Daghi își formase, pe parcursul anilor, o concepție pe care el o numea „*creație intimă*”. Cu timpul ea îi devenise ca o necesitate firească de a respira, privirile lui fiind ațintite tot mai mult asupra microlumii, pe care o descoperi ca pe un univers infinit.

Odată îl uimiseră niște borcane de sticlă proaspăt spălate. Le-a pictat. Transparența sonoră a sticlei, cu toată concretețea formelor, era exprimată cu mult suflet și pătrundere în psihologia corelațiilor dintre om și obiectele ce-l înconjoară. Dar mai întâi de toate, ieșea la suprafață frumusețea lucrurilor, estetizarea lor de către om. În veacul nostru accelerat privirea reținută asupra obiectelor obișnuite din imediata apropiere pare un lux...

Creația lui I. Daghi, acest modelator al spațiilor arhitecturale, nu a fost o consecință a acelor idei acumulate în anii de studenție. Dar ceea ce trebuia să însușească de sine stătător a fost că decorul, pictura murală sunt genuri ale artei ce pledează pentru frumos pretutindeni.

Muzeul satului din Moara-de-Piatră din raionul Drochia, muzeul istorico-revoluționar din Râbnița, Pavilionul moldovenesc la EREN din Moscova și multe alte realizări, unde I. Daghi s-a afirmat ca pictor decorator, îl prezintă ca pe un maestru original, arta căruia este solicitată tot mai mult.

Un mediu estetizat întotdeauna este o expresie a unei personalități. Concepțiile și măiestria unei asemenea personalități influențează în mod direct mase întregi de oameni. Prezentarea artistică a spațiilor

arhitecturale, în care trăim și muncim, devine o problemă la zi, iar lipsa de destui specialiști în acest domeniu se resimte mai mult.

În toate cele făurite de acest maestru pe parcursul anilor vom surprinde, în primul rând, o înaltă cultură în realizare, o delicatețe a gustului și un rafinament artistic. El găsește, de fiecare dată, noi modalități de redare a fondului de idei, evitându-le pe cele adoptate de acum. Și, într-adevăr, dacă în muzeul satului din Moara-de-Piatră I. Daghi a valorificat prețioase tradiții clasice ale picturii murale, pătrunse de un lirism potolitor, apoi la muzeul istorico-revoluționar din Râbnîța autorul a urmărit să evidențieze în prim plan chipuri de oameni puternici, reliefate în materiale dure. Acolo, însă, unde intervine tema cosmosului, el îl are numaidecât ca sursă de inspirație pe M. Eminescu. Ea îi servește doar ca imbold de meditații plastice, care iau formele unor fermecătoare feerii cromatice pătrunse de patos înălțător. Sunt ca niște vise adolescentine cu nesfârșitul dor de zboruri, cu resemnări în fața infinitului și a trecerii noastre prin timp. Autorul este grav doar în măsura în care îl poate face curios pe spectator, fără să-l obosească câtuși de puțin, văzându-și scopul principal în a organiza un mediu și a-l face într-adevăr frumos. I. Daghi nu uită niciodată de acest principiu, la fel cum nu trece cu vederea, că, într-o pictură murală, în arta decorativă aplicată în genere, trebuie să ai încredere în intuiția și bunul simț al spectatorului. Să ai încredere în posibilitatea și talentul lui de a completa, cu propria imaginație, narațiunea, gândul artistului. *„Pe un deal răsare luna, ca o vatră de jăritic, // Rumenind străvechii codri și castelul singuratic // Ș-ale râurilor ape, ce sclipesc fugind în ropot - // De departe-n văi coboară tânguiosul glas de clopot...”*

... Nici prin gând să-ți treacă, că aceste versuri eminesciene din „Călin” au stat la baza unor proiectări artistice de mari proporții, cu o lume de basm, ca niște vise din copilărie. Ca artă de sinteză, în pictura murală sunt folosite cele mai diverse tehnici și materiale. Și I. Daghi, pornit să le încerce pe toate, se afirmă ca un interesant proiectant artistic al spațiilor moderne arhitecturale.

Frumoasele decoruri, ce împodobesc multe instituții din Chișinău și din Republică, i-au adus lui I. Daghi faima de iscusit maestru într-un domeniu atât de solicitat. Grație vastelor lui cunoștințe, talentului și

capacității de muncă, opera lui devine cunoscută nu numai în Republica Moldova, ci și în Țară. Dovadă pot fi, în această privință, decorurile din sticlă colorată care au împodobit pavilionul moldovenesc de la EREN din Moscova, comanda specială a orașului Voronej, unde lucrările lui urmează să împodobească o instituție de menire socială, numeroasele schițe și proiecte artistice aprobate sau realizate prin Fondul plastic al Uniunii Artiștilor Plastici din Moldova, al cărui membru este.

În atelierul lui, unde nu mai contenește niciodată munca, aflu despre o altă latură de activitate a pictorului, mai puțin cunoscută publicului – cea științifico-pedagogică. I. Daghi susține prelegerea „*Bazele compoziției decorative aplicate*” la catedra de arte de la Institutul Pedagogic „*Ion Creangă*”.

Unică în felul său în Republică și înființată abia acum doi ani această catedră, de la bun început a întâmpinat, dar și mai continuă să întâmpine dificultăți nu numai de ordin organizatoric. Căci, în afară de bunele intenții ale inițiatorilor ei, nu există în această direcție tradiții ce ar putea fi preluate și nici specialiști de ajuns.

De fapt, I. Daghi lucrează ca pedagog de aproape de douăzeci de ani și, în acest răstimp, nu a putut să nu observe că predarea artelor în școlile noastre de specialitate este departe de a fi satisfăcătoare. Și, dacă la Școala Republicană de Pictură „*I. Repin*”, unde a predat mulți ani la rând, procesul de instruire este bine organizat și elevii capătă cunoștințe practice elementare, apoi în celelalte peste treizeci de școli de pictură pentru copiii din Republică lipsa de cadre bine pregătite și competente face ca acest proces să decurgă sub nivel.

În linii generale, programul de studiu al Catedrei prevede familiarizarea studenților cu lumea artei, cu noțiunile și deprinderile practice necesare viitoarei lor profesii de învățători de desen, desen liniar și muncă artistică din școala medie. Dar, din păcate, până azi, nici chiar în Țară, nu a fost editat un manual pentru instituțiile superioare de învățământ de acest fel privind teoria artelor, știința compoziției și a.

Ideea salutabilă să publice o lucrare analitică despre teoria compoziției i-a venit lui I. Daghi cu mulți ani în urmă, reieșind din propria experiență și de analiză profundă a literaturii științifice apărute la noi în

domeniu. Într-o astfel de acțiune, bineînțeles, că e nevoie de susținerea și concursul forurilor corespunzătoare, în primul rând al Ministerului învățământului public. Studiul preconizat ar putea să devină o carte de căpătâi pentru toți învățătorii de desen, desen liniar și muncă artistică din școlile de cultură generală.

Această preocupare a lui I. Daghi vizează, de fapt, un aspect important al problemei, educația estetică a tinerii generații, care poate fi înfăptuită multilateral numai cu eforturi comune și printr-o completare a cadrelor din acest domeniu, cu persoane care ar poseda cunoștințe profunde. Astfel speculativul „*eu așa văd și înțeleg*” ar fi mai puțin întâlnit în sfera artelor plastice profesioniste. Iată cât de important este să le cultivăm de timpuriu tinerilor cetățeni cunoștințe și deprinderi profesioniste ce le-ar asigura dezvoltarea estetică profundă. Pictura, spunea Leonardo da Vinci, este „*una cosa mentale*”, un lucru al minții. Acest efort intelectual, această ardere a minții și a sufletului îl situează pe Ion Daghi printre militanții de frunte, care pledează pentru extinderea frumosului în viața de toată zilele.

Dumitru Ciobanu, scriitor.

MONUMENTALISTICĂ DE IMAGINI EMINESCIENE

În septembrie 2015, pictorul Ion Daghi lansa un album inedit, având ca temă profunzimea ideatică a poeziei eminesciene, album intitulat, cum altfel? „*Eminesciana plastică - ciclul filozofic / L'eminescienne plastlque - le cycle philosophique*”.

Acest album are antemergători, dacă avem în vedere că Dumitru și Mariana Gabura, îngrijind edițiile postume de la editura „Universul” (*Răsărit de Luceafăr*, 2010; *Car frumos cu patru boi*, 2011; *Mollis Davia*, 2012) ale scriitorului Victor Teleucă, le-au ilustrat cu reproduceri ale plasticianului. La rândul-i, Isidor Doctoreanu a editat albumul aniversar - 50 de ani de activitate, *Ion Daghi în creațiile sale. Pictor, pedagog, monumentalist* (2012), în care există chiar o secțiune tematică anticipatoare a albumului, acum în discuție.

Am participat la vernisajul unei expoziții de pictură a artistului Ion Daghi la Centrul Expozițional „Constantin Brâncuși” din Chișinău, pe 25 septembrie 2006, împreună cu publicistul Dumitru Gabura. Am vizitat de mai multe ori atelierul pictorului, care avea în desfășurare o lucrare monumentală în tehnica mozaicului bizantin (pentru Biserica „Sf. Nicolae” din orașul Basarabeasca) ori avea în așteptare pe șevalet alte pânze. Ne-am întâlnit alteori la diverse agape aghesmuite cu „Daghistamină”, rachiul casei vindecător de toate relele... În ansamblu, întâlnirile ne-au înlesnit cunoașterea personalității unui artist, care trecuse de muchia a 70 de ani, dacă avem în vedere că s-a născut la 16 august 1936 (Olișcani, jud. Orhei, România). Membru al Uniunii Artiștilor Plastici din Republica Moldova, profesor de artă decorativă și design a două universități din Capitală, cu simțul responsabilității pentru evoluția ucenicilor săi, plasticianul Ion Daghi a promovat gândirea creatoare în defavoarea celei mimetice, fiind autorul manualului „*Compoziția decorativă frontală*” (2010). Ca pictor, a beneficiat de aprecierea publicului cu prilejul câtorva expoziții personale (integrale sau parțiale), găzduite în Chișinău de bibliotecile „*Onisifor Ghibu*” și „*Transilvania*”, Uniunea Scriitorilor, primăria orașului

Chișinău, de Centrul Academic Internațional „Mihai Eminescu”, Centrul Expozițional „Constantin Brâncuși” și, în România, de Galeria de Artă „Casa Cărții” (Iași), Muzeul Literaturii Române (Iași), Galeria de Arte Plastice (Moinești), de Universitatea „George Bacovia” (Bacău), fiind prezent cu lucrări și în alte saloane expoziționale din Franța, Rusia ș.a. De asemenea, ilustrarea cărților poetului Victor Teleucă, apărute sub îngrijirea familiei Gabura - *Răsărit de Luceafăr* (2010), *Car frumos cu patru boi* (2011), *Mollis Davia* (2012) - a constituit un alt pas important în popularizarea creației plastice.

Albumul de artă „*Eminesciana plastică - ciclul filozofic*”, apărut la editura „*Universul*” din Chișinău, în 2015, coordonator Dumitru Gabura, consultant Mihai Cimpoi, traducere în franceză - Larisa Tanasieva, este organizat tematic pe argumentul incontestabil că „*Eminescu este înfinit în spirit și forme*”, după cum avertizează artistul în motto-ul său. Așadar, ideile filozofice eminesciene sunt filtrate prin *spiritul* artistic, apoi așezate în *forme* inedite conform imaginației proprii. Niciun artist nu a ilustrat astfel creația eminesciană, pătrunzând în complementaritate, în stratul profund al percepției ideilor: plasticianul alături cu poetul. *Ciclul filozofic* al lui Ion Daghi cuprinde 39 de opere plastice.

De menționat că lucrările plasticianului nu sunt simple ilustrări grafice, ci reflecții plastice despre univers, geneză, dor, natură cosmică și terestră, iubire, timp..., că nu doar poemele cunoscute sunt valorificate, ba, dimpotrivă, autorul răscolește și variantele poetice, aducând în prim-plan poeme postume. Imaginile eminesciene au drept sorginte creațiile: *Scrisoarea I, Luceafărul, Icoană și privaz, Memento mori, Cu mâne zilele-ți adaugi, Ondina, Povestea magului călător în stele, Melancolie, Zadarnic șterge vremea, Demonism, Andrei Mureșanu, Glossă, Viața mea fu ziua, De ce să mori tu?* ș.a.

Demersul ciclului pictural urmărește calea *devenirii*, de la materia primară diformă într-o mișcare haotică - *Apeiron*, până la accederea spre lumina binefăcătoare - *Forța motrice a vieții*. Cele două „*energii*”, în spectrul optic, alb și negru, „*simbolizând negativul și pozitivul, viața și moartea, materia și antimateria, dar poate el și ea*”, din primul tablou,

duc, în final, la „o justapunere reușită a formelor pământene de caracter abstract cu cele realiste și ale razelor rectilinii”, explică plasticianul.

În reprezentările plastice ale Universului - *Ontogeneza lirică, Racordare, Trecere în eternitate, Ascensiune, În abis, Vis al neființei* etc. -, Ion Daghi păstrează constantă sinteza afundului cu înaltul, intersecția fie și tangențială a elementelor latitudinale cu cele longitudinale, împletirea departelui cu aproapele, convulsiile fascinante ale întunericului cu lumina, ceea ce vine să confirme cugetarea eminesciană: „*Antitezele sunt viața*”, dar duc și la „*împăcarea antitezelor*”, preconizată de poet în *Fragmentarium*, fiindcă din tot avântul elementelor contradictorii apare în lumină forma unică și perfectă: viața.

Cele 39 de ipostaze ale devenirii din operele lui vizează cosmogonia prezentată simultan în limbajul poetic și plastic. De aceea, poate, dimensiunile tablourilor sunt mari. Ani mulți i-au trebuit pictorului să înceapă o asemenea întreprindere - „*încă prin anii 60 ai secolului trecut*”. Nu pentru că harul i-ar fi lipsit, ci pentru că întâi a întors pe toate laturile viziunile lui Eminescu, a pătruns înțelesurile textuale, a „*procesat*” ideile, apoi le-a transfigurat în altă artă. Pe suportul percepției poemelor cosmogonice, în creuzetul gândirii sale s-au amalgamat, s-au înfruntat, s-au limpezit viziunile artistice.

Pictorul folosește, în afara valorilor geometrice cunoscute, dimensiunea adâncului din orizontală, stihiiilor afundului corespunzându-le irizările înaltului astral. Bulgărele de întunecime vine din față, nu din lateral, învăluie privitorul, dându-i statutul de martor al cosmogoniei. Nu imaginea se mișcă, desigur, ci privirea alunecă-n nebuloasa primordială. Tehnica în sine corespunde imaginii tridimensionale (stereoscopice) de tip 3D, adică impresia de profunzime e creată într-un câmp plat, ca un fel de intrare în oglindă, cu posibilitatea observării din mai multe părți simultan. Astfel, Ion Daghi relevă discrepanța între arta vizuală (fotografia, televiziunea) și arta plastică (grafica, pictura), diferențiere asupra căreia insistă și în capitolul „*Idei eminesciene între două limbaje de exprimare*”.

O memorabilă lecție de receptare a creațiilor plastice o constituie capitolul „*Idei eminesciene între două limbaje de exprimare*”. În acest

sens, profesorul Ion Daghi atenționează că buna percepție a operelor plastice eminesciene depinde de trei condiții: înțelegerea poemelor, cunoașterea limbajului plastic, dispunerea de „*un grad înalt de inteligență cultural-estetică*”. „*Aceste trei puncte integrate în spiritul fiecărui individ - conchide autorul - creează o triadă superbă pentru a atinge cel mai înalt grad fericit de contemplare a unor realizări profesional-artistice, plastice*”.

Fiecare interpretare de exeget, cu care-și însoțește tablourile, include și explicații privind tehnici speciale de elaborare plastică armonizate cu substanța poemelor, cum se observă la tabloul „*În iureșul aspirațiilor*”.

Din prefața albumului semnată de Gheorghe Vrabie, alt mare plastician al nostru, reținem aprecierea că „*tablourile animă emoțional privitorul nu numai prin farmecul combinațiilor plastice al nuanțelor de clarobscur cromatic, dar și prin tendința lor de a provoca anumite meditații asupra vieții umane și sensului existenței pe Pământ*”.

Referințele și impresiile asupra operei și personalității artistului sunt semnate de critici de artă și oameni de cultură și anvelopează conținutul: Victor Teleucă, Mihai Cimpoi, Grigore Ilisei, Theodor Codreanu, într-o primă facțiune și, spre final, Mihai Grecu, Dumitru Gabura, Aurel David, Dumitru Ciobanu, Nicolae Dabija, Clima Gescu, Victor Cobzac ș.a.

Încheiem cu mențiunea că albumul „*Eminesciana plastică – ciclu filozofic*” beneficiază de traducerea textelor în limba franceză (engleză, parțial), ceea ce-i va înlesni o largă circulație și o bună cunoaștere a creațiilor pictorului octogenar.

Lina Codreanu, scriitoare.

ABSOLUTUL ÎN PALETA CROMATICĂ A LUI ION DAGHI

Pictura vorbește prin culori, forme, imagini plastice. Văzând tablourile maestrului Ion Daghi, auzi cum recită culorile, cum înmuguresc versurile, cum strigă formele. Cartea „*Eminesciana plastică / L'Eminescienne plastique*”, apărută la Editura „Universul”, 2015, înserează tablourile pictate în ulei și gândurile, care transformau versul eminescian în dimensiunea vizuală a paletelor lui Ion Daghi.

Primul rând al acestei frumoase cărți sintetizează procesul creației pictorului: „*Eminescu este infinit în spirit și formă*”, precede varianta franceză, tradusă de Larisa Tanasieva, „*Eminescu est infini en esprit et formes*”. Deseori se afirmă că opera marilor scriitori nu poate fi tradusă. Și cea mai nereușită traducere a liricii eminesciene este anume în limba franceză. Această carte vine să realizeze o altă traducere, traducere în sensul interpretării, din optica înțelegerii versului eminescian prin plasticitatea formei și a culorii. Tablourile lui Ion Daghi acceptă o înțelegere fără cuvânt, pentru că e scrisă cu suflet, e sigilată într-o măreție a absolutului. Totuși artistul a tins prin această carte să dezvăluie dialogul său cu textul eminescian. Și astfel și cititorul din spațiul limbii române, dar și cel francofon, au posibilitatea să traverseze gândurile a doi oameni de creație: Mihai Eminescu și Ion Daghi.

Cartea are o structură, se creează impresia că autorul o realizează după etapele pregătirii tabloului. Inițial se selectează dimensiunile pânzei, apoi prelucrarea minuțioasă a stofei, care va trebui să conserve culoarea, să nu permită fisurarea formelor, să conlucreze cu pictorul în momentul, în care va sigila gândul său în cromatică, va spațializa timpul, căruia îi va da vigoarea veșniciei.

Tablourile lui Ion Daghi sunt mari, care oferă planului dimensiuni spațiale, fapt ce în sălile de expoziție insistă să fie văzute de la distanță, de parcă și ansamblul zidit ar tinde la o reacție de percepție, ce și-ar dori să fie nu doar înțelese, ci și să recunoști esența ființei. Ființa din conceptul lui Parinenide: unică, indivizibilă, eternă.

Ontologicul este aspectul care îl marchează. În acest context este explicabil rolul de consultant al acad. Mihai Cimpoi, ce a mediat, după regulile lui Schleiermacher, și a scos din paradigme textul eminescian, consolidându-l pe toate meridianele lirei vistice și interdisciplinare.

Cartea „*Eminesciana plastică*”, coordonată de Dumitru Gabura și redactată de Mariana Gabura, păstrează paleta cromatică în căutarea, cizelarea, nuanței potrivite. Tablourile din acest format A4 sunt focusate cu grijă de Iurie Foca, respiră cu umbra și lumina pictorului Ion Daghi.

Interferențele dintre titlu - imagine - text ne invită în laboratorul de creație, nu doar cel al paletei de ulei, dar și al frământărilor de a înțelege în dimensiunea cromatică a cuvântului eminescian. Pentru a argumenta cele spuse anterior este necesar să enumerăm câteva titluri: *Dor de viață; Ontogeneză lirică; Cumpăna vieții; Al codrului vis feeric; Cărări eminesciene*. Sunt mai multe lucrări, unde printre constelații și valuri primordiale se întrevede profilul lui Mihai Eminescu: *Ascensiune; În iureșul aspirațiilor; Eminescu; Regretul amintirilor*.

Optica deosebită de a cadra o emoție, de a sincroniza un vers în lumea fenomenelor abstracte cu imaginea artistică, este meritul lui Ion Daghi. Artistul preia simboluri arhetipale, preferă stihia acvatică, pe care o transpune în cele trei stihii: pământ, foc, aer, ceea ce întrezărim în *Apeiron*, confirmat și de scurta descriere, și prin selectarea cu grijă a versurilor eminesciene: „*Stihii a lumii patru, supuse lui Arad, / Străbateți voi pământul și a lui măruntaie, / Faceți din piatră aur și din îngheț văpaie*”.

Planul terestru este prezent prin orizonturi, prin prezența omului, care își dorește o înălțare. Cu toate acestea focul apare, de mai multe ori, ca un răsărit ontologic. Un soare-centru, un soare-punct de referință, un soare-ochi. Ocularul creează tangențe cu dorința de a clipi în lacrimă. Această senzație acvatico-aeriană oferă tabloului dinamică prin undulații, se distinge o stare de sferizare. Absolutul apare vizualizat prin cristalele apelor primordiale. Un exemplu îl percepem în lucrarea „*Dincolo de voi*”. Pământul devine o sferă străvezie percepută energetic prin valuri, ramuri cu flori de tei și curcubeie cosmice. Simbolurile eminesciene proiectate

astfel vizualizează cosmicizarea cuvântului în codrii frământărilor Eului liric, unde explodează imaginația unui receptor artist, care nu mai are nevoie de real, dar extrage simboluri și creează mituri proprii prin *Picături nostalgice*, *Valul vieții*, *Enigma existenței noastre*, unde planul reflecției este primordial. Autorul Ion Daghi, prin întreaga sa creație, distinge conexiunea dintre culoare, formă și suflet. Structurile raționale dirijează haosul valului proiectat în enigma existenței noastre, care este irepelabilă, care ne ghidează stihiiile. Autorul știe să comunice și să perceapă dincolo de realitate. Am repetat de multe ori cuvântul culori, dar acestea dispar, deoarece cartea deschide o comunicare cu absolutul, care încă nu ne-a părăsit, pentru că mai suntem ațți să distingem frumusețea, emoția, gândul.

Victoria Fonari, scriitoare.

BASM CROMATIC

Recenta expoziție personală de pictură și grafică a artistului plastic Ion Daghi este purtătoarea mai multor semnificații. Apare ca o încercare de a ne sugera precum că nu trebuie să ne grăbim pentru a ne resemna, ci să căutăm soluții sfidătoare contra fatalității. Teroarea cotidianului poate fi suportată prin fuga de cotidian însăși, sau prin strădania de ai găsi un alt înțeles. Catastrofele, cataclismele interioare, cauzate de aceeași tangență cu exteriorul să le privim filozofic, căci semnele înrăutățirii timpului prevestesc renașterea lui, prefigurează o reînnoire. Să nu căutăm o cauză magică, o semnificație metafizică - toate au un sens determinat.

Supuși fatalității - a picta - este o formă de rezistență.

Pânzele plastice sporesc văzul și cuprinderea imaginației, întorcându-le înlăuntru, ne pun în fața marilor categorii ale existenței, readucându-ne certitudinea. Odată deșteptat ochiul lăuntric ne provoacă, insistă o plenitudine a înțelegerii și o structură pură a existenței, indica semnul ce-i în stare de a te transpune în adâncurile sufletești, în lumi care se formează aieva așa cum le dorești.

Prin această expoziție Creatorul de frumos, Pictorul, construiește spre a fi aruncat spre sufletele noastre un pod luminiscent - modalitate de a comunica, izvodind din necesitatea de a picta. Din moment ce omul are o carte, un tablou, el nu este singur, căci tot ce ne salvează din dureroasele intemperii este senzația că nu ai rămas total abandonat.

Providența le aranjează în felul ei, clarvăzător. Lângă deznădejde pune speranță, lângă tristețe - bucurie, lângă părăsiri despărțiri - așteptări și întâlniri.

Mă gândesc, pânzele, tablourile sunt cele, care cunosc bogăția de expresie și de bucurie a privirii umane. Ele pricep, sesizează, descifrează această lumină încărcată cu suflet, care le învăluie - înțelegerea, revelația, blândețea, înțelepciunea pictate cu un penel nevăzut pe chipurile noastre.

Pentru a comunica ochiului nostru toată puterea sufletului său, pentru a-i da valoarea vorbei, a pune în privire un poem sau o dramă

pictorul are nevoie de mai mult decât intuim. Suntem obligați să acceptăm așa cum sunt ideile, culorile pictorului, dar fiecare dintre noi o interpretează potrivit durerii sau bucuriei lui.

Atingerea unor culori pun în mișcare anumite strune din inimă, care nu vibrează decât sub privirea amintirilor, pe care le însuflețește. În marile împrejurări ale vieții sufletul nostru se leagă puternic de locurile unde au năvălit asupra noastră și bucuriile și necazurile. Astfel se explică forța evocativă a multor tablouri. Culoarea, linia, cheamă de undeva din legământul amintirii pe alta la fel.

Prin ochii inimii ne-au trecut priveliști, imagini, care la examenul prezentului proiectează fâșii de uliți, colțuri de case, alei, popasuri, un film de peisaje fragmentare acordate la diferite anotimpuri, toate învăluite de un farmec ce dă privirii o fericire enigmatică. Sclipiri scurte, asemeni bulevardelor umbroase sau ulicioarelor blânde, în care pâlpâie felinarele melancoliei. Clișeuri, rămase acolo pe retină, acum evocate apar în transparența ochilor.

Cum pot să semene atât de mult clipele, zilele una cu alta în desfășurarea lor atât de uimitor deosebite una de alta - cu aceleași elemente simple în liniile lor principale - soare și cer, pământ, arbori, oameni...

Sucesiunea neisprăvită a acelor felii de timp în spațiu crează miracolul unei reînnoiri perpetue. Descifrând pânza „*Enigma existenței noastre*” - o amplă lucrare, fulgerată de vijelii coloristice, lucrare, care compune atâtea atitudini de umbră și lumini, de reflexe și forme mobile, de transpuneri și dizolvări, care decid culoarea cerului, savoarea și parfumul aerului. Atâtea fenomene, pe care un spirit plin de armonie ni le pune cu discreție pentru contemplații laborioase parcă șoptindu-ne că în ținutul propriului suflet poți adăposti, și recunoaște, și iubi, forțele de coordonare și armonie, care fac ca universul să plutească sigur și fericit.

Din șirul lucrărilor ce reprezintă momentele supreme de sinteză face parte și ciclul „*Eminesciana plastică*”, omagiu adus poetului spiritualității neamului nostru la cei 110 ani de la trecerea în nemurire.

Pictorul marchează momentul suprem al conștiinței poporului nostru, care beneficiază nu de închiderea într-o uitare sfidătoare, ci de o

adâncire în memorie amintește sensul internal sau katarsic al suferinței din care ieșim înnobilați.

În plastica pictorului Ion Daghi găsim nu imagini definite și închise ci mai degrabă, o deschidere. Imaginile apar plastic-poetice în măsura în care sunt încărcate, cu potențial de nesfârșire, cu potențial de iradiere sufletească, ci având propagare nedefinită. Înseamnă mai puțin iscusința de a zugrăvi imagini și nici cea de a da concretețe ideilor, ci semnifică, în primul rând, elanurile, rezonanțele și ecourile, deci unghiul de deschidere a imaginilor, puterea de expansiune, capacitatea de dezmărginire a sufletului. O stare fără spațiu și mărginire - dorul imposibil de comunicat dar mite de a-l reda sub forma plastică, acea stare de alertă a sufletului fără șansa opririi: „*Ontogeneza lirică*”, „*Apeiron*”, „*În abis*”, „*Cărări eminesciene*”, „*Nebuloasa Eminescu*”.

Un capitol aparte este rezervat orei de noroc, dorită a fi eternă - iubirii.

Femeia, această făptură suavă, eterată, pe care pictorul o face transparentă veșniciei. El construiește Femeia, pictând-o cu mijloace simple. Pe urmă îți vine imens de greu să-ți explici de ce Ea, pictată pe alocuri sporadic, devine în întregul ei o siluetă cu adevărat tulburătoare, lăsând în urma ei prin soartă un subțire gust de melancolie, ceva care a trecut, a fluturat o clipă și a plecat ireversibil, rămânând gravate ca în stâncă în aerul destinului formele ei schimbător-amare. Este o imagine ce rămâne, printr-un mister, să fie dezlegat de cine se ocupă de dezlegarea misterelor.

„*Sete de dor*”, „*Imagini de dor*”, „*Calvarul dragostei*”, „*Zâna viselor răsânde*”, „*Enigma existenței noastre*”, „*În vraja nopții*”. Toate mișcărilor naturii, gravitează în jurul imaginii ființei dragi sufletului creatorului, polarizând spațiul în mișcarea umanizată - de contemplare a chipului iubit. Pictorul îmbină ființa dragă și natura ca urmare a misterioaselor afinități pe care le ascunde armonia latentă care se află în adâncul lucrurilor.

Spațiul astral nemărginit simbolizat de zborul păsărilor, prezența perenă centrală de imaginea iubitei, evocarea simultană atât a soarelui,

astrului diurn cât și a lumii stelare nocturne, ca modalitate de înveșnicire a timpului...

Compozițional întreaga desfășurare a acestui timp în mister circular este concentrată în jurul singurătății din mijlocul crângului a celor doi îndrăgostiți, a căror fericire confiscă spațiul multicolor al pânzei – „*Întrepătrunderea lumilor*” etc.

Ușor descifrabilă se lasă momentele - repere: buciul cadrului, stelele care împrăștie taină și vrajă în drumul iubiților, unda lacului, la toate venind în întâmpinarea îndrăgostiților absorbiți total de natură.

Pictorul reușește, printr-o textură lineară complexă să redea ideaticul, liricul operii eminesciene: prin intensificări, ale clarului de lună, ce iluminează printr-o explozie de reverberație cosmică întregul univers al operii, prin luminozitatea, frumusețea și puritatea formelor - ale luminii, ale naturii, concentrat în chipul femeii, răsfrânt în oglinda imensă a naturii, chip în care se adună lumina festivă, întreaga voință de frumos.

Dacă îl vom parafraza pe Platon putem spune că a înțelege adevărul, binele, frumosul, echivalează cu a păstra intactă memoria spiritualității trecute. „*Eminesciana plastică*” de Ion Daghi rememorează idei plastice, adevăruri poetice, stări și structuri esențializate cunoscute și îndrăgite.

Pictorul evidențiază îndeosebi cerul, partea lui cea mai de sus, care se unește cu lumina strălucitoare și pură a soarelui, lăcașul zeilor. Or, artele, îndeosebi cele plastice, au drept menire crearea, sintetizarea diverselor calități ale timpului uman, transformat în prezent. Arderea flăcării, ca simbol al mișcării și intensității trăirii, culoarea, linia, forma - sunt mijloacele prin care se realizează ideea, în sensul captării, filtrării, și apoi transferul, al lumii din afară într-un univers nou. În această re-plăsmuire a lumii pictorul organizează lumea, pe care el și-o creează după modelul său, cu o coloratură particulară, reînnoită, îmbogățită în conținutul lor spiritual, în semnificația lor. Astfel pânzele „*Codrii elogierilor rebele*”, „*Lumina cugetelor sacre*”, „*Regenerări distructive*”, „*Regretul civilizațiilor*” sunt suma algebrică a diverselor imagini, experiențe sufletești semnificate la treapta poetico-plastică de către Ion Daghi.

Știind bine că adevărul absolut ne scapă, rămânem la adevărul real, deoarece el este creat de noi, vine dinnăuntru, este o stare de adevăr personală, plăsmuită în noi. Probabil din acest considerent pictorul pune în opera sa mituri, întemeind o lume nouă creată în iubire.

Aceste condensări de culori fabulos-ireale de stări, care stârnesc uimirea, tălmăcită și îmbogățită cu ajutorul participativ al privitorului, creează un nou conținut, un nou statut.

Nu ne trebuie durere. Durerea nu este trăirea cea mai profundă. Să nu ne lăsăm induși în eroare de aparența că anume ea, împreună cu nefastul mizeriei, domină lumea.

Pictorul Ion Daghi se protejează intuitiv sau conștient de atingerea lor: adevărata și unica bucurie a vieții este să începi în fiecare zi viața din nou și să consideri drumul ca un antrenament împotriva descompunerii inevitabile a trupului. Cu trecerea anilor însemnătatea lucrurilor se micșorează. Nu rămâne decât esențialul. Materia se evaporă, numai substanța sufletească dăinuie materializată în pânze.

Mariana Petru, scriitoare.

ION DAGHI: PROVOCAREA „ARTISTICULUI”

În arta plastică din Basarabia, Ion Daghi este una dintre cele mai originale personalități, cu o bogată activitate creatoare și didactică, dar și de teoretician al artei (unsprezece cărți, în română și rusă, dintre care amintesc doar pe cele mai recente: *Compoziția decorativă frontală*, Editerra-Prim, Chișinău, 2010, *Artistic*, Chișinău, 2011). La cei 75 de ani împliniți nu demult (n. în satul Oniscani, Orhei, în România, la 16 august 1936), Ion Daghi este de o vitalitate de invidiat, cu un tonus mualit, încât ai crede că este un Ion Creangă rătăcit în pictură: echilibrat, plin de umor contaminant, dublat de un gospodar pomicultor, care-și valorifică prunele, perele și celelalte bunătăți și în cazanul de țuică, dătător de ceea ce prietenii numesc *daghistamină*, mai eficientă decât toate medicamentele din farmacii.

Ca artist, excelează în pictura de șevalet și de imaginație vizionară, în pictura monumentală și în arta mozaicului, cu nenumărate expoziții în Republica Moldova, România, Rusia, Ucraina etc., lucrările lui fiind prezente în colecții publice și private din Republica Moldova, România, Germania, Franța, Italia, Belgia, Ucraina, Rusia, Israel, Arabia Saudită. Menționez și câteva dintre lucrările sale monumentale: *Istoria satului*, pictură parietală, comuna Moara de Piatră, Drochia (1969); *Instrumente muzicale*, vitraliu mat, Colegiul muzical „Șt. Negară”, Chișinău (1972); *Covoarele Moldovei*, vitraliu cromatic, EREN, Moscova (1976); *Dulceața nectarului*, vitraliu cromatic, Florești, Republica Moldova (1978); *Razele dimineții*, mozaic, în orașul Koblevo, Ucraina (1979); *Omul și natura*, pictură parietală, Muzeul de Etnografie și Istorie Naturală, Chișinău (1990); *Ornamente bizantine*, pictură parietală, Mănăstirea Căpriana (2005); pictură și mozaic, în localul „*Vinurile Moldovei*”, Cricova (2006); *Tăria vișei*, pictură parietală, Muzeul Fabricii de Coniac, Tiraspol (2007); mozaic bizantin, pe frontonul Bisericii „*Sf. Nicolae*”, Basarabeasca ș.a.

L-am cunoscut pe Ion Daghi prin intermediul unei cărți ilustrate de domnia sa: Victor Teleucă, „*Răsărit de Luceafăr*” (poem inedit, scos la

iveală de Mariana și Dumitru Gabura, editura „Universul”, Chișinău, 2010). Textul lui Victor Teleucă este întregit, cu o organicitate imaginativă surprinzătoare, de nouă reproduceri din picturile lui Ion Daghi, tablouri care, la rândul lor, fac parte dintru-un excepțional ciclu de 39 de picturi de mari dimensiuni dedicat vizionarismului cosmic și antropologic eminescian, câte o lucrare pentru fiecare an pământesc al lui Eminescu. Acest ciclu, unic în arta plastică românească, ar merita el însuși un studiu aparte, impresionând prin măiestrie coloristică, știință compozițională, o capacitate excepțională de a surprinde marile geneze și frământări cosmice și metafizice în spiritul ontologiei arheității eminesciene, așa cum se conturează în poeme precum *Scrisoarea I*, *Luceafărul*, *Povestea magului călător în stele*, *Lacul* ș.a. Se prea poate ca acest ciclu de 39 de tablouri să constituie capodopera creației lui Ion Daghi. El știe să evite sentimentalismul edulcorant-romantic al altor artiști plastici inspirați din opera eminesciană, catifelarea sufletească fiind dibaci estompată de sobrietatea intenției ideatice, care răzbate prin inefabilul cromaticii.

Era firesc ca asemenea opere să mă ispitească a cunoaște și ceea ce gândește despre artă Ion Daghi. De aceea, voi face câteva referiri la opera teoreticianului, așa cum se conturează în *Artistic* (2011). La prima vedere, pare să existe un contrast între vivacitatea terestră a pictorului, operă și teoreticianul cu har didactic. Păstrând proporțiile, ca și invocatul Ion Creangă, Ion Daghi pare un „*primitiv*” în ale esteticii și asta din pricină că mijloacele sale lingvistice nu sunt la înălțimea limbajului plastic al culorilor, pe care îl stăpânește cu harul dăruit de Dumnezeu. În fraza lui Ion Daghi există o anume nefamiliarizare stilistică și, paradoxal, în același timp, el are naturalețea care-i permite să nu facă deloc abuz de erudiție, cititorul descoperind, totodată, un bun cunoscător al tainelor artei și științei picturale, ceea ce i-a permis să fie nu doar artist, dar și un dascăl de talent, care a format generații întregi de profesori și artiști plastici. Vreau să spun că eficacitatea discursului său didactic vine de acolo că nu este savant, livresc și artificial. În tot volumul *Artistic* nu sunt citate decât câteva celebrități, deși există o bibliografie destul de consistentă în final, autorul preferând să privească lucrurile din propria perspectivă, cristalizată după o lungă experiență artistică și didactică. Ținta lui este să transmită tinerelor

generații în ce constă *artisticul*, pe care îl numește și *artistism*. Așadar, axa centrală a cărții este esteticul, pe care el l-a promovat și în anii sovietici, când predomina ideologia proletcultismului, care paria doar pe *temă*, pe când Ion Daghi consideră că între *ce* și *cum* trebuie să existe o perfectă *organicitate*, contracarând, astfel, excesele estetismului modern și postmodern, tentat să elimine orice legătură a artei cu *adevărul*, în sens ontologic.

Polemizând cu aceia, care cred că arta ca *mimesis* a precedat modernitatea picturii abstracte și simbolice, Ion Daghi argumentează că „*pictorul*” preistoric al peșterilor a început, paradoxal, cu simbolicul și „*abstractul*”, încât omul „*primitiv*” a mers în două direcții intuitiv-artistice, între *senzorial* și *rațional*, simbolul, hieroglifa, semnul, constituind „*prima cărămidă în fundamentul artistismului*”. La început, ornamentul n-a avut intenție estetică, ci a fost un semn convențional de comunicare, cu sens magic. Artistul preistoric „*executa lucruri în afara conștientizării că ele aparțin anume de artă. Mult timp obiectele efectuate la un nivel bine determinat deveneau atrăgătoare, provocând atenția multor doritori de a le privi*” și de a le contempla. Conceptul de *artă* s-a născut cu mult mai târziu, încât „*artistismul*” a precedat noțiunea ca atare.

În capitolul „*Morfologia limbajului plastic*”, autorul vorbește de existența unei *gramatici generative* a actului artistic, deși el nu pare să fi cunoscut lucrările lui Noam Chomsky din domeniul semioticii moderne. Numai o riguroasă morfo-sintaxă a *artisticului* asigură *autenticitatea*, ferind de căderea în *kitsch*-ul postmodernist, imaginea din oglindă a tematismului proletcultist din anii sovietici. Din acest punct de vedere, el se arată solidar cu conceptul artistic profesat de Mihai Greco sau de Aurel David, cei care, altminteri, au avut intuiția talentului și a *singularității canonice* a lui Ion Daghi în anii 70. În 1978, Mihai Greco spunea: „*Tânăr pictor și monumentalist, Ion Daghi posedă un dar miraculos - fantezia. Pentru el lumea tabloului include nu numai ceea ce se află înaintea ochilor, dar și ceea ce ține de gândire, inspirație, înfățișare. După concepția lui despre realitatea ambientală, Daghi e poet. Tablourile sale glorifică viața nu printr-o pictură de gen - ceea ce văd toți, dar prin fibrele simțirii. Ion Daghi și eroii lui sunt printre noi când omul se află într-o*

stare sublimă”, În același an, Aurel David aprecia: „*Ion Daghi este un plastician de un potențial remarcabil creator și cu o gândire imaginară deosebită. În lucrările sale se simte tot ce e superb, ce ține de o activitate înalt artistică*”. Ei vor fi confirmați și de alți comentatori ai artei lui Ion Daghi, inclusiv din România. În 2003, Grigore Ilisei sublinia: „*Viziunile lui Ion Daghi sunt când cosmice, când pământene, luxuriante și unele și altele uneori, adeseori sticlind mineral, iradiind uranic. El nu iluzionează, ci creează o lume de fantasmă și reală întruchipare. Grunțuroasă ori sticloasă, culoarea are densitatea metalului, arsura pământului de oală și zvâcnire neostoită de vulcan. E un tărâm de visare și reflecție, de încântare și poveste, e valea fermecată a pistei fără sfârșit*”.

Iar această împlinire eminescian-blagiană a picturalității sale are în culise un sprijin conceptual organic, acea „*gramatică generativă*”, despre care vorbeam. Ființa umană are în ea sămânța creativității divine în structură antropologică *septenară*. Pentru ca „*sărbătoarea*” finală a contemplației să aibă loc, artistul trebuie să se supună la șapte „*corvezi*”, la șapte încercări, pe care le are în sine. Ion Daghi le numește *cele șapte facultăți ale omului*: „*efectul percepției vizuale, energia gândirii creatoare, bogăția bagajului de cunoștințe, rafinamentul dibăciei mâinilor, potențialul voinței psihologice, finețea gustului estetic și sentimentul spiritual al sufletului*”. Ceea ce Eminescu numea „*cartea cu șapte peceți*” (devenită septenarul *EL GAHEL* al cărții „*Joc secund*”, de Ion Barbu) se arată a fi *pictura cu șapte peceți* a lui Ion Daghi. Dacă una din cele șapte „*facultăți*” ale ființei umane nu funcționează, fiind în discordanță cu *întregul*, atunci opera rămâne neîmplinită : „*Este de ajuns ca în timpul creativității să lipsească, adică să nu poată participa normal, un singur element din aceste șapte indicate, ca artistismul creației să sufere o știrbire considerabilă*”. Aceasta mi se pare a fi contribuția cea mai originală a lui Ion Daghi la teoria „*artistismului*”. Cartea dezvoltă, rând pe rând, toate cele șapte repere ale creației picturale. Mă voi referi doar la unele nuanțări, care mi se par de actualitate perenă. A treia condiție a artei vorbește de acumularea de cunoștințe a artistului nu doar din domeniul artelor plastice. Artistul *modern* și *transmodern* (cum îl consider pe Ion Daghi), cu cât cunoaște mai mult și din alte domenii, cu atât e mai bine

înarmat pentru actul creator. El are intuiții, ținând de *multidisciplinar, interdisciplinar și transdisciplinar*. Un argument de bun simț: „*matematica, limba maternă, istoria, geografia, biologia etc. - nu se studiază izolat de arta plastică. Și arta plastică, drept obiect de studiu, este în corelație cu activitățile științifice. Ea nu este în afara științei*”.

Arthur Rimbaud numea poetul „*supremul savant*”. Pictorul, cu atât mai mult, este și el un „*savant*”, afirmă Ion Daghi, în limbajul său: „*Artiștii plastici utilizează pe larg în procesul creativității lor argumentele științifice, structurând diverse scheme compoziționale după principiile de tact ritmic, proporționare, simetrie, dinamică, echilibru etc. Pot ei oare să renunțe la așa superbe cunoștințe în practica lor cotidiană, în activitatea lor de căutare a artisticului și a frumosului din jur? Este destul de clar că nu*”. Mai mult, pictorul este și chimist (și „*alchemist*”), obligat să aibă cunoștințe în amestecul vopselelor, „*glisarea lor, suprapunerea, substractarea, fuzionarea etc. La fel - îmbinarea vopselelor cu lianți diferiți, lacuri, dizolvanți, diluanți, aerosoli, emulsii, cleiuri etc.*”.

Cunoștințele nu-i sunt însă de folos pictorului dacă n-are harul „*dibăciei mâinilor*”, *enigma* însăși a talentului plastic. Autorul reamintește că „*numai în cazul când toate părțile întregului vor fi alăturate nivelului plastic atins, se va pune întrebarea generalizării tuturor elementelor și unirea lor într-un întreg*”, întrucât „*cultura executării stă la baza dibăciei artistice*”. Nici „*dibăcia mâinilor*” nu e suficientă, fiindcă intră în ecuație „*potențialul voinței*”, concept reverberând din *voința schopenhaueriano-eminesciano-nietzscheană*. Ion Daghi o asociază cu *inspirația-pasiune*: „*Aceasta îl face pe autor să treacă înflăcărat-senzitiv la o dorință neclintită de realizare a ideilor sale în opera mult adorată*”.

Ardoarea voinței de creație trebuie ținută în frâu de *finețea gustului artistic*. Ea depinde, la rândul-i, de nivelul de „*dezvoltare intelectual-culturală*”. Acum, *voința* se prelungește în „*gust*”, încât se poate vorbi de o „*voință a gustului*”, încununată în cea de-a șaptea facultate a omului, *sufletul*. Care le înglobează, enigmatic, pe toate celelalte, echivalentul Duminicii Mari, a pogorării Sfântului Duh de după înălțarea Mântuitorului. Pornind de la premisa filozofică a consistenței universului nostru din *materie, energie și informație*, Ion Daghi le găsește

corespondentul simetric în corp, aură, suflet/spirit/duh (psihicul, conștiința, energia cosmică divină) și rațiune. Conform cadrului cartezian al raționalismului modern, omul e privit din diverse unghiuri de vedere: pentru medici, el e „un ansamblu de sisteme fiziologice”, pentru astrofizicieni, „un complex sistem electro-magnetic”, pentru filosofi, „o ființă rațional-senzorială”, pentru plasticieni, „o configurație complicată de forme volumetrice” etc. Dar axa centrală a ființei umane este sufletul, așa cum îl concepe religia ortodoxă. Savanții au descoperit că energia materială se manifestă ca o „aură a biostructurii”, care, la rândul ei, ascunde energia cosmică divină, care e sufletul și care „nu este un produs al materiei ca aura”, ci survine odată cu nașterea omului, „ca formă intermediară dintre aură și spirit”, izvorând din „stihia universului veșnic al Absolutului infinit, a cărui energie i se supune totul și care este incognoscibilă”. Speculația lui Ion Daghi încearcă să surprindă relația tainică dintre suflet și corp: „Ca parte psihică mai mult ține de inimă, iar ca parte spirituală - de duh, de divinitate, de absolut”. El sesizează că „sufletul nu este dotat egal: cât spirit atâta și psihic. La unii prevalează puterea psihică, la alții însă cea spirituală, la unii biologică și tot așa”, de unde și diferențele dintre oameni și oameni, dintre artiști și artiști. Dezechilibrul dintre biologic și spiritual poate duce la ratarea creației, care nu se poate sprijini decât pe o „sinteză dintre suflet și minte”. Este concluzia eminesciană a echilibrului dintre inimă și minte.

Ultimele două capitole (*Valorificarea artistismului plastic și Tinerii în creația artistică*) dezvăluie intenții polemice cu arta postmodernistă, care-i tentează pe tineri și provoacă dezechilibrul celor șapte facultăți ale creativității umane, oglindit, bunăoară, în „formele deformate fără sens, prost desenate”, ducând la conformații respingătoare care lasă o „amprentă urâtă în sufletul omului”. Ion Daghi le amintește tinerilor că pictorii „primitivi” n-au acționat abandonând total gândirea, cum pretind teoreticienii moderni și postmoderni. Dimpotrivă, „ar fi o mare rătăcire să se creadă că arta abstractă a avut începutul abia în sec. XX, precum uneori se mai aude”. Iar revenirea la „naturalism”, ca abandon al avangardei abstracționiste, poate să ducă, la rându-i, într-o înfundătură, nefiind „realism” sau „concretism”. De aceea, pictorii postmoderniști

„nu-s capabili să întocmească imaginile în chip creator fiindcă din cele șapte facultăți umane, ei nu utilizează un bagaj cât de cât de cunoștințe, dar și logica gândirii pentru atingerea artistismului și, prin urmare, nu pot dispune de un gust estetic avansat”. Ion Daghi respinge atât naturalismul, cât și excesul de abstracționism, extravagant. Modernismul și postmodernismul, ca simple mode, sunt trecătoare. Ele pledează pentru un „realism” ontologic, care este, în definitiv, imaginea unui ethos transmodern. O pictură, în care *misterul* să fie ținta gramaticii generative a artei: „Misterele lipsesc doar numai acolo unde nu există realitate. Misterele nu pot fi în afara realității precum nu este lumină fără întuneric, bine fără rău, pozitiv fără negativ, frumos fără urât, artistic fără antiartistic...”. Ion Daghi este încrezător că *artistismul*, așa cum a încercat să-l descrie și care este plasma originară a artei, va predomina și-n viitor, „învingând obstacolele și va licări permanent în fața tuturor aprecierilor ca un far luminos în bezna nopții”.

Să-i dăm crezare.

Theodor Codreanu,
scriitor, critic literar, eminescolog.
Galați, 2012

MENTORUL ȘI COLEGUL ION DAGHI

Era în vara anului 1971. Venisem la Chișinău la Colegiul de pictură. Acolo am întâlnit o mulțime de lume frumoasă – viitorii mei colegi și profesori precum: Petru Rusu, Mihai Lepădatu, Gheorghe Munteanu, Ion Daghi. Domnul Ion Daghi, plin de umor și înalt profesionalism, m-a făcut să-l primesc mai aproape de suflet. L-am cunoscut mai bine fiind peste puțin timp trimis cu colegii la kolhoz în s. Vorniceni la strâns legume și cules poamă, unde dl prof. Ion Daghi era conducător.

Pe parcursul anilor de studii, Domnia sa – profesor, eu – student, l-am cunoscut bine în diferite situații. Peste un timp, după absolvirea studiilor, fiind angajat la Fondul de Arte Plastice, am devenit colegi cu Domnul Profesor Ion Daghi. La Fond colectivul de pictori era mare, dar când vorbea Domnul Daghi toată lumea îl asculta cu gurile căscate. L-am văzut cum lucra asupra diferitor lucrări monumentale, din zori și până-n

În calitate de asistent al Maestrului la o lecție de studiere a bazelor design-ului industrial. Universitatea Tehnică a Moldovei.

noapte, deseori fără pauza de masă.

Însă soarta ne-a făcut să fim și mai aproape – ambii ne-am angajat în calitate de profesori la Universitatea Tehnică a Moldovei. Fiind colegi de Catedră am avut fericita ocazie să-l ascult și să discut cu el de foarte multe ori pe diferite subiecte. Am cercetat și am apreciat mult cărțile elaborate de Domnia sa despre coloristică, compoziții monumentale și multe alte domenii necesare artei plastice contemporane. Prelegerile Domniei sale îi

cucureau pe studenți, care-l ascultau cu mult drag și interes. Dar ce interes prezentau multiplele sale expoziții.

În timpul liber el putea într-un mod magic să ne adune și la un

pahar de vorbă. Era un bun povestitor, ne captiva cu diverse istorii din perioada studenției sau a realizării diferitor creații la comandă. Dar cea mai captivantă calitate a Domnului Ion Daghi era cea de declamator. Cât de frumos recita versuri din operele clasicilor, dar cel mai mult iubea opera lui Eminescu, căruia ia dedicat cea mai mare parte a operelor sale. Putea zeci de minute în șir să declame din versurile Clasicului. Îți crea impresia că cunoștea întreaga operă eminesciană pe de rost. Mai mult – o înțelegea în esență, drept dovadă fiind nenumăratele picturi realizate pe motivele operei eminesciene. Pictorul Ion Daghi a fost practic unicul eminescolog plastic din spațiul românesc.

***Tudor Botin
Artist plastic.***

Universitatea Tehnică a Moldovei

PEDAGOGUL ION DAGHI

În toate instituțiile de învățământ preuniversitar și universitar, unde se predau disciplinele de artă plastică, îndeosebi compoziția decorativă, profesorii folosesc programele și manualele elaborate de cunoscutul pedagog, artist plastic, conf, univ., dr. în pedagogie, Ion Daghi. Conform acestor programe, au fost elaborate și

manuale.

Recent au mai ieșit de sub tipar la Tipografia Centrală două manuale ale Maestrului Ion Daghi - „*Compoziția decorativă frontală*” (2010) și „*Compoziția decorativă volumetrică*” (2013). Materialul didactic cuprins în ultimele ediții (inclusiv „*Artistic*” (la aceeași tipografie), 2011, în care se explică pe scurt morfologia limbajului plastic de exprimare) constituie exact conținutul ce determină gramatica acestui obiect de mare importanță.

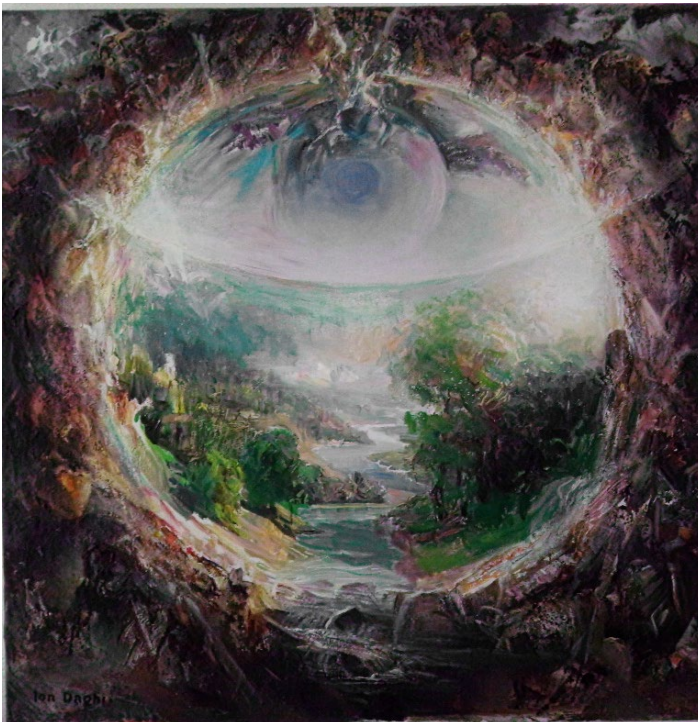
În ultimele două manuale concepția educației plastice prevede: pentru clasele primare - studierea mijloacelor primordiale de antrenament în limbaj plastic cu scopul de a însuși particularitățile lor tehnice, îndeplinind exerciții practice. În veriga gimnazială elevii trec la o treaptă mai avansată, studiind terminologia, cultura artistică de percepere și redare a ideilor în limbaj plastic. Se pun reperele imaginației, fanteziei individuale și începutul formării gândirii creatoare. Ajungând la treapta liceală și de colegiu, esența studierii activităților plastice se sprijină pe transpunerea ideilor în material, realizând anumite

În atelierul Maestrului, 2011.

Copilărie, 2011.

Oază cosmică, 2013.

sarcini de diverse reprezentări plastice. Se încearcă confecționarea lucrărilor decorative și de design în diverse materiale (tapiserie, ceramică, metal, lemn etc.). Discipolii fac cunoștință cu istoria artelor plastice, etnografia, estetica, designul etc.

Prin studierea teoriei științifice, a materialului didactic inclus în aceste manuale, tinerii obțin cunoștințe de reper în instruirea artistică, formarea gustului estetic și a gândirii creatoare. Ca exemplu poate servi acumularea cunoștințelor grație studierii legiților naturii - tactul ritmic, proporționarea, simetria, dinamica, echilibrul, structura, tectonica, complexul, ansamblul etc. Credem că materialul didactic cuprins în aceste volume consacrate compoziției decorative și de design va fi valabil pentru procesul de studiu în multe instituții de învățământ și pe un termen destul de îndelungat, nu numai la noi, dar și peste hotare. Aceasta fiindcă se bazează pe cele mai puternice facultăți ale Omului: spirituale, psihologice, energetice, vizuale, mintale, senzoriale și lucrătoare. Ele niciodată nu se vor învechi, deoarece țin de eternitatea culturii, civilizației umane, de teoria științifică și practica empirică, fără de care este imposibil să atingi vreun obiectiv oarecare. Acestea trec ca un fir roșu și prin impresionanta sa operă de artă. Am onoarea să fiu și eu printre colecționarii privați ai Maestrului, care mi-a donat două picturi. Ambele tablouri sunt plasate în dormitor, în așa fel că mă culc cu *Copilăria* și mă scol cu *Oaza cosmică*. Astfel Domnul Daghi este în fiecare zi prezent în casa mea, și în amintirile noastre. Aceste tablouri sunt foarte frumoase, ca și întreaga operă a Maestrului. Întotdeauna l-am admirat în tot ce face și cum este. Am avut multe planuri să mai realizăm împreună. Mă bucur enorm că l-am cunoscut și am lucrat împreună. Mii dor de el.

***Elena Madan,
Lector superior,
Universitatea Tehnică a Moldovei***

TALENTAT MAESTRU AL PENELULUI

E de baștină din satul Onișcani, raionul Șoldănești. A crescut și a fost educat într-o familie de țărani. De timpuriu a fost deprins de către părinți cu munca. Dar Ion își croia timp pentru a desena și a se ocupa de modelare. Faptul că la vârsta de 14 ani s-a prezentat la Școala Republicană de Arte Plastice din orașul Chișinău n-a fost o întâmplare. Cel dintâi pedagog i-a fost renumitul mânăitor al penelului Rostislav V. Okușko. Maestrul Okușko întotdeauna dialoga cu studenții într-o limbă pur românească și aceștia se străduiau să-l imite, deoarece în acele vremuri nu prea întâlneai oameni atât de inteligenți și erudiți. Puteai număra pe degete persoanele, care în mod deschis ar fi apărât limba maternă, tradițiile și obiceiurile poporului. În atelierul maestrului Okușko întotdeauna domnea o atmosferă de creație minunată.

Principala disciplină la Școala de Arte Plastice a fost compoziția, predată de dl Ion Jumati. Acest remarcabil artist plastic și pedagog îi învăța pe studenți nu numai să picteze, dar și să gândească, să observe cele din jur, să transpună pe hârtie în mod realist natura. Dl Ion Daghi a avut noroc, deoarece cele mai trainice cunoștințe în domeniul compoziției le-a sorbit la lecțiile dlui I. Jumati. O influență serioasă asupra lui I. Daghi au avut și alți pedagogi, printre care G. Vașcenko, V. Sadovski, I. Necitailo și mulți alții. După absolvirea în 1956 a Școlii de Pictură, dl Ion Daghi își continuă studiile la Institutul Industrial de Pictură din Harkov. Și aici învăța bine, cu mult interes și entuziasm. Anume la Institutul din Harkov, Ion Daghi a găsit acel mediu și atmosferă prielnică pentru a-și dezvălui din timp aptitudinile. S-a dovedit a fi un student însetat de cunoștințe. Era atras de lecțiile practice în domeniul proiectării artistice și designului, conduse de profesorul Vladimir Ermilov. Tot aici însușește tehnica și tehnologia prelucrării materialelor, studiază arta monumentală (mozaicul, zugrăvirea pereților, vitraliul), cât și alte genuri de artă care, ulterior, au devenit determinante în activitatea lui de creație. Lucrarea lui executată în stilul tradițiilor mozaicului bizantin înfrumusețează și astăzi interiorul Institutului de arte din Chișinău.

Școala de arte plastice „I. E. Repin” a constituit pentru el un fundament, mai exact, pentru profesia, pe care a îmbrățișat-o mai târziu.

Într-o perioadă scurtă de timp, după absolvirea instituției de învățământ superior. Fostul student s-a format nu numai ca un bun pictor-monumentalist și artist plastic, dar și ca pedagog experimentat. Nu o dată i s-au făcut oferte de angajare la muncă în Moscova, Kiev și în alte mari centre culturale din fosta U.R.S.S. Dar de fiecare dată renunța și revenea acasă, în Moldova.

Activitatea de creație a acestui renumit pictor are un caracter specific. Odată cu anii, a lucrat în diverse direcții, dar întotdeauna a dominat în creația maestrului mozaicul, zugrăvirile pe pereți, vitraliul. Una din cele mai serioase lucrări, din punct de vedere al conținutului artistic și filozofic, este „*Biosfera și omul*”, executată la Muzeul Ținutului Natal din Chișinău, portretul lui M. Eminescu și altele, cum ar fi „*Apeiron*”, „*Valul vieții*”, portretele lui F. Obadă, I. Paulencu, M. Clima.

Dl I. Daghi a consacrat muncii pedagogice circa 30 de ani. După absolvirea Institutului a predat aproape 15 ani la Școala Republicană de Pictură. Către începutul anilor 70, dl Ion Daghi a susținut punctul de vedere, cum că la etapa contemporană nici într-un caz nu trebuie să confundăm divizarea artei decorativ-aplicate, pe baza căreia se studiază, în special metodele și principiile prelucrării artistice a materialelor (lemnului, ceramicii, pielii, metalului, sticlei, pietrei etc.), cu amenajarea artistică, ce, de fapt, are un alt scop. Dumnealui a propus conducerii Școlii de Pictură să elaboreze un nou program de învățământ la disciplina de bază, pentru secția de amenajare artistică — compoziția, și un manual. Tot el a propus să participe la pregătirea lor. Dar propunerea i-a fost refuzată. Nefiind înțeles, el părăsește Școala de Pictură și se angajează la lucru la Universitatea Pedagogică de Stat „*I. Creangă*” din Chișinău, unde timp îndelungat exercită funcția de lector superior, apoi de șef al catedrei de pictură. În prezent este șeful noii catedre de arte decorative plastice de la facultatea de pictură și grafică. Muncește cu ardoare pe tărâm creator, pedagogic și științific.

Ion Veranje, 1996.

PICTURA ȘI PORTRETISTICA DAGHIANĂ

A scrie despre plasticianul Ion Daghi e o mare onoare. Dar e și un mare risc. Riscul decurge din conștientizarea incapacității cugetului analitic de a contura coordonatele universului unui creator de valori spirituale.

Ion Daghi are sistemul său de predare a teoriei și practicii artelor decorative. A lansat pentru școlile de arte din Moldova trilogia „*Compoziția decorativă în plan*”, „*Compoziția decorativă în spațiu*” și „*Efervescența vieții formelor*”. Este membru al Uniunii Artiștilor Plastici din Republica Moldova și e doctor în pedagogie. Are un cuvânt de spus la toate expozițiile de artă, mai că pe la toate conferințele, simpozioanele și seminarele metodico-științifice prestigioase.

Pictorul Ion Daghi a creat lucrări de pictură monumentală pentru grădinițele de copii din Florești, din sectorul Râscani al Chișinăului. Pentru Muzeul Etnografic Republican a realizat compoziția monumentală denumită simbolic Sala „*Univers + Umanitate + Biosferă*”.

Pictura sa în ulei se caracterizează prin muzicalitate, pictorul utilizând tehnica mixtă pentru a-și diversifica mijloacele de expresie. Puzderia de stele și stelute, de luceferi și de așchii de lumină vibrantă din pânzele sale generează în imaginația spectatorului cult fantasmagorii ce largesc orizonturile cunoașterii. În portretistica daghiană („*Ion Paulencu*”, „*Foca Obadă*”, „*Mihai Grati*”) lumea spirituală a ființei umane e o „*corolă de minuni*”.

Expoziția „*Eminesciana-97*”, găzduită de Casa Scriitorilor, conține secvențe plastice, prin care dialogul imensităților cosmice eminesciene a devenit o realitate convingătoare. Lingviști, poeți, filosofi, oameni de cele mai diverse profesii și vârste, au vorbit despre contribuția plasticianului Ion Daghi la actualizarea viziunilor cosmice ale Marelui Poet, elogiind eternitatea noastră spirituală.

***Clima Gescu,
critic de artă, 1998.***

VISĂTORUL EMINESCOLOG ION DAGHI

*„Lumea este imperfectă. Contează, însă, nu cum
o găsești când vii, ci cum o lași când pleci...”*

(Aurelian Silvestru. Scriitor, doctor în psihologie)

Maestrul Ion Daghi a lăsat după el o lume mai plină, mai frumoasă, în special, prin inegalabila-i operă de artă cu tematică eminesciană. Artist plastic, membru al Comisiei Naționale Consultative de Arte Plastice din România, membru al Uniunii Artiștilor Plastici din Moldova, președinte al Comisiei plastice și membru al Comisiei de Experți din Moldova la arta plastică, doctor în pedagogie, conferențiar universitar.

Aș minți dacă aș spune că l-am cunoscut pe profesorul, artistul plastic Ion Daghi de mult timp. Cert este, că l-am observat chiar din primele zile ale apariției lui prin a. 2001 la facultatea „*Inginerie și Management în Construcția de Mașini*” de la Universitatea Tehnică a Moldovei, unde fusese deschisă o nouă specializare de Design Industrial. Pe coridorul blocului facultății în întâmpinare pășea un om zvelt, cu părul atins de brumă și cu un zâmbet molipsitor pe buze. Mai apoi, cu diferite ocazii, l-am cunoscut mai bine, descoperind în el o personalitate multilateral dezvoltată. În calitatea sa de profesor de istorie a artelor se bucura de un respect aparte din partea studenților de la specialitatea „*Design industrial*”, care îmbina armonios științele exacte cu artele frumoase. Prin cursurile predate profesorul Daghi ținea să-i familiarizeze pe studenți cu arta frumosului, insuflându-le dorința de a crea.

În calitate de artist plastic l-am cunoscut ceva mai târziu. Pentru prima oară am avut fericita ocazie să-i apreciez talentul, întrând cu o

anumită ocazie în posesia unei splendide picturi cu tematică eminesciană, devenind, spre marea mea onoare, unul dintre colecționarii particulari ai operelor Maestrului.

De fiecare dată când privesc mai atent acest tablou descopăr noi nuanțe ascunse subtil de Maestru în planul 2 sau chiar 3. Însă adevărata

Astru terestru. 2004.

descoperire a Artistului am făcut-o în repetate rânduri, vizitând nenumăratele expoziții personale prezentate de Maestru cu diferite ocazii. Printre multiplele lucrări prezentate la diverse expoziții se evidențiază cele 39 lucrări (câte una pentru fiecare an de viață al marelui Eminescu) ale Pictorului cu motive eminesciene. Recunosc, în măsura în care pot să înțeleg creația Maestrului Ion Dăgھی, care este plină de simbolisme, ea m-a fascinat de fiecare dată.

Nu m-am așteptat să-l redescopăr pe Eminescu, creația marelui poet, prezentată în altă formă. Puțin am cunoscut opera lui Eminescu grație

profesorilor de literatură moldovenească (cum era pe atunci) și scundelor surse de literatură din biblioteca școlii și a celei sătești. Mai târziu, în special în perioada renașterii naționale, l-am descoperit mai bine prin minunatele cântece scrise pe versurile Poetului și cântate de renumiții rapsozi ai cântecului Ion și Doina Aldea Teodorobici ș.a., prin operele cunoscuților eminescologi G. Călinescu, M. Cimpoi ș.a. Iată că acum am avut fericita ocazie să-l redescopăr pe Eminescu, opera lui, prin picturile artistului plastic Ion Daghi, o formă mai accesibilă gândirii spațiale ingineresti. Privite sub diferite unghiuri, privite de mai multe ori de la distanță sau de aproape, de fiecare dată descoperi în picturile Maestrului Daghi noi nuanțe, noi elemente ascunse ingenios de Pictor. Gama moale de culori, jocul de lumini, modul specific de redare a chipurilor eminesciene predomină în picturile Maestrului. Prin creația sa artistică maestrul îl aduce pe Eminescu în mijlocul tinerilor vizitatori ai expozițiilor de pictură, reaprinde în ei flacăra eminesciană, le face cunoscută opera literară, inclusiv, în afara spațiului românesc (țin să menționez că lucrările Maestrului Ion Daghi sunt cunoscute în Franța, Grecia, unde au fost demonstrate sau fac parte din colecții particulare din Moldova, România, Rusia, Germania, Israel, SUA etc.).

Ion Daghi avea planuri mari pentru viitor însă plecarea subită la cele veșnice a făcut ca mai multe opere de artă, zămislite de Maestru, să rămână nerealizate, câteva manule scrise să rămână needitate.

Zbor lin spre ceruri, Maestre!

Valeriu Dulgheru.

Prof.univ.dr.hab.

Universitatea Tehnică a Moldovei

ION DAGHI – VULCANUL ÎMBLÂNZIT!

L-am cunoscut, începând cu anul 2001, atunci când a fost angajat în cadrul catedrei noastre „Proiectarea și Fabricarea Mașinilor Agricole”, unde se deschisese specialitatea „Design Industrial”. Foarte curând, dintr-un om slăbuț și josuț s-a transformat într-un adevărat velican, așa zice chiar un vulcan – atâta viață, trăire și zvâcnet plin de elan tineresc emana această ființă artistică. În toate era artist. Cu o ținută plină de verbă declama poezii născute de o trăire profundă și complexă. Și totuși acest vulcan era împlânzit. În diverse ipostaze dădea dovadă de rară educație și rafinament. Câte au mai rămas să le auzim din gura Dlui, dar ce păcat – a plecat la ceruri. Noi, cei rămași, improvizăm tot mai des – ce-ar fi zis, cum ar fi reacționat Marele Artist Plastic – Dl Ion Daghi. Cu durere exprimăm verbul „a fost”.

Dl Ion Daghi a fost un dascăl excelent. În procesul de educație a artei, frumosului, Profesorul Ion Daghi aducea tot ce e mai frumos pe lume, ridicându-se la înălțimea lui Eminescu, pătrunzând în tainele gândirii lui. Deseori zicea:

*„Eu cu Eminescu mai trăiesc!
Cu admirație luceafărul privesc!”*

Trăirile sufletești cu semnificații divine descrise de Mihai Eminescu în poezie sunt exprimate pe pânză foarte reușit în simboluri și alegorii, păstrând legea armoniei. Atât de minuțios și profund cunoștea opera

La expoziția consacrată jubileului de 70 de ani, 2006. De la stânga la dreapta: V. Podborschi, I. Manoli, I. Daghi., V. Cobzac, A. Vatavu.

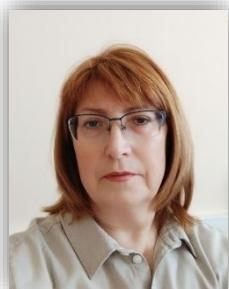
Căderi în stele. 2000.

universal cosmic cu căderi de stele. Una din ele cu siguranță este Steaua Ion Daghi!

Odihnă liniștită în împărăția cerului, Maestre!

*Ilie Manoli
Conf.univ.dr.
Universitatea Tehnică a Moldovei*

PE URME DE GENIU CĂLCÂND...

Artistul Plastic Ion Daghi a fost fascinat de opera marelui Eminescu, pe care o cunoștea pe dinafară. Conceptele filozofice ale lui Eminescu despre lume au găsit un ecou puternic în sufletul pictorului. Enigma existenței umane, versificată de marele poet, a declanșat un izvor de inspirație pentru Ion Daghi și s-a materializat în ciclul de opere de pictură: „*Eminesciana plastică*”.

L-am cunoscut ca pe un Om înțelept, senin la chip și suflet, cu un caracter blajin, înzestrat cu calități de valoros pedagog, cu multiple haruri creștinești, împovărat doar de talentul, care se cerea realizat în atâtea proiecte...

Maestrul obișnuia să spună, că nu are nevoie de nimic din cele, spre care mulți râvnesc: bani, putere, onoruri, sau, cel puțin, o recunoaștere a talentului... În interviuri și întâlnirile cu jurnaliștii și-a exprimat foarte clar Credo al său: *„Nu am nevoie de nimic, afară de sănătate și liniște sufletească, afară de iubire și satisfacție creatoare, afară de libertate și consacrare culturii spirituale și societății în care trăiesc”*.

În profunzimea sa sufletească el descoperea tot de ce avea nevoie – de la sănătate și dragoste până la avere, glorie și fericire, explicând acest fenomen prin faptul, că se alimentează de la energia cosmică și cea a pământului. Anume aici, spunea Pictorul, este izvorul, *„care mă alimentează cu tot necesarul pentru ca să-mi pot manifesta umanismul, să-mi îndeplinesc Vocația și Destinul, care mi-i dat de la naștere pe fața Pământului”*.

*Pe urme de Geniu călcând
Se-implântă în suflet Semința,
Cum pruncii în leagăn plângând
Încearcă să afle Crediința...*

*E totul o apă – un pământ,
E totul mișcare și piatră,
Și haos, și trupul înfrânt,
Și-o rază cu chip de speranță...*

*O Cale – departe de drum -
Hățiș de fantome terestre,
Și vânt, și scânteie, și scrum
Încap în a Omului zestre.*

*Dramatic, dar are un sens
Destinul de Geniu, se pare:
Să are, să semene-n mers -
Răspuns la divina chemare.*

*S-aprindă pe boltă o Stea
Cu gândul sfidând nepăsarea,
Primară fiind dragostea,
În vers și culoare lucrarea.*

*Pe urme de Geniu călcând,
Încearcă să afli Crediința!
E totul o apă – un pământ,
Și-o rază cu chip de speranță.*

**Zinaida Stratan,
Director bibliotecă, Universitatea Tehnică a Moldovei**

PARTEA II
ION DAGHI:
ITINERAR BIOGRAFIC

ITINERAR BIOGRAFIC

Vine dintr-o familie de țărani dintr-un sat din centrul Basarabiei, județul Orhei, de acolo unde, vorba poetului, s-a născut veșnicia.

I-au rămas pe parcursul întregii vieți dragostea de părinți, de locurile natale pe unde „....copil fiind păduri cutreiera”, de primii săi învățători, care i-au insuflat dragostea de carte, de părinții, care l-au crescut și educat.

Studentia - cea mai frumoasă perioadă a vieții, a fost plină de clipe fericite (curriculare și mai puțin curriculare), care i-au rămas întipărite în memorie pentru toata viața.

*Student, 1962-1967.
Universitatea de Arte și Design din
Harkov, Ucraina*

Momentul cel mai important în viața Maestrului Ion Dăgھی a fost consacrarea întregii sale vieți descoperirii fenomenului Eminescu, transunerii plastice a filozofiei eminesciene.

Chișinău, 2021

REPERE BIOGRAFICE

Ion DAGHI,
pictor, monumentalist, doctor în pedagogie, artist decorator

DATE PERSONALE:

Naționalitate român
Data nașterii 16 august 1936
Locul nașterii c. Olișcani, județul Orhei, România

STUDII:

1952 – *studii medii*: școala medie incompletă în c. Olișcani, r-nul Orhei, Republica Moldova;
1952 – 1960, medii speciale: Școala Republicană de Arte Plastice „A. Plămădeală” din or. Chișinău;
1962 – 1967, studii superioare: Academia de Arte și Design din Harkov, Ucraina;
1990 – Doctor în pedagogie, Institutul de Cercetări Științifice în domeniul Pedagogiei pe lângă Academia de Științe a URSS.

ACTIVITATEA PROFESIONALĂ PEDAGOGICĂ:

1960 – 1962, profesor de desen liniar la Școala Internat nr. 1 din or. Râbnița;
1967 – 1979, profesor la Școala Republicană de Arte Plastice „A. Plămădeală” din or. Chișinău;
1979 – 1995, lector superior, conferențiar universitar, șef al Catedrei de Artă Decorativă (1992-1995), Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”;
2001 – 2021, conferențiar universitar la departamentul „Design Industrial și de Prods”, Universitatea Tehnică a Moldovei.

ACTIVITATEA PROFESIONALĂ ARTISTICĂ:

1952 – 1954, pictează primele lucrări „*Natura statică cu ceainic*” și „*Mama plămădind*”;

- 1962 – 1967, în perioada de studenție creează primele schițe de compoziții în pictură „*Apeiron*”, „*Valul vieții*”;
- 1967 – execută prima schiță de lucrare monumentală prevăzută s-o realizeze în tehnica mozaicului bizantin „*Progresul Tehnic*”, inclusă în teza de licență, menită să îmbogățească fațada unui obiect electroenergetic din o. Zaporojie, Ucraina;
- 1969 – debutul artistic, în spațiul național, Expoziția Republicană a operelor profesorilor din școlile de arte pentru copii;
- 1973 – debutează la o Expoziție Republicană cu lucrarea „*Salve de artificii*”;
- 1973-2011 - participant la numeroase expoziții de grup; expoziții personale în localuri publice din Chișinău (Uniunea Scriitorilor, Primăria municipală, Biblioteca „*Transilvania*”, Casa Naționalităților, Centrul Academic Internațional „*Eminescu*”), în mai multe orașe din România, precum și în Centrul Expozițional „*Constantin Brâncuși*”; la tabere de creație, la simpozioane și conferințe internaționale din Republica Moldova, Georgia, România, Rusia, Ucraina.

AFILIERI

- 1980 – membru titular al Uniunii Artiștilor Plastici din Moldova;
- membru al Comisiei Naționale Consultative de Arte Plastice din România;
- președinte al Comisiei Republicane de Atestare a Cadrelor didactice la arta plastică;
- membru al comisiei de experți din Republica Moldova la arta plastică.

TITLURI ȘTIINȚIFICE ȘI ONORIFICE:

- 1987 – insigna „*Eminent al URSS în instruirea cadrelor didactice*”;
- 1990 – Doctor în pedagogie;
- 2011 – Ordinul „*Gloria muncii*”.

PREMII ȘI DISTINCȚII NAȚIONALE ȘI INTERNAȚIONALE:

- 1970 – Medalia „*Pentru vitejie în muncă*”;
- 1974 – Premiul Uniunii Artiștilor Plastici din Republica Moldova;
- 1977 – Medalie „*Excelența în muncă*” din URSS;
- 1983 – Premiul Uniunii Artiștilor Plastici din Republica Moldova pentru portretul jurnalistului Foca Obadă;
- 1988 – Medalie „*Veteran al muncii*” din Republica Moldova;
- 1990 – Premiul Ministerului Culturii al Republicii Moldova;
- 1994 – Premiul Ministerului Culturii al Republicii Moldova pentru pictura parietală în „*Sala biosferei*” din Muzeul Național de Etnografie și Istorie Naturală;
- 1996 – Medalia „*Meritul civic*”, Președinția Republicii Moldova;
- 1996 – Premiul Ministerului Culturii și al Uniunii Artiștilor Plastici din Republica Moldova, Premiul III al Asociației Ecologice pentru tabloul „*Spre lumină*”;
- 2002 – Premiul Uniunii Artiștilor Plastici din Republica Moldova;
- 2005 – Premiul Ministerului Culturii al Republicii Moldova;
- 2008 – Medalia „*Mihai Eminescu*”, Președinția Republicii Moldova;
- 2012 – Diploma de onoare a Ministerului Culturii pentru ciclul de lucrări „*Eminesciana plastică*”;
- 2016 – Premiul „*Eminescu: Teiul de Aur*”, or. Botoșani, România;
- 2018 – Premiul Universității Orientului Apropiat din Nicosia, Cipru, Turcia;
- 2019 – Premiul Național „*Pentru o viață activă la orice vârstă*”.

OPERA:

Ciclul I. Din Eminesciana plastică - Ciclul filozofic

- Apeiron, 1972;*
- Nebuloasa Eminescu, 1995;*
- Dor de viață, 1995;*
- Întretăieri de idei, 1997;*
- Întrepătrunderea lumilor, 1998;*
- Ontogeneză lirică, 1998;*
- Dincolo de voi, 1999;*

Umbre cosmice, 2000;
Cărări Eminesciene, 2000;
Din neant în veșnicie, 2001;
Cumpăna vieții, 2002;
Regenerări distructive, 2002;
Al codrului vis feeric, 2002;
Racordare, 2002;
Trecere în eternitate, 2003;
În iureșul aspirațiilor, 2003;
Abandon, 2003;
Cules de stele, 2004;
Ascensiune, 2004;
Coordonate Eminesciene, 2004;
Intercalarea dimensiunilor, 2006;
Comoara sufletului neprihănit, 2006;
Două lumi, 2009;
În abis, 2010;
Interferența suferințelor, 2011;
Oază cosmică, 2011;
Regretul amintirilor, 2012;
Răsai asupra mea, 2012;
Cădere în stele, 2013;
Copilărie, 2013;
Vis al neființei, 2013;
Picături nostalgice, 2013;
Printre lumini, 2013;
Enigma existenței noastre, 2013;
Lupta contrariilor, 2013;
Alternare torsionică, 2014;
Valul vieții, 2014;
Meditație jună, 2014;
Eminescu, 2014;
Forța motrice a vieții, 2014.

Ciclul II: Natură, dragoste și flori

În vraja nopții, 1960;
Spațiu înflorit, 1971;
Flori pe pervaz, 1975;
Poetic labirint, 1994;
Lacul, 1995;
Basm cromatic, 1995;
Flori de câmp, 1995;
Calvarul dragostei, 1997;
Codrii elogierilor rebele, 1999;
Plopii unor amintiri, 2000;
Feerie, 2002;
Pe aripi de dragoste, 2003;
Aroma verii, 2005;
Năzuințele întâlnirii, 2005;
Gravitația polilor, 2008;
Taina codrului, 2010;
Șoptiri sensibile, 2010;
Romantic, 2011;
Mai murmură în noi privesți, 2011;
Dor de Luceafăr; 2011;
Fiorii dragostei, 2011;
Intre cosmos și pământ, 2013;
Semințele speranței, 2014;
Buchetul ei, 2016;
Fereastra inspirațiilor, 2016;
Zâna viselor plâpânde, 2017;
Sărutul petalelor, 2017;
Frumoasa adormită, 2017;
Macii, 2018;
Pasiuni zburătoare, 2018;
Decepțiuni în amurg, 2018;
Râvnire în vis, 2018;

Ea-și urma cărarea în codru, 2018;

Dragoste pervertită, 2018;

Existență suspendată, 2019;

Caracter, 2019;

Eminescu, 2019;

La gura sobei, 2019;

Te duci dulce minune, 2019.

Ciclul III – Social

Natura statică cu ceainic, 1953;

Fetița de la Internat, 1961;

Mama plămădind, 1964;

Bucuria muncii, 1967;

Primăvara tânărului specialist, 1970;

Caracter, 1970;

Aroganță, 1970;

Însorirea lumii, 1970;

Progresul tehnic, 1970;

Spațiu înflorit, 1971;

Copil odihnind, 1972;

Salve de artificii, 1973;

Somn ușor, 1974;

Ion Paulencu, 1974;

Pământ necăjit, 1978;

Demnitate arogantă, 1979;

Autoportret, 1979;

Lângă mama, 1980;

Reverie, 1981;

Dansul zorilor, 1983;

Teodor Obadă, 1983;

Toamna viței de vie, 1985;

Natură statică cu pâine, 1985;

Mihai Grati, 1990;

Sărutul negru, 1992;

Hora demnității, 1992;
Doliu, 1993;
Jocul florilor, 1995;
Strigăt, 1996;
Regretul civilizației, 1996;
Căldura mamei, 2000;
Basarabia, 2001;
31 martie 2002, 2002;
Împotmolire, 2005;
Frații „Daicon”, 2005;
Aurel David, 2008;
Ereditare, 2009;
Dor de viață, 2010;
Apoteoză demografică, 2011;
Melodie națională, 2012;
Într-un spirit, 2014;
Dor de vară, 2016;
Luminărica Domnului, 2019;
Te duci dulce minune, 2019.

Ciclu portrete:

Scriitorul român G. Călinescu, 2019;
Unchiul Iftimaș, 1962;
Portretul mamei, 1966;
Bărbat îmbrăcat cu ziar, 1959;
Profesorii din școala-internat, 1961;
Andrei, 1971;
Dumitru Ciobanu, jurnalist, 1978;
Mama lui Ion Paulencu, 1979;
Jurnalist Foca Obadă, 1980;
Tamara, 1982;
Nud femeiesc, 1983;
Portretul lui Homer, 1983;
Mihai Viteazu, 2003;

Plasticianul Aurel David, 2008;
Benedict al XVI^{-lea}, 2008;
Stăpâna fazendei, 2008;
Mireasa, 1996;
Dumitru Costandachi, 1996;
Profesor Virgil Mândăcanu, 1997;
Savant medic Theodor Țirdea, 1998;
Plastician Mihai Grati, 1992;
Baudelaire, 1993;
Dante, 1993;
Eminescu, 1993;
Rabindranat Tagor, 1993;
Goethe, 1993;
Vernadski, 1993;
Whitman (Uitmen), 1993;
Savant, filosof, poet Clima Gescu, 1983;
Cântăreț de operă Ion Paulencu, 1975;
Căldura mamei, 1973;
Studentul, 1970;
Copil în vis, 1972;
Anișoara, 1986;
Temperament, 1990.

Lucrări monumentale

Mozaic bizantin – ornament ucrainean la Academia de Arte și Design, or. Harkov, Ucraina, 1966;
Pictură parietală „Istoria satului”, s. Moara de Piatră, r-nul Drochia, Republica Moldova, 1969;
Sgrafito în tencuială cromatică, Obiect militar, or. Sakki, Crimeia, Ucraina, 1970;
Mozaic „Progresul tehnic” (proiect), Centrala Electrică Cuciurgan, Republica Moldova, 1970;
Pictura parietală, schiță-proiect „Casa Tineretului”, Karameli, Israel, 1971;

- Vitraliu mat „Instrumente muzicale”, Colegiul muzical „Ștefan Neaga”, mun. Chișinău, Republica Moldova, 1972;*
- Vitralii cromatice „Covoarele Moldovei”, Expoziția Realizărilor Economiei Naționale, or. Moscova, Rusia, 1976;*
- Pictură parietală „Istoria curentului electric”. Blocul didactic Moldglavenergo, mun. Chișinău, Republica Moldova, 1977;*
- Contrarelief în piatră „Istoria orașului”, Muzeul de Istorie, or. Râbnița, Republica Moldova, 1978;*
- Vitraliu cromatic „Imitație”, „Aroma florilor”, Restaurantul „Nectar”, or. Florești, Republica Moldova, 1978;*
- Mozaic „Razele dimineții”, Fațada casei de odihnă, or. Koblevo, Ucraina, 1979;*
- Pictură parietală „Educație”, schiță-proiect, Universitatea Pedagogică „Ion Creangă”, mun. Chișinău, Republica Moldova, 1980;*
- Mozaic „Aspect urban”, schiță-proiect, mun. Chișinău, Republica Moldova, 1980;*
- Mozaic „Asociații de circ”, trecere subterană, mun. Chișinău, Republica Moldova, 1981;*
- Mozaic bizantin „Portretul lui Homer”, Seminarul monumentalistilor, Senej, Rusia, 1983;*
- Pictură parietală „Ieșire în cosmos”, uzina Mezon, mun. Chișinău, Republica Moldova, 1989-1990;*
- Pictură parietală în Sala biosferei, Muzeul de Etnografie și Istorie Naturală, mun. Chișinău, Republica Moldova, 1991;*
- Pictură parietală „Dansul zorilor”, Casa de Cultură, or. Moinești, România, 1992;*
- Mozaic „Sala voievozilor”, Școala „Meșterul Manole”, or. Chișinău, Republica Moldova, 2000-2002;*
- Pictură parietală „Ornamente Bizantine”, Biserica „Sf. Gheorghe”, Mănăstirea Căpriana, Republica Moldova, 2005;*
- Mozaic bizantin „Vii podgorene”, Combinatul de vinuri, Cricova, Republica Moldova. 2006;*

Pictură parietală „Peisaj transnistrean”, Muzeul Fabricii de Coniacuri, or. Tiraspol, Republica Moldova, 2007;

De asemenea: 14 desene; 120 picturi șevalet ș.a.

Distincții

*Ordinul „Gloria Muncii”,
2011.*

*Premiul Universității de est din
Nicosia, Cipru, Turcia.*

*Medalia „Mihai Eminescu”,
2008.*

*Premiul „Eminescu: Teiul de Aur”,
2016*

Rădăcinile Maestrului Ion Daghi

Secvențe din copilărie

Cine nu-și amintește cu evlavie de cea mai frumoasă perioadă a vieții sale – copilăria? Poate doar cei care nu au avut-o. Cu regret generațiile de copii basarabeni din perioada 1940-1950 nu au avut noroc de copilărie, confrunțați fiind în permanență cu banala problemă a existenței în timpul ocupației sovietice, războiului, foametei organizate în 1946-47 și deportărilor efectuate de regimul sovietic în cele trei valuri în anii 1941, 1949, 1951. Și totuși: cine nu ar da o întreagă avere pentru a se întoarce în copilărie, măcar pentru o clipă? Chiar dacă au fost greutăți. Dragostea de părinți, de casa părintească, de locurile natale, pe unde „...copil fiind păduri cutreierai”, te urmăresc în mod constant pe parcursul întregii vieți.

Cine ar putea mai bine reda acea fericită perioadă a vieții sale – copilăria? Însuși protagonistul.

***Amintiri din copilărie.** „Eu, Vaniuță Daghi (așa mi se spunea în copilărie) m-am născut la 16 august 1936 în satul Olișcani, județul Orhei, România. Răstrăbuneii mei au fost împrăștiți cu pământ și condiții de trai pe partea stângă a Prutului în semn de onoare și mulțumire pentru participarea în luptele crâncene duse cu hoardele barbare.*

De mic copil îmi plăcea mult viața, cu tot ce încăpea în ea. Mergeam la grădinița „Popescu” din centrul satului, unde am avut noroc de o educatoare deosebită, care ne-a tratat cu dragoste și înțelepciune. Punând obloanele la ferestre ne întreba: „Ce fac copiii seara?” și singură răspundea, „Se pregătesc de somn, ascultând cum cineva din familie spune vreo poveste”. Astfel ea neapărat ne povestea ceva. „Dar ce se aude afară noaptea – vreun motan, pasăre, câine? Cine poate imita cum latră câinii?” În acest caz eu eram printre primii. La fel se repeta și cu cântatul cocoșilor. Ne învăța să fim romantici și curioși pentru lumea înconjurătoare. Mergeam în excursii în câmp, la pădure, unde educatoarea mă îndemna să cânt un cântec învățat acasă de la surorile mele:

*„În pădurea deasă cântă pitulicea,
Glasul ei răsună – jos în văi se pierde...
Liru, liru, liru – liru, lirura...”*

Mama Ecaterina Daghi, fratele Boris Daghi, soția fratelui Nadejda Daghi, nepoatele Nina și Ecaterina.

Dacă era vre-o zi de sărbătoare, în curtea Grădiniței învățam a dansa și a cânta: „Doi pași înainte și doi înapoi,/ Să jucăm la horă ca la noi”. Doar amintiri frumoase pentru Doamna noastră educatoare.

La șase ani eram pregătit bine pentru școală. Profesoara noastră era tânără, frumoasă și duioasă – o româncă adevărată. Locuia în mahală cu noi. Deseori mă invita la ea, mă servea cu niște bucate deosebite, aș spune, delicatose. Pentru prima dată în viață am văzut furculițe și linguri de metal.

Totodată copilăria era plină de emoții sufletești și plăcere. Activitățile gospodărești ale părinților mi s-au întipărit în memorie ca lucrări sacre și trebuincioase pentru un trai prosper. Spre exemplu, în timpul coasei, ograda era plină de snopi și scârte, iar în jurul unei combine, care lucra neîntrerupt, mai mulți gospodari îndeplineau cu precizie lucrările necesare. Pentru un copil era un exemplu demn de urmat.

Pe de altă parte, mai lângă casă, la umbra unui gutui și a viței de vie, mama așternea veretca pe covorul verde de troscot și nalbă al ogrăzii. Această masă improvizată pentru prânzul de vară era doldora de mâncăruri și băuturi.

Familii cu numele Daghi în Olișcani pe timpurile celea erau multe și toți erau oameni de frunte, gospodari. Tata, spre exemplu, avea mai multe mijloace de transport, printre care și o trăsură de invidiat, trasă de doi cai mândri, folosiți numai pentru a pleca de sărbători cu vizite la rude sau la târg. Pentru a beneficia de așa aventură cu trăsura, copiii trebuiau să dea dovadă de un comportament impecabil... ”.

Protoiereul Ioan Daghi, născut la Olișcani, paroh al bisericii „Sf. Nicolae” din Sireți, era unul dintre oamenii vrednici ai satului. A fost profesor la Facultatea de Teologie din Chișinău, fiind un exemplu pentru tinerii studenți, care vedeau în sfinția sa chipul și blândețea Sf. Ierarh Nicolae și iubirea Sf. Ioan Teologul. A fost prigonit de unii și cinstit cu evlavie de cei mai mulți. Nu s-a răzbunat niciodată, având puterea de a ierta chiar și pe cei mai aprigi dușmani. Fiind protopop de Cetatea Albă și Ismail, a fost de multe ori amenințat și prigonit, la un moment dat pentru a fi constrâns să închidă biserica, pentru care se împotriva cu toată ființa. A fost dus noaptea de către miliție la marginea orașului într-o pădure și cu pistolul la tâmplă i s-a cerut să accepte închiderea Bisericii. A acceptat să fie împușcat, dar când călăii au apăsat pe trăgaci, pistolul nu avea gloanțe. Sau era o metodă a intrușilor de a înfricoșa pe cei nesupuși, sau așa a fost păzit de Dumnezeu părintele Ioan Daghi.

*Protoiereul Ioan Daghi
(1933-1996).*

„...Saraiul, coștereța, poețica, ocolul și grajdul – toate erau pline de vietăți. Mi-aduc aminte cum hărmăsarul a scăpat întâmplător afară la libertate. Mergea pe unde credea că e mai bine, știind că nimeni nu se poate apropia de el, afară de tata...”.

Însă copilăria s-a terminat brusc, odată cu ocupația sovietică. Chiar dacă avea o vârstă fragedă, Ion Daghi deseori își aducea aminte ororile, prin care a trecut. „Dar iată că într-o seară târzie au venit niște oameni și l-au recrutat pe tata în armata rusă, de unde în 1945 s-a întors acasă rănit

la plămâni și peste doi ani, în floarea vieții, la doar 50 ani – s-a dus în lumea celor drepți... De aici au început nenorocirile în Olișcani aduse de diavolul sovietic – cu colectivizarea lui. Toate s-au schimbat. Produsul muncii nu mai era al tău, ci al tuturor. S-a schimbat și motivul cântecelor populare: „În colhoz pe dealul mare / Cine fură, acela are, măi-măi”. Nu mai înțelegeai unde e păcat și unde e crimă. În educație, dintr-odată, a dispărut pedagogia umanistă. Orice prost putea fi pus în funcția de profesor dacă devenea sovietic, adică – comunist, care-i permitea să-ți spună orice, spre ex.: „Mă boule mă! Nu-ți place cum te educ eu du-te acasă și te-a educa tat-to”. În asemenea atmosferă gândirea de copil nu putea înțelege, de ce nu este ca mai înainte. În sufletul de copil zvâcneau amintiri din copilăria veselă și lipsită de griji. Acum verile pășteam vacile oamenilor, care mă hrăneau și mă îmbrăcau. Dar, oricum dragostea de viață trezea în mine frânturi de versuri, versuri ce-mi ajutau și sufletul, și trupul la mers dimineața pe răcoare printre razele de soare.

Dar iată că sosește anul 1946, mânios și secetos, răspândind ciuma rusească peste țara românească, întorcându-mi-l pe tata rânit la plămâni care, peste un an pleacă în lumea celor drepți. S-a lăsat negură grea peste averea olișcănenilor. Cotropitorii rusofoni au pornit la pradă și teroare ziua în amiază mare. Mai întâi pe cei mai bogați, deștepți și educați, români din talpă, băgați cu de-a sila în vagoane și trimiși în Siberia de gheață. Când priveai Olișcanii din deal, de la șosea, se vedeau toate drumurile satului cuprinse într-o învălmășeală, zgomot și agitație de oameni și animale, care zbierau rămase fără stăpân sau scăpate din mâinile hapsâne ale kgb-iștilor sovietici.

Nouă, invadatorii ne-au luat vaca cu doi viței, bolmojind în limba lor porcească. Degeaba mă mai țineam eu de coada vacii „Florica”... În anul 1949 am dormit o noapte întreagă sub o tufă de vie. Pe la orele 12 de noapte a venit cu sufletul la gură o vecină la mama, zicându-i: „Catiușică hăi! Fugiți din casă că mașina (de deportare – n.n.) este în mahală și o să treacă și pe la voi”. Două săptămâni n-am mâncat nimic. Numai apă cu sare. Vă imaginați, nu aveam ce mânca”, își amintea Maestrul Ion Daghi.

Anii de studenție

Studenția este poate cea mai interesantă perioadă pentru orice tânăr dornic de cunoștințe. Și tânărul pictor Ion Daghi a avut noroc de o perioadă interesantă cu toate că sub aspect material o ducea greu. La 15 ani, în anul 1951, devine student la Școala Republicană de Arte Plastice „A. Plămădeală” din Chișinău, studii care au fost întrerupte, fiind luat în armata sovietică, și apoi continuate. După absolvirea școlii de pictură în 1959, este repartizat la lucru în școala-internat din or. Râbnița. După 3 ani de lucru, în 1962 este admis la Institutul de Arte și Design Industrial din Harkov, unde și-a continuat studiile până în 1967. În această perioadă pentru prima oară a zburat cu avionul la Harkov. De la înălțime descoperise o altă lume, o altă panoramă a pământului, care-i oferea frumuseți nemaivăzute. Și el se grăbi să le exprime în linii și culori. Poate această experiență l-a marcat pe tânărul pictor, în lucrările sale fiind observate mai multe puncte de vedere din spațiu, chiar și culoarea cerului expusă mai „cosmic”.

La paradă cu colegii de la Școala Republicană de Arte Plastice „A. Plămădeală”, înainte de armată.

În continuare prezentăm câteva crâmpeie din amintirile Maestrului. „În anii 1951-52 am susținut concursul la Școala de Arte Plastice din Chișinău, unde Rostislav Ocușco mi-a fost cel mai drag și stimat profesor. Numai eu știu cum de-am putut supraviețui doar din bursă... La fiecare etapă a vieții scriam vreo poezie.

Am făcut trei ani de armată sovietică în Kazahstan și Caucaz, unde am susținut și un colocviu de alpinist al URSS. În 1958-59, după absolvirea ultimului an al școlii de pictură din Chișinău, am fost repartizat la lucru în școala-internat din or. Râbnița.

Din 1962 până în 1967 am continuat studiile la Institutul de Arte și Design Industrial din Harkov. În primul an de studii am existat din

Ion Daghi – soldat al Armatei Sovietice, alpinist în munții Caucaz din Osetia. rezervele agonisite încă la Râbnița. Următorii ani am trăit din punct de vedere material bine, adunând bani (de rezervă) și pentru anii de după absolvirea studiilor superioare - prin executarea diferitor lucrări artistice. Una dintre cele mai reușite lucrări am executat-o când eram încă în anul III la Institutul din Harkov: „Proiectarea artistică a unei secții exemplare a Fabricii de țesături din or. Harkov”. Astfel, fiind încă student, aveam posibilitatea să-i trimit acasă mamei bani...”

Cu colegii de universitate, 1964.

*Întâlnirea cu foștii colegi – absolvenții
Universității de Design din Harkov (2003).*

Sunt multe momente, care-l legau pe Maestrul Daghi cu Alma Mater din Harkov, acum, din păcate, bombardată de invadatorii ruși ai lui Putin. A participat la mai multe întâlniri cu foștii colegi de Universitate. Un moment inedit este și povestea unui cățeluș drăgălaș din ograda căminului studențesc pe nume Gromulea, cu care deseori vorbea tânărul student în ale Artelor Plastice. Mult mai târziu, în anul 2018, Maestrul avea să scrie o frumoasă poezie dedicată acestui cățeluș.

Gromulea secolului XXI

*Mă privești deschis și liber
Cu ochi umezi mulțumită
Și nimic n-ascunzi în tine,
Dar cu păr acoperită.*

*Ești curată și întregită,
O idee tăinuită,
Dai din coadă, o-nvârtești,
Curios e – vezi cum ești?
Având creier, nu gândești,
Nu-nțelegi de ce trăiești.*

*Noi avem un alt destin,
O răspundere anume,
Pentru Patrie și Lume.
Și e tragic să pierzi timpuri
Cu vre-un fleac și dulci nimicuri.*

*Însă unii învățați
Gnoseologic practicați,
Vor să-ntoarcă din cărare
Modul plastic d-exprimare.
Cel desen și cea pictură,
Compoziție, gravură...
Cum că arta nu e artă,
Ea-i deja receptizată
Ba chiar computerizată:*

*Făr-obiect,
Fără natură
E un fel de artă pură
După-a eului structură.
Procreată din senin
Fără grijă, fără chin,
Din culori
Pete trântite
Fără suflet, fără sens
Într-un concurs hazardat
Și într-un mod alambicat.
Adunate-n goană
După o idee goală
Precum - Arta vizuală.*

*Ce se-întîmplă e cam des,
Ba e grav și nu e bine
Încă nu știm noi cum vine
Și de-aceia s-a-nțeles -
E călcâiul Ahiles.*

*Iar tu tot privești la mine
Gromule rotundă,
Pe când dorul tău te-mbie
La o zeamă în bucătărie.
Vei linchi o farfurie
Și-apoi la bibliotecă
Pentr-un somn sub etajeră.*

Cărți, reviste și volume,
Informații despre lume...

Nouă nu ni-i a dormi.

Ambiantul ne agită,

În aduncu-i să plonjăm,

Despre trai să medităm,

Lucruri bune să creăm.

Când prin muncă și-nvățare,

Când cu lacrimi și răbdare

Când cu zile zguduite

Și nopți negre nedormite

Pentr-o oră de iubire,

Pentru-o scumpă întâlnire

Și reiese cu amar –

Fericirea-i un calvar!

Viața și cu moartea-n mers

Alternează-n Univers...

Nu observi cu a ta făptură...

De-ai avea un os în gură,

Filozofia nu-i mură.

Noi suntem cuprinși de visuri

De-a capta esența artei,

Firul sfânt al Ariadnei

Din străvechiul Paleolitic

Al limbajului cel plastic,

Peste care-a dat năpastic

Modernismul zilei noastre,

Care-l vede-n alterare

Ba și moartea lui chiar, care

O prevăd niște autori

Ce sufăr de miopie

Dar și nici n-o vor să știe.

Arta plastică nu moare!

Chiar dacă lumea dispare,

Urmele culturii care-s

Semnele gândirii umane.

Viața de familie

Căsnicia este o perioadă importantă în viața unui tânăr. Alegerea consoartei, care-i va fi alături pe parcursul întregii vieți, a celei de a doua jumătăți, este foarte importantă. Din destăinuirile Maestrului este clar că în acest sens a făcut o alegere foarte reușită. Și faptul că a urmat soția spre cele veșnice la doar 44 de zile după plecarea ei confirmă din plin acest lucru. Să spicuiim iarăși câte ceva din amintirile Maestrului la această etapă a vieții: *„După susținerea examenelor de licență lucrarea mea de diplomă a fost cumpărată de Uniunea Arhitecților din or. Harkov. Acest moment deosebit a coincis cu celebrarea nunții mele „studentești” cu studenta de la Institutul de Bibliografie, Tamara Sclifos (din or. Glodeni, Republica Moldova). Tânără, frumoasă, atrăgătoare, și care s-a dovedit a fi o persoană admirabilă în toate circumstanțele vieții...”*

Alături de soția Tamara a creat o frumoasă familie. Au avut doi bravi feciori Oleg și Andrei, pe care i-au crescut și educat bine în pofida greutăților materiale (de fapt a fost soarta multor familii

autohtone în perioada sovietică), cu care s-au confruntat. La început tânăra familie a fost repartizată la muncă oriunde, numai nu în Republica Moldova. Iar când a revenit la baștină, a fost nevoită să locuiască într-un

*Cu soția Tamara, în clipele de răgaz
(1972).*

Cu părinții soției – tatăl Afanasii Sclifos, Eudochia Sclifos, soția Tamara, feciorii Oleg și Andrei.

Soția Tamara cu feciorii Oleg și Andrei.

Cu soția Tamara și fiul Andrei la mare (1976).

Cu fiul Oleg la Scara Cascadelor (Lacul Valea Morilor, 1977).

subsol timp de șapte ani. Lipsurile materiale au sporit nevoia să creeze, să muncească mult. Anume în această perioadă a realizat cele mai multe lucrări monumentale și plastice. Să continuăm șirul amintirilor Maestrului la această etapă a vieții. *„Dar viața socială a fost anevoioasă, scârboasă și sovietică până în măduva oaselor. În linii generale aceasta n-a fost viață, ci un adevărat chin în toate cele trei direcții ale activității mele creatoare: în arta monumentală, pictură și pedagogie, nemaivorbind de familie și trai.*

După absolvirea studiilor superioare am fost repartizat la lucru într-un Institut de Proiectare din or. Moscova, unde, anterior, 3 luni de zile am efectuat practica de diplomă. Aici celor căsătoriți li se ofereau apartamente cu două camere. Eu însă am refuzat, așteptând invitație de la Ministerul Culturii din Republica Moldova. Totodată am fost invitat și la Kiev cu același condiții. În cele din urmă am izbutit să ne întoarcem cu soția în „țara” noastră. Însă, când am ajuns la Minister cu problema apartamentului, un reprezentant de „al nostru”, Iosif Mihailovici Jempert, mi-a răspuns verde în ochi: „Ty nash, ty podozhdeshi (Ești de-al nostru, tu poți aștepta)”. Nu din cauza că nu erau apartamente, ci din cauza că erau destinate „specialiștilor invitați”, fie paznici sau chiar măturători de stradă, numai să nu fie de „ai noștri”. Cu timpul mi s-a oferit și mie un adăpost într-un subsol, unde am locuit cu copiii mici șapte ani de zile.

Am început cu prima schiță în arta monumentală, care și acum pare că licărește cu tematica ei „Progresul tehnic”, pe care ucrainenii au vrut s-o realizeze în material pentru stația

Cu feciorii Oleg și Andrei la Gara feroviară din Chișinău (2010).

electrică din Dnepropetrovsk. La noi, însă, din cauza multor moldoveni „de-ai noștri” nu s-a mai ajuns să fie realizată. Așadar, prima lucrare monumentală realizată în natură a fost „Muzeul satului” din satul Moara de piatră, împodobită cu pictură parietală și vitralii. O parte din onorariul câștigat l-am oferit părinților soției pentru a-i ajuta să-și construiască mai rapid o casă, în care ar trăi cât de cât normal, omenește, nu ca în „saraiul” cel vechi, unde abia de mai încăpeau părinții cu cei 7 copii.

Voi menționa aici doar câteva lucrări monumentale, cele mai importante. În 1970 au fost realizate în tehnica vitraliului două covoare naționale pentru pavilionul Republicii Moldova la Expoziția Realizărilor Economiei Naționale, or. Moscova, URSS. În 1979 a fost executată în tehnica mozaic cu relief pe fațada casei de odihnă „Razele dimineții”, or. Koblevo, Ucraina. În 1991 a fost creată pictura parietală, în tehnica tempera în Sala Biosferei a Muzeului de Etnografie și Istorie Naturală, or. Chișinău, Republica Moldova. În 2002 a fost realizată în tehnica mozaicului bizantin „Sala Voevozilor” în Școala de Meșteșuguri „Meșterul Manole”, or. Chișinău, Republica Moldova. În 2006 a fost creat mozaicul bizantin „Vii podgorene” la Combinatul de Vinuri Cricova, or. Chișinău, Republica Moldova. A fost pictată în tempera opera monumentală „Peisaj transnistrean” pentru Muzeul de Vinuri și Divinuri, or. Tiraspol, Republica Moldova. În 2010 a fost realizată în tehnica mozaicului bizantin „Sfânta Treime” în biserica „Sf. Nicolae”, or. Basarabeasca, Republica Moldova.

Consider necesar de amintit, că pe la sfârșitul anilor nouăzeci, ca urmare a destrămării Imperiului Sovietic, s-a schimbat puțin la față și atitudinea conducerii Uniunii Artiștilor Plastici (UAP) față de membrii săi. Astfel am câștigat dreptul de a participa la diverse concursuri, primul dintre care a fost „Sala biosferei”. A fost un obiect foarte important, care a cerut o deosebită responsabilitate fiindcă era al Muzeului Republican de Etnografie și Istorie Națională a Republicii Moldova. La acest concurs internațional au participat plasticieni din Chișinău, Lvov, Kiev și

Leningrad. Din toate proiectele prezentate al meu a câștigat concursul de a fi realizat în natură. Astăzi această operă de o importanță deosebită provoacă curiozitate din partea vizitatorilor autohtoni și din străinătate.

În cele din urmă, o jumătate din viața mea creatoare a fost strâmtorată de puterea ostilă sovietică și puse obstacole în avântul de creație pentru arta monumentală. Așa s-a întâmplat cu operele monumentale nerealizate în natură: mozaicul pentru Centrala Electrică Cuciurgan în 1970; împodobirea artistică a vestibulului blocului I al Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” cu o serie de opere monumentale parietale, 1980; și, desigur, pictura parietală pentru Uzina „Mezon” din or. Chișinău - compoziția cu tema „Întrepătrunderea lumilor cosmice”, în dimensiuni deosebit de mari, 20 m în lungime și 7 m înălțime. Dar, aceste impedimente nu au reușit să-mi taie aripile. Asupra proiectului acestei opere am lucrat două săptămâni. La consiliul întreprinderii respectiva lucrare a fost acceptată excelent de fiecare membru votată unanim. Însă, la ședința Consiliului Fondului Plastic, care trebuia și el să-și expună părerea (la care s-au luat decizii cu ușile închise), și după decizia Uniunii Artiștilor Plastici, s-a hotărât ca obiectul în cauză să fie transmis șefului Consiliului Fondului Plastic Ion Tăbârță pentru realizarea temei respective într-o altă variantă. Dar o altă variantă n-a fost acceptată de către reprezentanții Mezonului, care de fiecare dată întrebau de soarta primului proiect. Astfel, timp de doi ani s-au târăgănat contractele până când lucrarea a fost refuzată. Astfel de cazuri se întâmplau deseori la UAP. O altă istorie despre munca mea în arta plastică ține de domeniul picturii. Aici totul depinde de gândirea omului, ce probleme sociale îl frământă, ce vede în arta plastică – o distracție, un joc, o abatere de la problemele vieții cotidiene, o căutare în Eternitate sau în abis etc.

Pe parcursul vieții am atras atenție deosebită artelor plastice monumentale. Ele îmbogățesc mediul artificial de trai al Omului și influențează satisfacția umană, care se transmite de la suflet la suflet”.

Cum l-a cunoscut pe Eminescu?

„Creația eminesciană e aidoma unei părți din Adevărul Absolut. Anume această provocare îmi animă spiritul artistic. Poezia eminesciană e plină de metafore, care se remarcă prin diversitate, dar și prin conexiunea, pe care o exprimă conotativ. În prezent starea mea psihologică este îndreptată și se formează pentru a-l exprima plastic, într-o serie de lucrări, pe Eminescu în dragoste. Însă lucrurile se mișcă încet, ajungând doar la vreo câteva tablouri pe an. Pregătirea consumă mai mult timp decât executarea”
(Ion Daghi. Eminescolog plastician).

Despre oamenii de artă se spune că ei „...nu neapărat trebuie să fie „nebuni”, dar nici nu le strică puțină „nebie””. Maestrul în lumea sa creată l-a văzut pe Eminescu altfel decât cei din afara lumii lui. Unul dintre cei mai mari eminescologi plastici Maestrul Ion Daghi vorbește despre o fericită întâmplare, un noroc (cât de des în lumea artelor apar astfel de „întâmplări” care, ulterior, marchează viața artistului). De fapt marele savant Luis Pasteur spunea că „Hazardul fericește doar mințile pregătite”. Iar în acel moment crucial mintea tânărului plastician Ion Daghi era pregătită pentru a-l înțelege, a-l cuprinde pe necuprinsul Eminescu, care l-a marcat pentru toată viața.

Opera poetului Mihai Eminescu l-a influențat din copilărie. Născut în România Mare, Ion Daghi a prins „școala românească”, când poeziile poetului erau carte de căpătâi pentru elevi, începând cu clasa întâi. Dar, a trăit și perioade când i-a dus lipsă. Maestrul povestește că prin anul 1953, când opera lui Mihai Eminescu era interzisă de sovietici, s-a întâlnit întâmplător cu un evreu, care avea o carte a Poetului ascunsă sub suman. „În viața mea totul s-a schimbat radical din anul 1953, când în mâinile mele a nimerit o carte albastră cu titlul auriu „Poezii”, autor Mihai Eminescu”. Într-adevăr, în acea perioadă de „modelare a românului sovietic”, a fost o fericită întâmplare, deoarece opera integrală a marelui

Eminescu era interzisă, poate cu excepția poemului „*Împărat și proletar*”, căruia propagandiștii comuniști sovietici îi dădeau o conotație strict ideologică, improprie autorului. Au stat de vorbă amândoi, cu evreul, care vindea cartea, mai multe ore. Ion Daghi i-a spus că își dorește mult acea carte și evreul i-a vândut-o. Era foarte bucuros, chiar dacă cheltuise pe ea mai toți banii necesari pentru întreținere, fiindcă trăia doar din bursă. *„Am cumpărat cartea și citeam pe ascuns. Am început să citesc și, când m-am aprofundat serios în conținutul și esența eminesciană, am descoperit că mai mare universitate, cunoștințe mai ample despre existența omului pe fața pământului, nu există”*, mărturisea Maestrul. Și această rază de Luceafăr eminescian l-a marcat pe acel, care urma să devină cel mai valoros eminescolog-cromatician al neamului românesc. Pentru a ajunge să poată decifra cromatica din versurile eminesciene, Ion Daghi și-a perfectat talentul, începând cu Școala Republicană de Arte Plastice din Chișinău (1952 – 1960) ghidat de profesorii R. Ocușco și I. Necitailo, apoi a continuat studiile la Academia de Arte și Design din Harkov, Ucraina (1962 – 1967), îndrumat fiind de profesorii-maeștri V. Ermilov, T. Zubari și alții. Muncind intens în dimensiunea cromatică, începe a practica pictura de șevalet.

„Prima încercare de a crea ceva din gândurile eminesciene a fost o schiță cu titlul „Valul vieții” care, fiind prezentată unui profesor din New-York, statul Nevada, m-a încurajat și m-a îndreptat anume în

această direcție de a-mi căuta viitorul în pictura de șevalet. Cu acest profesor m-am întâlnit întâmplător în 1966 într-un cinematograful din orașul Moscova, unde efectueam practica pentru lucrarea de diplomă. Pe timpurile acelea cunoșteam bine franceza, fiind unicul de la institutul, la care îmi făceam studiile, invitat la unele întâlniri ale tinerilor francofoni.

Prima mea încercare de a fi primit în rândurile Uniunii Artiștilor Plastici cu unele lucrări cu tematică eminesciană n-a fost reușită. A doua încercare a fost deja compusă din opere cu conținut social-monumental. Dar și așa n-a fost ușor. Am avut susținerea lui Aurel David, Igor Vieru, Clima Gescu ș. a., dar cu condiția că pe lângă I. Daghi să mai fie incluși încă vreo câțiva tineri pretendenți.

La fel de greu mi-a fost la începutul secolului XXI de a promova ideile eminesciene prin editarea unui album de artă plastică. Am mizat mult

pentru un ajutor din partea Centrului Internațional „Mihai Eminescu”. M-am adresat unei reprezentante a acestui Centru. I-am prezentat reproducerile de pe acele 39 de tablouri dedicate celor 39 de ani trăiți ai marelui Eminescu. Răspunsul însă mi-a părut cam straniu: „Ei, ce înseamnă un singur pictor? De-ar fi toată Uniunea Artiștilor Plastici să se angajeze într-o astfel de măsură culturală. Eu v-aș ruga să vă întâlniți cu Zbârnea și să-i propuneți ca în doi-trei ani să adune cele mai reușite opere și să organizeze o expoziție de gală”.

Însă după ce au trecut câțiva ani abia de au fost alese vreo șase lucrări. În acest răstimp, cu ajutorul prietenului meu, coordonator Dumitru Gabura, în 2015 a ieșit de sub tipar prima variantă a albumului (Eminesciana plastică). Peste trei ani, în 2018, albumul cunoaște a doua

ediție scoasă de sub tipar la Iași, România. Mă întreb însă cu ce anume m-au ajutat, mai ales Centrul Internațional „Mihai Eminescu” sau Uniunea Artiștilor Plastici din Republica Moldova? Dar și ministerele, care stau la loc de frunte pe prima pagină. Sau când l-au scos pe coordonatorul D. Gabura, cu care am lucrat cot la cot? Sau de ce nimic nu s-a pomenit despre editorul A. Marin, care cu atâta energie și multe alergări a dus lucrul până la capăt.

De fapt, eu lucrez în arta plastică fără să-mi dau seama, sunt văzut ca plastician sau nu. Unii anume pentru aceasta și activează, fără a avea talent, fără să poată picta frumos cea mai desăvârșită formă a naturii – Omul. Un oarecare Malevici, neputând picta ceva serios, a vopsit un patrat negru, întunecând mințile unor oameni până în ziua de azi.

În 2021 am avut o expoziție personală a Ciclului II „Natură, dragoste și flori”, închinată celui, care a ajuns să fie printre primii poeți filozofi, savanți și artiști ai expresiilor poetice în cultura civilizației umane. Am fost omagiat, am primit satisfacție morală. La televizor prietenul meu D. Gabura a ținut un dialog interesant cu mine. Au mai fost niște jurnaliști. Cineva a filmat în treacăt și atât. Ce, ar fi costat mult pe cineva de la Uniunea Artiștilor Plastici să organizeze un dialog cu autorul? Se observă clar, în fenomenul acesta social zace coada necuratului”, își amintea Maestrul.

În tablourile maestrului Ion Daghi Eminescu renaște din piatră, val, codru, univers. În cadrul unei expoziții personale Maestrul Ion Daghi menționa că a prezentat 39 de lucrări din ciclul „Natură, dragoste și flori”, închinat celor 39 de ani de viață ai lui Mihai Eminescu. „Acesta este cel de-al doilea ciclu de lucrări dedicate lui Eminescu. Primul a fost compus tot din 39 de lucrări, inspirate din filozofia eminesciană, dintre care opt le-am inclus și în expoziția de față. Sunt preocupat de filozofia eminesciană încă din anul 1960, fiindcă filozofia ocupă toate direcțiile gândirii, în toate undele, atât socială, politică, cât și științifică,

pedagogică etc. Toate acestea le cuprinde Eminescu. Este un geniu, unic și irepetabil”, accentua Ion Daghi.

O altă impresionantă expoziție a lucrărilor eminesciene ale Maestrului a avut loc la Casa Limbii Române „*Nichita Stănescu*”, care a fost neîncăpătoare pentru admiratorii lui Mihai Eminescu. Maestrul Ion Daghi și ex-ministrul culturii, regizorul și actorul, Ion Ungureanu, au deschis noi orizonturi în cunoașterea valorilor eminesciene. Vernisajul eminescian al Maestrului Ion Daghi și recitalul actorului și regizorului Ion Ungureanu au ținut preț de câteva ore privirile și atenția admiratorilor operei lui Mihai Eminescu la Casa Limbii Române din Chișinău. Mai multe tablouri ale lui Ion Daghi au cucerit publicul, însă unul a fost neobișnuit și tulburător, care a transmis un mesaj cutremurător: Mihai Eminescu și Grigore Vieru, acolo în ceruri, cuprinși în aripile unui înger. „*L-am pictat când Grigore Vieru a trecut în neființă. Nu am putut să mă liniștesc până nu i-am văzut alături acolo, în ceruri*”, a spus Maestrul. „*La momentul actual Eminescu trebuie privit altfel, pentru că intrăm într-o nouă etapă de receptare a poetului... În perioada sovietică ni se permitea să-l studiem pe Eminescu cu bucațica. Ultimii 20 de ani au fost și ei confuzi și nu l-am descoperit până la capăt. Acum avem posibilitatea să ne aprofundăm în opera lui. Revenirea noastră la adevărata conștiință românească este imposibilă fără cunoașterea profundă a poeziei și publicisticii lui Eminescu*”, a subliniat directorul Casei Limbii Române Alexandru Bantoș. Înainte de recitalul excepțional al versului lui Eminescu, Ion Ungureanu a invitat publicul să privească marele poet sub un alt unghi. Regizorul considera, că trebuie să replămădim ceva în noi ca atunci când avem înfrângeri să ne reorganizăm și să câștigăm. „*Trăim o realitate foarte controversată*”, spunea I. Ungureanu. „*Uneori avem victorii, dar mai mult avem parte de înfrângeri. Așa se întâmplă că înfrângerile sunt profunde, iar victoriile – pe muchie de cuțit. Dumnezeu ne pune la încercare. Istoria arată că neamului nostru nu i se cade să i se dea victorii solide, fiindcă se lasă pe tânjeală. Și Eminescu este Acela, care*

ne poate consolida pentru noi victorii”, a constatat ex-ministrul. Ion Ungureanu mai considera că un criteriu de apreciere a lui Eminescu este faptul că în Republica Moldova el este omagiat mai mult decât în România, pentru că durerea noastră este mai mare decât a românilor de peste Prut.

Deosebit de semnificative sunt răspunsurile Maestrului Ion Daghi în interviul lui Valeriu Babanschi, care se înscriu sub motoul „*Nu mă las furat de senzații, mi le subordonez gândirii*”:

„Stimate dle Profesor, când, cum l-ați descoperit pe Mihai Eminescu?”

– *Interesantă întrebare. Însă eu n-aș zice că l-am descoperit pe Mihai Eminescu, fiindcă spiritul eminescian zăcea în mine latent, ca în orice român, doar cu o mică diferență – că nu în toți are capacitatea ca mai târziu să izbucnească efervescent, aidoma unor necesități clocotitoare de a reacționa, de a răspunde prin expresii concrete, „du fond de l’âme”, undelor gândirii eminesciene. De mic (mai ales toamna, când se organizau clăcile la țară) cântam împreună cu alți săteni melodii pe versurile lui Eminescu: „De ce nu-mi vii?”, „Mai am un singur dor”, „Pe lângă plopii fără soț”..., dar declamam și „Revedere”, „Dorința”, „La steaua” ș.a. Straniu, însă nu cunoșteam titlurile acestor opere și nici autorul lor. Abia mai târziu, fiind deja student la Școala de Arte Plastice din Chișinău (1953), am cumpărat clandestin de la un evreu o carte cu poezii ale lui Eminescu. Și mare mi-a fost mirarea când am aflat că operele lui Eminescu mi-au însoțit copilăria, au pus prima piatră de formare a atitudinii mele față de lume, natură și societate și m-au făcut să mă simt fericit în cele mai grele momente ale vieții noastre sub jugul ocupației rusești, sovietice.*

Cum ar trebui să interpreteze cititorul lucrările dumneavoastră din ciclul „Eminesciana”: comentarii la anumite texte, noi lumi și viziuni generate de contactul cu versul eminescian sau o reactualizare mereu necesară a zbuciumului cu reverberații percutante în timp al acestui reprezentant de excepție al destinului și neamului nostru?

– În primul rând, este nevoie ca receptorul de frumos, adică privitorul operelor plastice, să cunoască bine operele Luceafărului poeziei noastre. Pentru că lucrările mele constituie reprezentări ale unor imagini vapoaze, universale, inefabile, transcendente, de tipul celor cuprinse în sintagmele metaforice „umbra celor nefăcute nu-ncepuse a se desface”, „vis al neființei”, „pătruns de sine însuși odihnea cel nepătruns”. Această pictură poate fi înțeleasă ca absurdă de către cel, care nu a citit operele cu tematică cosmogonică. Receptorul acestor tablouri trebuie să cunoască temeinic opera eminesciană, dar să fie inițiat, măcar cât de puțin, și în secretele și tehnologiile aplicării limbajului plastic de exprimare. Fiindcă o pictură, în cazul de față, nu poate reprezenta niște ilustrații, niște imagini concrete ale unui anumit episod. Conținutul unui tablou din această serie cuprinde flexiuni ale gândirii eminesciene în deplina lor mobilitate prin atenuări de contraste, transferuri de nuanțe cromatice, înregistrând o sofisticată linie simfonică. Încercările mele, sigur, trebuie privite ca pe o modalitate de înțelegere a ființei eminesciene alături de altele, ca o posibilă viziune cu drept de expresie, dar Eminescu este infinit în spirit și forme...

Când, cum, în ce condiții reveniți la Eminescu? Ce aspecte din creația lui vă pasionează la această etapă a creației dumneavoastră?

- Creația eminesciană e aidoma unei părți din Adevărul Absolut. Să scoți din acest conținut prețios niște crâmpete pentru a întinde pe pânză o imagine reprezentativă nu este chiar atât de simplu. Anume această provocare îmi animă spiritul artistic. Poezia eminesciană e plină de metafore, care se remarcă prin diversitate, dar și prin conexiunea, pe care o exprimă conotativ. La întrebarea când revin la Eminescu, eu aș zice că îmi place să revin întruna, dacă n-ar exista obstacolele vieții cotidiene. Viața te aruncă în alte spații. Dar, în privința condițiilor de lucru, cele mai convenabile țin de atelier, unde am parte de toată liniștea. Iar atunci când ajung să cunosc o scânteie de inspirație, totul se întâmplă involuntar, pentru că lucrurile acestea nu țin de fizicul, care se supune doar voinței. În prezent starea mea psihologică este îndreptată și se formează pentru

a-l exprima plastic, într-o serie de lucrări, pe Eminescu în dragoste. Însă lucrurile se mișcă încet, ajungând doar la vreo câteva tablouri pe an. Pregătirea consumă mai mult timp decât executarea”.

Cultura științifică și de căutare continuă a lui Mihai Eminescu, l-au inspirat pe Ion Daghi să aducă întru ființă imagini celeste de o transcendență uluitoare, iar talentul, cu care Creatorul l-a hărăzit, i-a fost de ajutor întru redarea cromatică miraculoasă a acestor imagini, ce reflectă adâncurile metafizice și ciclicitatea vedică înmagazinate în scrierile poetului. Dacă dorește cineva să admire cu ochii viziunile marelui poet, atunci să contemple picturile eminesciene ale pictorului Ion Daghi, deoarece acestea redau o altă lume, pe care Eminescu a creat-o, iar pictorul a vizualizat-o, citindu-i versurile. Prin originalitatea sa și prin capacitățile de deciptare a culorilor din versurile eminesciene, a semănat în lume cele mai enigmatice combinațiuni cromatice, întru bucuria iubitorilor de adevăr și admiratorilor de artă plastică originală.

Profunzimea adevăratului mesaj al picturilor eminesciene realizate de Maestrul Ion Daghi, poate fi înțeleasă doar în măsura, în care admiratorul a citit și a pătruns opera lui Eminescu, altfel, va privi și va admira picturi originale, uitându-se doar la pânza îmbrăcată în culori frumos combinate, fără să treacă dincolo de pictură. Maestrul s-a impus prin expresia cea mai înaltă a adevărului transcendental din faimoasă alcătuire cerească, eminesciană, dimensiunile căreia le putea așterne pe pânză doar un spirit creator de înaltă cultură cromatică, într-o continuă sinteză a valorilor de noblețe eminesciană. Pentru asta s-a născut Daghi!

DESPRE EMINESCOLOGUL PLASTIC ION DAGHI..

„Opera lui Eminescu nu poate fi tradusă în altă limbă, ea poate fi în cel mai bun caz rescrisă. Ea se poate face mai lesne înțeleasă, fiind povestită grafic, decât... retălmăcită cu ajutorul cuvintelor – ne dă de înțeles pictorul Ion Daghi. De mai mulți ani acest artist plastic încearcă se ne ofere o lectură, dacă putem spune astfel, „grafică” a operei eminesciene. El dezghioacă cuvintele în imagini, care vorbesc; descifrează întunericul din unele poeme, care înseamnă munți, ape, codri; dispersează lumina, dincolo de care ne descoperă sori, stele, planete vii sau moarte; dezagreghează clipa, care ascunde în ea umbre de veacuri ce au trecut... sau de secole, care au să vină.

Ion Daghi recitește, comentează, reconstituie – visuri, cugetări, vremuri, peisaje, personaje, lumini, doruri, metafore, adică tot ce compune ideea Eminescu. El se străduie să ne releve nu poalele muntelui, ci piscurile lui. Domnia sa pictează înălțimi, stări interne, care le însoțesc, înțelesuri, care le completează. Limbajul lui Ion Daghi dovedește că, de multe ori, cuvântul și linia grafică formează două aspecte complementare ale lumii, care se adaugă și explică reciproc...

Dacă ar putea să le vadă (picturile-n.n.) Eminescu, cu siguranță, s-ar recunoaște în comentariile picturale ale operei sale făcute de maestrul Ion Daghi”.

(Academician, poet, jurnalist, Nicolae DABIJA, 2004)

„În picturile sale, Ion Daghi, nu pur și simplu reflectă ilustrativ personalitatea genialului poet Mihai Eminescu, ci creează printr-o originală structură compozițională și la fel de originală gama cromatică, imagini vizuale, care dezvăluie complexitatea și înfinitatea Universului, dinamismul și dramatismul spațiului existențial al ființei umane, aspirațiile și capacitățile ei creatoare. Mesajul ideatic și estetic, exprimat sugestiv, dens și incitant, îl surprindem chiar și în însăși denumirile lucrărilor: „Auzi prin stropii ploii”, „Ontogeneza lirică”, „Explozii sentimentale”, „Apeiron”, „Enigma existenței noastre”, „Printre lumini”, „Întrepătrunderea luminilor”, „În abis”, „Lumina cugetelor sacre”, „Nebuloasa Eminescu” etc. Pe multe dintre ele le-am putea numi peisaje cosmice, uneori ele fiind organizate compozițional și stratificate deosebit de complicat, altele alcătuite din porțiuni de pământ și cer, din valuri de ape și de nori, care se întrepătrund, se suprapun, se rotesc în vârtejuri cu forțe și viteze neînchipuite... În unele tablouri, gama e redusă la un segment mai restrâns al spectrului cromatic, iar în altele e cuprinzătoare, extinzându-se de la cele mai întunecate culori și tonuri de albastru, maroniu, indigo și negru până la cele mai fine nuanțe cromatice și tonale de azuriu verde, galben, roz și alb, și într-un caz și altul exprimând, în simboluri și alegorii, trăiri sufletești cu semnificații divine.”

(Gheorghe VRABIE, plastician, Republica Moldova, 2006)

„Dacă Mihai Cimpoi, academician și critic literar, la întrebarea care este lucrul cel mai important realizat în viață a răspuns că l-a citit integral pe Eminescu, Ion Daghi l-ar putea completa că îl recită și îl transpune integral în pânze”.

(Dumitru GABURA, 2012).

„Ion Daghi ... este un modelator al spațiilor arhitecturale. Un mediu estetizat întotdeauna este o expresie a unei personalități, care influențează în mod direct mase întregi de oameni. În toate cele făurite de acest maestru vom surprinde o înaltă cultură de realizare, o delicatețe a gustului și un rafinament artistic. Nici prin gând să-ți treacă: niște versuri eminesciene din „Călin” pot sta la baza unor proiectări artistice de mari proporții cu o lume de basm, ca niște vise din copilărie. Ca artă de sinteză în pictura murală sunt folosite cele mai diverse tehnici și materiale. Ion Daghi, pornit să le încerce pe toate, se afirmă ca un interesant artist profesionist în prezentarea estetică a spațiilor arhitecturale moderne”.

(Dumitru CIOBANU, jurnalist, Republica Moldova, 1981)

„Creatorii moderni, pătrunzând esența creației lui Eminescu, la rândul lor, devin generatori de cultură, undele conștiinței eminesciene provocând alte unde de frumos și gândire. A te conecta la câmpul informațional eminescian e posibil prin talent, efort spiritual și multă trudă. Dovadă e opera lui Ion Daghi. Oare eminesciana plastică nu e un miracol în realitate? De peste 30 de ani Ion Daghi realizează o proiecție fantastică în culori a operei filozofice a lui Mihai Eminescu. Cele 39 de pânze-bijuterii sunt niște trepte în veșnicie ca vârsta lumească a poetului”.

(Dumitru GABURA, 2015).

„Prin Eminesciana Plastică a devenit cunoscut în întreaga lume, iar volumul său „Compoziția decorativă frontală”, apărut în 2010, este considerat cel mai bun manual în arta plastică contemporană din RM”.

(Nicolae ROIBU, 2012)

„Ion Daghi e un cititor de stele al poeziei eminesciene. Viziunile lui sunt când cosmice, când pământene, luxuriante și unele și altele uneori,

adeseori sticlind mineral, iradiind uranic. Ion Daghi împletește cu o igliță meșteșugită un univers saturat de duh eminescian, dar nu iluzează, ci creează. E o lume de fantasmă și de reală întruchipare. Grunțuroasă ori sticloasă, culoarea are densitatea mentalului, arsura pământului de oală și zvâcnire neostoită de vulcan. E un tărâm de visare și reflecție, de încântare și poveste, e valea fermecată a pistei fără de sfârșit. Ion Daghi este nîmbat de misterul și frumusețea din adânc a poeziei eminesciene. El își mărturisește bucuria, înfiorarea ce i-o stârnesc poemele Eminescului prin vrăjita spunere a pânzei transformată adeseori în vitraliu de catedrală. În plăsmuirile plastice inspirate de versul eminescian Ion Daghi dă măsură întregă a talentului său. Ion Daghi e un pictor basarabean robît poeziei eminesciene, preocupat să-i releve sensurile de profunzime prin găsirea unor echivalențe plastice originale. Așa l-am priceput într-o zi de vară, când trăia o stare de bucurie aproape copilăroasă, la Casa Pogor, pe unde trecuse Mihai Eminescu, loc în care i se hărăzise fericirea să-și arate pe simeze plăsmuirile sale plastice inspirate de poezia eminesciană. O lacrimă i se prelinge, în colțul ochilor. Era lacrima bucuriei”.

(Grigore ILISEI, scriitor, Iași, 2003)

„Am avut fericita ocazie să-l redescopăr pe Eminescu, opera lui, prin picturile artistului plastic Ion Daghi. Prin creația sa artistică Maestrul îl aduce pe Eminescu în mijlocul tinerilor vizitatori ai expozițiilor de pictură, reaprinde în ei flacăra eminesciană....”

(Valeriu DULGHERU, 2006)

Direcțiile de bază ale activității creatoare a Maestrului

Maestrul Ion Daghi a avut o activitate creatoare foarte vastă, care se încadrează în trei direcții de bază:

Direcția I – în pedagogie: crearea unui sistem de predare a compoziției plastice în artele decorative și design, bazată pe trei piloni:

- dezvoltarea gândirii creatoare la studenți;
- formarea gustului estetic;
- pregătirea incipientă a viitoarelor personalități creative întru îmbogățirea mediului ambiant al omului.

Direcția a II-a – în arta de șevalet: crearea a trei cicluri de tablouri sub genericul „*Eminesciană plastică*”:

- „*Ciclul filozofic*”;
- „*Ciclul social*”;
- ciclul „*Natură, dragoste și flori*”,

care este un arsenal cultural de integrare a două limbafe de exprimare și comunicare a oamenilor: cel verbal (Uniunea scriitorilor) și cel plastic (Uniunea plasticenilor);

Direcția a III-a - în arta monumentală: Opere creative - Pictură parietală în Sala biosferei, Muzeul de Etnografie și Istorie Naturală, mun. Chișinău, Republica Moldova; Vitraliu mat „*Instrumente muzicale*”; Vitraliu cromatic „*Imitație*”, „*Dulceața nectarului*”, „*Aroma florilor*”; Pictură parietală „*Ornamente Bizantine*”, Biserica „*Sf. Gheorghe*”, Mănăstirea Căpriana, Republica Moldova și altele.

PARTEA III

**Drumul ramificat al vieții
lui Ion Daghi**

ARTISTUL PLASTIC ION DAGHI

„Creația eminesciană e aidoma unei părți din Adevărul Absolut. Anume această provocare îmi animă spiritul artistic. Poezia eminesciană e plină de metafore care se remarcă prin diversitate, dar și prin conexiunea pe care o exprimă conotativ. În prezent starea mea psihologică este îndreptată și se formează pentru a-l exprima plastic, într-o serie de lucrări, pe Eminescu în dragoste. Însă lucrurile se mișcă încet, ajungând doar la vreo câteva tablouri pe an. Pregătirea consumă mai mult timp decât executarea”

(Ion Daghi. Eminescolog).

Pictorul Ion Daghi afirma că *„pentru a promova o dezvoltare adecvată conținutului unei opere plastice eminesciene este nevoie a se respecta trei condiții: de a înțelege bine poemele lui Eminescu; de a cunoaște „meandrele” artistice ale limbajului plastic; de a dispune de un grad înalt de inteligență cultural-estetică”*.

„Mastru al compoziției, Ion Daghi fascinează totalmente pe orice iubitor de frumos. E vorba de irizări de culoare cum nu întâlnești, fragmentări de spațiu care se unesc într-un mesaj concret, o lume incredibilă născută din talent, în care nici o tușă nu este întâmplătoare, nici o linie nu poate crea disonanță. Ca în spirală pictura izbucnește cu tot mai multe sensuri și detalii de fiecare dată când ai ocazia să o admiri. Datorită acesteia trăiești eternul prin „Punctu-acela de mișcare”” (M. Eminescu), prin clipa trecătoare a prezentului, simți nemărginirea cosmosului raportată la finitul pământesc, auzi inima caldă a omului bătând în unison cu simfonia universului” (Oxana Vtorencu, studentă ASEM, 2012).

MIHAI EMINESCU

85 x 140, pânză, ulei, 2014

«Visuri sunt și unul și-altul

Și totuna mi-este mie

De-oi trăi în veci pe lume,

De-oi muri în veșnicie» *Eu nu cred nici în Iehova, 1876.*

INTERCALAREA DIMENSIUNILOR

120 x 85, pânză, ulei, 2006

Pictorul redă integritatea indisolubilă dintre două dimensiuni, cosmice și terestre, precum este legătura nemijlocită dintre Soare și bogățiile subterane ale Pământului.

«Cînd c-o rază de gândire ține lumi ca să nu zboare, / Să nu piard-a lor cărare, să nu cadă-n infinit? / Și s-alerge-ar vrea în caos de-unde turburi au ieșit».

Memento mori, 1872.

PRINTRE LUMINI

80 x 60, pânză, ulei, 2010

Opera ține de grupul lucrărilor, tematica cărora deopotrivă este stăpînită de raza vieții și geniul morții. Tonalitățile întunecate cu nuanțele deschise ale gamelor juxtapuse dintre rece și cald subliniază veșnica durere a fenomenului inevitabil de trecere a omului în altă dimensiune.

«Razele mari a gândirii / Negurile albe pătrund / Și formează un arc albastru, / Clar senin în jurul lui».

Într-o lume de neguri ..., 1873.

EMINESCIANA PLASTICA

APPEYRON

100 x 100, pânză, ulei, 1972

În multe opere eminesciene se vorbește despre stihii ale lumii care străbat cele patru coordonate ale Universului. Spectatorul deslușește două „*energii*”, simbolizând negativul și pozitivul, viața și moartea, materie și antimaterie; sau poate el și ea, de la care a luat naștere tot felul de forme și vietăți ce se află în veșnică mișcare. «*Stihii a lumei patru, supuse lui Arald, / Strabateți voi pamântul și a lui maruntaie, / Faceți din piatră aur și din îngheț văpaie, ...* » *Strigoii, 1876.*

OAZĂ COSMICĂ

100 x 100, pânză, ulei, 2011

Poetul slăvește caracterul tridimensional al vieții pământești, savurându-i peisajele terestre cu ape, munți și ceruri în stele, grădini în floare cu soare și umbre răcoroase. Existența vieții pe pământ, aflându-se în mijlocul stihiei cosmice ca o insulă. «*Și văd c-o lume nouă dintr-înșa se ridică, / Dar pârghia aceea, ce desfăcînd tenebre, / Ridică viitorul - care toarce / Al vremii fir - aceea îmi e necunoscută*».

Andrei Mureșanu, 1871.

CĂRĂRI EMINESCIENE
100 x 85, pânză, ulei, 2000

Maiestrul a întrețesut într-o sinteză reușită natura landșaftului natal cu frumusețea atrăgătoare a peisajelor înconjurătoare. Cărrile Poetului în tablou sunt redată trecătoare peste ape și munți, codri și depărtări albastre, începându-se și terminându-se în infinit. «**Pe cărări pierdute-n vale / Merge-n codri fără' de capăt ...**» *Făt-frumos din tei*, 1875.

PICATURI NOSTALGICE
90 x 70, pânză, ulei, 2010

Tabloul reprezintă o stare de toamnă, în care printre frunze se topesc picăturile de ploaie și se reflectă diverse forme, printre care se întrezărește și chipul Poetului cuprins de gânduri și îngrijorări. «**Târzie toamna e acum, / Se scutur frunzele pe drum, ...**» *De ce nu vii*, 1887.

DOR DE VIAȚĂ

165 x 110, pânză, ulei, 1995

Autorul a lucrat asupra tabloului aproape 25 de ani, fiind inspirat în special de Scrisoarea I. La început exista o totalitate amorfă dominată de liniște și pace. Mai apoi se observă evoluarea materiei fizice (în tablou a elementelor plastice) în formă de crescendo, sporind progresiv în intensitate de ton și culoare, schimbându-se metamorfozic de la niște forme simple spre cele mai compuse și desăvârșite de animale și păsări, ca în final să se termine cu cea mai perfectă creatură a materiei fizice ce reprezintă „invenția” formei omului.

«De atunci și până astăzi colonii de lumi pierdute / Vin din sure văi de chaos pe cărări necunoscute / Și în roiuri luminoase izvorând din infinit, / Sunt atrase în viață de un dor nemărginit». *Scrisoarea I, 1881.*

RACORDARE

80 x 60, pânză, ulei, 2002

În tabloul de față la baza racordării stă armonizarea între două imagini plastice contrapuse după culoare, ton și saturație cromatică, în rezultatul întretăierii a două cercuri de influențe. Autorul tinde să ne prezinte prin opera plastică că orice îmbinare a două confruntări de puteri se încheie printr-o descărcare oarecare de energie a conținutului, revelând esențele lor vitale.

«Deasupra-i se-ndoiră a cerurilor bolți, / Iar de atunci prin chaos o muzică de sfere, / A cărei haină-i farmec, cuprinsul e durere». *Memento mori, 1872.*

COMOARA SUFLETULUI NEPRIHĂNIT

100 x 75, pânză, ulei, 2006

Dragostea și iubirea în creația eminesciană se pierd adânc în făptura Poetului fermecător, dătător de patos, spirit și viață. Când cititorul se cufundă în poemele eminesciene de dragoste, își umple sufletul de duhul iubirii, de darul de a iubi sincer, curat și puternic chipul de femeie.

«**Apari să dai lumină arcatelor ferești, / Să văz în templu-i zâna cu farmece cerești. / Prin vremea trecătoare lucește prea curat / Un chip tăiat de daltă, de-a pururi adorat.**». *Apari să dai lumină, 1882.*

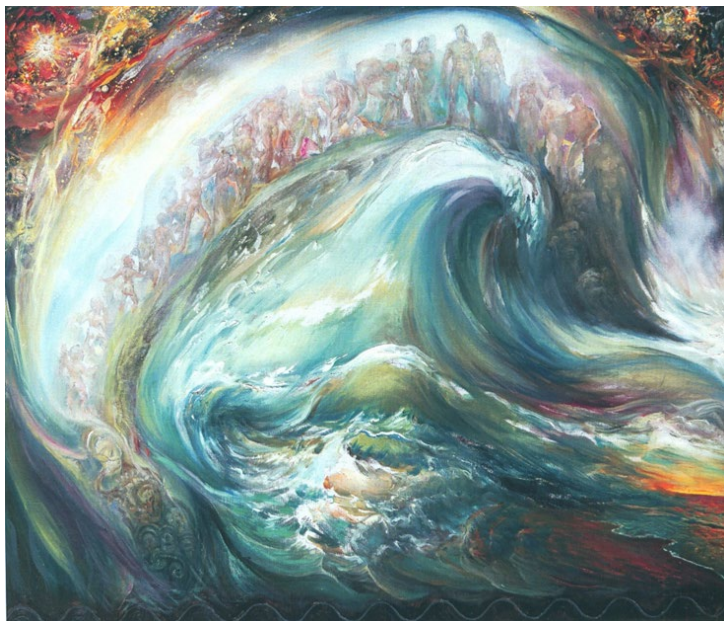
ÎNTREPĂTRUNDEREA LUMILOR

175 x 105, pânză, ulei, 1998

Maestrul a făcut tot posibilul, din punct de vedere artistic ca spectatorul pe urma percepției sale să obțină o impresie cât mai aproape de esența ieșirii omului în cosmos, nu pur și simplu pentru a savura niște vederi noi, ci pentru a găsi răspuns la veșnica întrebare a omenirii - unde e acea lume adecvată civilizației pământești, care ne cunoaște pe noi?

«**În prezent cugetătorul nu-și oprește a sa minte, / Cînt-o clipă gându-l duce mii de veacuri înainte; / Soarele, ce azi e mândru, el îl vede trist și roș / Cum se-nchide ca o rană printre nori întunecoși.**».

Scrisoarea I, 1881.

VALUL VIEȚII

150 x 130, pânză, ulei, 2014

Apa în tabloul autorului e pusă la baza existenței valului ce se ridică în ascendență din partea de jos, unde concomitent sunt desenate și anumite valuri de unde ale timpului, din mijlocul cărora se naște omul. În partea de sus plasticianul aranjează sursa principală de lumină - Soarele, simbolizând totodată noțiunea de fericire.

«Ce e val, ca valul trece; / De te-ndeamnă, de te cheamă, / Tu rămâi la toate rece». *Glosă, 1883.*

REGRETUL AMINTIRILOR

100 x 85, pânză, ulei, 2002

Autorul a creat o compoziție cu un astru mare în centru, în care se observă vag chipul lui Eminescu. Coloritul tabloului conține mai multe game conform diverselor amintiri ale poetului. «Aducerile-aminte pe suflet cad în picuri, / Redeșteptând în față-mi trecutele nimicuri; / Cu degetele-i vântul lovește în ferești, / Se toarce-n gându-mi firul duioaselor povești, ...»

Departate sunt de tine ..., 1878.

LUPTA CONTRARIILOR
120 x 110, pânză, ulei, 2013

Plasticianul se străduie să arate adevărul contrarietății; să exprime diferența dintre puterile distrugătoare și cele ce preferă făurirea adecvată naturii divine. «**De asupra tuturor se ridică cine poate, / Pe când alții stând în umbră și cu inima smerită / Neștiuți se pierd în taină ca și spuma nezărită - / Ce-o să-i pese soartei oarbe ce vor ei sau ce gândesc?... / Ca și vântu-n valuri trece peste trailul omenesc**». *Scrisoarea I, 1881.*

FORȚA MOTRICE A VIEȚII
72 x 70, pânză, ulei, 2014

În centrul compoziției se vede cum dintr-un mediu solid se întrezărește un colț de plantă care ridică în sus pământul greu ce crapă în bucăți împins de puterea interioară a vegetației dornice de a străbate impedimentele ce stau în cale spre lumina dătătoare de viață. «**Ironie e pământul - visternic de viațe / Când sânul lui ascunde semințe mii, răzlețe, / Cari ieșind odată l-a soarelui lumină, / Cu capul se salută, se sug cu rădăcină**». *Femeia ... măr de ceartă, 1886.*

EMINESCIANA PLASTICA

RĂSAI ASUPRA MEA

70 x 90, pânză, ulei, 2012

Coloritul operii este stăpânit în cea mai mare parte de nuanțe reci asociative noțiunii transcendente a puterii sacre. Spiritul Poetului aflat sub manta terestră este îndreptat spre razele fine ale sfântului astru. În partea de sus a tabloului predomină în fond cerul și cosmosul. «Răsai asupra mea, lumină lină, / Ca-n visul meu ceresc d-odinioară...» *Răsai asupra mea, 1879.*

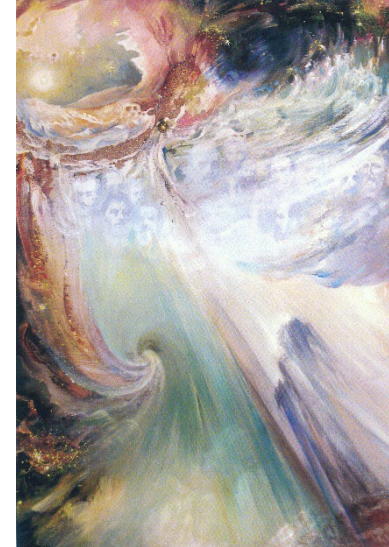
ÎN IUREȘUL ASPIRAȚIILOR

80 x 120, pânză, ulei, 2003

Autorul accentuează forma de atracție extraordinară a polurilor în dragoste, producând vârtejuri și tulburări adecvate celor naturale.

«Las' să leg a mea viață de a ta...
În brațu-mi vino, / Și durerea mea
cea dulce cu durerea ta alin-o ...»

Scrisoarea III, 1881.

ASCENSIUNE

85 x 120, pânză, ulei, 2004

Structura tabloului conturează figura Poetului într-o poză aspirativă, care tinde pe diagonala pânzei spre colțul stâng de sus, unde într-o stare cinetică plastică e zugrăvit lacul, în preajma căruia abia se-ntrevede pleiada stelelor de poeți și scriitori români. «Când privesc zilele de-aur a scripturelor române, / Mă cufund ca într-o mare de visări dulci și senine». *Epigonii, 1870.*

EMINESCIANA PLASTICA

MEDITAȚIE JUNĂ

80 x 95, pânză, ulei, 2014

În lucrare imaginea adolescentului Eminescu este situată pe vârful unei stânci, de unde mai bine pare că s-ar înțelege fenomenul nostalgic asupra interferenței dintre cosmic și materia fizică de pe Terra - văzduhul, apa și pământul.

«La steaua care-a răsărit / E-o cale-
atât de lungă, / Că mii de ani i-au
trebuit / Luminii să ne-ajungă».

La steaua, 1886.

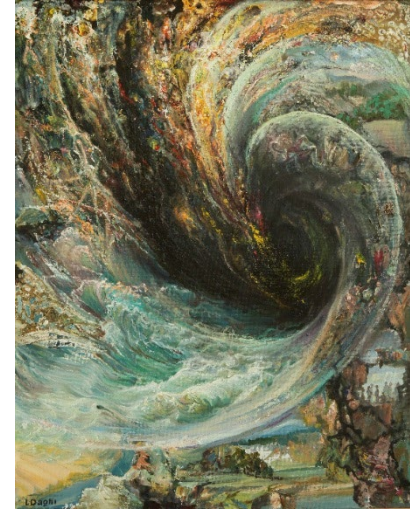

VIS AL NEFIINȚEI

60 x 80, pânză, ulei, 2013

În operă se observă o aluzie la o figură umană, a cărei umbră se proiectează ca un vis pe fundalul materiei fizice formată din colb și gaze ale cosmosului.

«Din chaos, Doamne-am apărut /
Si m-aș întoarce-n chaos... / Și din
repaos m-am născut, / Mi-e sete
de repaos.» *Luceafărul, 1883.*

ÎN ABIS

75 x 95, pânză, ulei, 2010

Opera dezvăluie construcții artistice de turbion menite să înghită orice formă a materiei fizice.

«Valuri rîd și-ntunecoasă mână
lumea lor albastră, / Stele cad și în
cădere alte lumi rup cu lovire; /
Lumea din încheieture vor s-o
scoată, din țâțâne / Să o smulgă, s-o
arunce în zbuclirea noii eri».

Memento mori, 1872.

CULES DE STELE

85 x 185, pânză, ulei, 2004

Tabloul respectiv e o operă pe cât de lirică tot atât de filozofică. Privirea umană în primul rând se oprește asupra zonei celei mai deschise (în ton de luminozitate) și mai calde după culoare, forma unui astru, pe fundalul căreia se întrezărește silueta unui romantic pornit să „culeagă stele”. Culesul stelelor trebuie de înțeles ca atingerea unor idealuri, obiective, scopuri etc., dar și ca ceva romantic.

«Eu privind acea lumină ca din visuri mă deștept / Și cu brațele-amândouă cătră dânsa mă îndrept.»

Un luceafăr, 1876.

ÎNTRETĂIERI DE IDEI

125 x 75, pânză, ulei, 1997

Pictura redă două poziții de culoare diferită, care exprimă undele gândirii umane și răspândesc în eter atingeri și respingeri transformându-se în ipostaze de culori integrate reci și calde. Ideea tabloului e culeasă din mai multe opere eminesciene: „De-a născoci noi ipoteze...”, „Cugetările sărmanului Dionis”, „Scrisoarea I”, etc.

«De-a născoci noi ipoteze doi filozofi s-au dus / Ca să găsească ce cătau în aer gol – în sus. / Ast-o făcuse ei ades și fără de balon, / Acuma însă depărtați de-a lumii mare zvon / Pământu-ntreg li se părea un plan peștriș departe.»

De-a născoci noi ipoteze, 1874.

TRECERE ÎN ETERNITATE

80 x 150, pânză, ulei, 2003

Tabloul redă ideea eminesciană de trecere a omului în altă dimensiune, bazându-se pe mai multe opere ale Poetului. Autorul înfățișează înălțarea duhului Poetului printr-o siluetă alcătuită din niște elemente plastice de culoare albăstrie, trecând pe lângă umbra unei găuri negre, ridicându-se mai departe spre stelele veșniciei cosmice.

«Ca iarna cea eternă a Nordului polar / Se-ntinde amortirea în sufletu-mi amar, / Nimic nu luminează astei pustietăți, / Doar sloiurile par ca ruine de cetăți, / Plutind de asprul viscol al morții cei de veci...»

Apari să dai lumină, 1882.

DINCOLO DE VOI

80 x 140, pânză, ulei, 1999

Coloritul tabloului pare a fi alarmant cu felurite tratări de exprimare plastică a veșniciei întrebări de viață și moarte. Compoziția tabloului se configurează din două asimetrii încrucișate pe verticală și orizontală, în centrul pânzei este trasă orizontal o bară neagră simbolizând mormântul sau nivelul ce desparte ziua de noapte. Pe verticală curg alegoric șiroaie de lacrimi în formă de liane, în partea de sus a operei sunt desenate luna și lucaferul care însoțesc veșnic Poetul.

«Să-mi fie somnul lin / Și codrul aproape, / Pe-ntinsele ape / Să am un cer senin. / Luceferi, ce răsar / Din umbră de cetini, / Fiindu-mi prieteni, / O să-mi zâmbească iar».

Mai am un singur dor, 1883.

ARTA MONUMENTALĂ

Sala Biosferei / "Univers + Umanitate + Biosferă", Muzeul Național de Etnografie și Istorie Naturală din Moldova.

Este unica sală a muzeului care nu are alte exponate decât o pictură murală amplasată în perimetrul ei, pictura fiind realizată de maestrul Ion Daghi. Ea reprezintă o imagine a evoluției biosferei pământului de la apariția litosferei, atmosferei, hidrosferei și a vieții pe pământ, până la etapa contemporană. Pictura ne demonstrează imaginea frumoasă și armonioasă a Terrei la începuturile civilizației și aspectul pământului refăcut de către om.

Pictura redă evoluția biosferei Pământului, precum și dezvoltarea vieții pe pământ. Pictorul prezintă o imagine frumoasă și armonioasă a Pământului nostru în zorii civilizației.

Această pictură murală descrie un peisaj, care pare să reprezinte Grădina Edenului până la crearea omului. Este un peisaj idilic fertil, care plutește între cer și apă. Nu este reprezentat ca un peisaj tipic moldovenesc, dar se conectează perfect cu următoarea pictură murală, care descrie dealurile și văile moldovenești.

ARTA MONUMENTALĂ

Sala Biosferei / "Univers + Umanitate + Biosferă", Muzeul Național de Etnografie și Istorie Naturală din Moldova

Pictură descrie realizările culturale ale umanității prin evidențierea diferitelor monumente arhitecturale celebre. Vedem, de exemplu, hieroglifile egiptene, un templu grecesc, o catedrală vest-europeană și fațada muzeului etnografic din Chișinău. Deasupra acestei priveliști spectaculoase vedem o figură „*Dumnezeu*”, care privește spectatorul. Reprezentarea acestui peisaj imediat după reprezentarea Grădinii Edenului în pictura murală anterioară permite o legătură „*logică*” între Moldova și Grădina Edenului.

Această pictură reprezintă planeta în prezent. Clădirile sunt realizate din metal și beton. Copacii din păduri mor din cauza utilizării excesive a pesticidelor. Un turn de veghe supraveghează peisajul, descris ca fiind tipic moldovenesc, dar de data aceasta este foarte poluat.

ARTA MONUMENTALĂ

TĂRIA VIȚEI DE VIE

pictură parietală, Muzeul de vinuri și coniacuri „Kvint”.

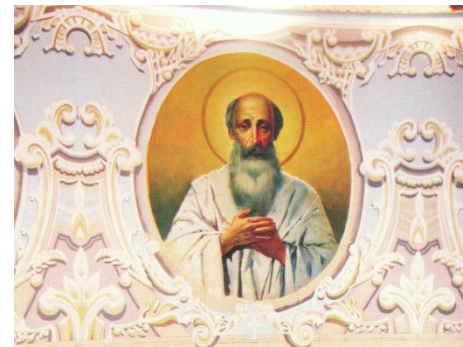
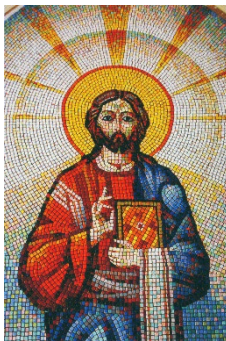
VII PODGORENE

mozaic bizantin, Combinatul de vinuri Cricova, Chișinău.

SFÂNTA TREIME

mozaic bizantin, frontonul bisericii Sf. Nicolae, or. Basarabeasca.

Ornament bizantin din Complexul Monastic, com. Căpriană.

Lista operelor de pictură:

1. Ciclul I. Din Eminesciana plastică - Ciclul filosofic			
	Denumirea	Dimensiuni, cm	Anul
1.	Apeiron	100×100	1972
2.	Nebuloasa Eminescu	120×105	1995
3.	Dor de viață	165×110	1995
4.	Întretăieri de idei	125×75	1997
5.	Întrepătrunderea lumilor	175×105	1998
6.	Ontogeneză lirică	80×160	1998
7.	Dincolo de voi	80×140	1999
8.	Umbre cosmice	90×60	2000
9.	Cărări Eminesciene	100×85	2000
10.	Din neant în veșnicie	180×90	2001
11.	Cumpăna vieții	100×75	2002
12.	Regenerări distructive	80×60	2002
13.	Al codrului vis feeric	125×100	2002
14.	Racordare	80×60	2002
15.	Trecere în eternitate	80×150	2003
16.	În iureșul aspirațiilor	80×120	2003
17.	Abandon	165×120	2003
18.	Cules de stele	85×185	2004
19.	Ascensiune	85 × 120	2004
20.	Coordonate Eminesciene	120×80	2004
21.	Intercalarea dimensiunilor	120×85	2006
22.	Comoara sufletului neprihănit	100×75	2006
23.	Două lumi	60×80	2009
24.	În abis	75×95	2010
25.	Interferența suferințelor	90×150	2011
26.	Oază cosmică	100×100	2011
27.	Regretul amintirilor	100×85	2012
28.	Răsai asupra mea	70×90	2012
29.	Cădere în stele	62×90	2013
30.	Copilărie	85×80	2013
31.	Vis al neființei	60×80	2013
32.	Picături nostalgice	90×70	2013
33.	Printre lumini	80×60	2013
34.	Enigma existenței noastre	120×90	2013

35.	Lupta contrariilor	120×110	2013
36.	Alternare torsionică	65×115	2014
37.	Valul vieții	150×130	2014
38.	Meditație jună	80×95	2014
39.	Eminescu	85×140	2014
40.	Forța motrice a vieții	72×70	2014
2. Ciclul II: Natură, dragoste și flori			
1.	În vraja nopții	85×56 cm	1960
2.	Spațiu înflorit	70×50 cm	1971
3.	Flori pe pervaz	70×55 cm	1975
4.	Poetic labirint	85×60 cm	1994
5.	Lacul	70×600 cm	1995
6.	Basm cromatic	85×65 cm	1995
7.	Flori de câmp	70×50 cm	1995
8.	Calvarul dragostei	140×80 cm	1997
9.	Codrii elogierilor rebele	115×85 cm	1999
10.	Plopii unor amintiri	110×75 cm	2000
11.	Feerie	100×75 cm	2002
12.	Pe aripi de dragoste	125×80 cm	2003
13.	Aroma verii	75×50 cm	2005
14.	Năzuințele întâlnirii	60×35 cm	2005
15.	Gravitația polilor	90×70 cm	2008
16.	Taina codrului	105×90 cm	2010
17.	Șoptiri sensibile	70×50 cm	2010
18.	Romantic	105×70 cm	2011
19.	Mai murmură în noi priveliști	90×70 cm	2011
20.	Dor de Luceafăr	115×85 cm	2011
21.	Fiorii dragostei	90×70 cm	2011
22.	Între cosmos și pământ	110×70 cm	2013
23.	Semințele speranței	90×70 cm	2014
24.	Buchetul ei	90×70 cm	2016
25.	Fereastra inspirațiilor	95×80 cm	2016
26.	Zâna viselor plâpânde	115×75 cm	2017
27.	Sărutul petalelor	110×70 cm	2017
28.	Frumoasa adormită	90×70 cm	2017
29.	Macii	65×55 cm	2018
30.	Pasiuni zburătoare	90×70 cm	2018

31.	Decețiuni în amurg	120×97 cm	2018
32.	Râvnire în vis	120×85 cm	2018
33.	Ea-și urma cărarea în codru	120×75 cm	2018
34.	Dragoste pervertită	115×65 cm	2018
35.	Existență suspendată	110×60 cm	2019
36.	Caracter	95×50 cm	2019
37.	Eminescu	140×85 cm	2019
38.	La gura sobei	95×70 cm	2019
39.	Te duci dulce minune	120×75 cm	2019
3. Ciclul III – Social			
1.	Natura statică cu ceainic	50×36 cm	1953
2.	Fetița de la Internat	40×30 cm	1961
3.	Mama plămădind	30×20 cm	1964
4.	Bucuria muncii	190×40 cm	1967
5.	Primăvara tânărului specialist	80×50 cm	1970
6.	Caracter	95×50 cm	1970
7.	Aroganță	70×50 cm	1970
8.	Însorirea lumii	120×80 cm	1970
9.	Progresul tehnic	120×115 cm	1970
10.	Spațiu înflorit	70×50 cm	1971
11.	Copil odihnind	80×40 cm	1972
12.	Salve de artificii	120×80 cm	1973
13.	Somn ușor	65×50 cm	1974
14.	Ion Paulencu	160×100 cm	1974
15.	Pământ necăjit	80×60 cm	1978
16.	Demnitate arogantă	75×55 cm	1979
17.	Autoportret	100×100 cm	1979
18.	Lângă mama	65×50 cm	1980
19.	Reverie	125×75 cm	1981
20.	Dansul zorilor	200×80 cm	1983
21.	Teodor Obadă	200×80 cm	1983
22.	Toamna viței de vie	120×85 cm	1985
23.	Natură statică cu pâine	130×85 cm	1985
24.	Mihai Grati	150×80 cm	1990
25.	Sărutul negru	120×80 cm	1992
26.	Hora demnității	120×100 cm	1992
27.	Doliu	125×90 cm	1993

28.	Jocul florilor	70×60 cm	1995
29.	Strigăt	70×60 cm	1996
30.	Regretul civilizației	140×90 cm	1996
31.	Căldura mamei	60×50 cm	2000
32.	Basarabia	50×25 cm	2001
33.	31 martie 2002	85×60 cm	2002
34.	Impotmolire	70×60 cm	2005
35.	Frații „Daicon”	55×40 cm	2005
36.	Aurel David	80×60 cm	2008
37.	Ereditare	85×85 cm	2009
38.	Dor de viață	80×50 cm	2010
39.	Apoteoză demografică	200×70 cm	2011
40.	Melodie națională	115×90 cm	2012
41.	Într-un spirit	85×45 cm	2014
42.	Dor de vară	80×50 cm	2016
43.	Luminărica Domnului	90×50 cm	2019
44.	Te duci dulce minune	120×75 cm	2019

4. Cielu portrete:

	Denumirea	Dimensiuni, cm	Material	Anul
1.	Scriitorul roman G. Călinescu	85×60	ulei, pânză	2019
2.	Unchiul Iftimaș	45×40	tempera, carton	1962
3.	Portretul mamei	45×35	pânză, ulei	1966
4.	Bărbat îmbrăcat cu ziar	40×30	cărbune, hârtie	1959
5.	Profesorii din șc.-internat	30×20	cărbune, hârtie	1961
6.	Andrei	40×30	cărbune, hârtie	1971
7.	Dumitru Ciobanu, jurnalist	45×35	cărbune, hârtie	1978
8.	Mama lui Ion Paulencu	50×50	cărbune, hârtie	1979
9.	Jurnalist Foca Obadă	45×30	cărbune, hârtie	1980
10.	Tamara	40×30	cărbune, hârtie	1982
11.	Nud femeiesc	40×20	cărbune, hârtie	1983
12.	Nud femeiesc	40×20	cărbune, hârtie	1983
13.	Portetul lui Homer	50×40	mozaic	1983
14.	Mihai Viteazu	55×55	tempera, hârtie	2003
15.	Plasticianul Aurel David	80×60	ulei, pânză	2008
16.	Benedict al XVI	80×50	ulei, pânză	2008
17.	Stăpâna fazendei	80×60	ulei, pânză	2008

18.	Mireasa	90×70	ulei, pânză	1996
19.	Dm. Costandachi	140×75	ulei, pânză	1996
20.	Profesor Virgil Mândăcanu	100×85	ulei, pânză	1997
21.	Savant medic Th. Țirdea	90×80	ulei, pânză	1998
22.	Plastician Mihai Grati	150×80	ulei, pânză	1992
23.	Baudelaire	70×60	ulei, pânză	1993
24.	Dante	70×60	ulei, pânză	1993
25.	Eminescu	70×60	ulei, pânză	1993
26.	Rabindranat Tagor	70×60	ulei, pânză	1993
27.	Goethe	70×60	ulei, pânză	1993
28.	Vernadski	70×60	ulei, pânză	1993
29.	Whitman (Uitmen)	70×60	ulei, pânză	1993
30.	Savant, filosof, poet Clima Gescu	90×90	ulei, pânză	1983
31.	Cântăreț de operă Ion Paulencu	170×100	tempera, ulei, pânză	1975
32.	Căldura mamei	65×55	tempera, pânză	1973
33.	Studentul	70×50	ulei, pânză	1970
34.	Copil în vis	80×40	tempera, pânză	1972
35.	Anișoara	60×45	cărbune, carton	1986
36.	Temperament	60×50	cărbune, carton	1990

5. Ciclu desene

	Denumirea	Dimensiuni, cm	Material	Anul
1.	Bărbat îmbrăcat	40×30	creion, hârtie	1959
2.	Schițe de portrete (crochiuri)	35×20	cărbune, hârtie	1961
3.	Profesorii din școala-internat, or. Râbnița	30×20	retuș, hârtie	1962
4.	Cap de copil	40×30	cărbune, hârtie	1971
5.	Andrei	40×30	cărbune, carton	1972
6.	Copil dormind	35×25	cărbune, carton	1973
7.	Copil treaz	40×30	cărbune, hârtie	1973
8.	Jurnalist Dumitru Ciobanu	45×35	cărbune, carton	1978
9.	Mama lui Ion Paulencu	50×50	cărbune, craft	1979
10.	Oleg	45×30	cărbune, hârtie	1980
11.	Tamara	40×30	cărbune, hârtie	1982
12.	Doi pictori	50×40	creion, carton	1982

13.	Nud de femeie	40×20	cărbune, hârtie	1983
14.	Nud de femeie	40×20	cărbune, hârtie	1983
6. Lista operelor selective cu tematică liberă în pictură de șevalet				
	Denumirea	Dimensiuni, cm	Material	Anul
1.	Natură statică cu ceainic	50×35	ulei, pânză	1953
2.	Mama la plăcinte face	27×20	ulei, carton	1954
3.	Eleva de la Șc.-Internat nr. 1	40×30	ulei, carton	1961
4.	În raza lunii	120×70	ulei, pânză	1962
5.	Unchiul Iftimaș	45×40	tempera, carton	1962
6.	Bărbat de la țară	50×40	ulei, carton	1964
7.	Femeie de la țară	50×40	ulei, carton	1964
8.	Peisaj cu lună	18×18	tempera, carton	1965
9.	În atelier	30×20	tempera, hârtie	1965
10.	Mama mea	45×35	ulei, pânză	1966
11.	Tânjim	40×25	tempera, carton	1966
12.	Duiosie	55×40	ulei, pânză	1966
13.	Prundiș	35×20	tempera, carton	1966
14.	Frunze	50×35	tuș, peniță, hârtie	1983
15.	Sașa	50×40	cărbune, hârtie	1985
16.	Anișoara	60×45	cărbune, carton	1986
17.	Temperament (coafură)	60×50	cărbune, carton	1986
18.	Nud de față	40×30	cărbune, carton	1994
19.	Fără cuvinte	40×25	cariocă, hârtie	1995
20.	Clima Gescu	70×50	cărbune, carton	2005
21.	Dragoste	70×60	ulei, pânză	1969
22.	Bucuria muncii	50x40	tempera, ulei, pânză	1970
23.	Studii de vară	30×20	tempera, carton	1970
24.	Primăvara tânărului specialist	80×50	tempera, carton	1970
25.	Înroșirea lumii	120×80	ulei, pânză	1970
26.	Jocul razelor	50×40	tempera, carton	1970
27.	Autoportret	100×100	ulei, pânză	1970
28.	Portretul studentului	70×50	ulei, pânză	1970
29.	Flori pe masă	65×50	tempera, carton	1971
30.	Spațiu înflorit	70×50	tempera, carton	1971

31.	Somn ușor	30×25	tempera, carton	1971
32.	Reflectare	40×30	tempera, carton	1972
33.	Copil în vis	80×40	tempera, pânză	1972
34.	Fantezia gheții	50×40	tempera, carton	1972
35.	Copil odihnind	80×40	tempera, pânză	1972
36.	Izvorul	70×50	tempera, carton	1972
37.	Natură statică (borcane)	40×30	tempera, carton	1973
38.	Salve de artificii	120×80	tempera, pânză	1973
39.	Cap de copil	60×45	tempera, carton	1973
40.	Marina	60×45	tempera, pânză	1973
41.	Căldura mamei	65×55	tempera, pânză	1973
42.	Dormi în pace	30×25	tempera, carton	1974
43.	Arhitecții	175×130	tempera, pânză	1974
44.	Fetele lui Venea	70×50	ulei, pânză	1974
45.	Somn ușor	65×50	ulei, pânză	1974
46.	Ion Paulencu	170×100	tempera, ulei, pânză	1975
47.	Cap de copil	45×35	tempera, carton	1975
48.	La lumina serii	50×35	ulei, carton	1975
49.	Casa babei	50×25	tempera, carton	1976
50.	Sudorii	75×75	tempera, pânză	1977
51.	Maternitate	70×60	tempera, pânză	1977
52.	Orizonturi	120×115	tempera, pânză	1978
53.	În somn	120×110	tempera, pânză	1978
54.	Pământ necăjit	80×60	tempera, carton	1978
55.	Flori pe pervaz	70×55	tempera, carton	1979
56.	Demnitate	75×55	tempera, carton	1979
57.	Jurnalistul Foca Obadă	100×100	ulei, pânză	1980
58.	Lângă mama	65×50	ulei, pânză	1980
59.	Siluate naționale	50×40	tempera, carton	1981
60.	Reverie	125×75	ulei, pânză	1981
61.	Filosof, poet, critic Clima Gescu	90×90	ulei, pânză	1983
62.	Mure	45×40	tempera, carton	1984
63.	Noaptea Chișinăului vechi	45×30	tempera, carton	1985
64.	Contra fascismului	150×100	ulei, pânză	1985
65.	Icoana păcii	50×40	ulei, carton	1985
66.	Toamna viței de vie	120×85	tempera, pânză	1986

67.	Natură statică cu pâine	130×90	ulei, pânză	1986
68.	Doi prieteni	65×55	ulei, carton	1986
69.	Peciora	70×50	tempera, carton	1987
70.	În baie	25×15	tempera, hârtie	1987
71.	Peisaj de vară	160×140	tempera, pânză	1989
72.	Poem psihologic de Clima Gescu. Senzația 1	50×35	tempera, carton	1989
73.	Poem psihologic de Clima Gescu. Senzația 2	50×35	tempera, carton	1989
74.	Poem psihologic de Clima Gescu. Vârsta 1	50×35	tempera, carton	1989
75.	Demnitate	60×40	tempera, carton	1990
76.	Plasticianul Mihail Grati	150×80	ulei, pânză	1992
77.	Hora demnității	120×100	tempera, pânză	1992
78.	Sărutul negru	120×80	ulei, carton	1992
79.	La buneii	40×30	tempera, carton	1993
80.	Baudelaire	70×60	tempera, carton	1993
81.	Dante	70×60	tempera, carton	1993
82.	Eminescu	70×60	tempera, carton	1993
83.	Rebindranat Tagor	70×60	tempera, carton	1993
84.	Goethe	70×60	tempera, carton	1993
85.	Priviri iscoditoare (cap de fată)	50×40	tempera, carton	1993
86.	Cromatica toamnei	30×20	guașă, hârtie	1993
87.	Încrêțituri	30×25	tempera, carton	1993
88.	Vernadski	70×60	tempera, carton	1993
89.	Uitmen	70×60	tempera, carton	1993
90.	Anotimpuri	40×30	guașă, hârtie	1994
91.	Acasă (pe prispă)	40×30	guașă, hârtie	1994
92.	Dezgolirea structurii	60×50	tempera, carton	1994
93.	Ozozarele saprofitelor	40×30	guașă, carton	1994
94.	Tabăra „Armonia”	80×55	tempera, carton	1994
95.	Adierea înfloririlor suave	50×40	tempera, carton	1994
96.	„Chicimră” încântătoare	60×40	tempera, carton	1995
97.	Lacul	73×63	ulei, carton	1995
98.	Iarna	40×30	guașă, hârtie	1995
99.	Promoroacă	60×45	tempera, carton	1995
100.	Mireasa	90×70	ulei, pânză	1996

101.	Plasticianul Dm. Costandachi	140×75	ulei, pânză	1996
102.	Regretul Civilizației. Apoloția divină	140×90	ulei, pânză	1996
103.	Regretul Civilizației. Minarea biosferei	140×90	ulei, pânză	1996
104.	La margine de câmp	60×60	ulei, carton	1997
105.	Profesorul Virgil Mândăcanu	100×85	ulei, pânză	1998
106.	Dereglări ecologice (Afect lugubru)	65×50	tempera, carton	1998
107.	Dr. medicină Teodor Țirdea	90×80	ulei, pânză	1998
108.	Cromatica toamnei	40×30	guașă, hârtie	1999
109.	Basarabia	50×25	tempera, carton	2001
110.	Dunărea la Giurgiulești	45×35	tempera, carton	2002
111.	Tânăra generație – salvatoarea nației	85×60	ulei, pânză	2002
112.	La bunica	45×35	tempera, carton	2002
113.	Vin rușii	165×100	ulei, pânză	2004
114.	Jocul florii	55×40	tempera, carton	2004
115.	Strigăt (variantă)	60×50	ulei, pânză	2004
116.	Frații „Daicon”	55×40	tempera, carton	2005
117.	Plasticianul Aurel David	80×60	ulei, pânză	2008
118.	Benedict al XVI	80×50	ulei, pânză	2008
119.	La fazendă	80×60	ulei, pânză	2008
120.	Ereditare	85×85	ulei, pânză	2009

7. Lista lucrărilor monumentale

1966 –	Mozaic bizantin – ornament ucrainean la Universitatea de Arte și Design or. Harkov, Ucraina
1969 –	Pictură parietală „Istoria satului”, s. Moara de Piatră, r-nul Drochia, Republica Moldova
1970 –	Sgrafito în tencuială cromatică, Obiect militar, or. Sakki, Crimeia, Ucraina
1970 –	Mozaic „Progresul tehnic” (proiect) Centrala Electrică Cuciurgan, Republica Moldova
1971 –	Pictura parietală schiță-proiect „Casa Tineretului” Carameli, Israel

1972 –	Vitraliu mat „ <i>Instrumente muzicale</i> ”, Colegiul muzical „ <i>Ștefan Neaga</i> ”, mun. Chișinău, Republica Moldova
1976 –	Vitralii chromatice „ <i>Covoarele Moldovei</i> ”, Expoziția Realizărilor Economiei Naționale, or. Moscova, Rusia
1977 –	Pictură parietală „ <i>Istoria curentului electric</i> ”. Blocul didactic Moldglavenergo, mun. Chișinău, Republica Moldova
1978 –	Contrarelief în piatră „ <i>Istoria orașului</i> ”, Muzeul de Istorie, or. Râbnîța, Republica Moldova
1978 –	Vitraliu cromatic „ <i>Imitație</i> ”, „ <i>Aroma florilor</i> ”, Restaurantul „ <i>Nectar</i> ” or. Florești, Republica Moldova
1979 –	Mozaic „ <i>Razele dimineții</i> ”, Fațada casei de odihnă, or. Koblevo, Ucraina
1980 –	Pictură parietală „ <i>Educație</i> ” shiță-proiect, Universitatea Pedagogică „ <i>Ion Creangă</i> ”, mun. Chișinău, Republica Moldova
1980 –	Mozaic „ <i>Aspect urban</i> ”, shiță-proiect, mun. Chișinău, Republica Moldova
1981 –	Mozaic „ <i>Asociații de circ</i> ”, trecere subterană, mun. Chișinău, Republica Moldova
1983 –	Mozaic bizantin „ <i>Portretul lui Homer</i> ”, Seminarul monumentalistilor, Senej, Rusia
1989 – 1990	Pictură parietală „ <i>Ieșire în cosmos</i> ”, uzina Mezon, mun. Chișinău, Republica Moldova
1991	Pictură parietală în Sala biosferei, Muzeul de Etnografie și Istorie Naturală, mun. Chișinău, Republica Moldova
1992 –	Pictură parietală „ <i>Dansul zorilor</i> ”, Casa de Cultură, or. Moinești, România
2000- 2002 –	Mozaic „ <i>Sala voievozilor</i> ”, Școala „ <i>Meșterul Manole</i> ”, or. Chișinău, Republica Moldova
2005 –	Pictură parietală „ <i>Ornamente Bizantine</i> ”, Biserica „ <i>Sf. Gheorghe</i> ”, Mănăstirea Căpriană, Republica Moldova
2006 –	Mozaic bizantin „ <i>Vii podgorene</i> ”, Combinatul de vinuri, Cricova, Republica Moldova
2007 –	Pictură parietală „ <i>Peisaj Transnistrean</i> ”, Muzeul Fabricii de Coniacuri, or. Tiraspol, Republica Moldova

DESPRE ARTISTUL PLASTIC ION DAGHI...

„Cu adevărat, Ion Daghi este un fenomen aparte în cultura noastră”.

(Mariana GABURA, 2012)

„Plasticianul și monumentalistul Ion Daghi posedă un dar miraculos – fantezia. După el lumea din tablou nu e numai aceea ce se află înaintea ochilor, dar și aceea ce se găsește în memorie, imaginație, idee. Ion Daghi, conform percepției realității înconjurătoare, e poet”.

(Mihai GRECU, plastician)

„Pictura sa este tulburătoare prin modulațiile intens trăite și inspirate, creând un univers egal cu adâncimile operei eminesciene, egal cu suferințele poporului român”.

(Vasilian DOBOȘ, critic de artă, Iași)

„Lucrările lui Ion Daghi, monumentale ca efect, de foarte bună tradiție cromatică românească, sunt realizate cu rafinament și știință a pictorului de marcă”.

(Ion ȘUȘALĂ, critic de artă, București)

„Dl Ion Daghi ca artist este hărăzit de Dumnezeu. Este geniu adevărat printre noi. De ce zic așa? Pentru că doar un geniu poate să-l transpună pe alt geniu din poezie în arta plastică, în pictură”.

(Ionel Căpiță. Scriitor)

„Deși de o statură medie (buturuga mică răstoarnă carul mare), apare în fața discipolilor Mare, Enorm de Mare... prin grandoarea gândirii, expunerea pe înțelesul tuturor a ceea ce îl frământă mai bine de 60 de ani; capul fiind ocupat totalmente de lucruri sacre - Creația. Toate acestea sunt doar câteva din multiplele calități, care-i pun în valoare activitatea artistică, pedagogică, a celui cu care la orice întâlnire îi strâng mâna călduros, îl îmbrățișez și-l pup pe creștet, ca pe un Tată.

Un personaj carismatic, cu priză la cei care intră cu Dumnealui în polemici, la ce-i de-i admiră operele narrative prin structura gândirii și montării în spațiu a acelor sclipiri mentale demne de invidiat de la un muritor de rând, care de fiecare dată rupe stele din cer și ni le aruncă prin geam în așternut, petale de trandafir cu aroma culorilor de ulei, care intră în pori și te trezesc la o altă viață, decât cea de toate zilele. Felul de a vorbi, de a gesticula când îl trăiește verbal pe Eminescu prin forța cuvântului rostit din adâncul inimii, prin mimica feții, erupții vulcanice, și susur de izvor venit din munți să te ia cu primul val și să te primble pe unde încă n-ai fost. Tâmpilele năboite de albul multor ierni îl face să lumineze din adânc, e tot numai suflet, e tot numai vibrație, e numai Artist, unul cu literă mare, de toți iubit și stimat la justa valoare.

Una, poate că și cea mai mare din calități, este patriotismul, care chiftește din mâna de Om, un român de dincoace de Prut, un român înrăit în sensul bun al cuvântului, care-și iubește limba și Țara, neamul și obiceiurile, un fecund promotor al artelor contemporane, de ce nu... un fenomen al zilelor noastre gata să se sacrifice pentru un trai mai bun, un cer cu Soare, Lună și mii de stele, sub a cui umbrelă activează cel, care-i Maestrul, Plasticianul, Pedagogul, Tatăl și Fratele nostru... Ion Daghi”.

(Victor COBZAC, plastician, Republica Moldova, 2014)

„Fac și eu parte dintre cei mulți, al căror suflet l-ați încântat, alinat, încălzit, bucurat până la lacrimi cu harul Dumneavoastră dumnezeesc. Rog să primiți sincere urări de sănătate și puteri înzecite de creație în

misiunea Dumneavoastră divină de amplificare a culturii naționale și trezire a conștiințelor de neam, neam românesc”.

(Constantin CHIRILĂ, România 2002)

„Reorientarea tradițiilor de pictură monumentală în perioada post-sovietică prezintă situația ulterioară în domeniul picturii monumentale, aflată în noile condiții ale actualei Republici Moldova și reorientarea acesteia spre funcția religioasă. Astfel putem menționa câteva lucrări reprezentative, cum ar fi cele executate de pictori autohtoni în pictura al secco în ulei din interiorul catedralei Sfântul Gheorghe de la mănăstirea Căpriana, realizată de Dumitru și Iurie Iazan, și Ion Daghi (2004-2008) sau de artiștii invitați cum este, spre exemplu, fresca imensă din interiorul catedralei „Adormirea Maicii Domnului” din Drochia, realizată de renumitul pictor de biserică Petru Achițenie din România (1996-1997)”.

(Natalia PODLESNAIA. Pictura monumentală din Basarabia și RSS Moldovenească. Teză de doctorat)

„Unul dintre cei mai mari pictori contemporani români, plasticianul Ion Daghi are o operă de o rară varietate și complexitate”.

(Mihai CIMPOI, 2012)

„Pictura vorbește prin culori, forme, imagini plastice. Văzând tablourile maestrului Ion Daghi auzi cum recită culorile, cum înmuguresc versurile, cum strigă formele”.

(Victoria FONARI, dr., conf., USM, 2016)

„Pictorul Ion Daghi încearcă, în fiecare lucrare, să ne convingă că „clipa este minunată”. Artistul merită toți laurii pentru reușita de a imortaliza momentele vieții, de a le transpune și renaște în pânzele sale.”

(Leonid POPESCU, 2008)

„Tablourile lui Daghi conțin o gamă redusă la un segment mai restrâns al spectrului cromatic, iar în altele sunt cuprinzătoare, extinzându-se de la cele mai întunecate culori și tonuri de albastru, maroniu, indigo și negru, până la cele mai fine nuanțe cromatice și tonale de azuriu verde, galben, roz și alb. Și într-un caz, și în altul, ele exprimă, în simboluri și alegorii, trăiri sufletești cu semnificații divine”.

(Gheorghe VRABIE, pictor)

„Ion Daghi este un plastician de un potențial remarcabil creator și cu o gândire imaginară deosebită. În lucrările sale se simte tot ce e superb, ce ține de o activitate înalt artistică”.

(Aurel DAVID, plastician, Republica Moldova, 1978)

„În arta plastică din Basarabia, Ion Daghi este una dintre cele mai originale personalități, cu o bogată activitate creatoare și didactică, dar și de teoretician al artei... Ion Daghi este de o vitalitate de invidiat, cu un tonus mucalit, încât ai crede că este un Ion Creangă rătăcit în pictură...”.

(Theodor CODREANU, Galați, 2012)

„În evoluția actului creativ al pictorului Ion Daghi se impune o apreciere a două viziuni artistice – una răscolitoare, în căutarea unui ideal cosmic, alta senină, liniștită, pătrunsă de poezie și melodicitate prin ritmuri opalescente, line. De exemplu „Zâmbet de deal”, „Copilărie”, „Macii”, „Frunze de dor”, puternic marcate de schimbarea luminii, demonstrând trăirea unor sentimente de adâncă admirație față de natură...”.

(Sofia BOBERNAGA, critic de artă, Republica Moldova, 1999)

„Și dacă estetica este filosofie a artelor, Ion Daghi în modul cel mai firesc, militează pentru o concepție estetică sănătoasă, pentru interpretare filosofică ce ne-ar purifica gândurile și sentimentele. Unele pânze, ca „Apeiron”, inspirate din meditațiile filosofilor eleni, cum ar fi Anaximandru, transpuneau într-un stil caracteristic lui Daghi lucruri ce păreau să nu aibă nimic comun cu durerile și bucuriile noastre. Cu toate acestea pânzele lui sunt privite nu numai cu interes și sinceră curiozitate, dar și cu stranie descoperire, precum că ele parcă privesc la receptori cu o anumită mirare”.

(Dumitru CIOBANU, jurnalist, Republica Moldova, 1981)

„Creația lui Ion Daghi trezește diferite asociații imaginative, fiindcă este purtătoarea celor mai diverse semnificații. Acest creator de frumos ne îndeamnă să ne iubim plaiul, soarele și arborele copilăriei noastre. Însăși arta plasticianului poate fi comparată cu un arbore viguros cu ramurile ce cresc spre firmamentul infinit, aceasta fiind și o modalitate a artistului de a comunica”.

(Valerian CIOBANU, jurnalist, Republica Moldova, 1998)

„Evident, poetica gândirii daghiene surprinde multitudinea cugetului eminescian în ipostazele-i de semnificație a zăcământului ideatic răscolitor. Acest zăcământ se manifestă, întâi și întâi, prin îmbogățirea spectrului de mijloace de exprimare cu epicentre luminiscente de un cromatism pe cât de variat, pe atât de evident. Încărcate cu informații irepetabile (sau cel puțin neașteptate), mijloacele plastice, instaurate monumental pe pânza plasticianului, exprimă exact cosmicitatea metaforelor literare ale Poetului, pe care-l sărbătorim cât va dura eternitatea”.

(Clima GESCU, critic de artă, Republica Moldova, 1997)

„Tânăr pictor și monumentalist, Ion Daghi posedă un dar miraculos - fantezia. Pentru el lumea tabloului include nu numai ceea ce se află înaintea ochilor, dar și ceea ce ține de gândire, inspirație, înfățișare. După concepția lui despre realitatea ambientală, Daghi e poet. Tablourile sale glorifică viața nu printr-o pictură de gen - ceea ce văd toți, dar prin fibrele simțirii. Ion Daghi și eroii lui sunt printre noi când omul se află într-o stare sublimă. Astfel pot spune destul de îndrăzneț că tânărul plastician pictează nu atât tablourile vieții, cât „Ideile” vieții contemporane... „Idea” construcțiilor, „Idea” sărbătorii naționale etc. În ele destul de curajos se intercalează realitatea cu fantezia liberă. Viața și basmul trăiesc împreună. Iată de ce în lucrările sale simțim căldură și elan. O atare înțelegere a picturii, în mod firesc, l-a adus pe făgașul artei monumentale, unde destul de reușit evoluează și dezvoltă arta picturii murale în Republica Moldova”.

(Mihai GRECU, pictor al poporului, Republica Moldova, 1978)

„Ion Daghi este nu numai un pictor de un mare talent. El este și un deosebit monumentalist, îmbogățind ambientul cu diverse opere executate în mozaic, vitraliu, pictură parietală și altele, printre care cea mai cunoscută, ca fiind foarte valoroasă, a devenit „Omul și Natura” în Sala Biosferei a Muzeului de Etnografie și Istorie Naturală din Republica Moldova”.

(Isidor DOCTOREANU, scriitor, România, 2011)

Mari personalități din străinătate în atelierul Maestrului

În 2009, directorul Muzeului Național de Etnografie și Istorie Naturală a Moldovei, M. Ursu, îndreaptă o delegație de la Patrimoniul Cultural al Europei în frunte cu Jerar Collin, doctor-expert UNESCO, pentru a face cunoștință cu plasticianul Ion Daghi chiar în atelierul autorului. În procesul demonstrării operelor din „Eminesciana plastică” mare le-a fost mirarea de cele văzute. În dialogul lor s-a strecurat ideea de a iniția în Europa un Minimuzeu al lui Eminescu din 39 opere plastice.

În 2011, tot în atelierul lui Ion Daghi, a sosit cu soția sa în vizită Edmond Jouve, academician Universitatea Paris Descartes, Facultatea de Drept, care s-a mirat de o „Pictură unică în felul său, demnă de un nivel european”.

La 3 iunie 2011 a vizitat atelierul lui I. Daghi arhitectul din Suedia Pier-Olof Kipepel.

În 2004 a vizitat atelierul lui Ion Daghi Zin Zhenlong de la ambasada Chineză.

În 2018-2019 au vizitat atelierul lui I. Daghi rectorul Suat Ghiuzali și prorectorul Farhadin Sadicoglu de la Universitatea Orientului Apropiat, or. Nicosia, Cipru de Nord, Turcia.

În 2008 a vizitat atelierul lui Ion Daghi o delegație din Europa pe problemele muzeistice și arta plastică ambulantă, condusă de Federico Maieur.

În 2013 a vizitat atelierul lui Ion Daghi Juis, colecționar din Spania pentru a face cunoștință și cu alte lucrări.

PROFESORUL ION DAGHI

„Cei, de la care învățăm, se numesc, pe drept cuvânt, învățătorii noștri, însă nu oricare dintre cei ce ne învață merită acest nume”.

(Goethe)

Ținem să afirmăm cu toată sinceritatea că Maestrul Ion Daghi face parte din rândul celor, care au meritat cu prisosință acest nume. Ferice de studenții, care l-au avut ca profesor. Monumentalist în tot ceea ce face – în pictura de șevalet și cea parietală, în mozaic, relief, sgraffito, vitraliu, marele împătimit de artă, Ion Daghi este, înainte de toate, profesor. Un profesor-filosof, care-și îndemna discipolii să mediteze asupra originii lucrurilor, într-un cadru aparte – să tălmăcească culorile. *„Omul rămâne în viitor doar cu ceea ce a putut da altora”*, spunea marele Nicolae Iorga. Omul Ion Daghi a rămas pentru posteritate ca cel care a dat tinerilor, discipolilor, drasgostea pentru frumos. Profesorul Ion Daghi le vorbea studenților despre formarea gândirii creatoare, menționând că *„în design și arta decorativă nu se face nimic fără gândire corectă”*. Căuta să le dezvolte logica gândirii, *„căci fără ea nu ai ce căuta în cultură”*. Îi îndemna să aprecieze omul de creație în societatea actuală, căci *„atitudinea, cu care acesta este tratat, e o crimă, din cauza asta nu se dezvoltă cultura, ne pierdem tradițiile, moștenirea, patrimoniul nostru național”*.

Își experimenta metodele originale de predare concepute de el personal din experiența de peste 60 de ani de pedagogie, aducând studenților informații formative despre: *istoria evoluției artistismului plastic; conținutul uman al artistismului; morfologia limbajului plastic; efectul percepției vizuale; energia gândirii creatoare; bogăția bagajului de cunoștințe; rafinamentul dibăciei mâinilor; potențialul voinței psihologice; finețea gustului estetic; sentimentul spiritual al sufletului; valorificarea artistismului plastic; tinerii în creația artistică și multele multe aspecte importante, pe care domnia sa nu doar le-a adus generațiilor tinere, ci le-a studiat singur întru implementarea ideilor novatoare.*

Ion Daghi a reușit să se manifeste plenar în domeniul artelor plastice, fiind, în același timp, profesor la Universitatea Tehnică a Moldovei și la

Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău. În calitate de pedagog și om de știință, a fost conducător de teze pentru mulți doctoranzi.

Să încercăm să urmărim spinoasa, dar și interesanta, cale a profesorului Ion Daghi în această junglă cum este Educația? Activitatea pedagogică a lui Ion Daghi începe din 1959 în calitate de profesor de desen liniar la Școala Internat nr. 1 din or. Râbnița. Primul an a fost de adaptare la specificul unei instituții preuniversitare. A fost un an de experimentări ale tânărului pedagog pe un tărâm încă necunoscut, cu greșeli și succese. Era foarte atașat de elevii săi, pe care-i pregătea pentru diverse concursuri. Însă a fost un an când, pe lângă dedicația pentru copii, nu a uitat de misiunea principală – cea de pictor. În această perioadă tânărul pictor realizează câteva lucrări interesante: „*Bărbat îmbrăcat cu ziar*” (1959); „*În vraja nopții*” (1960); „*Fetița de la Internat*” (1961); „*Profesorii din școala-internat*” (1961). Simțind lipsa de pregătire fundamentală tânărul pedagog înțelege că trebuie să-și continue studiile. De aceea, ultimul an de lucru la școala-internat a fost un an de pregătire pentru admitere la studii superioare. Astfel, în 1962 trece cu succes concursul și este admis la studii la Academia de Arte și Design Industrial din Harkov, aflat la vreo mie de kilometri de baștină. Doar după absolvirea acestei instituții tânărul pictor Ion Daghi a înțeles cu adevărat vocația de educator al tinerei generații. „*Abia în 1967 eu am simțit o datorie, așa spune, de a pregăti tineri specialiști în cultura plastică a societății. Problemele păreau destul de complicate, serioase și greu de rezolvat la început pentru un tânăr fără experiență. Intuiam doar că practica neapărat va provoca teorie, iar teoria, la rândul ei, va înviora practica*”, își amintea profesorul Ion Daghi.

După absolvirea Institutului a fost repartizat la lucru într-un Institut de Proiectare din or. Moscova. O propunere similară a venit și din Kiev, dar tânărul specialist Ion Daghi aștepta invitație de la Ministerul Culturii din Republica Moldova. În urma insistențelor tânărului specialist în cele din urmă a izbutit să se întoarcă cu soția la baștină. În a. 1967 a fost angajat în calitate de profesor la Școala Republicană de Arte Plastice „*A. Plămădeală*” din or. Chișinău. Chiar din primele zile tânărul pedagog se implică până peste cap în optimizarea programelor de studii la disciplina

„Compoziția decorativă”, confruntându-se cu diverse probleme. Aproape 7 ani i-au trebuit profesorului Ion Daghi să bată drumurile până la Moscova pentru a demonstra stimaților specialiști de sus că e posibil de alcătuit o altă programă, mai reușită, în ce privește consecutivitatea metodică a temelor de studiu la disciplinele „Arta decorativă aplicată” și „Compoziția decorativă”. „Mare mi-a fost mirarea, când la traducerea programelor din limba rusă găsesc foarte multe greșeli metodice la Compoziția decorativă, una dintre care era studierea vopselelor și a culorilor tocmai în anul IV

Profesorul Ion Daghi la Școala Republicană de Arte Plastice „A. Plămădeală” din Chișinău.

de studii, când la disciplina „Pictură” studenții pictau deja figura omului nud. Timp de 5 ani am călătorit de la Chișinău la Moscova (Cabinetul Metodic al Ministerului Culturii al URSS) pentru a obține o ordine metodică consecutivă a

temelor de studiu la disciplina respectivă. În cele din urmă șefa Cabinetului Metodic N. Morgunova direcționează în 1974 manuscrisul îndrumării mele metodice la disciplina „Compoziția decorativă” spre recenzare Academiei de Arte din or. Leningrad academicianului Constantin Rojdenstvenskij care, la rândul său, aprobă ca bună de experimentat. Astfel am obținut sistematizarea și perfecționarea metodică a materialului didactic. De asemenea, multe din încercările noastre metodice întreprinse în programele disciplinelor de Compoziție și Coloristică au fost susținute la primele Conferințe Internaționale: or. Kazan (Tatarstan, 1970); or. Moscova (Rusia, 1973). Această susținere m-a făcut încrezător că mergem pe calea corectă. Au fost elaborate programe noi de studii. Se naște ideea de a sistematiza materialul didactic întru ușurarea studierii și însușirii utile a bazelor compoziției în design.

Se simte nevoia de „a avea la îndemână o „schemă”, cu ajutorul căreia am putea cuprinde varietatea infinită a acestei lumi schimbătoare”, își amintea profesorul Ion Daghi.

Au apărut și primii discipoli, cu care profesorul Ion Daghi se mândrea. Marele avantaj al artistului plastic aflat în educație este că poate transmite tinerei generații tot ceea ce a acumulat de o viață – experiență, capacități, deprinderi, sfaturi, pentru ca tinerii să evite comiterea greșelilor, pe care, probabil, le-au comis și ei în tinerețe.

La începutul anilor 70 ai sec. XX în Uniunea Sovietică încă nu exista în instruirea plastică o explicație cât de cât corectă a termenului „Compoziția”, nemaivorbind de o sistematizare reușită sub aspect metodic a materialului didactic pentru crearea lucrărilor de artă decorativă și design de către specialiști pregătiți în domeniul artistic. Sub acest aspect tânărul profesor Ion Daghi vine cu unele constatări: „Stranii lucruri se mai întâmplau. Se vehicula o întrebare anapoda: sunt oare disciplinele limbajului plastic (desenul, pictura, compoziția și istoria artelor) cu adevărat necesare? Iată ce întrebare „grea” de justificare a oricărei creații fără o pregătire specială, lipsită de școală și studii, invadând cu

Profesorul Ion Daghi împreună cu un grup de studenți în atelierul lui M. Grecu.

Profesorul Ion Daghi printre primii discipoli.

spasme arta plastică contemporană, inclusiv, arta designului, care cere o gândire logică de executare a lucrărilor printr-o dezvoltare lentă și armonioasă de către specialiști, care se axează pe linia „nu spre o învățare pură a artei pentru artă, ci o educație prin artă”. Însă

administrația Școlii Republicane de Arte Plastice nu-i permitea să intervină în programele „*venite de sus*” și lucrul se stopase.

Aceste frământări ale tânărului profesor și-au găsit o rezolvare mai plenară odată cu angajarea în funcție de lector superior la Universitatea

Profesorul Ion Daghi la o conferință științifică, Institutul Pedagogic de Stat „Ion Creangă”.

Pedagogică de Stat „*Ion Creangă*”. Într-o instituție de învățământ superior s-au deschis posibilități mai largi de a se perfecționa în planul metodologiei predării disciplinelor de Bazele compoziției în design, activitate, care a durat până în

1992. „În 1980, cu ocazia deschiderii unei catedre noi (pe lângă facultatea de matematică IPS „*Ion Creangă*”) de pregătire a specialiștilor în arte decorative și design, începe, de fapt, lucrul asupra sistemii metodologice (Maestrul insista pe faptul că este vorba de o „*sistemă*” și nu de un „*sistem*” – n.n.), perioada a doua, care durează până în 1992. În acest răstimp a fost elaborată sistemii metodologice de sistematizare a materialului didactic la obiectele de studiu „*Compoziția decorativă frontală*” și „*Coloristica*”. Se studiază un conținut serios în practica însușirii celor mai importante și necesare mijloace artistice. Doar în problemele mari ale artei, legate de conceptele ei fundamentale, putem asigura o înțelegere a ei de la nivelul unei perspective de ansamblu și, deci, trecerea de la cunoașterea empirică la cea științifică sau filozofică.

În primii opt ani de lucru 1980 -1988 la Institutul Pedagogic de Stat „*Ion Creangă*” s-a stabilit că creația, artisticul, gândirea și înțelegerea legităților de construire compozițională, merg coerent împreună. Cele mai deosebite personalități în creație, care au conștientizat profund acest monolit, precum Aristofan, Leonardo da Vinci, Shakespeare, Moliere, Goethe, Chiller, Dostoievski, nu sunt doar maeștri ai artisticului și

gândirii de talie mondială, dar și mari cercetători ai tainelor artei”, menționa profesorul Ion Daghi.

Astfel această „sistemă” dovedește o veridică dezvoltare evolutivă în timp și în spațiu social al tânărului artist plastic, precum și trecerea lui prin toate treptele de învățământ – preșcolar, preuniversitar și universitar. „Sistema” profesorului Ion Daghi se sprijină pe trei piloni de bază:

- dezvoltarea gândirii creatoare a tinerilor începători;
- formarea lentă a gustului estetic;
- pregătirea personalității creatoare întru făurirea bunurilor materiale pentru om și societate.

În 2001 profesorul Ion Daghi intenționa să iasă la pensie, dar... În 2001 a fost invitat și chiar rugat (fiindcă nu era cine altul să predea disciplinele de bază) să continue prodigioasa activitate pedagogică la Universitatea Tehnică a Moldovei la catedra nou creată „*Design Industrial*”. Un nou suflu, un nou început, legat de caracterul mai aplicativ al specializării „*Design industrial*”, s-a simțit în activitatea pedagogică a profesorului Ion Daghi, fructificat prin numărul impresionant al manualelor și monografiilor cu caracter fundamental și calitatea lor, elaborate în această perioadă. Timp de 20 de ani profesorul Daghi a perfecționat definitiv predarea bazelor compoziției designului în primele două semestre ale anului 1 de studii. „Sistema” de predare a profesorului Ion Daghi a început să fie practică și în afara Republicii Moldova.

Să vedem care este esența metodologiei elaborate de profesorul Ion Daghi, esență expusă cel mai bine de însuși autorul ei: „*Principiul tectonic de funcționare a „sistemei” se desfășoară la început prin două compartimente esențiale ale primului semestru de studii în instituțiile de învățământ superior. Primul compartiment constituie adaptarea abiturienților de ieri la condițiile noi de studii și înglobează următoarele conținuturi:*

– *Inițierea tinerilor cu mijloacele de realizare a lucrărilor plastice, conducându-se de principiul că „orice lucru trebuie să pornească treptat și de la bun început”. Deci, în primul rând, se studiază mijloacele materiale și plastice. Primele lucrări – exercițiile sunt efectuate preponderent spontan. Gândirea logică participă doar tangențial sau*

lipsește, adică doar vizual-senzorial. Sarcina însă constă în pătrunderea conținutului multilateral de înțelegere a potențialului vopselelor. Treptat în continuare gândirea se complică puțin prin primele încercări de substractare a culorilor;

– Inițierea cu mijloacele plastice, care reprezintă nu altceva decât niște urme de vopsele: linii, dungi, pete, forme, culori, tonuri, nuanțe etc., lăsate pe un suport oarecare. Începe la un nivel inferior studierea mijloacelor artistice prin îmbinarea și transformarea celor plastice. Astfel dezvoltarea gândirii trece la o treaptă mai serioasă, consecutivă, ceea ce reprezintă principiul creșterii – unul din altul, apropiindu-se de evoluare în ascendență, fapt ce denotă deja succesivul – unul după altul. După toate aceste „încercări” începe însușirea mijloacelor artistice la nivel inferior,

Profesorul Ion Daghi cu
studentele sale în atelier.

când gândirea concepe cu un grad mai avansat, obținând culori integrate nu numai prin substractare, dar și prin suprapunere. Urmează studierea incipientă a mijloacelor artistice ale contrastelor și contrastarea artistică, nuanțarea și gama plastică.

În al doilea compartiment se consolidează gândirea creatoare atingând o treaptă mai înaltă în cunoașterea mijloacelor artistice, cu mult mai responsabilă. Urmează studierea și însușirea celor cinci legități artistice bazate pe legile naturii și aplicate în crearea compozițiilor plastice: ritmul cu tactele lui – simplu,

alternativ și compus (cu caractere); proporțiile în corelația dimensiunilor născute din studierea ritmului; legitatea simetriei crescută în baza aranjării, strict proporțională relativ unei axe sau centrului unui suport. Urmează dinamica elementelor compoziționale apărută dintr-o asimetrie pronunțată abătută de la statică, și, în cele din urmă, vine echilibrul elementelor compoziționale bazat pe balansarea ponderației oricăror

forțe date în dinamică. Toate aceste legități funcționează exhaustiv și echivalent determinate de aplicarea principiului sigur de creștere a dezvoltării gândirii creatoare bazată pe consecutiv și succesiv.

*Profesorul Ion Daghi cu studenții specializării „Design Industrial”,
Universitatea Tehnică a Moldovei.*

Spre sfârșitul semestrului I al anului de studii studenții pot da dovadă de o gândire capabilă să pună în funcție și să influențeze, prin implicarea în proces de lucru și alte facultăți ale omului precum ar fi: perceperea vizuală, bagajul de cunoștințe, dibăcia mâinilor, dar în deosebi, formarea gustului estetic – al doilea dintre cei trei piloni de bază, ce stau la fondarea „Sistemei metodologice” în cauză. Totodată principul de formare a gustului estetic, efectul influenței acestuia asupra dezvoltării personalității creatoare, provoacă o problemă. Acest fenomen uman și social decurge într-un mod mai „complicat”, de parcă nu se observă evident. Fiind un proces biologic, fiziologic, spiritual și individual... poate surprinde prin anumite însușiri subiective excepționale. Deoarece gustul estetic nu este o simplă evidențiere a trăsăturii umane, care se referă doar la „frumos”, precum mai cred unii. Acest gust cuprinde mai multe particularități caracteristice inerente „artisticului uman” prin noțiunea de „frumos”, capabilă să înglobeze într-un „spectru” toată înfățișarea exprimării conținutului obiectului într-o operă de design creată de om. Compunerea integrală a operei, structura ei, nu e numai compozițională, dar și materială ce ține de rigiditatea construcției, de cosubordonarea materialelor, din care este făurită, de aspectele economice, de aplicarea logică a tuturor cunoștințelor etc.

Însăși sesizarea estetică a fenomenului este o calitate fină a omului, pe care nu toți o posedă în aceeași măsură și la același nivel de realizare

atât pentru creator, cât și pentru receptorul de rând al frumosului. Omul optimist, pregătit special pentru a influența pozitiv asupra perfecționării mediului ambiant, orientându-se la cerințele zilei de mâine prezentate de către membrii societății, care „influențează semnificativ și asupra refacerii psihologiei omului”, chiar și a specialistului profesionist, precum și asupra nivelului de pregătire a personalității creatoare de bunuri materiale. Anume aceasta este misiunea educativă, care se urmărește în a treia direcție „direcție-pilon”, componentă a „sistemei metodologice” din sec. XXI...”.

Orientarea instruirii plastice și educației estetice a tinerilor creatori în artele decorative și design spre vectorul european solicită o schimbare

Profesorul Ion Daghi în atelierul său didactic.

radicală și a personalității creatoare ca fiind al treilea pilon al „sistemei metodologice” a profesorului Ion Daghi. Sarcina viitorilor specialiști în domeniu constă în dezvoltarea și îmbogățirea continuă a mediului ambiant de trai al Omului cu noi forme și artibute destinate spațiului arhitectural ambiant, în care există o reciprocitate convingătoare dintre Om, forme și societate. Omul modifică, perfecționează, obiectele mediului artificial de trai, iar obiectele, la rândul lor, influențează conștiința umană, contribuie

la dezvoltarea în ascendență a vieții cotidiene. Totodată investigațiile în această privință încă „n-au pătruns profunzimea esențelor ce integrează toate cele șapte facultăți ale personalității creative într-o sinteză spiritual-umanistă de pulsație artistică. Iată de ce, pentru a înțelege unitatea indisolubilă dintre aceste trei direcții ale ființei umane s-a ajuns la o structură optimă de predare-învățare a bazelor compoziției în design, bazată pe o tectonică și structură justificată, care în prezent se bucură de o anumită căutare și aplicare în procesul didactic nu doar la noi, în România, dar și peste hotare – Ucraina, Rusia, Turcia...”, menționează profesorul Daghi.

Și totuși, această „sistemă Daghi”, care include procesul de studiere și aplicare a legităților de construire compozițională a lucrărilor de artă decorativă și design, a avut o cale anevoioasă de recunoaștere, a fost un proces de lungă durată: 23.05.1974 - la Academia Arte Plastice, or.

Leningrad, URSS;

4.12.1986 - în cadrul

Consiliului metodicodidactic pe lângă

Ministerul Culturii

RSSM; 15.09.1988 - la

facultatea „Grafică și pictură” a Institutului

Pedagogic de Stat „Ion Creangă”; în 1989 - la

Institutul de Cercetări Științifice pe lângă AȘP URSS din Moscova. Pe același subiect la același institut este susținută teza de doctor în pedagogie cu titlul „Soderzhanie i metody obucheniya dekorativno-prikladnoj kompozicii v detskix hudozhestvennyx shcolax Moldavii”, care în 1990, în același Institut, este editată sub formă de monografie „Implementarea rezultatelor științifice în practica pedagogică”. Toate acestea i-au dat un imbold deosebit profesorului Daghi pentru a lucra cu mai multă abnegație în această direcție. „M-a încurajat mult susținerea Direcției Școlii „Arte Plastice pentru copii „A. Sciusev”” (or. Chișinău) când V. Cuzmenco (directorul instituției respective) m-a anunțat că în rezultatul

experimentului tezei mele, în procesul didactic al școlii pictura elevilor a devenit mai clară, mai curată în culori și tonuri atrăgătoare”, menționa profesorul Ion Daghi.

Pe parcurs elemente ale „*sistemei Daghi*” au fost comunicate și publicate în culegerile de lucrări ale diferitelor conferințe internaționale, printre care: lucrarea metodică „*Osnovnye principy prepodavaniya izobrazitel'nogo iskusstva*”/ În culegerea conferinței internaționale „*Mezhdunarodnaya Nauchnaya Konferenczia*” (or. Riga, Letonia, 1983); lucrarea „*Modelul pedagogului plastician*”/ În culegerea Simpozionului Internațional, or. Chișinău, 1983); lucrarea „*Formirovanie professional'noj napravlenosti lichnosti sudenta Hudozhestvennografi-cheskogo facul'teta*” în culegerea conferinței unionale „*Vsesoyuznaya Prepodavatel'skaya Konferenciya*”, or. Tbilisi, Georgia, 1985; Conferința Internațională „*Educația plastică în contextul curricular contemporan*”. Simpozion Internațional, or. Chișinău, Republica Moldova, 1992 ș.a.

Deosebit de prolifică a fost activitatea profesorului Ion Daghi în planul asigurării didactice a disciplinelor predate cu manuale, curriculumuri și lucrări metodice. Astfel în 1983 este editată prima lucrare metodică „*Zakonomernosti ritma v postroenii ornamental'noj compoziczii*”. În 1993 se editează îndrumarul „*Mijloacele de realizare a compoziției decorative frontale*” (total 12000 ex.), pe care le utilizează până în prezent mulți profesori în predarea artelor plastice. În 1999 se editează „*Curriculum școlar la arta plastică*” (cl. I-IV). În 2000 – curriculum pentru clasele V-IX. În 2000 se editează „*Programa analitică la bazele artei decorative*”, catedra „*Arte decorative*”, Universitatea Pedagogă de Stat „*Ion Creangă*”. În 2006 – monografia „*Coloristica generală*” (Iași, România). În 2010 – „*Compoziția decorativă frontală*” (or. Chișinău, Republica Moldova). În 2011 se editează îndrumarul metodic „*Artistic*”. În 2013 – „*Compoziția decorativă volumetrică*” (or. Chișinău, Republica Moldova).

Manualul „*Compoziția creativă frontală*” este cel mai bun manual didactic la arta plastică din Republica Moldova. În problemele teoretice și practice de predare a limbajului plastic de exprimare, prin munca sa asiduă

Profesorul Ion Daghi este unicul deschizător de investigații în această direcție, servind ca un pilon de sprijin pentru multe generații înainte. El a introdus un nou curent în predarea artelor plastice, creând condiții și atmosferă de gândire întru iluminarea minților tinere, influențând transformarea lor în cugetători molipsiți de entuziasmul creării. A perfecționat metoda predării compoziției decorative frontale și volumetrică, punând accentul în perceperea lumii și în activitatea creatoare pe sinteza gândirii cu senzația sentimentală.

Manualul „*Coloristica: obiect de studiu*”, editat în 2021, este un manual destinat studenților anului I de la facultățile, care vizează formarea specialiștilor în domeniile artelor plastice și design. Structurată ca manual, cartea urmează principiile metodologice de inițiere și instruire aprofundată, pas cu pas, a viitorilor artiști. La sfârșitul fiecărui compartiment sunt propuse lucrări practice tematice, menite să formeze abilitățile începătorilor. Autorul cărții a aplicat deja predarea acestei materii pe parcursul multor ani la Universitatea Tehnică din Moldova, fapt care i-a permis s-o ilustreze cu lucrările realizate de studenți – modele ce susțin pilonii teoretici ai cursului. Cartea este însă destinată nu doar studenților, ci și tuturor iubitorilor de frumos, dornici să afle multe lucruri despre culori și viața bogată a acestora.

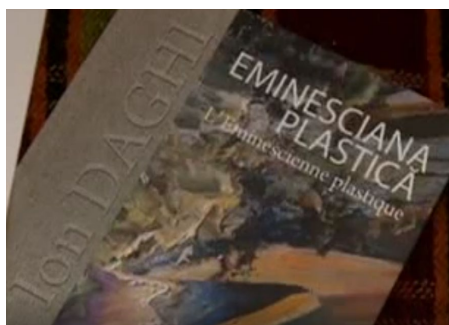
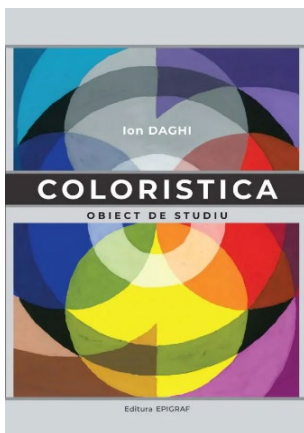
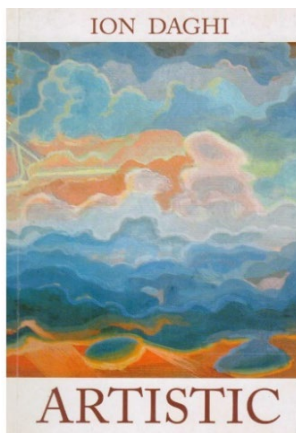
Manualul „*Artistic*”, editat în 2011, are o valoare deosebită în dezvoltarea tinerilor specialiști. El cuprinde în linii mari morfologia limbajului plastic de exprimare, care constituie exact conținutul, care determină gramatica acestui obiect de mare importanță nu doar pentru studenți, nu doar pentru profesorii angajați, în munca de mare importanță, nu doar pentru plasticieni, teoreticieni, designeri, dar și pentru toți receptorii de frumos, amatori și mulți alții interesați de problemele ce se cer rezolvate azi în cultura artistică a oamenilor prin intermediul artelor plastice. Reputatul profesor universitar, doctor habilitat, mare specialist în artele pedagogiei, expunându-se la prezentarea manualului „*Artistic*” a Maestrului, avea să menționeze: „*Dacă Pedagogia a fost creată de Dumnezeu, dacă Primul Învățător a fost Dumnezeu, dacă Prima Școală a apărut în tinda Bisericii, apoi Pedagogii-Apostoli – Eroii Duhului – sunt*

cei ce-L urmează pe Dumnezeu conduși de Providență”. Maestrul Ion Daghi este cu siguranță unul din *Pedagogii-Apostoli*.

Profesorul, doctor habilitat Virgil Mândăcanu la prezentarea cărții „*Artistic*”, Universitatea Pedagogică de Stat „*Ion Creangă*”, Chișinău, 2011.

Monografia „*Compoziția decorativă frontală*” este, pe drept cuvânt, un tezaur de cunoștințe ale unui inegalabil artist plastic, e o zestre acumulată de-a lungul vieții și oferită fiecăruia dintre noi, pentru a vedea, a înțelege și mai armonios, tot ce a creat sufletul, cugetul și mâna omului – pentru a trăi plener bucuria vieții înconjurătoare, a lumii materiale, a lumii spirituale. Având o practică pedagogică de peste 60 de ani și o activitate pe potrivă în domeniul artei plastice, maestrul Ion Daghi nu încetează să afirme că știința (teoria) în artă este tot atât de necesară, tot atât de importantă, precum sângele pentru om, ca să viețuiască. Pe lângă caracterul științific, cognitiv-educativ al monografiei de față, această carte este o ofrandă adusă artei decorative, pedagogilor, studenților, elevilor și tuturor acelorora, care sunt îndrăgostiți de arta frumosului, de viață și de lume. „*Compoziția decorativă frontală*” este considerat cel mai bun manual în arta plastică contemporană din Republica Moldova.

1970 – „Zadachi xudozhestvennogo obrazovaniya v podgotovke budushhix specialistov”, or, Kazan, Tatarstan;

1971 – „Voprosy programnogo obucheniya izobrazitel`nomu iskusstvu”, or. Moscova, Rusia;

1973 – „Osnovnye principy prepodavaniya izobrazitel`nogo iskusstva”, or. Riga, Letonia;

1980 – „Soderzhanie i metody obucheniya osnov dekorativnoj kompozicii uchashhixsya DXSH”, or Moscova, Rusia;

1983 – „Zakonomernosti ritma v postroenii ornamental`noj kompozicii”, or. Chişinău, R. Moldova;

1985 – „Osnovy dekorativnogo iskusstva” (I-III semestr), or. Chişinău, Republica Moldova;

1991 – „Proiectul concepţiei de instruire ştiinţifică plastică a elevilor” or. Chişinău, Republica Moldova;

1992 – „Educaţia plastică în contextul curricular contemporan”, or. Chişinău, Republica Moldova;

1993 – „*Mijloacele de realizare a Compoziției decorative frontale*”, or. Chișinău, Republica Moldova;

1998 – „*Arta plastică în școală*”, or. Chișinău, Republica Moldova;

1999 – „*Impedimentele ameliorării educației și instruirii plastice*”, Republica Moldova, Timișoara, România;

2000 – „*Curriculum școlar la arta plastică clasele V-IX*”, or. Chișinău, Republica Moldova;

2000 - Programa analitică „*Bazele artei decorative*”, or. Chișinău, Republica Moldova;

2005 – „*Predumovi formurovanija tvorchevo myshleniya u studentov majbutnyx dizajnerov*”, or. Harkov, Ucraina;

2010 – Manualul „*Compoziția decorativă frontală*” pentru primul an de studii universitare, or. Chișinău, Republica Moldova;

2011 - Îndrumarul didactic „*Artistic*”, or. Chișinău, Republica Moldova;

2013 - Manualul „*Compoziția decorativă volumetrică*”, or. Chișinău, Republica Moldova;

2018 – „*Sistema metodologică de predare a bazelor compoziției în design*”, Universitatea Orientului Apropiat, or. Nicozia, Turcia;

2019 – „*Teoria sistemii metodologice de pregătire a personalităților de specialiști în design și arte decorative*”, revista „*Moldova în progres*”, or. Chișinău, Republica Moldova;

2020 – „*Istoria sistemii metodologice de pregătire a specialiștilor în design și arte decorative*” (revista *Intellectus*), or. Chișinău, Republica Moldova;

2022 - Manualul „*Coloristica – obiect de studiu*” or. Chișinău, Republica Moldova.

Deosebit de importantă a fost activitatea profesorului, doctor în pedagogie, Ion Daghi în domeniul pregătirii cadrelor științifico-didactice. De menționat că în domeniul artelor plastice, în general, și cel al pedagogiei în domeniu, în particular, există foarte puțini doctori în științe. Astfel, profesorul Ion Daghi a transmis experiența sa bogată, acumulată pe parcursul celor peste 65 de ani de activitate pedagogică și de cercetare, gustul pentru creația plastică, nu doar studenților de la Ciclul I ci și celor de la Ciclul III, doctorat, tinerelor cadre didactice din domeniul artelor

plastice. Doctoranzii au avut ce prelua de la mentorul lor: gustul estetic, cultura artistică, studierea și predarea artei plastice decorative în instituțiile de învățământ, viziunea filozofică asupra creației. Spre exemplu, teza

Profesorul Ion Daghi, doctor în pedagogie, împreună cu doctoranda sa Ala Uvarov.

doctorandei Alla Uvarov, susținută în 2004, a reușit în scurt timp să trezească interes și peste hotare.

Grație profesionalismului său, demonstrat pe parcursul îndelungatei activități pedagogice în cele două universități, profesorul Ion Daghi deseori era ales în comitetele de organizare a conferințelor științifico-didactice, în diverse comisii de evaluare a creației tinerilor artiști plastici prezentate la expoziții.

Oricine a avut fericirea să discute cu profesorul Ion Daghi observa caracterul profund filozofic al gândirii Domniei sale. Profesorul Ion Daghi a fost un adevărat filozof. *„Dumnezeu a creat din nimic. A dat frâu dezvoltării materiei fizice. Materia fizică dezvoltă materia organică. Noi suntem materie organică, în care Dumnezeu a pus rațiune. Numai oamenii sunt cu rațiune, și nu toți au același procent de rațiune. Unii au mai multă, alții – mai puțină. Ce scop a avut Dumnezeu când a creat materia fizică? Scopul e foarte clar: în timpul dezvoltării materiei fizice se crează materia biologică și ea, printre altele, crează spirit, energie spirituală, plină de informație, plină de conștientizare a lumii. După ce moare omul, tot ce-i biologic se preface iarăși în materie, dar energia spirituală, cu informație cu tot, se duce în cosmos, în univers, se întoarce iarăși la Dumnezeu. Imaginați-vă câte galaxii, și-n galaxiile acestea neapărat sunt vreo două-*

trei planete ca a noastră, cu viață, acestea toate sunt civilizații și noi neapărat vom contacta cu ele. Nu pot exista îndoieli! E ceva grozav!”, filozofa deseori profesorul Daghi.

Profesorul Ion Daghi la vernisajul Expoziției de Caligrafie „De la litere la arte” a creațiilor studenților de la facultățile de Arte Plastice și Design a UPS „I. Creangă” și Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice. 10.12.2015.

Și în fața studenților profesorul Ion Daghi se prezenta ca un adevărat filozof, pentru care fapt era iubit de studenți. Vorbea înflăcărat,

gesticulând. Îi lipsea astâmpărul, nu sta locului nicio clipă. „Eu nici când predau orele studenților nu mă așez”, spunea profesorul. Ce bine ar fi fost dacă și responsabili noștri de învățământ, l-ar fi ascultat. „Astăzi

„Iar eu în lumea mea mă simt...”. Ion Daghi în mijlocul cărților și picturilor.

Universitatea duce lipsă mare de studenți, pe an ce trece, sunt tot mai puțini... Trebuie să mă duc la minister (educației) neapărat. Dacă nu mă duc eu, nimeni n-o să facă. Trebuie să vedem în ce stare ne aflăm. Sunt nevoit să repet programa preuniversitară. Cel puțin o jumătate de an, trebuie să pierd din lecții, învățându-i pe studenți ceea ce trebuie învățat în școala generală, cum ar fi culorile... Trebuie să avem legătură cu ministerul, să vedem ei ce gândesc...”, spunea profesorul Daghi.

Pe lângă arte, gândire și filozofia de viață, profesorul Ion Daghi a predat de-a lungul anilor și importante lecții de devotament. De devotament: pentru părinții, care ți-au dat viață, te-au crescut și educat; pentru țara, în care te-ai născut; pentru Alma Mater, care te-a făcut specialist și pentru domeniul profesional ales. Suntem mândri că de două decenii l-am avut în sânul Universității Tehnice a Moldovei în calitate de conferențiar universitar la Departamentul „Design Industrial și de Prods”, Facultatea „Inginerie Mecanică, Industrială și Transporturi”.

Profesorul și cercetătorul Ion Daghi a scris peste 90 de articole, manuale, lucrări didactice, unde a abordat metodele de predare, fiind invitat să colaboreze la alcătuirea programelor de artă plastică. A fost membru titular al Uniunii Artiștilor Plastici din Republica Moldova.

Sfaturi utile: profesorul Ion Daghi către tânăra generație

„În design, dar și în arta plastică decorativă, tinerii nu se pot manifesta deodată. Se cere un anumit timp de inhibiție, de maturizare, din cauza specificului psihofiziologic al gândirii creatoare și formare a gustului estetic. Cu toate că în poezie, cânt și pictură vizuală talentele se observă din frageda copilărie, dar totodată și mai degrabă fluviile lor se degaja”

(Ion Daghi către tinerii învățăcei).

- ✓ *Fiți sinceri în artă. Nu alergați după senzații înșelătoare.*
- ✓ *Arta plastică nu e pur și simplu o desenare, o zugrăvire; ea este o activizare vastă, în procesul căreia se dezvoltă multe facultăți ale omului atât intelectuale, senzoriale, verbale, etc. cât și psihofiziologice, inclusiv, dibăcia și exactitatea degetelor.*
- ✓ *În arta plastică nu trebuie să te bazezi numai pe intuiția dată de la naștere. Intuiția cere o permanentă îmbogățire și dezvoltare.*
- ✓ *Sentimentul și intuiția se cer fundamentate; fără cunoștințe esențiale lucrează doar diletantul și amatorul.*
- ✓ *În arta profesionistă când cunoști bine regulile, legitățile și principiile componistice creative nu te mai gândești la ele, ci la calitățile ce vor spori expresivitatea lucrării.*
- ✓ *Arta nu se face pictând cu pensula muiată în vopsea, ci cu acea îmbibată de emoții, cu retrairi și tulburări sufletești, la care participă tot organismul inspirat al creatorului.*
- ✓ *Arta și dragostea au multe trăsături comune fiindcă pornesc de la inimă spre a se autoafirma întru inimi.*
- ✓ *În arta decorativă și de design creația trebuie să procure caracter conștiincios, de altfel suferă cultura proprie a creatorului.*
- ✓ *În desen trebuie să te deprinzi a vedea lucrurile în ansamblu. Concentrând atenția asupra detaliilor – n-ai să vezi esențele.*
- ✓ *La început învață-te a te uita la natură, pe urmă a o vedea, apoi a o înțelege, după aceea a o reda, și în sfârșit, a o exprima.*
- ✓ *A vedea înseamnă a distinge corelațiile dintre forme și culori – a înțelege, înseamnă a pătrunde în adâncul structurilor lor.*

✓ *Funcția ochiului este de a transmite informația la creier. Prin urmare în creativitatea plastică omul vede nu atât cu ochii cât cu mintea.*

✓ *Printre toate sentimentele cultivate în copilărie, unul cere cea mai mare grijă personală și educație – sentimentul frumosului.*

✓ *Ține minte: cât de mic n-ar fi prinosul tău, el întotdeauna înseamnă ceva pentru cultura mare, fiindcă pentru un fluviu adânc orice râu, pârâiaș sau izvor au importanța lor incontestabilă.*

✓ *Învață-te a crea ceva frumos fiindcă urâtul nu trebuie să aibă loc în sufletul omului.*

✓ *Dacă vrei să ai succese frumoase în artă însușește mai întâi cele trei tipuri de mijloace de exprimare: materiale, plastice și artistice.*

✓ *Cunoașterea coloristică a formei și redarea ei sunt posibile numai prin aplicarea concomitentă a științei și practicii.*

✓ *Este o diferență între modelarea plastică a unui portret, ceea ce trebuie mai întâi bine de însușit, și modelearea lui artistică, ale cărei cerințe, mai superioare, sunt bazate pe etapa precedentă.*

✓ *În căutarea realizării proiectelor lucrărilor primele etape de schițare iterativă sunt extrem de importante.*

✓ *Datoria școlii e să contribuie la zămisirea pictorilor, poezilor, scriitorilor, matematicienilor, fizicienilor, muzicienilor, compozitorilor, etc. În caz contrar la ce ne mai trebuie școală?*

✓ *Arta plastică se aseamănă unei piramide cu foarte multe laturi, pe care unii creatori coboară, dar le pare că se ridică; alții ridicându-se cred că i-au atins vârful. Însă aceasta niciodată nu se va întâmpla, fiindcă vârful artistismului plastic se perde în infinit...până la Creatorul Adevărat.*

✓ *În natura universală a cosmosului întotdeauna există mai mult întuneric decât lumină, mai mult rece decât cald, mai mult solid decât lichid, mai mult fundal decât fenomene – mai multă mediocritate decât artă.*

✓ *Artistismul omului semnifică iscusința măiestriei sale de a produce valori estetice la nivel înalt de cultură.*

✓ *Artistismul este inerent numai operelor create artificial de om prin implicarea celor mai evidente facultăți ale omului: efectul perceperii vizuale, energia gândirii creatoare, bogăția bagajului de cunoștințe,*

rafinamentul dibăciei mâinilor, potențialul voinței psihologice, finețea gustului estetic și sentimentul spiritual al sufletului.

✓ *În instituțiile de învățământ tinetii nu învață cum să șocheze lumea, ci tainele măiestriei profesionale, principiile executării plastice, metodele interpretărilor artistice și cultura artistică.*

✓ *Natura este bagajul informativ al vieții umane.*

✓ *Pentru un om sănătos, cu toate facultățile lui normale, cea mai mare pedeapsă ar fi să fie izolat, rupt de la realitatea naturii.*

✓ *Fără etică și estetică nu există cultură.*

✓ *Opera fără esențe e ca o pasăre zburătoare, care s-a arătat într-un moment efemer, lăsând în urmă același spațiu gol.*

✓ *Învățarea artei înseamnă nu numai a deprinde niște îndeletniciri, dar și a educa pe sine însuși, a evolua, a crește și a forma subiectiv propria sa personalitate.*

✓ *Fără cunoașterea modernă a principiilor, metodelor și legităților de procreare a operelor prin exprimarea gândirii în imagini plastice ne-am coborât la nivelul omului primitiv.*

✓ *Precum nu există volum în afara materiei, așa și culoare nu poate fi în afara formei.*

✓ *Timpu trece așa de repede pe lângă Om, ca vagoanele unui tren, în care n-ai dovedit să te urci.*

✓ *Efectul măiestriei artistice se află numai întruchipat empiric în procesul realizării culturii materiale.*

✓ *Numai prin comparații, ochiul poate evidenția esențe, deprindeți-vă a face comparații.*

✓ *O operă plastică, un tablou, înseamnă o secvență din armonia Dumnezeiască a Terrei.*

✓ *În limbajul plastic de exprimare, autorului nu-i este de ajuns să se limiteze doar cu o sintetizare reușită a elementelor plastice, mai este nevoie și de o esență.*

✓ *În pictură nu exprimi culoarea, ci exprimi prin culoare. Culoarea și tonul sunt doar niște elemente plastice de redare a unei idei în imagini desenate.*

✓ *Democrația în artă plastică nu înseamnă o libertate totală a personalității, fiindcă la mijloc mai este etica, dar și nivelul culturii individuale, care pune stavilă ideilor străine ale artistismului profesionist și gustului estetic al creatorului educat.*

✓ *În arta decorativă și design creația trebuie să procure caracter conștiincios, în alt mod suferă cultura autorului.*

✓ *Plasticianul tinde să fie o așa personalitate, pentru care în tot ce există e o manifestare a vieții și morții, iubirii și violenței, armoniei și discordanței, dezordinii și ordinii etc. Prin urmare el nu poate opera cu așa puteri vizuale ca formă și culoare, neexprimând cu ele acești factori supraputernici.*

✓ *Orice lucrare plastică se bazează pe armonia ei gândită și interpretată cu știință. Ea nu poate fi pur vizuală. Datoria plasticianului este de a-i comunica acestei armonii viață, sens și suflet.*

✓ *Satisfacția de la creație este individuală, pe când opera creată devine avut social.*

✓ *Conținutul și artisticul – două părți omogene în cultura limbajului plastic de exprimare.*

✓ *Cunoașterea și aplicarea corectă a terminologiei în procesul comunicării reprezintă semne de cultură individuală a personalității.*

DESPRE PROFESORUL ION DAGHI..

„Cu adevărat, Ion Daghi este un fenomen aparte în cultura noastră”
(Mariana GABURA, 2012)

„Având practică pedagogică de o jumătate de secol și o activitate pe potrivă în domeniul artei plastice, maestrul Ion Daghi nu încetează să afirme că știința (teoria) în artă este tot atât de necesară, tot atât de importantă precum sângele pentru om, ca să viețuiască. De aceea, probabil, în fața operei acestui inegalabil artist, fără o pregătire teoretică, fără o cultură generală la un nivel onorabil rămâi ca un om sălbatic în fața minunii”.

(Ionel CĂPIȚĂ, scriitor, Republica Moldova, 2010)

„Acest neobișnuit creator s-a manifestat foarte reușit și în teoria predării artei plastice. Cei 20 ani de activitate la Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” s-au încununat cu o disertație marcantă susținută ca teză de doctorat la Moscova, în Institutul de Cercetări Științifice pe lângă Academia de Științe a URSS. În procesul activității pedagogice ia parte cu rapoarte la zeci de simpozioane internaționale și elaborează o serie de lucrări metodico-științifice, bucurându-se de mari succese în rândurile profesorilor. De sub mâna acestui important pedagog a ieșit o carte, „Artistic”, atât de necesară zilei de azi. Această lucrare, fiind printre primele de acest gen, reprezintă o încercare interesantă de abordare a unei problematici deosebite și foarte semnificative”.

(Isidor DOCTOREANU, scriitor, România, 2011)

„Mare mi-a fost bucuria când am citit articolul Dvs „Să susținem flacăra educației patriotice”. Acest articol, de o remarcabilă densitate, este, fără îndoială rezultatul unui efort intelectual de lungă durată și a unei experiențe pedagogice solide. El vădește că sânteți nu numai un pictor foarte talentat și un pedagog eminent, dar și un publicist de autentică vocație, perfect stăpân pe uneltele scrisului frumos. Vă mulțumesc pentru plăcerea pe care mi-a oferit citirea articolului Dvs și vă urez realizări de acest gen în activitatea Dvs prodigioasă”.

(Sergiu BORTNIC, pedagog, Rusia, 2004)

„Membru al Uniunii Artiștilor Plastici din Republica Moldova, profesor de artă decorativă și design a două universități din Capitală, cu simțul responsabilității pentru evoluția ucenicilor săi, plasticianul Ion Daghi a promovat gândirea creatoare în defavoarea celei mimetice, fiind autorul manualului „Compoziția decorativă frontală””.

(Lina CODREANU, 2016)

PATRIOTUL ION DAGHI

*„Născut pe timpul României Mari,
speră să revenim cât mai curând Acasă”*

(Nadejda Roscovanu. Jurnalistă).

Nu a mai reușit să revină acasă, în Țara în care s-a născut! A plecat la ceruri cu visul neîmplinit. Este de datoria urmașilor lui să ducă la capăt ceea ce a aspirat întreaga sa viață Maestrul. Cei aproape cinci ani trăiți în România (1936-1940), apoi alți trei ani (1941-1944) sub guvernarea românească, i-au marcat destinul copilului Ion, i-au înrădăcinat pentru toată viața simțul de român, de dragoste pentru acest popor, deseori aflat în calea mai multor rele.

Maestrul Ion Daghi își amintește cu groază despre ce au adus rușii sovietici cu ei și ce au lăsat după ei de fiecare dată după plecarea lor: *„Știți cum era Șoldăneștiul până la venirea rușilor? Avea „Regie de tutun”, vestită peste hotare, fabrică de conserve, fabrică de vinuri. Era foarte dezvoltat orașul, fiindcă pe acolo trecea calea ferată. Tata ne lua în trăsură și ne ducea la târg. Era o viață fericită pe timpul României, până să ne ocupe rușii. Dar, în 1941, când s-au retras contropitorii aceștia, care au făcut numai rele pe fața pământului, au dat foc la toate. Cu ce drept au dat foc, ce bunuri au construit ei acolo? Din satul meu, Olișcani, unde eram încă copil, se vedea para focului, după deal, la șase kilometri”, își amintea Maestrul.*

După a doua „*eliberare*” de către sovietici au venit timpuri grele: foametea organizată, care a secerat sute de mii de vieți omenești, inclusiv, în Olișcanii lui dragi; au continuat deportările cu al doilea și al treilea val în adâncurile Siberiei reci. Chiar dacă avea o vârstă fragedă, Ion Daghi deseori își aducea aminte de ororile, prin care a trecut. *„Dar iată că într-o seară târzie au venit niște oameni și l-au recrutat pe tata în armata rusă, de unde în 1945 s-a întors acasă rănit la plămâni. De aici au început nenorocirile în Olișcani aduse de diavolul sovietic – cu colectivizarea lui. Copilăria mi s-a terminat, brusc, odată cu ocupația sovietică. Fiind încă copil în suflet îmi palpitau amintiri din copilăria fericită de până la război”.*

A urmat cumplitul an 1946 când tatăl, rănit în război, i-a părăsit în floarea vieții, la doar 50 de ani, lăsând în urmă o familie îndurerată, fără sprijin. De parcă era puțin, năpasta nu vine de una singură. În acelaș an a început cumplita foamete organizată, care a rărit simțitor rândurile olișcănenilor. Slavă Domnului, familia a ieșit din această năpastă fără pierdei. Apoi a venit colectivizarea forțată, fiindu-le confiscată vaca cu doi viței, care ia scăpat din foamete. Deoarece țărani nu doreau să intre în kolhoz sbirii sovietici au organizat deportarea celor mai buni gospodari, „celor mai educați români din talpă” (vorba Maestrului) în adâncul Siberiei, confiscându-le averile.

Cât de mult l-au marcat pe copilul Ion Daghi acele clipe grele. În adâncul sufletului pentru toată viața i-a rămas acea tângă după perioada fericită din copilărie în perioada antebelică (în cea sovietică nu a mai avut noroc de copilărie).

În negrul an pentru românii basarabeni - 1949, tânărul Ion, dar și întreaga familie (deja fără tatăl, care decedase din cauza rănilor primite în războiul criminal declanșat de cei doi căpcăuni ai secolului al XX-lea Stalin și Hitler), a scăpat ca prin urechile acului de deportarea în Siberia: „În 1949 am dormit o noapte întreagă sub o tufă de viță de vie. Pe la orele 12 de noapte a venit cu sufletul la gură o vecină la mama, zicându-i: „Catiușică hăi! Fugiți din casă că mașina (de deportare – n.n.) este în mahală și o să treacă și pe la voi”. Două săptămâni n-am mâncat nimic. Numai apă cu sare. Vă imaginați! N-aveam ce mânca”, își amintea deseori Maestrul Ion Daghi. Era un copil de nici 13 ani. Cum poți uita astfel de grozăvii aduse pe capul românilor basarabeni de către ocupanții ruși sovietici? Ți se întipăresc în memorie pentru toată viața. Se simte acest lucru și în dureroasele versuri scrise din inimă de Maestrul:

Rana Țării – Rană la Inimă

*Ghimp de sfârmă la hotar
Stau înfipți în corp amar.
Năște schije-n toți ca mine
La dușmani le pare bine.
Iar dușmanii-s antihriști
Prefi cuți din comuniști,*

*Rămășiți de roș-color
De la destrămarea lor.
Acei ce ne-au deportat,
Acei ce ne-au impușcat.
De la est înspre apus
Numai rele au adus.*

*Pe o palmă de pământ
Trei Moldove acum sunt:
Peste Prut – separatistă,
Peste Nistru - teroristă,
Unde duhul cel român
Are loc doar numa-n sân.*

*Trădătorii înrăiți,
La putere de-s veniți,
Își fac mendrele sporit
Cât mai mârșav și grăbit
Când s-apropie votarea
Numa-n ea văzând scăparea.*

*România, scumpă țară,
Am ajuns noi de ocară
N-am fost suflet pentru tine,
Nu ți-am făcut nici un bine.
Toată viața printre noi
S-adunat și mult gunoi.
Care te-a vorbit de rău
În continuu, dintr-un hău*

*Ce se-ntinde peste Nistru,
Ce oribil și sinistru!
Iartă-ne pe noi de toate
Și de ură, și păcate.*

*Ne-au rămat cotropitorii
Sufletul și teritorii
Să n-avem din țarc scăpare
Nici spre munte, nici spre mare.*

*Și cu ei în ăst ocol,
În furt, sudalme, alcool;
Fără nație, credință
Am căzut în umilință.*

*Și chiorăș, la tine iară,
Tot privim - frumoasă Țară!
De ce oare n-avem parte
De Unire si Dreptate?*

*România, Țara mea,
Ia-ne sub aripa ta.
V-om fi mândri lângă tine
La nevoi ți-om prinde bine.*

Plecat la învățătură tocmai la Harkov tânărul Ion Daghi a dus cu el dorul pentru meleagurile natale, de aceea, după finalizarea studiilor a făcut tot posibilul să se întoarcă acasă, cu toate că fusese repartizat în altă parte (o procedură des întâlnită în perioada sovietică, scopul căreia era să amestece cât mai mult populațiile ocupate pentru a forma omul nou sovietic).

Ajuns însă acasă tânărul artist plastic Ion Daghi s-a confruntat cu nedreptatea când a început căutarea unui loc de trai pentru familia sa. La repartizarea apartamentelor organele de stat sovietice îi împărțeau pe oameni în două categorii: cei localnici, băștinași, care puteau „să mai aștepte” (uneori câte 20 – 25 de ani) pentru a primi un apartament, și „specialiștii invitați”, care primeau apartamente fără rând, chiar dacă aceștia erau portari, paznici, măturători de stradă. Tânărul Ion Daghi era localnic, chiar dacă venise după absolvirea unui institut din afara Republicii, și trebuia să mai aștepte. „În cele din urmă am izbutit să ne întoarcem cu soția în „țara” noastră. Însă, când am ajuns la Minister cu

întrebarea apartamentului, un reprezentant de „al nostru”, Iosif Mihailovici Jempert (buun de-al nostru-n.n.), mi-a răspuns verde în ochi: „Ty nash, ty podozhdeshi”. Nu din cauza că nu erau apartamente, dar din cauza că se așteptau „specialiști”, fie paznici sau chiar măturători de stradă numai să nu fie de ai noștri”. Cu timpul mi s-a oferit și mie un adăpost într-un subsol, unde am locuit cu copii mici șapte ani de zile”, își amintea cu tristețe Maestrul.

Simțul de apartenență la acest neam, de adânc patriotism, l-a urmat toată viața. Oare putea să îmbrățișeze tematica eminesciană un pictor fără rădăcini, fără acest simț sacru, să înțeleagă atât de bine filozofia eminesciană? „Un mare patriot și cunoscător al creației poetului Mihai Eminescu, a reușit să treacă în pânză și culori de ulei o galerie întregă de tablouri dedicate marelui poet... **Eminesciana**. Pânze, care vibrează și ating sufletul acolo unde doare, picurând balsam pe rănila fiecăruia din noi. Culoarea e de o prospețime, pe care o simți trăgând aerul în piept și rătăcind prin labirintul eternității. Un alt mare și cunoscut succes, plasticianul Ion Daghi este autorul picturii murale „**Biosfera**” din Muzeul Național de Etnografie și Istorie Naturală din Moldova. Rezultatul unui concurs internațional, în care câștigător a fost tocmai cel, de la care se așteptau poate mai puțin, juriul a pus ochiul pe cel mai bun”, scrie artistul plastic Victor COBZAC, conferențiar Universitar la Universitatea Tehnică a Moldovei. Într-adevăr, doar un spirit, care vibrează la tot ce ține de Neam, a putut crea atâtea opere de artă din ciclul „Eminesciana” de o valoare incontestabilă, apreciată și de mulți străini, care au înțeles ce neam suntem și prin pânzele eminesciene ale Maestrului.

Dar și minunata compoziție în pictură parietală pentru Sala biosferei a Muzeului de Etnografie și Istorie Naturală din capitala Republicii Moldova, care i-a impresionat pe foarte mulți vizitatori, nu putea fi creată fără un profund spirit românesc, o bună cunoaștere a Istoriei Neamului.

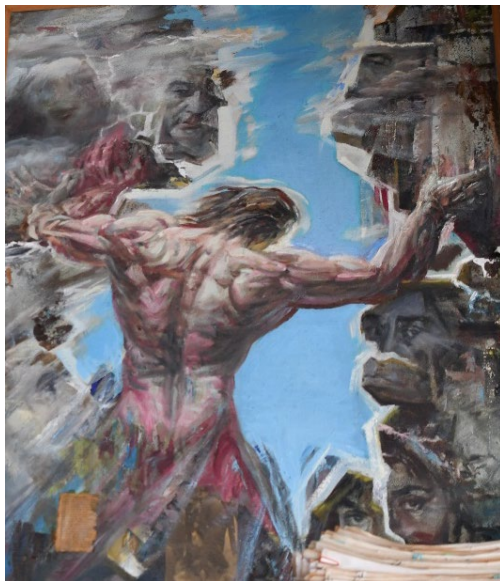
Pe lângă faptul că Maestrul Ion Daghi este cunoscut ca un mare artist plastic, a mai fost și un publicist excelent și pedagog eminent. A folosit din plin această tribună pentru educarea patriotismului la tânăra generație. În articolul „Să susținem flacăra educației patriotice”, de o remarcabilă

densitate, autorul vine cu rezultatul unui efort intelectual de lungă durată și a unei experiențe pedagogice solide.

Ion Daghi nu lipsea de la diverse acțiuni patriotice din Republică. Revoluția tinerilor de la 7 aprilie 2009 l-a marcat profund, dedicându-i acestei Generații un impresionant tablou. „Acest tablou reprezintă „Noua generație-salvatoarea nației”.

Tânăra generație ne e speranța. Speranța nu poate să fugă odată cu tinerii. Ea ne rămâne ca tradiție, iar tradiția e veșnică. Ele sunt legate de spiritul Dumnezeiesc”, comenta patriotul

Ion Daghi creația sa. Asemenea lui Prometeu, care cu propria viață a adus oamenilor cel mai mare lucru în acea perioadă – focul. Așa și tânăra generație, s-a adus drept jertfă în demolarea regimului comunist și revenirea

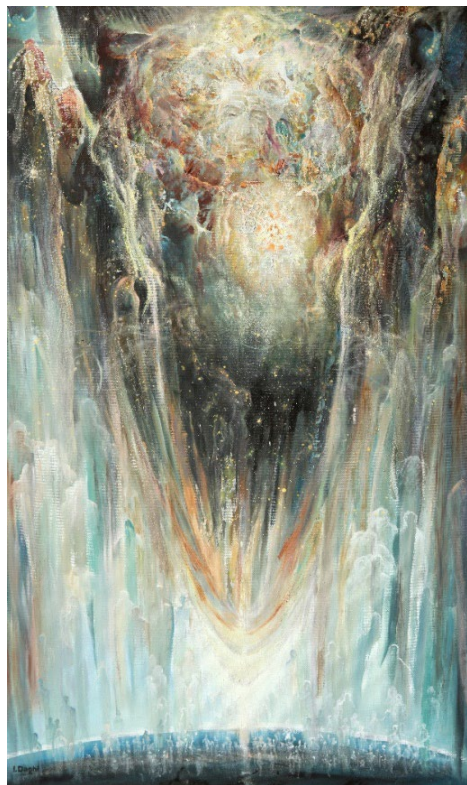
la democrație. Chiar dacă, ulterior, pseudopoliticienii noștri au pângărit marea realizare a tinerii generații, ea rămâne groparul erei comuniste în Basarabia. Sperăm, fără întoarcere, pentru totdeauna.

Profund marcat de greutățile, prin care a trecut după „*eliberarea*” sovietică, martor ocular al suferințelor, pe care le-a îndurat această așchie de popor român din Basarabia, trecută „*prin foc și prin sabie*” în cele trei valuri de deportări, groaznica foamete organizată, închisorile staliniste, robia kolhoznică ș.a., toate acestea Maestrul le-a imprimat în impresionanta lucrare „*Interferența suferințelor*”, pictată nu cu pensula ci cu sufletul și inima...

Patriot al Neamului, Maestrul Ion Daghi este și un mare patriot al artelor plastice. „*Este unicul plastician din întreg spațiul românesc, creația căruia, de mai bine de 60 de ani, este inspirată din cea a marelui poet Mihai Eminescu*”, a declarat Dumitru Bolboceanu, președintele

Uniunii Artiștilor Plastici din Moldova. Doar un pictor cu profund spirit național putea să „citească” în stelele poeziei eminesciene și să exprime atât de exact cosmicitatea metaforelor literare ale Marelui Poet.

Adevăratul patriotism poate fi manifestat în diferite moduri. Patriotul Ion Daghi l-a manifestat prin cea mai accesibilă formă – prin pictură. Pe lângă ciclul impresionant de picturi dedicate Marelui Eminescu și operei lui nemuritoare, Maestrul Ion Daghi a excelat prin pictură monumentală, care este poate cea mai bună punte de legătură între artistic și social. Doar un pictor cu adevărat simț românesc, bun cunoscător al Istoriei Neamului, putea să aducă un

colțisor al istoriei Neamului în Sala voievozilor de la Școala de arte și Meșteșuguri din Chișinău. „*Lucrările lui Ion Daghi, monumentale ca efect, de foarte bună tradiție românească, sunt realizate cu rafinament și știință a pictorului de marcă*”, menționează criticul de artă din România Ion Șușală.

Mare patriot al meleagurilor natale Maestrul a pictat nu atât tablouri ale vieții cât „*Idei*” ale sărbătorii naționale. Chiar și impresionanta pictură murală „*Biosfera*” din Muzeul Național de Etnografie și Istorie Naturală din Moldova este „*scrisă*” în culori atât de vii, specifice sărbătorilor naționale, și conține un colț de cer cu nori roșietici, caracteristic unui apus de soare specific acestor frumoase locuri, râuri cu ape învolburate, frânturi de păduri multisekulare de stejar, frumoase câmpuri prelucrate, imagini ale unui frumos sat de la poalele dealului și ale unui impresionant cartier multietajat al Chișinăului, dar și imagini de munți cu erupții vulcanice și

Sala Voievozilor, Școala de Arte și Meșteșuguri „Meșterul Manole” din Chișinău.

un colț de mare, care nu se regăsesc în Basarabia, dar sunt parte a Țării, spre ReUnirea, la care a tins Maestrul întreaga viață.

Au rămas în memoria prietenilor Maestrului minunatele clipe când, în cadrul unor evenimente academice și mai puțin academice Maestrul recita minute în șir (avea un dar aparte) din opera lui Eminescu, pe care o cunoștea la perfecție. Aceste clipe de neuitat mai erau condimentate cu câte un păhăruț de „daghestamin”, o țuică de marcă proprie.

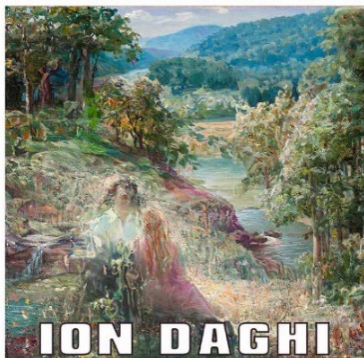

VIAȚA ȘI ACTIVITATEA IN IMAGINI

Ion Daghi – pictorul care l-a redescoperit pe Eminescu

UNIUNEA ARTIȘTILOR PLASTICI DIN REPUBLICA MOLDOVA | CENTRUL EXPOZITIV CONȘTANTIN BRÂNCUȘI

EMINESCIANA PLASTICĂ

ION DAGHI

**EXPOZIȚIE DE PICTURĂ
13 - 29 februarie 2020**

Vernisajul: joi, 13 februarie 2020, ora 15:00

CECB: Bd. Ștefan cel Mare și Sfânt, 3 e-mail: ce.brancusi@gmail.com www.arta.md
PROGRAM PENTRU VIZITATORI: Zilnic, excepție Luni, între orele 9:00-18:00

Pictorul Ion Daghi și ex-ministrul Culturii Ion Ungureanu au deschis noi orizonturi în cunoașterea valorilor eminesciene. Casa limbii române „N. Stănescu”. 15.01.2010.

Expoziție personală, Sala „C. Brâncuși”, 2012.

La expoziția jubiliară – 70 de ani. Sala „C. Brâncuși”, Chișinău, 2006.

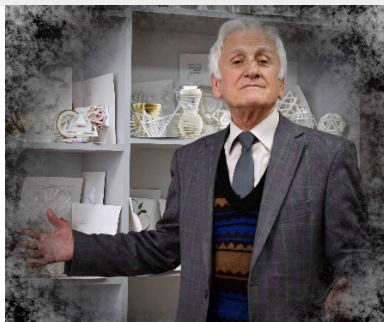

La expoziția de pictură „Ion Daghî” în Sala Muzeului din Cimișlia, 2018.

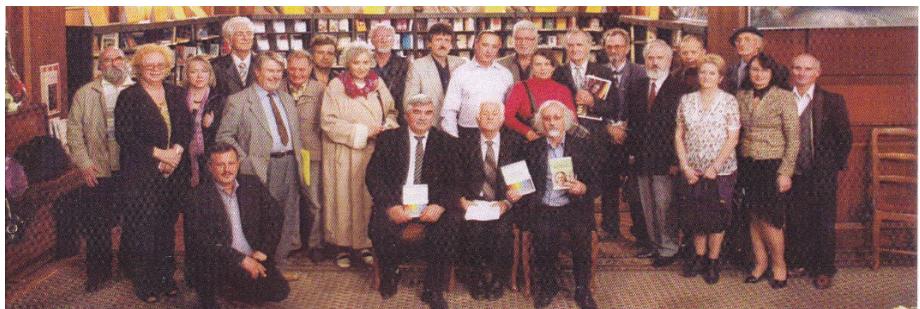

Lansarea albumului „Eminesciană plastică”.

Profesorul emeritus Ion Daghi

Vernisajul Expoziției de Caligrafie „De la litere la arte” a creațiilor studenților de la facultățile de Arte Plastice și Design a UPS „I. Creangă” și Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice. 10.12.2015.

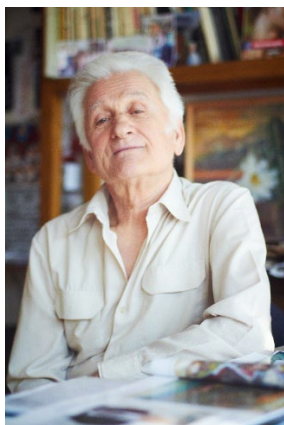
Expoziție personală cu lansare de carte, Biblioteca „Onisifor Ghibu”, 2011.

Expoziție personală cu lansare de carte la Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”. De la stanga: I. Capița (poet); A. Vătavu, decanul facultății; V. Podborschi, șef catedră „Design Industrial și de Produs”; I. Daghi, D. Gabura, pictor; Teodor Codreanu, acad.; I. Doctoreanu, scriitor.

Profesorul Ion Daghi la susținere de teze de doctorat.

*Guașă contemporană.
Figuri în Piața Orașului*

Ion Daghi cu personalități de vază, prieteni, discipoli

Cu Constantin Constandachi, meșter în lemn, în Sala Voevozilor în Școala „Meșterul Manole”.

Împreună cu fotograful Ion Topală.

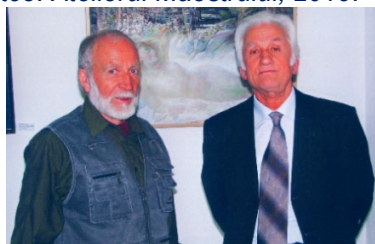
Cu Edmond Jouve, Universitatea Paris Descartes, 2011.

Cu academicianul Ion Bostan și dr. D. Bratco. Atelierul Maestrului, 2019.

Cu artistul plastic A. Negură

Cu pictorul Mihail Grati.

Cu academicianul Ion Bostan și colegul de Departament dr. Maxim Vaculenco.

Maestrul îi înmânează academicianului Ion Bostan albumul „Eminesciana Plastică”.

Cu colegi de Departament și Facultate, Universitatea Tehnică a Moldovei.

În clipe de răgaz la „fazendă”.

PARTEA a IV-a
BIBLIOGRAFIE

Nota bibliografului

Oamenii de creație sunt ai doma unor zei. Prin operele lor ei creează un univers propriu. Așa a fost și multregretatul artist Ion Daghi. Operele lui sunt un univers aparte, născute de un mare talent.

Ion Daghi a fost un artist plastic/creator în trei ipostaze - ca pictor, monumentalist și pedagog.

Pictorul Daghi este o personalitate remarcabilă în cultura românească. Fiind un pictor-filozof și înțelegând profund creația geniului Mihai Eminescu, Ion Daghi a creat o panoramă filozofică a operei eminesciene.

Lucrările sale monumentale, în special pictura murală din Sala Biosferei din Muzeul Național de Etnografie și Istorie Naturală din Chișinău, îi impresionează adânc pe privitori.

Fiind un pedagog de vocație Ion Daghi a elaborat propria metodologie de predare a compoziției decorative. El pleda pentru aplicarea corectă a terminologiei, pentru o metodă eficientă de predare a teoriei picturii și pentru dezvoltarea gândirii creatoare la studenți și elevi.

Activitatea artistului plastic este apreciată în presă și literatură de critici, pedagogi, oameni de artă din Republica Moldova, România, Turcia, Grecia și alte țări.

Pentru alcătuirea biobibliografiei au fost consultate mai multe surse: Bibliografia Națională a Republicii Moldova; periodice, cărți, albume de artă, surse din Internet etc. Au fost consultate cataloagele și colecțiile mai multor biblioteci: Bibliotecii Tehnico-Științifice a Universității Tehnice a Moldovei, Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova, Bibliotecii Universității Pedagogice „Ion Creangă”, Bibliotecii Publice „B. P. Hasdeu”, a Centrului Academic „Mihai Eminescu”. Selectarea surselor a fost încheiată în august 2022.

În prezenta bibliografie sunt oglindite cele trei domenii de activitate ale Maestrului Ion Daghi. Biobibliografia include publicațiile lui Ion Daghi (cărți, articole din culegeri, articole din periodice, lucrări didactice), cărți ilustrate de pictor, reproduceri, publicații despre artist, secvențe video, materiale electronice.

Lucrarea include 296 de publicații din 1971 până în august 2022. Ea este structurată pe capitole, în interiorul capitolelor notițele bibliografice sunt aranjate pe ani în ordine ascendentă, în cadrul aceluiași an materialul bibliografiat este aranjat în ordine alfabetică.

Descrierile bibliografice sunt prezentate în limba originală conform standardului interstatal GOST 7.1-03 *Înregistrarea bibliografică. Descrierea bibliografică. Cerințe generale și reguli de alcătuire*. Abrevierile conform standardului ГОСТ ИСО 832-2004 *Межгосударственный Стандарт. Библиографическое описание I ссылки. Правила сокращения слов и словосочетаний на иностранных языках*.

Pentru a facilita utilizarea biobibliografiei, au fost întocmite indexuri auxiliare: Index de nume, Index de titlu, Index de reproduceri.

Teză de doctor, autoreferatul tezei de doctor

1. Даги, И. А. Содержание и методы обучения основам декоративной композиции учащихся детских художественных школ : автореф. дис... канд. пед. наук : 13.00.02 – Методика преподавания / И. А. Даги ; науч. рук.: Л. Г. Савенкова ; официальные оппоненты Б. В. Нешумов, М. С. Чернявская ; Науч.-исслед. Ин-т художественного воспитания Акад. Пед. наук СССР. – Москва, 1989. – 16 с.

Cărți, albume de artă

2003

2. Daghi, I. Eminesciana plastică. 39 Reflecții practice la operele lui Mihai Eminescu / I. Daghi ; red. P. Radu, A. Hucăi ; machetare, tehnoredactare și design: C. A. Olaru, R. Răileanu ; realizare tehn.: R. Stepanianț. – Iași : Sedcom Libris, 2003. – 44 p. – În lucrare sunt incluse reproduceri la următoarele tablouri : Apeiron, 1972. P. 5 ; Valul vieții, 1974. P. 6 ; Pământ necăjit, 1978. P. 7 ; Hora demnității noastre, 1992. P. 8 ; Al copilăriei poetic labirint, 1993. P. 9 ; Printre lumini, 1994. P. 10 ; Cărări eminesciene, 1994. P. 11 ; Dor de viață, 1995. P. 12 ; Nebuloasa Eminescu, 1995. P. 13 ; Auzi prin stropi de ploaie, 1996. P. 14 ; Latența vieții, 1996. P. 15 ; Regretul civilizației - diptic, 1996. P. 16 ; Sete de aer, 1996. P. 18 ; În abis, 1996. P. 19 ; Forța motrice a vieții, 1996. P. 20 ; Semintele speranței, 1997. P. 21 ; Mai murmură în noi priveliști, 1973. P. 22 ; Regenerări distructive, 1997. P. 23 ; Calvarul dragostei, 1997. P. 24 ; Ontogeneza lirică, 1997. P. 25 ; Întretăieri de idei, 1997. P. 26 ; Basm cromatic, 1997. P. 27 ; Imagini de dor, 1998. P. 28 ; Întrepătrunderea luminilor, 1998. P. 29 ; Plopii unor amintiri, 1998. P. 30 ; Zâna viselor plâpânde, 1998. P. 31 ; Enigma existenței noastre, 1998. P. 32 ; Înaintare, 1998. P. 33 ; Dragoste pervenită, 1999. P. 34 ; Cules de stele, 1999. P. 35 ; Codrii elogierilor rebele, 1999. P. 36 ; Eterna alternare, 1999. P. 37 ; În vraja nopții, 1999. P. 38 ; Dincolo de voi. P. 39 ; Cădere în stele. P. 40 ; Umbre cosmice. P. 41 ; Din neant în veșnicie. P. 42 ; Al codrului vis feeric, 2001. P. 43.

2010

3. Daghi, I. *Eminesciana plastică. Tablouri de pictorul Ion Daghi = L'eminescienne plastique / I. Daghi ; photographies I. Topală.* – Paris, [2010]. – 47 p. : il., fot. – În lucrare sunt incluse reproduceri la următoarele tablouri : *Apeiron*, 1972. P. 6 ; *Vague de la vie*, 1974. P. 7 ; *Enfance*, 1993. P. 8 ; *Parmi les lumieres*, 1994. P. 9 ; *En maquant*, 1995. P. 10 ; *Nebuleuse Eminescu*, 1995. P. 11 ; *Force motrice de la vie*, 1996. P. 12 ; *Apologie divine*, 1996. P. 13 ; *Chevauchement d'idées*, 1997. P. 14 ; *Calvaire de l'amour*, 1997. P. 15 ; *Ontogenése lirique*, 1998. P. 16 ; *Enigme de notre existence*, 1998. P. 17 ; *Avancement*, 1998. P. 18 ; *Rassemblement d'étoiles*, 1999. P. 19 ; *Au dela de vous*, 1999. P. 20 ; *Ombres cosmiques*, 2000. P. 21 ; *Chemins eminesciens*, 2000. P. 22 ; *Du neant vers l'éternite*, 2001. P. 23 ; *Tomber aux étoiles*, 2002. P. 24 ; *Reve feerique de la forêt*, 2002. P. 25 ; *Detresse de la vie*, 2001. P. 26 ; *Regenerations destructives*, 2001. P. 27 ; *Le regret des souvenirs*, 2002. P. 28 ; *Raccordement*, 2002. P. 29 ; *Passage vers l'éternite*, 2003. P. 30 ; *Dans l'assant du aspirations*, 2003. P. 31 ; *Interferences des souffrances*, 2003. P. 32 ; *Abandon*, 2003. P. 33 ; *Rêve du néant*, 2003. P. 34 ; *Interpénétration du mondes*, 2004. P. 35 ; *Ascension*, 2004. P. 36 ; *Coordonnées eminesciennes*, 2004. P. 37 ; *Aspirations de la rencontre*, 2005. P. 38 ; *Le tresor de l'âme pure*, 2006. P. 39 ; *Intercalation des dimensions*, 2006. P. 40 ; *Attraction des pôles*, 2008. P. 41 ; *La fée des révers fins*, 2008. P. 42 ; *Antagonisme*, 2009. P. 43 ; *Deux mondes*, 2009. P. 44 ; *Oasis cosmique*, 2009. P. 45 ; *Gouttes nostalgiques*, 2010. P. 46.

2015

4. Daghi, I. *Eminesciana plastică : ciclul filozofic = L'eminescienne plastique : le cycle philosophique / I. Daghi ; coord.: D. Gabura ; red. : M. Gabura ; trad. în fr.: L. Tanasieva ; consultant: M. Cimpoi ; procesare computerizată: E. Madan, M. Covalenco ; cop.: M. Bacinschi ; fot.: I. Foca.* – Chişinău : [S. n.], 2015. – 112 p ; il., fot. – ISBN 978-9975-47-106-0. – În lucrare sunt incluse reproduceri la următoarele tablouri : *Mihai Eminescu*. P. 13 ; *Apeiron*, 1972. P. 14 ; *Nebuloasa Eminescu*, 1995. P.

17 ; Dor de viață, 1995. P. 18 ; Întretăieri de idei, 1997. P. 21 ; Întrepătrunderea lumilor, 1998. P. 22 ; Ontogeneza lirică, 1998. P. 25 ; Dincolo de voi, 1999. P. 26 ; Umbre cosmice, 2000. P. 29 ; Cărări eminesciene, 2000. P. 30 ; Din neant în veșnicie, 2001. P. 33 ; Cumpăna vieții, 2002. P. 34 ; Regenerări destructive, 2002. P. 37 ; Al codrului vis feeric, 2002. P. 38 ; Racordare, 2002. P. 41 ; Trecere în eternitate, 2003. P. 42 ; În iureșul aspirațiilor, 2003. P. 45 ; Abandon, 2003. P. 46 ; Cules de stele, 2004. P. 49 ; Ascensiune, 2004. P. 50 ; Coordonate eminesciene, 2004. P. 53 ; Intercalarea dimensiunilor, 2006. P. 54 ; Comoara sufletului neprihănit, 2006. P. 57 ; Două lumi, 2009. P. 58 ; În abis, 2010. P. 61 ; Interferența suferințelor, 2011. P. 62 ; Oaza cosmică, 2011. P. 65 ; Regretul amintirilor, 2012. P. 66 ; Răsai asupra mea, 2012. P. 69 ; Cădere în stele, 2013. P. 70 ; Copilărie, 2013. P. 73 ; Vis al neființei, 2013. P. 74 ; Picături nostalgice, 2013. P. 77 ; Printre lumini, 2010. P. 78 ; Enigma existenței noastre, 2013. P. 81 ; Lupta contrariilor, 2013. P. 82 ; Alternare torsionică, 2014. P. 85 ; Valul vieții, 2014. P. 86 ; Meditație jună, 2014. P. 89 ; Forța motrice a vieții, 2014. P. 90.

2016

5. Daghi, I. Artă... și patriotism (În spirit eminescian) / I. Daghi ; inițiator, consultanță gen., red.-stilizare, procesare computerizată, îngrijire ed.: I. Doctoreanu ; au lecturat manuscrisul (pregătirea pentru tipar) G. Stasiev, T. N. Țirdea, A. Vatavu. – Chișinău : Avangarda Unității Românilor, 2016. – 79 p.

2018

6. Daghi, I. Eminesciana plastică : ciclul filozofic = L' eminescienne plastique : le cycle philosophique / I. Daghi ; rec.: M. Cimpoi, C. Spînu ; fot.: I. Foca ; red.: M. Gabura ; trad. în fr.: L. Tanasieva ; procesare computerizată: M. Vaculenco, E. Madan ; cop.: M. Bacinschi ; Uniunea Artiștilor Plastici din Rep. Moldova ; Centul Internațional „Mihai Eminescu” ; Univ. Tehnică a Moldovei. – Chișinău : Tehnica-Info, 2018. – 114 p ; il., fot. – ISBN 978-9975-63-434-2. – În lucrare sunt incluse reproduceri la următoarele tablouri : Mihai Eminescu. P. 15 ; Aperion,

1972. P. 16 ; Nebuloasa Eminescu, 1995. P. 19 ; Dor de viață, 1995. P. 20; Întrețineri de idei, 1997. P. 23 ; Întrepătrunderea lumilor, 1998. P. 24 ; Ontogeneza lirică, 1998. P. 27 ; Dincolo de voi, 1999. P. 28 ; L'omres cosmice, 2000. P. 31 ; Cărări eminesciene, 2000. P. 32 ; Din neant în veșnicie, 2001. P. 35 ; Cumpăna vieții, 2002. P. 36 ; Regenerări distructive, 2002. P. 39 ; Al codrului vis feeric, 2002. P. 40 ; Racordare, 2002. P. 43 ; Trecere în eternitate, 2003. P. 44 ; În iureșul aspirațiilor, 2003. P. 47 ; Abandon, 2003. P. 48 ; Cules de stele, 2004. P. 51 ; Ascensiune, 2004. P. 52 ; Coordonate eminesciene, 2004. P. 55 ; Intercalarea dimensiunilor, 2006. P. 56 ; Comoara sufletului neprihănit, 2006. P. 59 ; Două lumi, 2009. P. 60 ; În abis, 2010. P. 63 ; Interferența suferințelor, 2011. P. 64 ; Oaza cosmică, 2011. P. 67 ; Regretul amintirilor, 2012. P. 68 ; Răsai asupra mea, 2012. P. 71 ; Cădere în stele, 2013. P. 72 ; Copilărie, 2013. P. 75 ; Vis al neființei, 2013. P. 76; Picături nostalgice, 2013. P. 79 ; Printre lumini, 2010. P. 80 ; Enigma existenței noastre, 2013. P. 83 ; Lupta contrariilor, 2013. P. 84 ; Alternare torsionică, 2014. P. 87 ; Valul vieții, 2014. P. 88 ; Meditație jună, 2014. P. 91 ; Forța motrice a vieții, 2014. P. 92.

Ediții în colaborare

7. Cultuclu, M. Dureri basarabene : [Chișinău 1812 - 2012 / Alba Iulia 1918 - 2013 / Iași – București 1859 - 2014 / Timișoara - București 1989 - 2014] / M. Cultuclu, I. Daghi ; coord.: I. Doctoreanu. – Chișinău : Alianța pentru (Re)Unirea românească ; F.E.-P. „*Tipogr. Centrală*”, 2011. – 112 p. : fot. – ISBN 978-9975-53-042-2.

8. Veacuri de calvar / autori-coord.: I. Doctoreanu, M. Cultuclu, I. Daghi [et al.]. – Chișinău : Alianța pentru (Re)Unirea Românească, 2014. – 223 p.

Articole din culegeri

1985

9. Даги, И. А. Значение преподавания основ декоративно-прикладного искусства / И. А. Даги // 51 профессорско-преподавательская межинститутская научная конференция, посвященная 50-летию Победы советского народа в Великой Отечественной войне и 50-летию со дня основания института : материалы / редкол. : В. А. Балабанов, О. К. Балишвили, В. В. Гагуа [et al.] ; Тбилисский гос. пед. ин-т. – Тбилиси , 1985. – С. 162, 207.

1994

10. Cioclea, M. A. Modelul pedagogului plastician / M. A. Cioclea, I. A. Daghi // Tehnologii educaționale moderne / coord.: V. Mândăcanu ; rec.: V. Cherdivarenco, I. Mahu ; Univ. Pedagogică de Stat „Ion Creangă”, Lab. „Bazele tehnologiei și măiestriei pedagogice”. – Chișinău, 1994. – Vol. 1 : Modelul pedagogului. – P. 57-66. – Bibliogr. în notele de subsol.

11. Daghi, I. Educația plastică în contextul curricular contemporan / I. Daghi // Tehnologii educaționale moderne / coord.: V. Mândăcanu ; rec.: V. Cherdivarenco, I. Mahu ; Univ. Pedagogică de Stat „Ion Creangă”, Lab. „Bazele tehnologiei și măiestriei pedagogice”. – Vol. 2 : Conținutul în context curricular. – Chișinău, 1994. – P. 111-112. – Bibliogr.: p. 122 (9 tit.).

1996

12. Daghi, I. Metodele active în predarea artelor plastice / I. Daghi // Tehnologii educaționale moderne / coord.: V. Mândăcanu; Univ. Pedagogică de Stat „Ion Creangă” ; Lab. „Bazele tehnologiei și măiestriei pedagogice”. – Chișinău : Liceum, 1996. – Vol. 4 : Metode active. – P. 109-113. – Bibliogr. în notele de subsol.

1997

13. Daghi, I. Strategia curriculară în predarea artei plastice / I. Daghi // Filozofia educației – imperative, căutări, orientări : simp. intern., ed. a 5-

a, 11–12 noiem. 1997 / Univ. Pedagogică de Stat „Ion Creangă” ; Lab. „Bazele tehnologiei și măiestriei pedagogice” ; col. de red.: N. Banuh, V. Mândăcanu, E. Botezatu. – Chișinău : UPS, 1997. – P. 224-230. – Bibliogr.: p. 230 (3 tit.).

1999

14. Daghi, I. Arta plastică - factor al umanizării procesului educațional / I. Daghi // Pregătirea și perfecționarea cadrelor didactice în domeniul învățământului preșcolar și primar : realizări, probleme, perspective : materialele conf. șt. intern., ed. 1-a, 30 sept.-1 oct. 1999 / Univ. Pedagogică de Stat „Ion Creangă”, Fac. Pedagogie ; col. de red.: I. Guțu (președinte), N. Banuh, P. Jelescu. – Chișinău, 1999. – P. 87-88.

15. Daghi, I. Viitorul educației artistice-plastice preuniversitare în context curricular / I. Daghi // Tehnologia educației artistice plastice / coord.: I. Țagulea, rec.: V. Mândăcanu, S. Cherdivarenco ; Univ. Pedagogică de Stat „Ion Creangă” ; Acad. Intern. de Drept ; Lab. „Tehnologia educației plastice”. – Chișinău : CRIC „Informcom”, 1999. – Vol. 1 : Obiective educaționale. – P. 18-25. – Bibliogr.: p. 25 (15 tit.).

2000

16. Daghi, I. Esența spirituală a operei eminesciene văzută de un artist plastic / I. Daghi // Conceptul creștin de educație – idealul românilor de pretutundeni : [simp. intern., ed. a 4-a] / coord.: V. Mândăcanu, N. Bahun, V. Cujba ; red.: V. Cozmescu ; Univ. Pedagogică de Stat „Ion Creangă” ; Lab. „Bazele tehnologiei și măiestriei pedagogice”. – Chișinău, 2000. – Vol. 2. – P. 112-114.

2001

17. Daghi, I. Caracterul imanent al principiului de predare a artei plastice / I. Daghi // Tehnologia educației artistice plastice / Univ. Pedagogică de Stat „Ion Creangă”, Lab. „Tehnologia educației artistice plastice” / coord.: Ion Țagulea, rec.: V. Mândăcanu, S. Cherdivarenco. – Chișinău, 2001. – Vol. 3 : Tehnici didactice. – P. 21-28. – Bibliogr.: p. 28 (7 tit.).

2003

18. Daghi, I. Importanța tehnologiei pedagogice la predarea ritmului în clasele primare / I. Daghi // Tehnologii educaționale moderne / coord.: V. Mândăcanu ; Univ. Pedagogică de Stat „Ion Creangă”, Lab. „Bazele tehnologiei și măiestriei pedagogice”. – Chișinău, 2003. – Vol. 6 : Standarde curriculare. – P. 184-187.

2005

19. Даги, И. А. Предпосылки формирования творческого мышления у студентов - будущих дизайнеров / И. А. Даги // Вісник Харківської Державної Академії Дизайну І Мистецтв. Мистецтвознавство, Архітектура : Спеціальний випуск за темою „Дизайн-освіта 2005 : тенденції розвитку та інтеграція в європейській освітній простір” / Харківська Державна Академія Дизайну І Мистецтв ; редкол.: В. М. Богуславський, О. Я. Боднар , Ю. Г. Божко [et al.]. – Харків : ХДАДМ, 2005. – Ч. 1. – С. 155-162. – Библиогр.: с. 162 (7 назв.).

2011

20. Daghi, I. Mă mândresc că sunt din județul Orhei, pe care îl consider cel mai devotat intereselor noastre naționale : [interviu] / I. Daghi // 30 de întrebări de acasă : [culegere de interviuri ale ziariștilor de la săptămânalul regional independent „Cuvântul”]. – Rezina ; Chișinău : ÎSFEP „Tipografia centrală”, 2011. – Vol. 2. – P. 173-186.

2014

21. Daghi, I. Din trecutul meu de „om sovietic” și nu numai (sau sunt mândru de-a fi originar din plai orheian) // Veacuri de coșmar / I. Doctoreanu, M. Cultuclu, I. Daghi [et al.]. – Chișinău : Alianța pentru (Re)Unirea Românească, 2014. – P. 54-82.

22. Daghi, I. Eu am dreptul să trăiesc în țara mea adevărată // Veacuri de coșmar / I. Doctoreanu, M. Cultuclu, I. Daghi [et al.]. – Chișinău : Alianța pentru (Re)Unirea Românească, 2014. – P. 83-94.

23. Daghi, I. Să susținem flacăra educației patriotice // Veacuri de coșmar / I. Doctoreanu, M. Cultuclu, I. Daghi [et al.]. – Chișinău : Alianța pentru (Re)Unirea Românească, 2014. – P. 39-50.

24. Daghi, I. Zile de coșmar // Veacuri de coșmar / I. Doctoreanu, M. Cultuclu, I. Daghi [et al.]. – Chișinău : Alianța pentru (Re)Unirea Românească, 2014. – P. 50-53.

2017

25. Daghi, I. Formarea integră a reprezentării creative în arta decorativă și design prin studierea sistemelor metodologice de instruire artistică și educație estetică a tinerilor în instituțiile de învățământ / I. Daghi // Reconceptualizarea formării inițiale și continuie a cadrelor didactice din perspectiva interconexiunii învățământului modern general și universitar : materialele conf. șt.-practice naționale cu participare intern., Chișinău, 27-28 oct. 2017 / Univ. de Stat din Tiraspol. – Chișinău : Univ. de Stat din Tiraspol, 2017. – Vol. 2. – P. 126-131. – Mod de acces: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/Reconceptualizarea_2017_vol.2_formarii%20initiale.pdf. – Accesat 16.08.2022.

Articole din ediții periodice și în continuare

1971

26. Daghi, I. Importanța compoziției : [în predarea artelor plastice la Școala republicană de arte plastice „I. Repin”] / I. Daghi // Cultura. – 1971. – 16 oct. – P. 14. – Cu caractere chirilice.

27. Daghi, I. Paleta capitalei : [aspectul arhitectural al Chișinăului] / I. Daghi // Cultura. – 1971. – 10 iul. – P. 13. – Cu caractere chirilice.

28. Daghi, I. Trăsăturile „interiorului” Capitalei. (Aspectul orașului nostru) : [ornamentarea interioarelor a clădirilor publice, pictura murală] / I. Daghi // Chișinău. Gazetă de seară. – 1971. – 13 iul. – P. 3. – Cu caractere chirilice.

29. Даги, И. Черты „интерьера” столицы (Облик нашего города): [ornamentarea interioarelor clădirilor publice, pictura murală] / I. Daghi // Вечерний Кишинев. – 1971. – 13 iul. – P. 3.

1973

30. Daghi, I. Necesitățile unor cadre necesare : [problemele secției decorative a școlii republicane de arte plastice „I. Repin”] / I. Daghi // Cultura. – 1973. – 4 aug. – P. 7. – Cu caractere chirilice.

1974

31. Даги, И. У истоков профессионализма : [pregătirea cadrelor în Școala Republicană de Arte „I. Repin”] / И. Даги, М. Грати // Вечерний Кишинев. – 1974. – 27 dec. – P. 3. – Cu caractere chirilice.

1976

32. Daghi, I. Pregătire calitativă : [predarea artei decorative în școlile de artă plastică pentru copii] / I. Daghi // Cultura. – 1976. – 17 iul. – P. 10. – Cu caractere chirilice.

1980

33. Daghi, I. Condițiile și calitatea artei monumentale : [în Moldova] / I. Daghi // Literatura și arta. – 1980. – 23 oct. – P. 7. – Cu caractere chirilice.

1987

34. Daghi, I. Esteticul – expresie a integrității : Dialog susținut de pictorul Ion Daghi și criticul de artă Mihail Clima : [despre educația estetică a copiilor și predarea artelor plastice] / I. Daghi, M. Clima // Viața satului. – 1987. – 4 apr. – P. 4. – Cu caractere chirilice.

35. Даги, И. Эхо трудового семестра : [despre organizarea semestrului de muncă după profilul studenților] / И. Даги // Вечерний Кишинев. – 1987. – 6 ian. – P. 3.

1990

36. [Daghi, I.]. O iluzie : [De eliberat talaghirul stagnării] / I. Daghi // Basarabia. – 1990. – Nr 11. – P. 175-176.

37. Daghi, I. Eu nu cred în Iehova, nici în Buddha-Sachzamuni : [meditări asupra umanismului, religiei, ideologiei sovietice] / I. Daghi // Literatura și arta. – 1990. – 29 noiem. – P. 2

38. Daghi, I. Ghiocci ori?... : [despre nimicirea pădurilor în jurul satului Olișcani] / I. Daghi // Natura. – 1990. – Nr 7. – P. 3

1991

39. Cioclea, M. A. Proiectul concepției de instruire artistică a elevilor / M. A. Cioclea, I. A. Daghi, S. G. Negru [et al.] // *Făclia*. – 1991. – 22 mar. – P. 4, 14.

1992

40. Daghi, I. Vulnerabilitatea educației gustului estetic : [la facultatea de grafică și pictură a Universității Pedagogice] / I. Daghi // *Tânărul învățător*. – 1992. – 14 apr. – P. 3 : fot.

41. Daghi, I. Maladiile UAP : [critica conducerii Uniunii Artiștilor Plastici din Moldova] / I. Daghi // *Literatura și arta*. – 1992. – 16 apr. – P. 6.

1993

42. Daghi, I. Cultura artistică în școală / I. Daghi // *Familia, Școala, Societatea*. – 1993. – Nr 3-4. – P. 39-44.

1998

43. Daghi, I. Două ministere nu știu ce să facă cu tinerii talentați : Pedagogie, artă sau altceva se face la facultățile de arte plastice : [probleme ale instituțiilor de instruire plastică] / I. Daghi // *Flux*. – 1998. – 6 mar. – P. 11.

44. Daghi, I. Pentru ca Frumosul să ne salveze, trebuie mai întâi, să-l salvăm noi : [educația artistico-plastică a tineretului în instituțiile superioare de învățământ] / I. Daghi // *Mesagerul*. – 1998. – 3 apr. – P. 7.

2000

45. Daghi, I. Indiferența și stagnarea – părți omogene ale hăului fără viitor : [activitatea Facultății de Arte Plastice a Univ. Pedagogice de Stat „I. Creangă”] / I. Daghi // *Făclia*. – 2000. – 22 apr. – P. 4.

46. Daghi, I. Dreptul la politică : [despre politică și educația politică în școli] / I. Daghi // *Făclia*. – 2000. – 9 dec. – P. 7.

47. Daghi, I. Pärticica eminesciană : [despre poeziile lui Eminescu] / I. Daghi // *Alunelul*. – 2000. – Nr 11. – P. 12-13 : fot. ISSN 1857-4173.

48. Daghi, I. Stea călăuzitoare : [eminesciana plastică] / I. Daghi // *Capitala*. – 2000. – 19 ian. – P. 4 : fot.

2001

49. Daghi, I. Reforma - iată un imperativ al predării artei plastice : [concepția, metodologia predării în școală] / I. Daghi // Făclia. – 2001. – 30 mai. – P. 5, 8.

2003

50. Daghi, I. Să susținem flacăra educației patriotice / I. Daghi // Literatura și arta. – 2003. – 12 iun. – P. 3.

2004

51. Daghi, I. Ion Daghi: „Nu ne-am abătut din drum” : [interviu despre activitatea pedagogică a pictorului la Facultatea de Arte Plastice și problemele predării artei decorative în timpul prezent] / I. Daghi ; consemnare: D. Ciobanu // Atelier. – 2003. – P. 26.

2007

52. Daghi, I. Emil Childescu : [activitatea, amintiri despre pictor] / I. Daghi // Moldova. – 2007. – Nr 5-6. – P. 36-37 : il., fot. ISSN 1857-114X.

53. Даги, И. Щемящая душу красота : [activitatea, amintiri despre pictorul Emil Childescu] / И. Даги // Moldova. – 2007. – Nr 5-6. – P. 3839. – Rez. în lb. engl. ISSN 1857-114X.

2008

54. Daghi, I. Vin rusii! : [amintiri din copilărie] / I. Daghi // Literatura și arta. – 2008. – 17 iul. – P. 1.

2009

55. Daghi, I. Mihai Grati la 70 de ani : [despre creație] / I. Daghi // Literatura și arta. – 2009. – 7 mai. – P. 6 : fot.

56. Daghi, I. Ion Daghi: „Nu mă las furat de senzații, mi le subordonez gândirii”: [interviu cu artistul plastic] / I. Daghi ; consemnare: V. Babansky // Vocea poporului. – 2009. – 14 aug. – P. 7 : fot. ; reprod.

2010

57. Daghi, I. Eminescu este infinit în spirit și forme : [interviu cu I. Daghi] / I. Daghi ; consemnare de reporterul revistei // Limba Română. –

2010. – Nr 1-2. – P. 17-19. ISSN 0235-9111. – Mod de acces: <http://www.limbaromana.md/index.php?go=articole&printversion=1&n=825>. – Accesat 16.08.2022.

2011

58. Daghi, I. „*Mă mândresc că sunt din județul Orhei, pe car îl consider cel mai devotat intereselor noastre naționale*” : [interview cu pedagogul, monumentalistul și artistul plastic Ion Daghi] / I. Daghi ; pentru conformitate: T. Iașcenco // Cuvântul. – 2011. – 23 sept. – P. 6-7.

2013

59. Daghi, I. „*Datoria noastră e să realizăm lucrări de valoare*” : [interview cu artistul plastic] / I. Daghi ; consemnare: R. Rogac // Florile dalbe. – 2013. – 17 ian. – P. 2-3.

2014

60. Daghi, I. „*Datoria noastră - a celor cu penelul, penița și bărdița - e să producem lucrări de valoare...*” : [R. Rogac în dialog cu artistul plastic] / I. Daghi ; consemnare : R. Rogac // Destin românesc. – 2014. – Nr. 1-2. – P. 20-24 : fot.

2019

61. Daghi, I. Istoria Sistemii metodologice de pregătire a personalităților creative în artele decorative și design / I. Daghi // Intellectus. – 2019. – Nr. 3-4. – P. 117-123 : il. – Bibliogr.: p. 123 (9 tit.).

Manuale

2010

62. Daghi, I. Compoziția decorativă frontală : [manual] / I. Daghi ; rec.: I. Sușală, V. Mîndîcanu, Gh. Vrabie [et al.] ; consultanța gen.: I. Doctoreanu ; procesare computerizată și prezentare grafică: A. Daghi ; Univ. Pedagogică de Stat „Ion Creangă”, Lab. „Bazele tehnologiei și măiestriei pedagogice”. – Chișinău : „Editerra-Prim” SRL, 2010. – 240 p. : il color. – Bibliogr. : p. 183-189 (175 tit.). – ISBN 978-9975-4126-0-5.

2011

63. Daghi, I. Artistic : [manual] / I. Daghi ; rec.: Gh. Vrabie ; consultanța gen.: I. Doctoreanu ; procesare computerizată: A. Daghi. – Chișinău : [S. n.], 2011. – 100 p. : il color. – Bibliogr. : p. 99 (22 tit.). – ISBN 978-9975-53-005-7.

2013

64. Daghi, I. Compoziția decorativă volumetrică : [manual] / I. Daghi ; rec.: Gh. Vrabie, V. Mândâcanu ; consultanța gen. și îngrijire ed.: I. Doctoreanu ; procesare computerizată și prezentare grafică: A Daghi ; fot.: M. Stamati ; Univ. Tehnică a Moldovei. – Chișinău : Tehnica-Info, 2013. – 175 p. : il . – Bibliogr.: p. 166-170 (88 tit.). – ISBN 978-9975-63-352-9.

2021

65. Daghi, I. Coloristica. Obiect de studiu / I. Daghi ; rec. șt.: V. Malcoci, C. Spânu. – Chișinău : Epigraf, 2021. – 208 p. : il . – Bibliogr.: p. 159-160 (50 tit.). – ISBN 978-9975-60-423-9.

Cărți metodice. Programe

1983

66. Даги, И. А. Закономерность ритма в построении орнаментальной композиции : метод. указ. для студентов спец. 2109 „Черчение, Рисование и труд” / И. А. Даги ; Кишиневский политехнический ин-т ; Кишиневский гос. пед. ин-т. – Кишинев : КПИ, 1983. – 22 с. – Библиогр.: с. 16 (16 назв.).

1985

67. Даги, И. А. Программа самостоятельных занятий студентов по курсу „Основы декоративно-прикладного искусства” : (1-3 семестры) : Спец. 2109 „Черчение, изобразительное искусство и труд” / авт.-сост.: И. А. Даги ; отв. ред.: Н. А. Урсу ; ред.: Л. И. Берзан ; Кишиневский гос. пед. ин-т. им. И. Крянгэ, Каф. декоративно-прикладного искусства. – Кишинев : Тимпул, 1985. – 15 с.

1987

68. Daghi, I. A. Mijloacele de realizare a compoziției decorative frontale : Carte pentru învățători / I. A. Daghi ; rec.: S. G. Babernaga ; cop. și il.: I. A. Daghi. – Ed. a 2-a. – Chișinău : Lumina, 1987. – 51 p. : il. – Cu caractere chirilice.

1988

69. Vatamanița, I. S. Indicații metodice pentru folosirea planșetelor la arta plastică / I. S. Vatamanița, I. A. Daghi, A. A. Oprea. – Chișinău : Lumina, 1988. – 26 p. – Cu caractere chirilice.

1993

70. Daghi, I. Mijloacele de realizare a compoziției decorative frontale: Carte pentru învățători / I. A. Daghi ; red.: F. Răileanu, tehored.: O. Țuțuianu ; il. și cop.: I. Daghi. – Ed. a 2-a. – Chișinău : Lumina, 1993. – 48 p. : il.

1996

71. Arta plastică : (clasele 1-a–5-a) : programe pentru școala auxiliară / alcăt.: A. Danii, I. Daghi ; Inst. de Științe Pedagogice și Psihologice. – Chișinău : [S. n.], Tip. „Didactica”, 1996. – 19 p. : fig.

1998

72. Daghi, I. Arta plastică cl. 1-4 : curriculum disciplinar / I. Daghi, S. Cojocaru, V. Malcoci [et. al.] // Curriculum școlar. Clasele 1-4 / Min. Educației și Șt. al Republicii Moldova ; Consiliul Naț. pentru Curriculum și Evaluare. – Chișinău : Prut Internațional, 1998. – P. 274-302.

73. Даги, И. Изобразительное искусство 5-9 классы / И. Даги, С. Кожокару, В. Малкоч [et al.] // Школьный куррикулум 5-9 классы / Мин-во Образования и науки ; Нац. Совет по куррикулуму и оценке. – Chișinău : Prut Internațional, 1998. – С. 339-372.

1999

74. Bazele artelor decorative. Tapiserie. Ceramică. Design vestimentar. Prelucrarea artistică a lemnului. Prelucrarea artistică a metalului (giuvaergie). Imprimeu. Sculptură. Proiectarea artistică.

Prelucrarea produselor alimentare. Prelucrarea mecanică a metalului. Desen de specialitate (design vestimentar). Pictură de specialitate (design vestimentar). Compoziție de specialitate (design vestimentar). Istoria designului vestimentar. Tehnologii de specialitate (design vestimentar). Tehnici de prezentare (design vestimentar). Practica Tehnologică : programa / I. Daghi, E. Ajder, V. Grama [et al.] ; Univ. Pedagogică de Stat „Ion Creangă”, Fac. Arte Plastice, Catedra Arte Plastice. – Chișinău, 1999. – 5 p.

75. Daghi, I. Arta plastică în școală : îndrumător / I. Daghi. – Chișinău : Tip. „Vavimave”, 1999. – 117 p. – Bibliogr. în notele de subsol.

76. Daghi, I. Cuvânt înainte // Bazele artelor decorative. Tapiserie. Ceramică. Design vestimentar. Prelucrarea artistică a lemnului. Prelucrarea artistică a metalului (giuvaergie). Imprimeu. Sculptură. Proiectarea artistică. Prelucrarea produselor alimentare. Prelucrarea mecanică a metalului. Desen de specialitate (design vestimentar). Pictură de specialitate (design vestimentar). Compoziție de specialitate (design vestimentar). Istoria designului vestimentar. Tehnologii de specialitate (design vestimentar). Tehnici de prezentare (design vestimentar). Practica Tehnologică : programa / I. Daghi, E. Ajder, V. Grama [et al.] ; Univ. Pedagogică de Stat „Ion Creangă”, Fac. Arte Plastice, Catedra Arte Plastice. – Chișinău, 1999. – P. 5.

2000

77. Cojocaru, S. Arta plastică : curriculum școlar : pentru cl. a 5-a–a 9-a / S. Cojocaru, I. Daghi, E. Barbaș [et al.] ; rec.: C. Spînu, S. Negru, T. Stăvilă [et al.] ; Min. Educației și Șt. ; Consiliul Naț. Pentru Curriculum și Evaluare. – Chișinău : Cartier Educațional, 2000. – 31 p. : tab. – Bibliogr.: p. 31 (9 tit.). – ISBN 9975-79-050-X.

78. Daghi, I. Bazele Artei Decorative : Programa analitică / I. Daghi ; Univ. Pedagogică de Stat „Ion Creangă”, Catedra „Arta decorativă”. – Chișinău : Tip. UPS, 2000. – 36 p.

79. Кожокару, С. Изобразительное искусство : шк. curriculum для 5-9 кл. / С. Кожокару, И. Даги, Е. Барбас [et al.] ; trad.: G. Moraru ;

Min. Educației și Șt. ; Consiliul Naț. Pentru curriculum și evaluare. – Chișinău : Cartier Educațional, 2000. – 28 p – Bibliogr.: p. 28 (9 tit.).

2003

80. Cojocaru, S. Educația artistico-plastică : [curriculum scolar, cl. 1-4] / S. Cojocaru, Z. Ursu, I. Daghi [et al.] // Curriculum școlar, cl. 1-4 / Min. Educației al Republicii Moldova ; Consiliul Naț. Pentru curriculum și evaluare. – Chișinău : Lumina, 2003. – С. 117-128.

81. Кожокару, С. Художественно-пластическое воспитание : [шк. куррикулум 1-4 кл.] / С. Кожокару, З. Урсу, И. Даги [et al.] // Школьный куррикулум 1-4 кл. / Министерство Просвещения Республики Молдова ; Нац. Совет по куррикулуму и оценке. – Chișinău : Lumina, 2003. – С. 228-241.

Recenzii

1992

82. Calistru, R. Abecedarul artei plastice / R. Calistru ; rec.: E. Postolachi ; fot.: E. Gobunov. – Chișinău : Știința, 1991. – 81 p. : il., fot.

83. Daghi, I. Abecedar de artă plastică ori Noțiuni elementare de studiere a ornamentului / I. Daghi // Făclia. – 1992. – 17 ian. – P. 3.

2000

84. Bliuc, Gh. Proiectarea artistică : programă analitică / Gh. Bliuc ; rec.: I. Daghi ; Univ. Pedagogică de Stat „Ion Creangă”, Catedra „Arta Decorativă”. – Chișinău : CEP UPS „Ion Creangă”, 2000. – 15 p.

Ion Daghi – conducător științific

2004

85. Уварова, А. Применение основ декоративной композиции в профессиональной подготовке студентов по художественному ткачеству : метод. указ. для учителей и студентов по спец. изобразительное искусство / А. Уварова ; науч. рук.: И. Даги ; Гос.

Пед. Ун-т „Ион Крянгэ”, Фак. „Изобразительного Искусства и дизайна”, Каф. „Рисунка и методик преподавания”. – Chişinău : CEP UPS „Ion Creangă”, 2004 . – 59 p. : il. – Bibliogr.: p. 58-59. – ISBN 9975-921-64-7.

2005

86. Уварова, А. Методология применения основ декоративной композиции в процессе профессиональной подготовки студентов факультетов изобразительных искусств (на основе материала курса „Художественное ткачество”) : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.02 – Теория и методология преподавания (по предметам) : на правах рукописи / А. Уварова ; науч. рук.: И. Даги ; Кишиневский Пед. Ун-т „Ион Крянгэ”. – Кишинев, 2005. – 229 с. – Библиогр.: с. 226-229.

87. Уварова, А. Методология применения основ декоративной композиции в процессе профессиональной подготовки студентов факультетов изобразительных искусств (на основе материала курса „Художественное ткачество”) : автореф. дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.02 – Теория и методология преподавания (по предметам) / А. Уварова ; науч. рук.: И. Даги ; официальные оппоненты: С. Кердиваренко, В. Инжестойкова ; Кишиневский Пед. Ун-т „Ион Крянгэ”. – Кишинев, 2005. – 21 с.

Publicații ilustrate

1996

88. Coroi, E. Muzica : Clasa 1 / E. Coroi, A. Stânga ; imagini: I. Daghi ; cop. și notarea melodică: L. Pogolșa ; red. artistic: V. Oprea ; red. tehnic: V. Cepovenco. – Chişinău : Lumina, 1996. – 64 p. : il. color., note. – ISBN 9975-65-156-9.

2003

89. Dabija, D. Bucurii înlăcrimate : [versuri] / D. Dabija ; des.: D. Dabija ; cop.: I. Daghi. – Chişinău : [S. n.], 2004. – 60 p. : il. – ISBN 9975-9783-0-4.

2010

90. Teleucă, V. Răsărit de luceafăr : poem / V. Teleucă ; cop., il.: I. Daghi. – Chișinău : Universul, 2010. – 28 p. : il. color. – ISBN 978-9975-47-040-7.

2011

91. Codreanu, T. Eminescu în captivitatea „*nebuniei*” : (ed. definitivă) / T. Codreanu ; [cop.: I. Daghi]. – Chișinău : Universul, 2011. – 360 p. – ISBN 978-9975-47-066-7.

92. Teleucă, V. Car frumos cu patru boi / V. Teleucă ; cop., il.: I. Daghi. – Chișinău : Universul, 2011. – 36 p. : il. color. – ISBN 978-9975-47-048-3.

2012

93. Codreanu, T. În oglinzile lui Victor Teleucă / T. Codreanu ; cop. : I. Daghi. – Chișinău : Universul, 2012. – 271 p. : il. color. Bibliogr. în notele de subsol. – ISBN 978-9975-47-073-5.

94. Teleucă, V. Mollis Davia : poem / V. Teleucă ; cop., il : I. Daghi. – Chișinău : Universul, 2012. – 93 p.: il. color. – ISBN 978-9975-47-072-8.

2018

95. Daghi, I. Cu gânduri și cu imagini : [ilustrație] : Din colecția Eminesciană realizată de Asociația Culturală „*Regal d'Art*” / I. Daghi // Literatura și arta. – 2018. – 18 ian. – P. 1, 2.

Reproduceri ale tablourilor și fotografiile ale lucrărilor monumentale maestrului Ion Daghi

1993

96. Даги, И. Голова мальчика : [рис.] / И. Даги // Вечерний Кишинев. – 1993. – 15 сент. – P. 3.

1998

97. Daghi, I. Copilărie : [pict.] / I. Daghi // Literatura și arta. – 1998. – 11 iun. – P. 6.

98. Daghi, I. În abis : [pict.] / I. Daghi // *Literatura și arta.* – 1998. – 11 iun. – P. 4.

99. Daghi, I. Speranța : [pict.] / I. Daghi // *Literatura și arta.* – 1998. – 11 iun. – P. 5.

100. Daghi, I. Toamna : [pict.] / I. Daghi // *Literatura și arta.* – 1998. – 11 iun. – P. 3.

1999

101. Daghi, I. Aurul stropilor de ploaie, 1999 : [pict.] / I. Daghi // Ciobanu, I. C. Muzeul Național de Artă al Moldovei : Colecția pictură Națională = National Art Museum of Moldova : National Painting Collection / I. C. Ciobanu ; aut. concepție și coord.: T. Zbârnea ; fot.: I. Foca ; trad. engl.: M. Chiaburu, V. Galcenco. – Chișinău, [S. n.], 1999. – P. 62.

2000

102. Eminesciana plastică. Tablouri de pictorul Ion Daghi : [calendar] / I. Daghi. – Chișinău : Amprenta, 2000. – 28 f. – Conține reproduceri : Întrepătrunderea luminilor, 1998. F. 1 ; Apeiron, 1972. F. 2 ; Dor de viață, 1995. F. 3 ; Tinerețe, 1995. F. 4 ; Basm cromatic, 1997. F. 5 ; Nebuloasa Eminescu, 1995. F. 6 ; Mai murmură în noi priveliști, 1997. F. 7 ; Enigma existenței noastre, 1998. F. 8 ; Ontogeneza lirică, 1997. F. 9 ; Auzi prin stropi de ploaie, 1996. F. 10 ; Regretul civilizației (diptih partea dreaptă), 1996. F. 11 ; Valul vieții, 1974. F. 12.

103. Daghi, I. Călin, file din poveste : [pict.] / I. Daghi // *Alunelul.* – 2000. – Nr 11. – P. 13. ISSN 1857-4173.

104. Daghi, I. De treci codrii de aramă : [pict.] / I. Daghi // *Național.* – 2000. – 28 dec. – P. 10.

105. Daghi, I. Dorința : [pict.] / I. Daghi // *Alunelul.* – 2000. – Nr 11. – P. 12. ISSN 1857-4173.

106. Daghi, I. Fiind băiat păduri cutreeram... : [pict.] / I. Daghi // *Alunelul.* – 2000. – Nr 11. – P. 1 a cop. ISSN 1857-4173.

107. Daghi, I. Luceafărul : [pict.] / I. Daghi // *Alunelul.* – 2000. – Nr 11. – P. 13. ISSN 1857-4173.

108. Daghi, I. Pe lângă plopii fără soț... : [pict.] / I. Daghi // Alunelul. – 2000. – Nr 11. – P. 12. ISSN 1857-4173.

109. Daghi, I. Pe lângă plopii fără soț... : [pict.] / I. Daghi // Național. – 2000. – 28 dec. – P. 10. ISSN 1857-4173.

110. Daghi, I. Rugăciunea unui dac : [pict.] / I. Daghi // Alunelul. – 2000. – Nr 11. – P. 13. ISSN 1857-4173.

2001

111. Daghi, I. Astru îndrăgit de Terra : [pict.] / I. Daghi // Literatura și arta. – 2001. – 11 ian. – P. 4.

112. Daghi, I. Calvarul dragostei : [pict.] / I. Daghi // Literatura și arta. – 2001. – 11 ian. – P. 4.

113. Daghi, I. Eminesciana în artele plastice. : [pict.] / I. Daghi // Literatura și arta. – 2001. – 11 ian. – P. 4.

114. Daghi, I. Enigma existenței noastre : [pict.] / I. Daghi // Literatura și arta. – 2001. – 11 ian. – P. 4.

115. Daghi, I. Zâna viselor răsânde : [pict.] / I. Daghi // Literatura și arta. – 2001. – 11 ian. – P. 4.

2004

116. Daghi, I. Al codrului vis feeric: [pict.] / I. Daghi // Atelier. – 2004. – P. 26.

117. Daghi, I. Apeiron (1973) : [pict.] / I. Daghi // Atelier. – 2004. – P. 26.

118. Daghi, I. Eterna alternare : [pict.] / I. Daghi // Literatura și arta. – 2004. – 15 ian. – P. 1.

119. Daghi, I. Imagini de dor : [pict.] / I. Daghi // Literatura și arta. – 2004. – 15 ian. – P. 4.

120. Daghi, I. În iureșul dragostei : [pict.] / I. Daghi // Literatura și arta. – 2004. – 15 ian. – P. 7.

121. Daghi, I. Înaintare : [pict.] / I. Daghi // Literatura și arta. – 2004. – 15 ian. – P. 3.

122. Daghi, I. Întrepătrunderea luminilor : [pict.] / I. Daghi // Literatura și arta. – 2004. – 15 ian. – P. 1.

123. Daghi, I. Pământ necăjit : [pict.] / I. Daghi // Literatura și arta. – 2004. – 15 ian. – P. 6.

124. Daghi, I. Printre lumini : [pict.] / I. Daghi // Literatura și arta. – 2004. – 15 ian. – P. 5.

2006

125. Daghi, I. Al codrului vis feeric (2002) : [pict.] / I. Daghi // Moldova. – 2006. – Nr 12. – P. 45. ISSN 1857-114X.

126. Daghi, I. Auzi prin stropi de ploaie (1996) : [pict.] / I. Daghi // Moldova. – 2006. – Nr 12. – P. 46. ISSN 1857-114X.

127. Daghi, I. Cădere în stele (2000) : [pict.] / I. Daghi // Moldova. – 2006. – Nr 12. – P. 45. ISSN 1857-114X.

128. Daghi, I. Cărări eminesciene : [pict.] / I. Daghi // Literatura și arta. – 2006. – 12 oct. – P. 3.

129. Daghi, I. Comoara sufletului neprihănit: [pict.] / I. Daghi // Literatura și arta. – 2006. – 12 oct. – P. 6.

130. Daghi, I. Cumpăna vieții (2002) : [pict.] / I. Daghi // Moldova. – 2006. – Nr 12. – P. 49. ISSN 1857-114X.

131. Daghi, I. Din neant în veșnicie (2001) : [pict.] / I. Daghi // Moldova. – 2006. – Nr 12. – P. 47. ISSN 1857-114X.

132. Daghi, I. În iureșul aspirațiilor (2003) : [pict.] / I. Daghi // Moldova. – 2006. – Nr 12. – P. 48. ISSN 1857-114X.

133. Daghi, I. În iureșul aspirațiilor: [pict.] / I. Daghi // Literatura și arta. – 2006. – 12 oct. – P. 7.

134. Daghi, I. Latența vieții (2006) : [pict.] / I. Daghi // Moldova. – 2006. – Nr 12. – P. 46. ISSN 1857-114X.

135. Daghi, I. Picături nostalgice (2004) : [pict.] / I. Daghi // Moldova. – 2006. – Nr 12. – P. 49. ISSN 1857-114X.

136. Daghi, I. Picături nostalgice: [pict.] / I. Daghi // Literatura și arta. – 2006. – 12 oct. – P. 4.

137. Daghi, I. Râvnire în vis: [pict.] / I. Daghi // Literatura și arta. – 2006. – 12 oct. – P. 5.

138. Daghi, I. Umbre cosmice (2000) : [pict.] / I. Daghi // Moldova. – 2006. – Nr 12. – P. 49. ISSN 1857-114X.

139. Daghi, I. Vis al neființei (2003) : [pict.] / I. Daghi // Moldova. – 2006. – Nr. 12 – P. 47. ISSN 1857-114X.

2008

140. An exhibition room of the National Museum of Ethnography and Natural History showing a section of one of the four murals painted by Ion Daghi : [despre una din cele patru picturi murale ale lui Ion Daghi în Muzeul Național de Etnografie și Istorie Naturală] // Rabinovich, Ilya. Museutopia. – 2008. – Image 8. – Mod de acces: <https://antiutopias.com/art/ilya-rabinovich-museutopia/>. – Accesat 16.08.2022.

141. Daghi, I. Dor de viață (1995) : [pict.] / I. Daghi // Făclia. – 2008. – 19 ian. – P. 3.

2009

142. Daghi, I. Prima invenție din copilăria lui Ionică. La pescuit peste frontieră călare pe țap, înapoi pe capră, 1957 : [pict.] / I. Daghi // Dulgheru, V. Academicianul Ion Bostan : Biobibliografie / V. Dulgheru, E. Plăcintă, A. Rusu. – Chișinău : Bons Offices SRL, 2009. – P. 9. – ISBN 978-9975-80-264-2.

2010

143. Daghi, I. Ascensiune, 2004 : [pict.] / I. Daghi // Limba Română. – 2010. – Nr 1-2. – P. 10. ISSN 0235-9111. – Mod de acces: https://www.limbaromana.md/products_pictures/offer_824_1_mare.jpg. – Accesat 16.08.2022.

144. Daghi, I. Calvarul dragostei, 1989 : [pict.] / I. Daghi // Limba Română. – 2010. – Nr 1-2. – P. 12. ISSN 0235-9111. – Mod de acces: https://www.limbaromana.md/products_pictures/offer_824_3_mare.jpg. – Accesat 16.08.2022.

145. Daghi, I. Cules de stele, 2007 : [pict.] / I. Daghi // Limba Română. – 2010. – Nr 1-2. – P. 15. ISSN 0235-9111. – Mod de acces: https://www.limbaromana.md/products_pictures/offer_824_6_mare.jpg. – Accesat 16.08.2022.

146. Daghi, I. Filozofie, 1998 : [pict.] / I. Daghi // Limba Română. – 2010. – Nr 1-2. – P. 11. ISSN 0235-9111. – Mod de acces:

https://www.limbaromana.md/products_pictures/offer_824_2_mare.jpg. – Accesat 16.08.2022.

147. Daghi, I. În iureșul aspirațiilor, 2003 : [pict.] / I. Daghi // Limba Română. – 2010. – Nr 1-2. – P. 16. ISSN 0235-9111. – Mod de acces: https://www.limbaromana.md/products_pictures/offer_824_7_mare.jpg. – Accesat 16.08.2022.

148. Daghi, I. Întâlnire spirituală, 2010 : [pict.] / I. Daghi // Limba Română. – 2010. – Nr. 1-2. – P. 9. ISSN 0235-9111. – Mod de acces: https://www.limbaromana.md/products_pictures/offer_824_0_mare.jpg. – Accesat 16.08.2022.

149. Daghi, I. Ontogeneza lirică, 1997 : [pict.] / I. Daghi // Limba Română. – 2010. – Nr. 1-2. – P. 14. ISSN 0235-9111. – Mod de acces: https://www.limbaromana.md/products_pictures/offer_824_5_mare.jpg. – Accesat 16.08.2022.

150. Daghi, I. Racordare: [pict.] / I. Daghi // Limba Română. – 2010. – Nr. 1-2. – P. 1 a cop. ISSN 0235-9111.

151. Daghi, I. Regretul amintirilor, 2002 : [pict.] / I. Daghi // Limba Română. – 2010. – Nr. 1-2. – P. 13. ISSN 0235-9111. – Mod de acces: https://www.limbaromana.md/products_pictures/offer_824_4_mare.jpg. – Accesat 16.08.2022.

152. Daghi, I. Rândunelele, 2006 : [vitraliu] / I. Daghi // Bienala Internațională de artă decorativă / coord.: V. Vânaș, E. Ajder, V. Tecuci [et al.] ; Uniunea Artiștilor Plastici din Republica Moldova, Secția Artă decorativă. – Chișinău : „Junie Prim” SRL, 2010. – P. 19 : fot.

153. Daghi, I. Tărâm de visare și reflecție : [pict.] / I. Daghi // Limba Română. – 2010. – Nr 1-2 (175-176). – P. 5. ISSN 0235-9111. – Mod de acces: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/5-5_11.pdf. – Accesat 16.08.2022.

154. Daghi, I. Umbre cosmice : [pict.] / I. Daghi // Limba Română. – 2010. – Nr 1-2. – P. 4 a cop. ISSN 0235-9111.

155. Picturi de Ion Daghi după poeziile lui Mihai Eminescu // Alunelul. – 2010. – Nr 1. – P. 2-3. ISSN 1857-4173.

2011

156. Daghi, I. Dor de luceafăr = Longing for Luceafăr (morning star), 2011 : [pict.] / I. Daghi // Bienala Internațională de pictură. Chișinău, 2011 = International Biennial of Painting / aut. concepție: T. Zbârnea. – Chișinău : ÎS Firma Ed.-Poligrafică „*Tipografia Centrală*”, 2011. – P. 77.

157. Daghi, I. Regretul civilizației (1996) : [pict.] / I. Daghi // Făclia. – 2011. – 22 ian. – P. 8.

2012

158. An exhibition room of the National Museum of Ethnography and Natural History showing a section of one of the four murals painted by Ion Daghi // Rabinovich, I. Museutopia : A Photographic Research Project by Ilya Rabinovich. – Chișinău : Alauda Publications, 2012. – P. 62-63. – ISBN-10 9081531409. – ISBN-13 978-9081531405. - Mod de acces: <https://www.amazon.com/Museutopia-Photographic-Research-Project-Rabinowich/dp/9081531409>. – Accesat 16.08.2022.

159. Daghi, I. Intercalarea dimensiunilor : [pict.] / I. Daghi // Florile dalbe. – 2012. – 11 oct. – P. 3.

160. One of the four murals painted by Ion Daghi: the cultural achievements of humanity // Rabinovich, I. Museutopia: A Photographic Research Project by Ilya Rabinovich. – Chișinău : Alauda Publications, 2012. – P. 64-65. – ISBN-10 9081531409. – ISBN-13 978-9081531405. - Mod de acces: <https://www.amazon.com/Museutopia-Photographic-Research-Project-Rabinowich/dp/9081531409>. – Accesat 16.08.2022.

161. One of the four murals painted by Ion Daghi : planet Earth // Rabinovich, I. Museutopia: A Photographic Research Project by Ilya Rabinovich. – Chișinău : Alauda Publications, 2012. – P. 66-67. – ISBN-10 9081531409. – ISBN-13 978-9081531405. – Mod de acces: <https://www.amazon.com/Museutopia-Photographic-Research-Project-Rabinowich/dp/9081531409>. – Accesat 16.06.2022.

2013

162. Daghi, I. Abandon : [pict.] / I. Daghi // Făclia. – 2013. – 6 iul. – P. 6.

163. Daghi, I. Coordonate eminesciene : [pict.] / I. Daghi // Florile dalbe. – 2013. – 17 ian. – P. 2-3.

164. Daghi, I. Dor de Luceafăr : reprod. / I. Daghi // Catalogul Bienalei Internaționale de Pictură. – Chișinău, 2013. – P. 78-79. – Mod de acces: <https://issuu.com/mnam/docs/catalogbip2013>. – Accesat 16.08.2022.

165. Daghi, I. Două lumi : [pict.] / I. Daghi // Literatura și arta. – 2013. – 10 ian. – P. 5.

166. Daghi, I. Lupta contrariilor : reprod. / I. Daghi // Catalogul Bienalei Internaționale de Pictură. – Chișinău, 2013. – P. 142-143. – Mod de acces: <https://issuu.com/mnam/docs/catalogbip2013>. – Accesat 16.08.2022.

167. Daghi, I. Lupta contrariilor = Fight of the opposites, 2013 : [pict.] / I. Daghi // Bienala Internațională de Pictură, Chișinău - 2013 = International Painting Biennial / curatorul bienalei: T. Zbârnea ; org.: Muzeul Național de Artă al Moldovei ; Uniunea Artistilor Plastici din Moldova ; Centrul de arte „*Amprente*”. – Chișinău, 2013. – P. 140.

168. Daghi, I. Nebuloasa Eminescu = Созвездие Еминеску, 1995 : [pict.] / I. Daghi // Artă contemporană din Moldova : Pictură. Sculptură. Grafică. Artă decorativă = Изобразительное искусство Молдовы : Живопись. Скульптура. Графика. Декоративно-прикладное искусство. – Москва : Галарт, 2013. – P. 46.

169. Daghi, I. Picături nostalgice : [pict.] / I. Daghi // Florile dalbe. – 2013. – 17 ian. – P. 3.

170. Daghi, I. Picături nostalgice: [pict.] / I. Daghi // Literatura și arta. – 2013. – 10 ian. – P. 6.

171. Daghi, I. Răsărit de luceafăr : [pict.] / I. Daghi // Făclia. – 2013. – 6 iul. – P. 7.

172. Daghi, I. : [reprod.] // Moldova. – 2013. – Ian. - febr. – P. 53. ISSN 1857-114X.

2015

173. Daghi, I. Picături nostalgice: [pict] / I. Daghi // Bucureștiul literar și artistic. – 2015. – Nr 10. – P. 1. ISSN 2601-4343. – Mod de acces: http://www.bucurestiul-literar.ro/wp-content/uploads/2018/11/bla_2015-nr10.pdf. – Accesat 16.08.2022. e-ISSN 2601-4351.

174. Daghi, I. [Reproduceri, titlurile nu sunt indicate] / I. Daghi // Bucureștiul literar și artistic. – 2015. – Nr 10. – P. 20 : fot. pictorului. ISSN

2601-4343. – Mod de acces: http://www.bucurestiul-literar.ro/wp-content/uploads/2018/11/bla_2015-nr10.pdf. – Accesat 16.08.2022. e-ISSN 2601-4351

2016

175. Daghi, I. Două lumi : [pict.] / I. Daghi // Literatura și arta. – 2016. – 1 sept. – P. 4.

176. Daghi, I. Eminescu : [pict.] / I. Daghi // Literatura și arta. – 2016. – 1 sept. – P. 1.

177. Daghi, I. Frațietate : [pict.] / I. Daghi // Literatura și arta. – 2016. – 1 sept. – P. 10.

178. Daghi, I. Hora luminii : [pict.] / I. Daghi // Literatura și arta. – 2016. – 1 sept. – P. 11.

179. Daghi, I. În abis : [pict.] / I. Daghi // Literatura și arta. – 2016. – 1 sept. – P. 9.

180. Daghi, I. În vis : [pict.] / I. Daghi // Literatura și arta. – 2016. – 1 sept. – P. 6.

181. Daghi, I. Liniște de codru : [pict.] / I. Daghi // Literatura și arta. – 2016. – 1 sept. – P. 2.

182. Daghi, I. Luceafărul : [pict.] / I. Daghi // Literatura și arta. – 2016. – 1 sept. – P. 8.

183. Daghi, I. Ontogeneza lirică : [pict.] / I. Daghi // Literatura și arta. – 2016. – 1 sept. – P. 7.

184. Daghi, I. Răsai asupra mea : [pict.] / I. Daghi // Literatura și arta. – 2016. – 1 sept. – P. 5.

185. Daghi, I. Visul unei nopți de vară : [pict.] / I. Daghi // Literatura și arta. – 2016. – 1 sept. – P. 7.

186. Daghi, I. Zdrobiți orânduiala : [pict.] / I. Daghi // Literatura și arta. – 2016. – 1 sept. – P. 3.

2017

187. Daghi, I. Contemporary Gouache, Figures in Town Square / I. Daghi. – Mod de acces: <https://www.sulisfineart.com/ion-daghi-contemporary-gouache-figures-in-town-square-mn099.html>. – Accesat 15.08.2022.

2018

188. Daghi, Ion. Spiritul hyperionic : [pict.] / Ion Daghi // Literatura și arta. – 2018. – 12 apr. – P. 4.

2019

189. Daghi, I. Ascensiune : [pict.] / I. Daghi // Alunelul. – 2019. – Nr 5-6. – P. 15. ISSN 1857-4173.

190. Daghi, I. Copilărie / I. Daghi // Alunelul. – 2019. – Nr 5-6. – P. 15. ISSN 1857-4173.

191. Daghi, I. Meditație jună : [pict.] / I. Daghi // Alunelul. – 2019. – Nr 5-6. – P. 14. ISSN 1857-4173.

2020

192. Daghi, I. Cădere în stele : reprod. / I. Daghi ; Centrul Academic Internațional Eminescu. – 2020. – Mod de acces: <https://centruleminescubm.files.wordpress.com/2020/10/9.-ion-daghi.-cadere-in-stele..jpg?w=208>. – Accesat 16.08.2022.

193. Daghi, I. Eminescu : [pict.] / I. Daghi // Literatura și arta. – 2020. – 16 ian. – P. 1.

194. Daghi, I. Interferența suferintelor : reprod. / I. Daghi ; Centrul Academic Internațional Eminescu. – 2020. – Mod de acces: <https://centruleminescubm.files.wordpress.com/2020/10/8.-ion-daghi.-interferenta-suferintelor..jpg?w=182>. – Accesat 16.08.2022.

2021

195. Daghi, I. Cărări eminesciene : [pict.] / I. Daghi // Literatura și arta. – 2021. – 16 sept. – P. 4.

196. Daghi, I. Cules de stele : [pict.] / I. Daghi // Literatura și arta. – 2021. – 16 sept. – P. 7.

197. Daghi, I. Oază cosmică : [pict.] / I. Daghi // Literatura și arta. – 2021. – 16 sept. – P. 7.

198. Daghi, I. Printre lumini : [pict.] / I. Daghi // Literatura și arta. – 2021. – 16 sept. – P. 2.

199. Daghi, I. Valul vieții : [pict.] / I. Daghi // Literatura și arta. – 2021. – 16 sept. – P. 3.

2022

200. Daghi, I. Două lumi : [pict.] / I. Daghi // Literatura și arta. – 2022. – 2 iun. – P. 5.

201. Daghi, I. În abis : [pict.] / I. Daghi // Literatura și arta. – 2022. – 2 iun. – P. 4, 7.

202. Daghi, I. Răsai asupra mea : [pict.] / I. Daghi // Literatura și arta. – 2022. – 2 iun. – P. 6.

203. Daghi, I. Regretul amintirilor : [pict.] / I. Daghi // Literatura și arta. – 2022. – 2 iun. – P. 3.

204. Daghi, I. Zdrobiți orânduiala : [pict.] / I. Daghi // Literatura și arta. – 2022. – 2 iun. – P. 2.

Despre Ion Daghi și creația lui. Omagii

205. Daghi Ion // Moldovenii : enciclopedie de la A la Z. – Mod de acces: <https://moldovenii.md/md/people/1078>. – Accesat 16.08.2022.

1979

206. Bujor, M. Primul examen : [admiterea la Catedra de Grafică și Pictură la Institutul Pedagogic „Ion Creangă”, lector Ion Daghi ; fotografia pictorului, profesorului Ion Daghi] / M. Bujor // Învățământul public. – 1979. – 4 aug. – P. 1 : fot. – Cu caractere chirilice.

1981

207. Ciobanu, D. Un modelator al spațiilor arhitecturale : [activitatea pictorului decorator] / D. Ciobanu // Nistru. – 1981. – Nr 10. – P. 152-156. ISSN 0132-6570. – Cu caractere chirilice.

1993

208. Daghi Ion Andrei, pictor : [date despre] // Armonia : Tabără de creație Sângeorgiu de Mureș-Călușeni. – 1994. – Nr 3. – P. 17.

209. Susală, I. Arta Basarabiei la București : [expoziția la Galeria ARTEXPO, inclusiv și despre tablourile expuse ale lui I. Daghi] / I. Susală // Literatura și arta. – 1993. – 1 apr. – P. 6.

210. Довганюк, И. Портрет без пристрастия : [activitatea pictorului, pedagogului și monumentalistului Ion Daghi] / И. Довганюк // Вечерний Кишинев. – 1993. – 15 сент. – P. 3.

1996

211. Veranje, I. Talentat maestrul al penelului : [devenirea și activitatea Lui Ion Daghi] / I. Veranje // Curierul de seară. – 1996. – 3 apr. – P. 3.

1997

212. Gescu, C. Ferestre spirituale : („*Eminesciana plastică*” - expoziție personală a lui I. Daghi la USM) / C. Gescu // Literatura și arta. – 1997. – 18 sept. – P. 6.

1998

213. Gescu, C. Fertilitate spirituală : [despre activitatea lui I. Dagi] / C. Gescu // Literatura și arta. – 1998. – 11 iun. – P. 6.

1999

214. Boberneagă, S. Un pictor ce ne invită să urmărim fabulația expunerii unor idei fizice și metafizice, concomitent : [creația pictorului la expoziția din incinta Primăriei] / S. Boberneagă // Mesagerul. – 1999. – 12 mar. – P. 5.

215. Cibotaru, A. Cuceritoare, picturile sale... : [tablourile expuse în Galeria „*C. Brâncuși*”] / A. Cibotaru // Capitala. – 1999. – 9 oct. – P. 8 : fot., reprod.

216. Ciobanu, V. Arborele copilăriei lui Ion Daghi : [despre lucrările pictorului expuse în Galeria „*C. Brâncuși*”] / V. Ciobanu // Dialog. – 1999. – 22 oct. – P. 7 : fot.

217. Petru, M. Basm cromatic : [creația lui I. Daghi] / M. Petru // Glasul națiunii. – 1999. – 29 sept. – P. 23 : fot., reprod.

2000

218. Ciobanu, V. Ion Daghi. Interferența destinelor : [Eminesciana plastică] / V. Ciobanu // Național. – 2000. – 28 dec. – P. 10 : fot., reprod.

219. Cronologie : [curriculum vitae a lui Ion Daghi] // 2000 : Eminesciana plastică. Tablouri de pictorul Ion Daghi : [calendar] / I. Daghi. – Chișinău : Amprenta, 2000. – F. 13.

220. Daghi Ion // Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău – 1940-2000 / red.-șef.: I. Guțu ; col. de red.: N. Andronache, N. Banuh, M. Grosu. – Chișinău, 2000. – P. 333.

221. Gheorghită, N. „*Dor de Luceafăr*” : [expoziția picturii la Centrul Academic „Eminescu”] / N. Gheorghită // Capitala. – 2000. – 6 dec. – P. 4 : fot., reprod.

2001

222. Gescu, C. Să revenim la luminozitățile ce ne vor onora : [despre proiectul de amenajare a blocului de studii a Universității Pedagogice „Ion Creangă” în 1979 propus lui Ion Daghi, rămas nerealizat] / C. Gescu // Făclia. – 2001. – 31 oct. – P. 6.

2002

223. Eminesciana plastică : [expoziția în Galeriile de Artă „Casa Cărții” din Iași] // Ghidul de Week-end. – 2002. – 1 aug. – P. 6.

2004

224. Dabija, N. Pictori de înălțimi : [eminesciana plastică a lui Ion Daghi] / N. Dabija // Literatura și arta. – 2004. – 15 ian. – P. 1.

225. Gheorghe, A. Reflecții plastice la operele lui Mihai Eminescu : [lansarea albumului „*Eminesciana Plastică*” la biblioteca publică „O. Ghibu”] / A. Gheorghe // Literatura și arta. – 2004. – 16 iun. – P. 8.

226. Rogac, R. De dragoste pentru Eminescu: [vernisaajul expoziției eminesciene la biblioteca publică „Onisifor Ghibu”] / R. Rogac // Jurnal de Chisinau. – 2004. – 18 iun. – P. 12.

2006

227. Dulgheru, V. Artistul plastic Ion Daghi la 70 de ani / V. Dulgheru // Literatura și arta. – 2006. – 12 oct. – P. 6.

228. Dulgheru, V. Artistul plastic Ion Daghi la 70 de ani / V. Dulgheru // Mesager Universitar. – 2006. – Nr 10, Decembrie. – P. 8.

229. Vrabie, Gh. De la Eminescu stropi de lumină... : [despre creația pictorului Ion Daghi] / Gh. Vrabie // Moldova. – 2006. – Nr 12. – P. 44-45 : fot. ISSN 1857-114X.

230. Руссу-Хараба, А. Светом Эминеску озаренный : [despre creația pictorului Ion Daghi] / А. Руссу-Хараба // Moldova. – 2006. – Nr 12. – P. 48-49 : fot., reprod. – Rezumat în lb. engl. ISSN 1857-114X.

2008

231. Dagi Ion : [date despre viață, activitate, creație, distincții] // Colesnic, I. Colegiul Republican de Arte Plasice „Alexandru Plămădeală” : Ghid enciclopedic / I. Colesnic. – Chișinău: Museum, 2008. – P.79-80: fot.

232. Popescu, L. Ion Daghi și lirica eminesciană în imagine : [despre creația pictorului, amintirile lui despre colegii de breaslă Vasile Toma, Mihail Lepădatu, Stanislav Babiuc, eminesciana plastica] / L. Popescu // Literatura și arta. – 2008. – 17 ian. – P. 6 : fot.

2009

233. Ion Daghi // Localitățile Republicii Moldova : Itinerar documentar-publicistic ilustrat / A. Eremia, A. Ganenco, T. Iașenco [et al.] ; alcăt.: V. Ladaniuc, D. Țâra ; coord. șt.: V. Ciucuciu, A. Moraru ; red.-șef: I. Colesnic ; dir. ed.: A. Ganenco, D. Țâra, N. Schițco. – Chișinău : Draghiștea, 2009. – Vol. 9 : N-O. – P. 461.

2010

234. Ilisei, G. De la larme de la joie // Daghi, I. Eminesciana plastică : Tablouri de pictorul Ion Daghi = L'eminescienne plastique / I. Daghi ; phot. : I. Topală. – Paris, [2010]. – P. 5.

235. Referințe : [Mihail Grecu, Vasilian Doboș, Grigore Ilisei, Ion Susală : opinii despre Ion Daghi] // Limba română. – 2010. – Nr 1-2. – P. 19. ISSN 0235-9111.

236. Rogac, R. Ion Daghi : plastician, pedagog și publicist : [serata de creație, consacrată aniversării a 50 de ani de activitate în pedagogie a pictorului, profesorului Ion Daghi; lansarea Catalogului Eminesciana Plastică, Biblioteca „Onisifor Ghibu”] / R. Rogac // Făclia. – 2010. – 25 sept. – P. 14 : fot.

237. Rogac, R. La o aniversare, Ion Daghi în trei ipostaze : [serata de creație, consacrată aniversării a 50 de ani de activitate în pedagogie a pictorului, profesorului Ion Daghi la Biblioteca Publică „Onisifor Ghibu”] / R. Rogac // Biblio Polis. – 2010. – Nr 3. – P. 78 – 80 : fot.

238. Rusu-Haraba, A. O citire altfel : [chipul poetului Mihai Eminescu în creația pictorilor I. Daghi, I. Zderciuc, G. Vrabie ș.a.] / A. Rusu-Haraba // Art infinit. – 2010. – Nr 1. – P. 10.

239. Vrabie, Gh. „L'eminescienne plastique” : Ion Daghi, artiste plastique, docteur en pédagogie, conférencier universitaire à l'Université Technique de Moldavie // Daghi, I. Eminesciana plastică : Tablouri de pictorul Ion Daghi = L'eminescienne plastique / I. Daghi ; phot.: I. Topală. – Paris, [2010]. – P. 4.

2011

240. [Pentru merite deosebite în domeniul culturii, contribuție substanțială la promovarea valorilor naționale și înaltă măiestrie profesională, se conferă: Ordinul „Gloria Muncii” domnului Ion Daghi – artist plastic] // Decretul Președintelui Republicii Moldova : nr. 140 din 20 mai 2011. – Mod de acces: <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&id=338627>. – Accesat 16.08.2022.

2012

241. Celebrele lucrări ale pictorului moldovean Ion Daghi, vernisate la Chișinău : noimd news : [imaginea tablourilor expuse la Centrul Expozițional „Constantin Brâncuși” ; interviu cu Ion Daghi] // Portalul informațional de știri din Moldova www.noi.md. – 2012. – Mod de acces: https://www.youtube.com/watch?v=dtN5_s6EjBA. – Accesat 16.08.2022.

242. Celebrele lucrări ale pictorului moldovean Ion Daghi, vernisate la Chișinău. – 2012. – Mod de acces: <https://viza.md/content/celebrele-lucr%C4%83ri-ale-pictorului-moldovean-ion-daghi-vernitate-la-chi%C5%9Fin%C4%83u>. – Accesat 16.08.2022.

243. Celebrele lucrări ale pictorului moldovean Ion Daghi, vernisate la Chișinău. – 2012. – Mod de acces: <https://point.md/ru/novosti/obschestvo/>

celebrele-lucrari-ale-pictorului-moldovean-ion-daghi-vernisate-la-chiinau. – Accesat 16.08.2022.

244. Cernica, D. Fereastră cu Ion Daghi : [lansarea expoziției la Centrul Expozițional „Constantin Brâncuși”] / D. Cernica // Crai Nou. – 2012. – 6 oct. – Mod de acces: <https://www.crainou.ro/2012/10/06/fereastracuiondaghi/>. – Accesat 16.08.2022.

245. Doctoreanu, I. Ion Daghi – pictor, pedagog, monumentalist / I. Doctoreanu ; red. și procesare compuretizată: I. Doctoreanu ; cop.: M. Bacinschi ; Uniunea Artiștilor Plastici a Republicii Moldova ; Primaria mun. Chișinău ; Univ. Tehnică a Moldovei ; Univ. Pedagogică de Stat „Ion Creanga”. – [Chișinău] : [S. n.], 2012. – 64 p. : fot., il color.

246. Gabura, M. Lumea fascinantă a lui Ion Daghi : [activitatea, tablourile lui la expoziția de la Centrul „Constantin Brâncuși”, 25 septembrie 2012] / M. Gabura // Florile Dalbe. – 2012. – 11 oct. – P. 3 : fot.

247. Gauber, E. Cea mai selectă „Eminesciană” de la Galeria „C. Brâncuși” : O jumătate de secol pe aripile picturii : [creația lui I. Daghi] / E. Gauber // Ziarul de gardă. – 2012. – 27 sept. – P. 14 : fot. – Mod de acces: <https://www.zdg.md/reporter-special/oameni/cea-mai-selecta-eminesciana-de-la-galeria-c-brancusi/>. – Accesat 12.08.2022.

248. Ion Daghi (16.08.1936, com. Olișcani, Orhei) : [lista picturilor cu referință la Chișinău, bibliografie selectivă] // Chișinăul în pictură : (peisaje, portrete) : Cat.-bibliogr. / Bibl. Municipală „B. P. Hasdeu”, Centrul de Informare și Documentare „Chișinău” ; alcăt.: T. Foiu, L. Toma ; ed. îngrijită de L. Kulikovski. – Chișinău : [S. n.], 2012. – P. 40-42. – Mod de acces: <https://en.calameo.com/read/001858853a302c4027e66>. – Accesat 16.08.2022.

249. Ion Daghi : provocarea „Artisticului” [despre manualul „Artistic”] // Codreanu, T. Valori din două veacuri / T. Codreanu. – Galați : Axis Libri, 2012. – P. 182-187. – ISBN 978-606-8324-17-3.

250. Pictorul Ion Daghi – eminescologul // Timpul. – 2012. – 1 oct. – Mod de acces: <https://www.timpul.md/articol/pictorul-ion-daghi---eminescologul-37545.html>. – Accesat 16.08.2022.

251. Roibu, N. Ion Daghi – eminesciologul : [viața și activitatea] / N. Roibu // *Timpul*. – 2012. – 1 oct. – P. 16 : fot.

252. Vasilos, D. Eminescu vine să ne-adune : [despre expoziția și manifestarea consacrată lui M. Eminescu la Centrul Academic Eminescu] / D. Vasilos. – 2012. – Mod de acces: <https://centruleminescubm.blogspot.com/2012/06/eminescu-vine-sa-ne-adune.html>. – Accesat 17.03.2021.

2013

253. Ion Daghi : [amintiri] // *Moldova*. – 2013. – Ian.-febr. – P. 52-53 : fot. ISSN 1857-114X.

254. Tamazlăcaru, E. Ion Daghi la „*cules de stele*” în infinitul operei lui Eminescu : [creația pictorului expusă la Centrul Constantin Brâncuși, 25 septembrie 2012] / E. Tamazlăcaru // *Literatura și arta*. – 2013. – 17 ian. – P. 6.

255. Vrabie, Gh. Ion Daghi / Gh. Vrabie // *Curtea de la Argeș*. – 2013. – Nr 1. – P. 24.

2014

256. Madan, E. Pedagogul Ion Daghi : [manualele elaborate de I. Daghi : Compoziția decorativ frontală și Compoziția decorativ volumetrică] / E. Madan // *Făclia*. – 2014. – 22 aug. – P. 16 : fot.

257. Кропанцева, Т. Три ипостаси Иона Даги = Trei ipostaze ale lui Ion Daghi : [pictura, arta monumentalistică, pedagogia] / Т. Кропанцева // *Работай & Отдыхай*. – 2014. – Nr 22. – P. 48-51 : fot., reprod.

2015

258. Gabura, D. Eminesciana plastică : [albumul „*Eminesciana plastică*” a lui I. Daghi] / D. Gabura // *Viața Basarabiei*. – 2015. – Nr 4. – P. 72-73. ISSN 1814-988X.

259. Gabura, D. Eminescu generator de cultură : [expoziția „*Eminesciana plastică*”, la Biblioteca Națională cu prilejul aniversării a 165-a a lui M. Eminescu] / D. Gabura // *Făclia*. – 2015. – 23 ian. – P. 16 : fot.

260. Gabura, D. Eminescu generator de cultură : [expoziția lucrărilor lui I. Daghi consacrate aniversării a 165-a a lui M. Eminescu la Biblioteca

Națională, Eminesciana plastică] / D. Gabura // Literatura și arta. – 2015. – 29 ian. – P. 4 : fot.

261. Gabura, D. Eminescu, generator de cultură : [expoziția „Eminesciana plastică” la Biblioteca Națională] / D. Gabura // Florile dalbe. – 2015. – 22 ian. – P. 2 : fot.

262. Gabura, D. Eminesciana plastică / D. Gabura // Curtea de la Argeș. – 2015. – Nr 11. – P. 23.

263. Gabura, D. Ion Daghi – Eminesciana plastică / D. Gabura // Bucureștiul literar și artistic. – 2015. – Nr. 10. – P. 17. ISSN 2601-4343.

264. Lună de expoziții pe temă eminesciană la Chișinău. – 2015. – Mod de acces: https://www.ipn.md/ro/o-luna-de-expozitii-pe-tema-eminesciana-la-chisinau-7967_1017716.html. – Accesat 16.08.2022.

265. Sâdnic, L. Pe urmele eminescianeii lui Ion Daghi : [tablourile lui I. Daghi consacrate aniversării a 165-a a lui M. Eminescu expuse la Biblioteca Națională] / L. Sâdnic // Literatura și arta. – 2015. – 29 ian. – P. 4 : fot.

266. Expoziție jubiliara - 70 de ani Gheorghe Munteanu (2004) : Felicitarea consateanului Ion Daghi. – 2015. – Mod de acces: <https://www.youtube.com/watch?v=frOn2RizpBg>. – Accesat 16.08.2022.

2016

267. Codreanu, L. Monumentalistica de imagini eminesciene : [despre tablourile din ciclul „Eminesciana plastică și creația pictorului”] / L. Codreanu // Literatura și arta. – 2016. – 1 sept. – P. 8 : fot.

268. Eminesciana 2016 : [la Biblioteca Municipală „B. P. Hașdeu”; pictorul Ion Daghi] // Impresii din viață și cărți / Blogul S. Vizitiu. – 2016. – Mod de acces: <https://www.facebook.com/watch/?v=559477777540598>. – Accesat 16.08.2022.

269. Fonari, V. Absolutul din paleta cromatică a lui Ion Daghi : [despre albumul Eminesciana plastică, a. e. 2015] / V. Fonari // Literatura și arta. – 2016. – 1 sept. – P. 8.

270. Gabura, D. Premiile Eminescu pentru literatură, arte vizuale, colecții și colecționări *Teiul de aur*” și „*Teiul de argint*” la cea de-a 15-a

ediție Botoșani, 11 iunie 2016 : [inclusiv și laureatul Ion Daghi] / D. Gabura // *Literatura și arta*. – 2016. – 16 iunie. – P. 8.

271. Ion Daghi – savantul și pedagogul cu renume : Curriculum vitae // *Pedagogi români notorii : (din Basarabia) / coord.: V. Mândăcanu, V. Volcov ; red.: M. Mardare ; Univ. Pedagogică de Stat „Ion Creangă”*. – Chișinău : Pontos, 2016. – Vol. 3. – P. 212-214.

272. Condrei, E. Ion Daghi. Premiul Eminescu, Diploma în rang de excelență și medalia „Teiul de aur” / E. Condrei // *Antologia Laureatilor Premiilor Eminescu pentru Literatură, Arte Vizuale, Colecții și colecționari Teiul de aur și Teiul de Argint ale editurii Gee, Botoșani (2012 - 2016) : antologie aniversară / E. Condrei*. – Botoșani: Gee, 2016. – P. 167-172 : fot. – ISBN 978-606-8142-68-5.

273. Pântea, I. Ion Daghi / Ina Pântea // *Calendar Național 2016 / Bibl. Naț. a Republicii Moldova ; dir. gen.: E. Pintilii; aut.: V. Matei, N.-M. Șveț, M. Pușcașu [et al.]*. – Chișinău : [S. n.], 2016. – P. 254-255 : fot. – Bibliogr. la sfârșitul art.

274. Tutun, I. Artistul plastic Ion Daghi: 80 de ani de la naștere / I. Tutun. – 2016. – Mod de acces: <https://chisinaucapitala.wordpress.com/2016/08/16/artistul-plastic-ion-daghi-80-de-ani-de-la-nastere/>. – Accesat 15.08.2022.

275. Daghi, I. Expoziția „*Eminesciana plastică*” : Vernisaj : (16 lucrări cuprinse în albumul „*Eminesciana plastică - ciclul filosofic*”, apărut la Chișinău, 2015, Tipografia Ed. „*Universul*”, cuprinzând 40 de opere plastice / I. Daghi // *Baaadul literar*. – 2017. – Nr. 1-2 (38-39). – P. 101-104. – Mod de acces: http://www.bjvaslui.ro/files/baad/2017/baadul_38_39.pdf. – Accesat 16.08.2021.

276. Petruș, A. „*Eminesciana plastică*” a lui Ion Daghi : [despre albumul „*Eminesciana plastică*”] / A. Petruș // *Literatura și arta*. – 2017. – 16 febr. – P. 6.

277. Petruș, A. Pictorul Ion Daghi – „*Eminesciana plastică*” : (Ciclul filosofic, tipograf: Ed. Universul, Chișinău, 2015, limbile română și franceză, 110 pagini) / A. Petruș // *Baaadul literar*. – 2017. – Nr. 1-2 (38-

39). – P. 100. – Mod de acces: http://www.bjvaslui.ro/files/baad/2017/baaadul_38_39.pdf. – Accesat 16.08.2022.

2018

278. Gabura, D. Eminesciana plastică la Cimișlia : [despre inaugurarea expoziției „*Eminesciana plastică. Ciclu filosofic*”, dedicată creației pictorului la Muzeul de Etnografie, Istorie și Artă, 16 ianuarie 2018] / D. Gabura // *Literatura și arta*. – 2018. – 25 ian. – P. 7.

279. Lansarea expoziției de pictură Ion Daghi la Cimișlia / Postul de televiziune „*MediaTV*”. – Cimișlia, 2018. – Mod de acces: <https://mediatv.md/lansarea-expozitiei-de-pictura-ion-daghi-la-cimislia/> ; <https://www.youtube.com/watch?v=Fy4-OiS0QfY>. – Accesat 03.03.2021.

280. Petruș, A. Educația prin artă „*Eminesciana plastică*” a lui Ion Daghi / A. Petruș // *Educația – Sinteză a Credinței, Culturii și Științei* / coord. V. Mândăcanu, D. Vacarciuc. – Chișinău: Pontos, 2018. – P. 485-490. – ISBN 978-9975-51-968-7.

2020

281. Artistul plastic basarabean Ion Daghi a făcut înconjurul lumii cu lucrările sale inspirate din opera lui Eminescu. – 2020. – Mod de acces: http://stiri.tvr.ro/artistul-plastic-basarabean-ion-daghi-a-facut-inconjurul-lumii-cu-lucrările-sale-inspirate-din-opera-lui-eminescu_856930.html#view. – Accesat 12.08.2022.

282. Artistul plastic Ion Daghi și-a expus lucrările la Centrul „*C. Brâncuși*”. – 2020. – Mod de acces: <https://www.moldpres.md/news/2020/02/13/20001275>. – Accesat 16.08.2022.

283. Cine este cel mai cunoscut pictor ce se inspiră din opera eminesciană. – Mod de acces: <https://stiri.md/article/social/cine-este-cel-mai-cunoscut-pictor-ce-se-inspira-din-opera-eminesciana>. – Accesat 15.08.2022.

284. Ion Daghi a făcut înconjurul lumii cu lucrările sale. – 2020. – Mod de acces: <https://play.md/3508001>. – Accesat 16.08.2022.

285. Maestrul Ion Daghi a inaugurat o expoziție de lucrări inspirate din universul poeziei eminesciene. – 2020. – Mod de acces:

<http://www.trm.md/ro/cultura/maestrul-ion-daghi-a-inaugurat-o-expozitie-de-lucrari-inspirate-din-universul-poeziei-eminesciene>. – Accesat 16.08.2022.

286. Roșcovanu, N. Pictorul Ion Daghi, la 84 de ani, mai tânăr decât mulți dintre noi : fotoreportaj / N. Roșcovanu. – 2020. – Mod de acces: <https://www.jurnal.md/ro/news/a91b3c86dffa3b94/fotoreportaj-pictorul-ion-daghi-la-84-de-ani-mai-tanar-decat-multi-dintre-noi.html>. – Accesat 16.08.2022.

2021

287. Daghi, I. Popas Eminescian cu Ion Daghi : [interviu] / I. Daghi ; consemnare: A. Sîrbu ; Centrul Academic Eminescu. – 2021. – Mod de acces: <https://www.youtube.com/watch?v=JOGA9ORhtWU>. – Accesat 16.08.2022.

288. Maestrul Ion Daghi – 85. – Mod de acces: <https://utm.md/blog/2021/08/16/maestrul-ion-daghi-85/>. – Accesat 16.08.2022.

289. Sîrbu, A. Reprezentări cromatice pluridimensionale / A. Sîrbu // Literatura și arta. – 2021. – 16 sept. – P. 7 : fot.

290. Artistul plastic Ion Daghi a împlinit 85 de ani / Agenția Informațională de Stat Moldpres. 2021. – Mod de acces: <https://www.moldpres.md/news/2021/08/16/21005962>. – Accesat 15.08.2022.

291. Sîrbu, A. Ion Daghi la 85 de ani / A. Sîrbu ; Centrul Academic Internațional Eminescu. – 2021. – Mod de acces: <https://centruleminescubm.wordpress.com/2021/09/07/ion-daghi-la-85-de-ani/>. – Accesat 15.08.2022.

292. Îndrăgitul profesor de arte de la UTM Ion Daghi a împlinit 85 de ani. – 2021. – Mod de acces: <https://diez.md/2021/08/16/indragitul-profesor-de-arte-de-la-utm-ion-daghi-a-implinit-85-de-ani/>. – Accesat 15.08.2022.

2022

293. Ion Daghi / Cyprus Modern Art museum. – 2022. – Mod de acces: <https://cyprusmodernart.com/sanatci/ion-daghi/>. – Accesat 15.08.2022.

294. Madan, E. Aspecte ale eticii pedagogice la maestrul Ion Daghi // Cercetarea, dezvoltarea și inovarea din perspectiva eticii globale = Research, development and innovation from the perspective of global ethics: materialele Conf. Șt. Intern., ed. a 3-a, 15 aprilie 2022 / Univ. Tehnică a Moldovei, Fac. Calculatoare Informatică și Microelectronică, Dep. Științe Socioumane ; col. de red. : E. Lozovanu, C. Stoenescu [et al.]; com. org.: E. Lozovanu, M. Bălan [et al.]. – Chișinău: Tehnica-UTM, 2022. – P. 243-249. – ISBN 978-9975-45-821-4. – Mod de acces: <http://repository.utm.md/bitstream/handle/5014/20542/Conf-Cercetare-dezvoltare-inovare-Perspectiva-eticii-globale-2022-p243-249.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. – Accesat 12.08.2022.

295. Necrolog Ion Daghi / Uniunea Artiștilor Plastici. – 2022. – Mod de acces: <https://www.arta.md/ro/article/necrolog-ion-daghi>. – Accesat 15.08.2022.

296. In memoriam Ion Daghi. – 2022. – Mod de acces: <https://utm.md/blog/2022/05/26/in-memoriam-ion-daghi/>. – Accesat 15.08.2022.

297. Viziru, A. Plasticianul eminescian s-a retras pe alt tărâm / A. Viziru// Literatura și arta. – 2022. – 2 iun. – P. 7 : fot.

Index de nume

- Ajder E. – 74, 76, 151
Andronache N. – 219
Babansky V. – 56
Babernaga S. G. – 68
Bacinschi M. – 4, 6, 244
Bahun N. – 16,
Bălan M. – 294
Banuh N. – 13, 14, 219
Barbaș E. – 77
Bliuc Gh. – 83
Boberneagă S. - 213
Bostan I. – 141
Botezatu E. – 13
Bujor M. – 205
Calistru R. – 82
Cepovenco V. – 87
Cernica D. – 243
Cherdivarenco S. – 15, 17
Cherdivarenco V. – 10, 11
Chiaburu M. – 100
Childescu Emil – 52, 53
Cibotaru A. – 214
Cimpoi M. – 4, 6
Ciobanu D. – 51, 206
Ciobanu I. C. – 100
Ciobanu V. – 215, 217
Cioclea M. A. – 10, 39
Ciucucciu V. – 232
Clima M. – 34
Codreanu L. -266
Codreanu T. – 90, 92, 248

- Cojocaru S. – 72, 77, 80
Colesnic I. – 230, 232
Condrei E. -271
Coroi E. – 87
Covalenco M. - 4
Cozmescu V. – 16
Cujba V. – 16
Cultuclu M. – 7, 8, 21, 22, 23, 24
Dabija D. – 88
Dabija N. – 223
Daghi A. – 62, 63
Danii A. – 71
Doboş V. – 234
Doctoreanu I. – 5, 7, 8, 21, 22, 23, 24, 62, 63, 64, 244
Dulgheru V. – 141, 226, 227
Eremia A. – 232
Foca I. – 4, 6, 100
Foiu T. – 247
Fonari V. – 268
Gabura D. – 4, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 269, 277
Gabura M. – 4, 6, 245
Galcenco V.– 100
Ganenco A. – 232
Gauber E. – 246
Gescu, C. – 211, 212, 221
Gheorghe A. – 224
Gheorghişă N. – 220
Gobunov E. – 82
Grama V. – 74, 76
Grati Mihai -55
Grecu M. – 234,
Grosu M. – 219.
Guţu I. – 14, 219

- Hucai A. - 2
Iaşenco T. – 58, 232
Ilisei G. – 233, 234
Jelescu P. – 14
Kulikovski L. – 247
Ladaniuc V. – 232
Lozovanu E. – 294
Madan E. - 4, 6, 255, 294
Mahu I. – 10, 11
Malcoci V. - 65, 72
Mândăcanu V. – 10, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 18, 62, 64, 270, 279
Mardare M. – 270
Matei V. – 272
Moraru A. – 232
Moraru G. – 79;
Munteanu Gh. – 265
Negru S. – 77
Negru S. G. – 39
Olaru C. A. - 2
Oprea A. A. – 69
Oprea V. – 87,
Pântea I. – 272
Petru M. – 216
Petruş A. – 276, 275, 279
Pintilii E. – 272
Plăcintă E. – 141
Pogolşa L. – 87
Popescu L. – 231
Postolachi E. – 82
Puşcaşu M. – 272
Rabinovi I. – 139, 157, 159, 160
Radu P. - 2
Răileanu F. – 70

Răileanu R - 2
Rogac R. – 59, 60, 225, 235, 236
Roibu N. – 250
Roșcovanu N. – 285
Rusu A. – 141
Rusu-Haraba A. – 237
Sâdnic L. – 264
Schîțco N. – 232
Sîrbu A. – 286, 288, 290
Spânu C. – 6, 65, 77
Stamati M. - 64
Stasiev G. - 5
Stavilă T. – 77
Stepanianț R. - 2
Stînga A. – 87
Stoenescu C. – 294
Susală I. – 62, 208, 234
Șveț N.-M. – 272
Tâgulea I. – 15, 17
Tamazlăcaru E. – 253
Tanasieva L. – 4, 6
Țâra D. – 232
Tecuci V. – 151
Teleucă V. – 89, 91, 93
Țîrdea T. N. - 5
Toma L. – 247
Topală I. – 3, 233
Țuțuianu O. – 70
Tutun I. – 273
Ursu Z. – 80
Vacarciuc D. – 279
Vaculenco M. - 6
Vânaga V. – 151

- Vasilos D. – 251
Vatamanița I. S. – 69
Vatavu A. - 5
Veranje, I. – 210
Viziru A. – 296
Vizitiu S. – 267
Volcov V. – 270
Vrabie Gh. – 62, 63, 64, 228, 238, 254
Zbârnea T. - 100, 155. 166
Балабанов В. А. – 9
Балишвили О. К. – 9
Барбас Е. – 79
Берзан Л. И. – 67
Богуславський В. М. – 19
Боднар О. Я. – 19
Божко Ю. Г. – 19.
Гагуа В. В. – 9
Грати М. – 31
Довганюк, И. – 209
Инжестойкова В. – 86
Кердиваренко С. – 86,
Кожокару С. – 73, 79, 81
Кропанцева, Т. – 256
Малкоч В. - 73
Нешумов Б. В. - 1
Руссу-Хараба, А. - 229
Савенкова Л. Г. - 1
Уварова, А. – 84, 85, 86
Урсу З. – 81
Урсу Н. А. – 67
Чернявская М. С. - 1

Index de titluri

- Abecedar de artă plastică ori Noțiuni elementare de studiere a ornamentului – 82
- Abecedarul artei plastice – 82
- Absolutul din paleta cromatică a lui Ion Daghi - 268
- Arborele copilăriei lui Ion Daghi – 215
- Arta Basarabiei la București – 208
- Arta plastică - factor al umanizării procesului educațional – 14
- Arta plastică : (clasele 1-a–5-a) – 71
- Arta plastică : curriculum școlar - 77
- Arta plastică cl. 1-4 – 72
- Arta plastică în școală - 75
- Artă... și patriotism (În spirit eminescian) – 5
- Artistic - 63
- Artistul plastic basarabeian Ion Daghi a făcut înconjurul lumii cu lucrările sale inspirate din opera lui Eminescu – 280
- Artistul plastic Ion Daghi a împlinit 85 de ani – 289
- Artistul plastic Ion Daghi la 70 de ani – 226, 227
- Artistul plastic Ion Daghi și-a expus lucrările la Centrul „C. Brâncuși” – 281
- Artistul plastic Ion Daghi: 80 de ani de la naștere – 273
- Aspecte ale eticii pedagogice la maestrul Ion Daghi - 294
- Basm cromatic - 216
- Bazele Artei Decorative – 78
- Bazele artelor decorative – 74
- Caracterul imanent al principiului de predare a artei plastice – 17
- Cea mai selectă „Eminesciană” de la Galeria „C. Brâncuși” - 246
- Celebrele lucrări ale pictorului moldovean Ion Daghi, vernisate la Chișinău – 240, 241, 242
- Cine este cel mai cunoscut pictor ce se inspiră din opera eminesciană – 282

- Coloristica. Obiect de studiu – 65
Compoziția decorativă frontală – 62
Compoziția decorativă volumetrică – 64
Condițiile și calitatea artei monumentale – 33
Cronologie – 218
Cuceritoare, picturile sale... – 214
Cultura artistică în școală – 42
Cuvânt înainte – 76
Dagi Ion - 230
Datoria noastră - a celor cu penelul, penița și bărdița - e să producem lucrări de valoare – 60
Datoria noastră e să realizăm lucrări de valoare – 59
De dragoste pentru Eminescu – 225
De la Eminescu stropi de lumină... - 228
De la larme de la joie – 233
Din trecutul meu de „*om sovietic*” și nu numai (sau sunt mândru de-a fi originar din plai orheian) – 21
Dor de Luceafăr – 220
Două ministere nu știu ce să facă cu tinerii talentați – 43
Dreptul la politică – 46
Dureri basarabene – 7
Educația artistico-plastică – 80
Educația plastică în contextul curricular contemporan – 11
Educația prin artă „*Eminesciana plastică*” a lui Ion Daghi – 279
Emil Childescu – 52
Eminesciana 2016 - 267
Eminesciana plastică – 222, 257, 261
Eminesciana plastică : ciclul filozofic – 4, 6
Eminesciana plastică a lui Ion Daghi - 275
Eminesciana plastică la Cimișlia – 277
Eminesciana plastică. 39 Reflecții practice la operele lui Mihai Eminescu – 2
Eminesciana plastică. Tablouri de pictorul Ion Daghi - 3

- Eminescu este infinit în spirit și forme – 57
Eminescu vine să ne-adune - 251
Eminescu, generator de cultură – 258, 259, 260
Esența spirituală a operei eminesciene văzută de un artist plastic – 16
Esteticul – expresie a integrității – 34
Eu am dreptul să trăiesc în țara mea – 22
Eu nu cred în Iehova, nici în Buddha-Sachzamuni – 37
Expoziția „*Eminesciana plastică*” – 274
Expozitie jubiliara - 70 de ani Gheorghe Munteanu (2004) – 265
Fereastră cu Ion Daghi - 243
Ferestre spirituale – 211
Fertilitate spirituală – 212
Formarea integră a reprezentării creative în arta decorativă și design prin studierea sistemii metodologice de instruire artistică și educație estetică a tinerilor în instituțiile de învățământ – 25
Ghiocei ori?... – 38
Importanța compoziției – 26
Importanța tehnologiei pedagogice la predarea ritmului în clasele primare – 18
In memoriam Ion Daghi – 292
Indicații metodice pentru folosirea planșetelor la arta plastică – 69
Indiferența și stagnarea – părți omogene ale hăului fără viitor – 45
Îndrăgitul profesor de arte de la UTM Ion Daghi a împlinit 85 de ani – 291
Ion Daghi – 232, 247, 252, 254, 272, 293
Ion Daghi – eminescologul – 250
Ion Daghi – Emnesciana plastică – 262
Ion Daghi – pictor, pedagog, monumentalist – 244
Ion Daghi – savantul și pedagogul cu renume – 270
Ion Daghi : plastician, pedagog și publicist – 235
Ion Daghi : provocarea „*Artisticului*” – 248
Ion Daghi a făcut înconjurul lumii cu lucrările sale – 283
Ion Daghi la „*cules de stele*” în infinitul operei lui Eminescu – 253

- Ion Daghi la 85 de ani - 290
Ion Daghi. Interferența destinelor – 217
Ion Daghi. Premiul Eminescu, Diploma în rang de excelență și medalia „Teiul de aur” – 271
Ion Dagi și lirica eminesciană în imagine – 231
Istoria Sistemii metodologice de pregătire a personalităților creative în artele decorative și design – 61
L' eminescienne plastique – 3, 238
L' eminescienne plastique : le cycle philosophique – 4, 6
La o aniversare, Ion Daghi în trei ipostaze - 236
Lansarea expoziției de pictură Ion Daghi la Cimișlia – 278
Lumea fascinantă a lui Ion Daghi – 245
Lună de expoziții pe temă eminesciană la Chișinău – 263
Mă mândresc că sunt din județul Orhei, pe care îl consider cel mai devotat intereselor noastre naționale – 20, 58
Maestrul Ion Daghi - 85 – 287
Maestrul Ion Daghi a inaugurat o expoziție de lucrări inspirate din universul poeziei eminesciene – 284
Maladiile UAP – 41
Metodele active în predarea artelor plastice – 12
Mihai Grati la 70 de ani – 55
Mijloacele de realizare a compoziției decorative frontale – 68, 70
Modelul pedagogului plastician – 10
Monumentalistica de imagini eminesciene – 266
Necesitățile unor cadre necesare - 30
Necrolog Ion Daghi - 295
Nu mă las furat de senzații, mi le subordonez gândirii – 56
Nu ne-am abătut din drum – 51
O citire altfel - 237
O iluzie – 36
Paleta capitalei – 27
Părticica eminesciană – 47
Pe urmele eminescienei lui Ion Daghi - 264

- Pedagogul Ion Daghi – 255
- Pentru ca Frumosul să ne salveze, trebuie mai întâi, să-l salvăm noi – 44
- Pentru merite deosebite în domeniul culturii, contribuție substanțială la promovarea valorilor naționale și înaltă măiestrie profesională, se conferă: Ordinul „*Gloria Muncii*” domnului Ion Daghi – artist plastic – 239
- Pictori de înălțimi - 223
- Pictorul Ion Daghi – „*Eminesciana plastică*” – 276
- Pictorul Ion Daghi – eminescologul - 249
- Pictorul Ion Daghi, la 84 de ani, mai tânăr decât mulți dintre noi – 285
- Plasticianul eminescian s-a retras pe alt tărâm - 296
- Popas Eminescian cu Ion Daghi – 286
- Pregătire calitativă - 32
- Premiile Eminescu pentru literatură, arte vizuale, colecții și colecționari „*Teiul de aur*” și „*Teiul de argin*” la cea de-a 15-a ediție Botoșani, 11 iunie 2016 - 269
- Primul examen – 205
- Proiectarea artistică – 83
- Proiectul concepției de instruire artistică a elevilor – 39
- Referințe – 234
- Reflecții plastice la operele lui Mihai Eminescu - 224
- Reforma - iată un imperativ al predării artei plastice – 49
- Reprezentări cromatice pluridimensionale – 288
- Să revenim la luminozitățile ce ne vor onora – 221
- Să susținem flacăra educației patriotice – 23, 50
- Stea călăuzitoare – 48
- Strategia curriculară în predarea artei plastice – 13
- Talentat maestrul al penelului – 210
- Trăsăturile „*interiorului*” Capitalei. (Aspectul orașului nostru) – 28
- Trei ipostaze ale lui Ion Daghi - 256
- Un modelator al spațiilor arhitecturale – 206
- Un pictor ce ne invită să urmărim fabulația expunerii unor idei fizice

- și metafizice, concomitent – 213
- Veacuri de calvar – 8
- Viitorul educației artistice-plastice preuniversitare în context curricular – 15
- Vin rusii! – 54
- Vulnerabilitatea educației gustului estetic – 40
- Zile de coșmar – 24
- Закономерность ритма в построении орнаментальной композиции – 66
- Значение преподавания основ декоративно-прикладного – 9
- Изобразительное искусство – 79
- Изобразительное искусство 5-9 классы – 73
- Методология применения основ декоративной композиции в процессе профессиональной подготовки студентов факультетов изобразительных искусств (на основе материала курса „Художественное ткачество”) – 85, 86
- Портрет без пристрастия – 209
- Предпосылки формирования творческого мышления у студентов - будущих дизайнеров – 19
- Применение основ декоративной композиции в профессиональной подготовке студентов по художественному ткачеству – 84
- Программа самостоятельных занятий студентов по курсу „Основы декоративно-прикладного искусства” – 67
- Светом Эминеску озаренный – 229
- Содержание и методы обучения основам декоративной композиции учащихся детских художественных школ – 1
- Три ипостаси Иона Даги – 256
- У истоков профессионализма – 31
- Художественно-пластическое воспитание – 81
- Черты „интерьера” столицы - 29
- Щемящая душу красота – 53
- Эхо трудового семестра – 35

Index de reproduceri și fotografii ale lucrărilor monumentale

- Abandon – 3, 4, 6, 161
Al codrului vis feeric – 2, 4, 6, 115, 124
Al copilăriei poetic labirint – 2
Alternare torsionică – 4, 6
An exhibition room of the National Museum of Ethnography and Natural History showing a section of one of the four murals painted by Ion – 139
An exhibition room of the National Museum of Ethnography and Natural History showing a section of one of the four murals painted by Ion Daghi - 157
Antagonisme – 3
Apeiron – 2, 3, 4, 6, 101, 116
Apologie divine – 3
Ascension – 3
Ascensiune – 4, 6, 142, 188
Aspirations de la rencontre – 3
Astru îndrăgit de Terra – 110
Attraction des pôles – 3
Au dela de vous – 3
Aurul stropilor de ploaie – 100
Auzi prin stropi de ploaie – 2, 101, 125
Avancement – 3
Basm cromatic – 2, 101
Cădere în stele – 2, 4, 6, 126, 191
Călin, file din poveste – 102
Calvaire de l`amour – 3
Calvarul dragostei – 2, 111, 143
Cărări eminesciene – 2, 4, 6, 127, 194
Chemins eminesciens – 3
Chevauchement d`idées – 3
Codrii elogierilor rebele – 2

- Comoara sufletului neprihănit - 4, 6, 128
Contemporary Gouache, Figures in Town Square – 186
Coordonate eminesciene – 4, 6, 162
Coordonnées eminesciennes – 3
Copilărie – 4, 6, 96, 189
Cules de stele – 2, 4, 6, 144, 195
Cumpăna vieții - 4, 6, 129
Dans l'assant du aspirations – 3
De treci codrii de aramă – 103
Detresse de la vie – 3
Deux mondes – 3
Din neant în veșnicie – 2, 4, 6, 130
Dincolo de voi – 2, 4, 6
Dor de Luceafăr – 155, 163
Dor de viață – 2, 4, 6, 101, 140
Dorița - 104
Două lumi – 4, 6, 164, 174, 199
Dragoste pvenită – 2
Du neant vers l'éternité – 3
Eminescu – 175
Eminescu – 192
En maquant – 3
Enfance – 3
Enigma existenței noastre – 2, 4, 6, 101, 113
Enigme de notre existence – 3
Eterna alternare – 2, 117
Fight of the opposites – 166
Fiind băiat păduri cutreeram... – 105
Filozofie - 145
Force motrice de la vie – 3
Forța motrice a vieții – 2, 4, 6
Frațietate – 176
Gouttes nostalgiques – 3

- Hora demnității noastre – 2
Hora luminii – 177
Imagini de dor – 2, 118
În abis – 2, 4, 6, 97, 178, 200
În iureșul aspirațiilor – 4, 6, 131, 132, 146
În iureșul dragostei – 119
În vis – 179
În vraja nopții – 2
Înaintare – 2, 120
Întâlnire spirituală – 147
Intercalarea dimensiunilor – 4, 6, 158
Intercalation des dimensions – 3
Interferences des souffrances – 3
Interferența suferintelor – 4, 6, 193
Interpénétration du mondes – 3
Întrepătrunderea lumilor – 2, 4, 6, 101, 121
Întretăieri de idei – 2, 4, 6
L'omres cosmice – 6
La fée des révers fins – 3
Latența vieții - 2, 133
Le regret des souvenirs – 3
Le tresor de l'âme pure – 3
Liniște de codru – 180
Longing for Luceafăr (morning star) – 155
Luceafărul – 106, 181
Lupta contrariilor – 4, 6, 165, 166
Mai murmură în noi priveliști – 2, 101
Meditație jună – 4, 6, 190
Mihai Eminescu – 4. 6
Nebuleuse Eminescu – 3,
Nebuloasa Eminescu – 2, 4, 6, 101, 167
Oasis cosmique – 3
Oază cosmică – 4, 6, 196

- Ombres cosmiques – 3
One of the four murals painted by Ion Daghi : planet Earth – 160
One of the four murals painted by Ion Daghi: the cultural achievements of humanity – 159
Ontogenése lirique – 3
Ontogeneza lirică – 2, 4, 6, 101, 148, 182
Pământ necăjit – 2, 122
Parmi les lumieres – 3
Passage vers l`éternité – 3
Pe lângă plopii fără soț... – 107, 108
Picături nostalgice - 4, 6, 134, 135, 168, 169, 172
Picturi de Ion Daghi după poeziile lui Mihai – 154
Plopii unor amintiri – 2
Prima invenție din copilăria lui Ionică. La pescuit peste frontieră călare pe țap, înapoi pe capră – 2, 4, 6, 123, 141, 197
Raccordement – 3
Racordare - 4, 6, 149
Răesai asupra mea - 4, 6, 183, 201
Răsărit de luceafăr – 170
Rassemblement d`étoiles – 3
Râvnire în vis – 136
Regenerări distructive – 2, 4, 6
Regenerations destructives – 3
Regretul amintirilor – 4, 6, 150, 202
Regretul civilizației (diptih)– 2, 101, 156
Reproduceri – 171, 173
Rêve du néant – 3
Reve feerique de la forêt – 3
Rândunelele - 151
Rugăciunea unui dac – 109
Semintele speranței – 2
Sete de aer – 2
Speranța – 98

- Spiritul hyperionic – 187
Tărâm de visare și reflecție – 152
Tinerețe – 101
Toamna – 99
Tomber aux étoiles – 3
Trecere în eternitate – 4
Trecere în eternitate – 6
Umbre cosmice – 2, 4, 137, 153
Vague de la vie – 3
Valul vieții – 2, 4, 6, 101, 198
Vis al neființei – 4, 6, 138
Visul unei nopți de vară - 184
Zâna viselor plătând – 2
Zâna viselor răsând – 114
Zdrobiți orânduiala – 185, 203
Голова мальчика - 95
Созвездие Еминеску – 167

PARTEA V
IN MEMORIAM: ION DAGHI

16.08.1936

26.05.2022

In Memoriam:
Ion DAGHI

„Unde sunt cei care nu mai sunt?”

(Tudor Gheorghe)

In Memoriam:
Ion DAGHI

Întrebat-am vântul, călătorul,
Bidiviul care mână norul
Către-albastre margini de pământ:
Unde sunt cei care nu mai sunt?
Unde sunt cei care nu mai sunt?

„Unde sunt cei care nu mai sunt?”. Este o întrebare mai mult filozofică. Dacă ne întrebăm unde este cel, care a fost filozoful, artistul plastic, profesorul și patriotul Ion Daghi, atunci putem răspunde cu certitudine: în ceruri, la cel de sus, alături de Eminescu, memorabilei opere a căruia ia dat o altă dimensiune, o altă formă. Are și Dumnezeu nevoie de oameni buni.

Cu siguranță, Maestrul Ion Daghi ne privește de acolo, de sus, și se mândrește cu faptul că ceea ce a lăsat drept moștenire – inegalabila operă „*Eminesciana plastică*”, impresionantele creații monumentaliste, astăzi îi duc faima în lume. Regretabil este că recunoașterea binemeritată a tot ce a făcut pentru această frântură de Neam a venit prea târziu. Din păcate, rândul oamenilor buni se răresc. Mai drastic - se răresc rândurile dascălilor, celor care au misiunea sfântă de a transmite cunoștințele noilor generații. Aici aș veni cu un minunat vers al unui coleg de facultate, bun poet coleg de breaslă, artistul plastic și Maestrul în Arte Victor Cobzac:

*„Se duc profesorii... Se duc,
Ei urcă-n cer treaptă cu treaptă,
Acolo... unde Dumnezeu
La poarta Raiului i-așteaptă”.*

Așa a fost! Și Maestrul, reputatul profesor Ion Daghi, s-a urcat în cer, iar Dumnezeu l-a așteptat „*la poarta Raiului*”, găsindu-i acolo un loc pe potrivă înălțimii, pe care a atins-o în lumea existenței sale fizice. A plecat subit, pe neașteptate. Și colegul de breaslă al Maestrului, artistul plastic și poetul Victor Cobzac, se întreabă:

CE-AI PĂȚIT, IOANE?

In memoriam Ion DAGHI, Artistul
Plastic și Profesorul, care ne-a părăsit.
Pentru totdeauna, Dumnezeu să-l ierte...

*Ce-ai pățit, Ioane?
Ce s-a în-tâm-plat?
C-ai urcat în ceruri,
Trist și... su-pă-rat?*

*Unde-au fost amicii,
Bunul... Dumnezeu,
Să-ți întindă dreapta,
?Unde am fost... eu?*

*Unde au fost sfinții?
Unde... s-au ascuns?
!Nici la o-ntrebare...
Nu găsesc... răspuns.*

*Dormi în pace, Frate,
Dormi printre proroci,
Te vom plânge, poate,
?Că te mai... întorci!?*

*Știm cu toți că-i bine,
Dacă... mai... visăm...
!Cuibăriți... pe prispă,
O să Te-așteptăm.....*

*Poate... mai coboară,
Dumnezeu, ... odată...
Și te-aduce-n... prag...
!?Buna ziua... Fra-te...
!?Bună seara... Ta-tă!...*

(28.05.2022)

**Victor Cobzac,
Maestru în Arte, poet.**

Datoria noastră, a colegilor de breaslă pe tărâmul artei plastice, pe cel al educației, a miilor de discipoli (studenți, masteranzi, doctoranzi) este să-i păstrăm memoria, să nu-l uităm.

ÎN MEMORIAM Ion DAGHI

Astăzi a plecat în nemurire, lăsându-ne în suflete un gol imens, îndrăgitul profesor de arte, doctorul în pedagogie, conferențiarul universitar, artistul plastic Ion DAGHI...

A fost un monumentalist în tot ceea ce a făcut – în pictura de șevalet și cea parietală, în mozaic, relief, sgraffito, vitraliu. A fost și un mare împătimit de opera și spiritul eminescian, în tablourile sale Eminescu renăscând din piatră, val, codru, Univers. A scris și poezie, pe care însă nu o publica, afirmând că nu este poet... Dar înainte de toate, precum spunea, era profesor. Un profesor-filosof, îndemnându-și discipolii să mediteze asupra originii lucrurilor, într-un cadru aparte – să talmăcească culorile. Le vorbea despre formarea gândirii creatoare, căci „în design și arta decorativă nu se face nimic fără gândire corectă”. Căuta să le dezvolte logica gândirii, „căci fără ea nu ai ce căuta în cultură”. Îi îndemna să aprecieze omul de creație în societatea actuală, căci „din cauza atitudinii

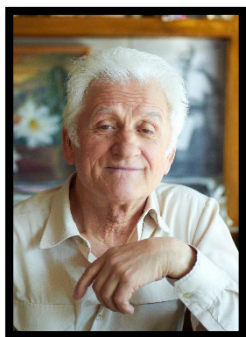
cu care acesta este tratat nu se dezvoltă cultura, ne pierdem tradițiile, moștenirea, patrimoniul nostru național”...

Își experimenta metodele originale de predare de peste șase decenii, scriind și o lucrare fundamentală despre bazele sistemelor metodologice de predare. Timp de două decenii am avut onoarea să-l avem în sânul UTM, în calitate de conferențiar universitar la Departamentul „*Design Industrial și de Prodsus*”, Facultatea „*Inginerie Mecanică, Industrială și Transporturi*”. Pe lângă arte, gândire și filosofia de viață ne-a predat de-a lungul anilor și o importantă lecție de devotament.

Drum lin către ceruri, maestre.

Sincere condoleanțe familiei, prietenilor, discipolilor – tuturor celor pe care ne-a învățat să trăim sub semnul dragostei de frumos.

Universitatea Tehnică a Moldovei

Uniunea Artiștilor Plastici din Republica Moldova, își exprimă profundul regret față de trecerea în neființă la data de 26 mai 2022 a artistului plastic, membru titular al Uniunii Artiștilor Plastici din Republica Moldova, **Ion DAGHI**.

Activitatea de creație a fost conjugată cu activitatea didactică în cadrul actualului Colegiu de Arte Plastice „*Alexandru Plămădeală*” (1967-1979), Institutului Pedagogic de Stat „*Ion Creangă*” (1979-1992) și Universității Tehnice a Moldovei (2001-2021). În toată această perioadă participă la numeroase simpozioane, conferințe științifice și metodice naționale și internaționale, este autorul a numeroase articole, elaborări metodice și manuale pentru studiul coloristicii: *Coloristica generală* și a compoziției: *Compoziția decorativă frontală*, *Compoziția decorativă volumetrică* etc.

Un mare patriot și cunoscător al creației poetului Mihai Eminescu, a reușit să treacă în pânză și culori de ulei o galerie întregă de tablouri dedicate marelui poet... *Eminesciana*. Pânze care vibrează și ating sufletul

acolo unde doare picurând balsam pe rănilor fiecărui din noi. Culoarea e de o prospețime, pe care o simți trăgând aerul în piept și rătăcind prin labirintul eternității. Un alt mare și cunoscut succes, plasticianul Ion Daghi este autorul picturii murale *Biosfera* din Muzeul Național de Etnografie și Istorie Naturală din Moldova, un concurs internațional unde câștigător a fost tocmai cel de la care se așteptau poate că mai puțin, juriul a pus ochiul pe cel mai bun. Conferențiar Universitar la Universitatea Tehnică a Moldovei, Titularul Uniunii Artiștilor Plastici din Republica Moldova, Maestru în Artă și Poet.

Uniunea Artiștilor Plastici din Republica Moldova exprimă condoleanțe familiei, rudelor, colegilor și tuturor celor care l-au cunoscut.

Dumnezeu să-l odihnească în pace!

Veaceslav Schimbov

May 28 · 🌐

Adio ...scumpul si stimatul nostru Profesor 😞😞😞😞😞

Cobzac Victor ▶ UTM - Universitatea Tehnica a Moldovei

May 28 · 🌐

CE-AI PĂȚIT , IOANE?

Autor: Victor COBZAC (VicCo)

In memoriam Ion DAGHI, Artistul

Plastic și Profesorul care ne-a părăsit

Pe totdeauna, Dumnezeu să-l ierte..... See more

ECOURI DAGHIENE

* * * * *

Vasile Soimaru

February 13, 2020 · 🌐

...

Dacă nu ați reușit încă să admirați Eminesciana plastică a pictorului Ion Daghi, vernisată astăzi cu mare succes la Centrul Brâncuși din capitală, GRĂBIȚI-VĂ, și nu veți regreta nici un pic!!! Vă dau cuvântul meu de DAGHIST ÎNFLĂCĂRAT DE MULȚI-MULȚI ANI!!!!...

Felicitări, Maestre drag!!! Așteptăm invitații la alte vernisaje ale Dv, indiferent unde și când vor avea loc...

* * * * *

UTM - Universitatea Tehnica a Moldovei

August 16, 2021 · 🌐

...

Îndrăgitul profesor de arte, doctorul în pedagogie, conferențiarul universitar, #UTM-istul și artistul plastic Ion DAGHI își înscrie pe răbojul vieții venerabila cifră 85. LA MULȚI ANI, Maestre! Sincere felicitări și mulțumiri pentru întreaga operă pe care ați zămislit-o! Fie ca aceasta să fie o azimă de neprețuit și pentru generațiile ce vor mai trăi sub semnul dragostei de frumos.

<https://utm.md/blog/2021/08/16/maestrul-ion-daghi-85/>

* * * * *

UTM - Universitatea Tehnica a Moldovei ▶ FIMIT - Inginerie Mecanică, Industrială și Transporturi

August 16, 2021 · 🌐

...

Îndrăgitul profesor de arte, doctorul în pedagogie, conferențiarul universitar, artistul plastic și #UTM-istul Ion DAGHI își înscrie pe răbojul vieții venerabila cifră 85. LA MULȚI ANI, Maestre!

<https://utm.md/blog/2021/08/16/maestrul-ion-daghi-85/>

* * * * *

DE STATURA LUI ȘTEFAN

Autor: **Victor COBZAC**

Versuri dedicate bunului meu prieten, Profesor și Om de Omenie, Ion Daghi.

*De statura... lui... Ștefan,
În loc de sabie, pe-ne-lul,
În a Artelor... răz-boa-i-e,
Daghi-a câștigat... duelul.*

*Azi... cu iernile... în plete,
Câți ani are n-ai să crezi,
Îi fug ochii... după... fete,
În flagrant prins, ca să vezi.*

*Ochii lui... două... scânteii,
Sunt ascunși... sub pălărie,
Ascultându-l, vrei nu vrei
Vocea taie-n... carne... vie.*

*Fiu de dac... și de roman,
Neamul își dumnezeiește,
Când e scos în primul plan,
Ca el nimeni nu vorbește.*

*Profesor, ... nu mai găsești,
Că-u-tat... cu lumânarea,
Erou de astăzi, din povești,
Care-ntrece... aș-tep-ta-rea.*

10.06.2021

* * * * *

Anna Podborski

October 9, 2020 · 🌐

...

Cîteva din lucrările renumitului artist plastic Ion Daghi din ciclul "Natură, Dragoste și Flori"
Eminesciana plastică

Sunt mulțumită Universității Tehnice, pentru oportunitatea de a învăța de la așa artist mare!! ❤️

* * * * *

Ion Daghi a fost un om de creație largă și profundă cu un cuprins avansat de cunoștințe și experiență în artele plastice și design, un bagaj gigant de cunoștințe cultivat pe parcursul vieții. Însă el nu a conținut în perfecționarea sa de artist ci, păstrându-și potențialul, el tindea mereu la creștere continuă, fiind de nestăvilit în domeniul plasticității. Maestrul posedea aspirații puternice la noi propășiri și realizări, punând accent deosebit pe imaginație, fantezie, contemplații relevante, cuprinzând natura, viziuni de paradis și viața eternă.

Însă, spre desăvârșirea sa, a căutat să-și cultive minuțios și gustul estetic, artistismul, plasticitatea ca practică și cunoștința și frumosul în toată activitatea sa, valori care nu se obțin în timp scurt, dar cer multă inspirație și transpirație cu râvnă aprinsă la formarea lor, precum și perseverență, permanență și timp.

Ion Daghi era conștient că fără aceste valori, de ex: gustul estetic, care are menirea de a da sens creației, nu e cu putință să desăvârșești orice lucrare de creație în mod deplin, ci doar în parte. Cu ele însă capeți desăvârșirea.

Profesorul Ion Daghi a obținut-o, pătrunzând atât de adânc în creație, iar valorile artistice i-au devenit atât de apropiate - familiare, atât ale lui încât acestea sau transformat proeminent în sensul vieții, pe care și-a consacrat-o creativității și frumosului.

Foametea și setea lui de noi realizări și trăiri artistice îl motiva cu putere să conceapă lucrări de creație cu viziuni paradisiace, naturale și supranaturale, cu elemente inspirate din SFINTA SCRIPTURĂ, motive ce țin de premiza, geneza, originea, ontogeneza și metamorfoza întregii omeniri, a naturii și a întregului univers. Astfel profesorul Daghi a atins mari înălțimi, reușind să-și satisfacă pe deplin năzuințele și scopurile, fiind ferm hotărât în căile sale de creație.

Ideea creației a ajuns motoul vieții sale, iar valorile artistice [cuget, inima, perceperea lui de artist] au devenit temelia, esența trăirii sale în toată activitatea. Deaceea voința sa înfocată îl determina să creeze noi

lucrări de înaltă valoare artistică, în special, în sferele artelor Decorativ-Monumentale, căci era un mare monumentalist.

Fiind și perfecționist nu accepta atitudini cinice, nereserioase, față de artă și creație, dar avea cerințe înalte la conceptualitate, îndeosebi la crearea compozițiilor cu accente alegorice.

Cu toată plinătatea împărăției calităților lui primordial pentru el, lucru pe care îl mărturisea neîncetat, erau Legitățile de construire a compozițiilor și lucrărilor de creație – legități vecnice și nelimitate. Fără de acestea este cu neputință de creat, realizat și conceput practic orice lucru căci ele sunt esența-baza creației universului cu tot ce este în el și derivă din cele 10 porunci divine.

Ion Daghi a stăruit să propage și să învețe supremația acestor legități și principii de construire a lucrărilor în mai multe generații de elevi, studenți etc., cerând o îngăduință și conștiinciozitate deosebit de serioasă în însușirea și perceperea lor, acestea fiind Ritmul, Proporțiile, Simetria, Dinamica și Echilibrul și legitățile spațiale precum Tectonica, Structura și Atotcuprinderea.

De asemenea, a pus în prim plan și alte valori precum: mijloacele artistice, plastice și materiale, destinate pentru realizare; coloristica, formele, contrastele, gradele de saturație a formelor și culorilor; factură, textură, relief și diferite sfere ale Artelor Plastice, precum și noțiuni ca Eternitate, Viață, Existență, Veșnicie, Nelimitare, Familia, Identitate și altele.

A acordat valoare și altor legități și modalități de exprimare artistică cum ar fi *figuri de stil, comparație, simbol, personificare, metafora, alegorie, aluzie*, cu aluzii la minunățiile vieții perfecte. A subliniat și gradele de comparație.

În esență a fost un mare profesor, un om comunicabil, colectiv și social, căci a căutat să-și promoveze potențialul cu ideea de a da

învățătură și altora, preluând și el de la alții. Dar mai întâi de toate a fost o mare personalitate.

Fiindu-mi profesor personal l-am cunoscut ca pe un mare dascăl, fiindu-mi apropiat nu doar ca profesor ci și ca bun sfătuitor în ale artelor. Cu toate că am conștientizat bine toată împărăția cunoștințelor și legităților în domeniul artelor plastice înainte de universitate, am avut deosebită plăcere să retrăiesc repetarea lor în tot timpul anilor universitari, ba chiar să aflu și multe lucruri noi.

Tot ce am scris este purul adevăr și o fac cu mult respect, pe care l-am avut față de profesorul Ion Daghi: un om fenomenal și de certă valoare; un pilon în educarea artelor plastice; o piatră de temelie în promovarea creativității. Profesorul Ion Daghi a știut să păstreze ce este vechi, să prețuiască actualul și să tindă la ceva nou.

*Adrian Dulgheru, magistrul în arte,
fost student specializarea „Design Industrial”*